

วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

JOURNAL OF POLITICAL SCIENCE MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ปีที่ 3 ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน - ธันวาคม 2566 |
Vol.3 No.6 November - December 2023

Approved by TCI during 2021 - 2024

E-ISSN : 2773-9147 (Online)
P-ISSN : 2773-9139 (Print)

วารสารรัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Journal of Political Science

Mahamakut Buddhist University

ปีที่ 3 ฉบับที่ 6 (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2566)

Vol.3 No.6 (November-December 2023)

P-ISSN : 2773-9139 (Print) E-ISSN : 2773-9147 (Online)

_ ***** _

วัตถุประสงค์

วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นวารสารวิชาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้าน รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นโยบาย สาธารณะ สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้ง ภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตาม หลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน บทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกอง บรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ เป็นราย 2 เดือน

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - กุมภาพันธ์

ฉบับที่ 2 เดือน มีนาคม - เมษายน

ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 4 เดือนกรกฎาคม - สิงหาคม

ฉบับที่ 5 เดือนกันยายน - ตุลาคม

ฉบับที่ 6 เดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม

เจ้าของ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 248 หมู่ที่ 1 ถนนศาลายา - นครชัยศรี
ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โทร 02-444-6000 ต่อ 1147
E-mail : journalpoliticalsciencembu@gmail.com

ที่ปรึกษา

พระเทพวิชรเมธี, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระเทพศากยวงศ์บัณฑิต, ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมงคลธรรมวิธาน, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหามหวินทร์ ปุริสุตตโม, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหาฉัตรชัย สุฉตตชโย, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย, ดร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บรรณาธิการบริหาร

พระครูปลัดสุวัฑฒนพรหมจริยคุณ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

🌸 หัวหน้ากองบรรณาธิการ

ผศ.ดร.กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

🌸 กองบรรณาธิการ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, ศาสตราจารย์ ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. บุญทัน ดอกไธสง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. ชีรภัทร์ เสรีรังสรรค์

มหาวิทยาลัยรังสิต

รองศาสตราจารย์ ดร.สัณญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ธโสธร ตู้อทองคำ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินิจ ผาเจริญ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ดำเนิน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พรหมกุล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒิพงษ์ บัวช้อย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ดร.สมพงษ์ เกษานุช

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ดร.ประภาส แก้วเกตุพงษ์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พระมหาจันทน์ ฝมไผ่, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.ธีรพัฒน์ กัปโก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูภาณจนกฤษฎ์ ปลื้มรัมย์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรียงดาว ทวะชาติ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีเสด็จ กองแกน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ประจวบ ประเสริฐสังข์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษญา ผาทอง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ดร.นภารัตน์ กิตติรัตนมงคล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ดร.จักรี ศรีจารุเมธญาณ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กฤติกา ชนะกุล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระครูปลัดเมธาวัฒน์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหาณรงค์ศักดิ์ วิริยโร,ดร.

นักวิชาการอิสระ

พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ, ผศ.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

ดร.นภารัตน์ กิตติรัตนมงคล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

นางสาวณัฐฐา แจ็งอักษร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ฝ่ายประสานงานและจัดการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษฎา ผาทอง

โทร.061-0186156, Line ID: Ketsada11

e-mail: ketsada.iadp@gmail.com

พระครูปลัดเมธาวัฒน์

โทร.09-35549591, Line ID: 0935549591

e-mail: Suttipod555@gmail.com

นางสาวอริษา เอี่ยมวิสัย

โทร.0969703934 Line ID: ati22ticha

Email : lek22nunti@gmail.com

ฝ่ายกฎหมาย

นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

พิสูจน์อักษร

รศ.ดร.ปราณีต ม่วงนวล

มหาวิทยาลัยราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพระยา

อาจารย์ ธนะชัย สามล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ออกแบบปก

นายสุรียาทิศ โปธิ์ประสิทธิ์

นักวิชาการอิสระ

จัดรูปเล่ม

นายสมศักดิ์ พะปะเสน

โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์ จังหวัดหนองคาย

พิมพ์ที่

ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์ เลขที่ 1 หมู่ 20 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง

จังหวัดปทุมธานี 13180 โทรศัพท์ 0 2529 0574 7, 0 2909 1633 www.vru.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 6 ประจำปีพุทธศักราช 2566 บทความที่ได้รับการคัดเลือกให้เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ เนื้อหาสาระของบทความยังคงเนื้อหาสาระที่หลากหลาย มีจำนวนบทความทั้งหมด จำนวน 10 เรื่อง เป็นบทความวิจัย จำนวน 4 เรื่อง บทความวิชาการ 6 เรื่อง วารสารผ่านการประเมินคุณภาพวารสารใหม่เข้าสู่จากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) ให้วารสารจัดอยู่กลุ่มที่ 2 ระยะเวลาการรับรองคุณภาพวารสารตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2565 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2567 และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัย และนักศึกษาระดับบัณฑิต ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์มีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

พระครูปลัดสุวัฒนพรหมจริยคุณ

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(ข)
สารบัญ	(ช)

บทความวิจัย : Research Article

RESEARCH ON IMPROVING THE DIGITAL TEACHING ABILITY OF HUMAN RESOURCE MANAGEMENT TEACHERS IN THE CONTEXT OF NEW LIBERAL ARTS	1-21
---	------

Cao Hui and Yin Xiaoli

ภาวะผู้นำการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรไทยสู่ความเป็นเลิศ LEADERSHIP IN THE MANAGEMENT OF THAI HERBAL PROCESSED PRODUCTS TOWARDS EXCELLENCE	22-42
--	-------

ประนอม วังพรม, สถิตย์ นิยมญาติ, กมลพร กัลยาณมิตร และ ณิชวีวัฒน์ สิริพรวุฒิ

การพัฒนาลวดลายพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์เพื่อการค้าโดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้สูงอายุหมู่บ้านหนองยาง ตำบลท่าเกวียน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว	43-55
---	-------

DEVELOPING PATTERNS FOR COMMERCIAL SANDALWOOD FLOWER WREATHS THROUGH THE PARTICIPATION OF THE ELDERLY GROUP IN NONG YANG THA KWIAN, WATTHANA NAKHON, SAKAEO PROVINCE

ไชยวัฒน์ สมสอวงค์

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในเขตตำบลเขาชนกั้น อำเภอแม่वंกั จังหวัดนครสวรรค์	56-76
--	-------

THE PARTICIPATION OF PEOPLE IN CAREER DEVELOPMENT TO INCREASE INCOME IN KHAO CHONKAN SUB-DISTRICT AT MAE WONG DISTRICT IN NAKHON SAWAN PROVINCE

นุชนาฏ เครือนาค

บทความวิชาการ : Academic Article

- การส่งเสริมกระบวนการสร้างองค์ความรู้ให้แก่ประชาชนในไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของไทย** 77-91
PROMOTING THE PROCESS OF BUILDING KNOWLEDGE FOR PEOPLE TO EXERCISE THEIR RIGHT TO VOTE FOR MEMBERS OF THE HOUSE OF REPRESENTATIVES OF THAILAND
กรวิชัย บุญมี และ พระครูวินัยธรอาทิตย์ สุวฑูฒ (สุขพานิช)
- การปกครองส่วนภูมิภาคของไทย** 92-106
PROVINCIAL GOVERNMENT OF THAILAND
สมภาพ ระวังบุทุกซ์
- พินิจกระบวนการชันสูตรพลิกศพตามกฎหมายไทยกับหลักปฏิบัติของชาวมุสลิม** 107-120
AUTOPSY PROCESS IN THAI LAW THAT AFFECTS MUSLIM PRACTICES
วัชรารกรณ์ ฅมจจอ
- การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทความเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่** 121-138
PROPAGATION OF BUDDHISM IN THE CONTEXT OF CHANGES IN MODERN INFORMATION TECHNOLOGY
ปฅณพงค์ วงศ์ฅาศรี และ วีรนุช พรรมจักร์
- การทำความเข้าใจแนวคิดเรื่อง Mythos และ aletheia ของกรีกโบราณผ่านเรื่อง การกำเนิดทวยเทพ (Theogony) ของ Hesiod** 139-155
ON HESIOD'S THEOGONY: TO UNDERSTAND THE CONCEPTS OF MYTHOS AND ALETHEIA
ฅนฐิฎญาน์ งามขำ
- ปรัชญาการเมืองในการรัฐประหาร: ข้อถกเถียงว่าด้วยความชอบธรรมของการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549** 156-172
POLITICAL PHILOSOPHY IN A COUP: A CONTROVERSY OVER THE LEGITIMACY OF A COUP SEPTEMBER 19, 2006
ฅนฐิฎวีร์ พุฒระชัยร์ และ จักริ กษัตริย์
- คำแนะนำสำหรับผู้เขียน** 173-193

RESEARCH ON IMPROVING THE DIGITAL TEACHING ABILITY OF HUMAN RESOURCE MANAGEMENT TEACHERS IN THE CONTEXT OF NEW LIBERAL ARTS*

Cao Hui¹ and Yin Xiaoli²

¹⁻² Taishan University

Corresponding author E-mail: caohui_taishan@hotmail.com

Received 16 November 2023; Revised 6 December 2023; Accepted 26 December 2023

Abstract

With the new round of technological revolution and industrial transformation, as well as the continuous acceleration of industrial upgrading and economic restructuring, higher education is facing common challenges and development opportunities to varying degrees. The construction and operation of teacher development centers are also facing new opportunities and challenges. Internet information technology is not only a material revolution, but also a profound cultural and educational transformation, which is driving significant changes in teaching and learning. In a certain sense, the application ability of information technology is a necessary professional ability for teachers in the information society. Currently, most university teachers have significantly improved their awareness and ability in information technology education and teaching. The application of information technology in education and teaching practice is constantly expanding, and its supporting and leading role in teacher

* Cao Hui and Yin Xiaoli. (2023). Research on Improving the Digital Teaching Ability of Human Resource Management Teachers in the Context of New Liberal Arts. *Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University*, 3(6), 1-21.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jpsmbu.2023.41>

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index>

professional development is increasingly evident. However, in the process of promoting educational informatization, there are still problems such as the need to deepen ideological understanding, the urgent need to improve the application ability of information technology, and the phenomenon of “two skins” between informatization and education and teaching. To this end, it is necessary for teachers to fully understand and understand the revolutionary impact of information technology on education, strengthen the training of teachers’ information technology application ability, improve the follow-up support service system for teacher training, and strengthen the construction of high-quality information education teaching resources.

Keywords: Digitization, Human resource management, Teaching ability

Introduction

Compared to traditional humanities, New Humanities breaks through the thinking mode of traditional humanities against the backdrop of the global new technological revolution, new economic development, and the entry of socialism with Chinese characteristics into a new era. Through inheritance and innovation, intersection and integration, collaboration and sharing as the main channels, it promotes the intersection and deep integration of multiple disciplines, promotes the updating and upgrading of traditional humanities, and shifts from discipline oriented to demand oriented, from professional segmentation to cross integration, from adaptive services to support and lead.

Wu Yan, Director of the Higher Education Department of the Ministry of Education of China, pointed out that the innovative development of higher education is imperative. We need to comprehensively promote the construction of “new engineering, new medical, new agriculture, and new humanities”, and form a first-class undergraduate professional cluster with

Chinese characteristics and world level covering all disciplines, providing strong support for building a strong higher education country and realizing China's education modernization by 2035.

The new humanities reflect the general characteristics of humanities and social sciences, while also possessing some new features. One is strategic. This is the value of the new liberal arts. The construction of new humanities should serve the comprehensive deepening of reform in the economic and social fields, and solve major theoretical and practical problems related to people's ideological concepts, spiritual values, etc. Secondly, innovation. This is a characteristic attribute of the new liberal arts. The construction of new humanities should transform, transform, and upgrade traditional disciplines through new disciplinary growth points, seek new breakthroughs in the field of humanities and social sciences in China, and achieve theoretical innovation, mechanism innovation, and model innovation. Thirdly, integration. This is the disciplinary characteristic of the new liberal arts. The construction of new humanities covers the intersection, integration, infiltration, or expansion of multiple disciplines in the field of humanities and social sciences, and can also be an emerging field formed by the intersection and integration of humanities and social sciences and natural sciences. Fourthly, development. This is a dynamic feature of the new liberal arts. There are many uncertainties in the research of humanities and social sciences, and many new problems will emerge one after another with the development of society. There is no fixed model for problem solving, and it needs to be continuously explored, adjusted, and improved in the practical process.

The digital economy is a new economic form developed based on the birth of new technologies, with digital knowledge and information as key production factors, digital technology as the core driving force, and modern information networks as important carriers. The deep integration of digital

information technology and the social real economy has led to disruptive changes in various industries in China. To meet the needs of the development of the digital economy, the Chinese government strongly supports digital industrialization and industrial digitization, and promotes enterprises to undergo digital transformation. Among them, human resource management is the core of enterprise management, and its digital transformation has a crucial impact on the enterprise. According to the 2022 Human Resources Digital Transformation White Paper of Beisen Company, about 58% of enterprises have initiated human resources digital transformation, about 28% of enterprises have clear plans for digital transformation but have not yet been implemented, and about 14% of enterprises have ideas but do not have clear plans. This symbolizes that the digitization of human resources is being included in the development agenda of most enterprises in society, and its trend of digitization is also deepening.

With the advent of the digital era, the digital transformation of enterprises is accelerating. As an important component of enterprise management, digitalization of human resources has also become an inevitable trend in the development of human resources. In 2020, Mr. Josh Bersin's latest report on the global human resources technology market pointed out that among the so-called typical functions of human resources, including performance evaluation, talent compensation management, engagement management, employee health and welfare management, as well as recruitment, selection, learning and development, compensation recognition, real-time recognition, employment relationships, changes in employment methods, and so on, there are many applications. In terms of typical personnel management segmentation functions, some intelligent products and functions can be said to have emerged in a blowout. In terms of the management elements of core talents, the diversification of recruitment and organization, including intelligent interviews, online interviews, facial expression data analysis

functions, career mobility, as well as technical products and functions of employee experience management, and functions and platforms of employee self-service, has seen explosive growth in recent years.

The digitization of human resource management has three digital dimensions, including in the research context.

The first dimension is Human resource (HR) Metrics, which is the measurement or measurement of human resources. The main solution is to establish an indicator system for the selection, retention, rewards, and punishments of talent teams, or employees, labor, and human resource management activities, that is, the application of human resource mechanisms, and how to effectively digitize and digitize human resource activities.

The second dimension is Human resource (HR) Analytics. Human resource analysis is a hot topic in global research and practice today, including enterprise intelligent functions and intelligent products. That is to say, based on the established indicator system in human resources and the structured accumulation of data, combined with organizational management issues and business requirements, appropriate algorithms are selected to connect, analyze, and mine data and data, thereby helping organizations solve problems, providing conclusions and guidance with data analysis foundation, and providing rules with data empirical basis for optimizing talent management mechanisms, Improve the level of human resource management.

The third dimension is Human resource management (HRM) Intelligence, which includes both data and algorithms. In the end, it can transform some relatively mature algorithms into quasi productization functions, directly turning them into software and intelligent apps for human resource use. This achieves both functional and product level, called productization of human resource intelligence, and directly turns them into tool level functions. The three dimensions of human resource measurement, data analysis, algorithm analysis,

and the development of human resource functional products are complementary and interconnected, rather than a progressive relationship.

The new economy and digital era have brought enormous challenges to human resource management in enterprises. The extensive use of AI in the recruitment process greatly improves the efficiency of human resource management, and there is a risk of human resource management being replaced by information systems. The career paths of relevant human resource management practitioners need to be reshaped. With the emergence of big data, marketing is constantly creating accurate customer profiles. When enterprises collect enough data points about various behaviors of employees and use a set of algorithms to fit them, we can have an accurate picture of employees. By accurately matching the accurate portrayal of employees with the supply chain system of talents, we can make the matching between people and things, as well as between people and people, more precise. In the future, there will be no need for a scale for recruitment, just take a photo. If there is a great connection between facial recognition data and performance or performance data, and there is a specific model and algorithm behind it, only photos are needed to determine whether the person's features meet the needs of the position. Secondly, more human resource management businesses are being outsourced, resulting in a reduction in the business of the company's human resource management personnel. In specific management practices, the integration of human resource management and strategy is more closely integrated. Therefore, in the training plan for undergraduate human resource management in applied universities in China, it is necessary to closely connect with the characteristics of the times. At the same time, there are two evolutionary trends in the characteristics of work in the digital age. The first is the continuous increase in individual work freedom. With the improvement of social production efficiency, the traditional employment relationship led by enterprises is gradually changing, and individuals' proactive choices play a

greater role; Secondly, technological empowerment continues to improve. Personal devices, cloud computing-based information systems, and other technologies will be widely used in work, and remote work will become more common. Many people shuttle between different work activities and responsibilities, and have temporary contractual relationships with multiple enterprises, resulting in a new form of “shared employees”. So, in the course teaching of organizational work design, it is necessary to reflect the characteristics of digital work and strengthen the teaching content of work reshaping. In the teaching of labor relations management, it is necessary to add relevant content on the characteristics of employment relations in the new contract era and the teaching of employment risks. The human resources department is having more connections with the IT department, and the important reason is that the human resources department has a large amount of high-quality data in the company, which the IT department needs to analyze and use. Therefore, it is necessary to add the learning of basic knowledge related to big data to the training plan for human resource management majors in universities. Therefore, strengthening the cultivation of human resource management talents can help make up for the shortage of digital human resource management talents in enterprises. It helps to promote the reform of practical teaching in universities and improve the employment rate of graduates.

Research Objectives

The construction of China’s new liberal arts requires the promotion of interdisciplinary integration and the transformation of educational content, aiming to cultivate new talents who surpass the limitations of existing majors and disciplines, have high professional literacy, excellent academic abilities, strong comprehensive strength, and a creative perspective. In the current era of

the Internet and artificial intelligence, society needs more high-quality composite talents. For the human resource management major, the new liberal arts should also reflect the professional characteristics. In the structure of students' professional knowledge, it is necessary to incorporate the study of big data processing and application, engineering related knowledge, so that students can truly broaden their horizons, enhance their adaptability after entering the workplace in the future, and cultivate their confidence.

1. Mastering Chinese characteristics and clarifying disciplinary characteristics

Understanding the uniqueness of China's new liberal arts is a fundamental prerequisite for the successful construction of the new liberal arts. The philosophy and social sciences with Chinese characteristics have the characteristics of inheritance, nationality, originality, modernity, systematicity, and professionalism. China's new liberal arts construction is a top-down national project led by the government, emphasizing discipline, practicality, technology, and the inheritance of excellent traditional culture. It originates from China's national conditions, adapts to China's national conditions, is based on national righteousness and national development, focuses on the world stage, and is a great construction carried out for national rejuvenation and the construction of a community with a shared future for mankind. The human resource management major is a branch of management with a relatively mature theoretical foundation. Talent cultivation in universities should be in line with the development needs of the human resource service industry and the national demand for human resource management professionals.

2. Integrating subject knowledge and optimizing educational concepts

Faced with the developmental challenges related to human resources in the era, we actively draw on the knowledge and experience of other

disciplines and professions, break the deadlock of “separating industries like mountains”, achieve knowledge circulation and turnover between similar professions, achieve cross integration with industry, agriculture, medicine, and science, and break professional barriers. Referring to the introduction of new educational concepts, top-level design of education with engineering thinking, results oriented, adhering to the focus of students, and the principle of continuous improvement, comprehensively reforming teaching models and curriculum organizational forms, treating abilities and qualities equally, changing the previous emphasis on theoretical foundations and critical thinking, neglecting practical and practical abilities, emphasizing scientific research output, and neglecting diversified expression of results, In line with social development and the progress of the times, we are committed to building a new and close connection with society, politics, economy, culture, and other aspects, cultivating innovative composite talents with a solid theoretical foundation, proficient in the profession, and actively learning and absorbing other relevant professional knowledge and skills to meet the needs of social development and technological revolution.

3. Leveraging Science and Technology to Accelerate the Construction Process

In the construction of new liberal arts, attention should be paid to following the development direction of modern emerging technologies. Traditional teaching and blackboard writing have gradually been replaced by various teaching software. Reference books have been increasingly turned from physical to electronic versions, and even online teaching has become more and more common. With regard to the impact of the COVID-19 epidemic in 2020, universities across the country generally adopt online teaching methods. To carry out the construction of new humanities in the field of human resource management, it is necessary to plan at the technical level, attach importance

to emerging technologies, take advantage of the development of big data and artificial intelligence technologies, accelerate digital transformation, and improve the speed of new humanities construction.

Literature Review

The rapid development of information technology has promoted the transformation and upgrading of industries, with new formats, positions, and demands constantly emerging in various industries. As the education docking industry with the closest relationship to economic and social development, optimizing layout, and deepening education supply side reform has become an inevitable requirement. Currently, in the face of new technologies represented by artificial intelligence, big data, cloud computing, blockchain, Internet of Things, 5G technology, etc., driving human society to rapidly enter the intelligent era based on digital applications, the integration of various industries and information technology has become an inevitable trend.

Teachers are the first element to ensure the improvement of efficient education and teaching quality. The teaching staff is the intellectual center of universities and the main body of scientific research, talent cultivation, and social services in universities. The Opinion on Comprehensively Deepening the Reform of Teacher Team Construction in the New Era (2018) states that teachers should actively adapt to new technological changes such as informatization and artificial intelligence, and actively and effectively carry out education and teaching.

For many years, the successful application of information technology in the field of teacher education has been a hot topic. They need digital and teaching abilities to promote active integration into the digital society (Instefjord and Munhe, 2017).

Lim (2023) emphasized that as an important resource for future student employment development, the digital teaching level of university teachers plays a crucial role in determining the quality of education (Yan et al., 2018). Although university teachers have a good impression of digital abilities, they may not have acquired enough abilities to strengthen the teaching process (T á rraga M í nquez et al., 2021). Therefore, the sustainable development of digital teaching ability of university teachers is crucial.

INTEF (2017) defines digital teaching ability as a set of abilities that 21st century teachers must possess to improve the efficiency of educational practice and ensure sustainable professional development. Improving teachers' digital teaching abilities can contribute to the digital transformation of schools (H ä m ä l ä inen et al., 2021), the development of students' digital abilities (Esteve Moon et al., 2020; Llopis et al., 2019), and the continuous professional skills development of teachers (Cazco et al., 2016). However, research has found that although university teachers have digital capabilities, they may still lack the ability to effectively implement digital tools in the teaching process.

Current research shows that there are various factors that affect teachers' digital teaching ability, which can be summarized as external environmental factors and teacher characteristics (Tezci, 2011). The influencing factors of the external environment include school climate and support (Demiraslan and Usluel, 2008), as well as convenience conditions (Teo et al., 2008, 2009). In contrast, personal factors include technical attitude (Gurer, 2021), technical ability (Tondeur et al., 2018), data literacy (Lin et al., 2022), and technical ethics (Guill é n-G á mez et al., 2021).

In modern education, data is becoming increasingly important as a tool to enable teachers to make informed decisions, and it is crucial for cultivating future educators (Reiso ğ Lu and ł ebi, 2020). However, the ability to analyze data alone is not sufficient to improve teaching and meet students' needs

(Shepard et al., 2018). Teachers must possess data literacy, which will enable them to make wise decisions based on a deep understanding of data, diagnose teaching quality in a timely manner, and adjust students' learning and teaching methods as needed (Ball et al., 2008). An increasing number of studies have shown that data literacy plays a crucial role in successfully integrating information and communication technology into the teaching of university teachers (McDowall et al., 2021). In addition, during teacher training, little attention is paid to providing data literacy training for teachers (Mandinach et al., 2015). Previous studies have emphasized that technical attitudes and operations are variables that affect pre service teachers' data literacy (Miller Bains et al., 2022). The emergence of a new generation of artificial intelligence assistants, such as ChatGPT, has raised people's attention to a range of ethical issues and its impact has continued to expand over time. Teachers must adhere to ethical standards when using digital technology to promote the healthy development of students.

The research by Yang Heqing and Wang Xin (2018) shows that the development of human resources discipline in China has gone through four stages: from the gestation period of the 1980s to the early 1990s, to the initial development period of human resources discipline from 1993 to 1998; The period from 1998 to 2011 was the expansion and development period of the development of the human resources discipline, also known as the extension development stage, with a greater emphasis on teaching quality and practical teaching. From 2011 to present, it is the fourth stage of the development of the human resources discipline, also known as the connotation development period. At this stage, the scale expansion of China's human resources has weakened, and the momentum of connotation development has increased. High level independent majors within disciplines that cultivate doctoral and master's talents have officially formed. Although the current human resource management major has entered an independent development stage, it is still

deeply influenced by other disciplines.

The digital transformation of higher education is an inevitable requirement to solve the contradiction between talent supply and demand and promote high-quality development of education. It has become a hot topic of concern in the field of education. Currently, China's comprehensive promotion of digital transformation of higher education has a profound strategic background. (1) The deployment and implementation of the Digital China strategy, as well as the digitalization of education, is a response to the digital economy strategy and the "14th Five Year Plan" for the development of the digital economy. (2) Action to build an educational powerhouse. To build an educational powerhouse, we must adhere to putting the people at the center and empower high-quality development of basic education through information technology construction. (3) The acceleration of China's education modernization strategy. In 2018, the "Education Informatization 2.0 Action Plan" proposed to focus on improving teachers' information literacy, promoting teachers to actively adapt to the changes brought by a series of technologies such as artificial intelligence, big data, and information technology to education, and actively carry out educational and teaching activities. In 2019, "Modernization of Education in China 2035" proposed to accelerate educational reform in the information age, coordinate the construction of integrated and intelligent teaching, management, and service platforms, build a professional development system for teachers, and promote lifelong learning and professional development of teachers. Education informatization, as an important engine and driving force, has become a core element affecting the process of educational modernization. In 2021, the National Education Work Conference proposed to strengthen the construction of the teaching staff, consolidate the support for high-quality talent development, strictly implement the requirements of teacher ethics and conduct, vigorously revitalize teacher

education, and deepen the comprehensive reform of teacher management. In 2022, the “14th Five Year Plan for the Development of the Digital Economy” proposed to deeply promote smart education and enhance teachers’ online education support service capabilities. In 2022, the Ministry of Education launched the National Higher Education Smart Education Platform, which put forward new requirements for teachers’ teaching and research capabilities. Therefore, it is urgent to promote the development of “Internet plus education” and education informatization, and improve the digital literacy and digital teaching ability of college teachers.

Therefore, this study will propose a path for cultivating digital abilities of university teachers in the field of human resource management based on the status of digital development in Chinese universities.

The Development Status of Human Resource Management in Universities under the Background of New Liberal Arts

1. The professional curriculum system is not perfect.

Firstly, in terms of teaching materials for human resource management majors, it is necessary to create a series of teaching materials for human resource management majors in universities with Chinese characteristics. Secondly, in the current teaching process of human resource management, teachers often overlook the integration of various teaching modules of human resource management to form a complete knowledge system. Thirdly, the training objectives of human resource management majors in most universities are not clear enough, and they do not pay attention to the practicality of professional knowledge, which is divorced from the actual needs of society.

2. Lack of practical teaching.

Due to the lack of practical verification of theoretical knowledge learned by students during their school years, it often leads to students being

unable to quickly meet job requirements after actual employment, which increases employment pressure and leads to a mismatch between enterprise demand and student competence. Although some universities maintain cooperative relationships with enterprises, the human resource management positions of a company are limited, and students have fewer internship opportunities, making it difficult to exercise and improve their practical abilities.

3. Insufficient teacher team capabilities.

Most teachers in the field of human resource management in Chinese universities work directly in universities after graduation, without any work experience in enterprises or practical experience, which leads to a serious disconnect between the theoretical knowledge learned by students in the field of human resource management and social practice. They are unable to break through the talent cultivation mindset of emphasizing theory over practice, and are unable to integrate with new educational theories.

Digital education is an important innovative exploration in the field of human resource management. By applying digital technology, teaching resources can be enriched, teaching methods can be innovated, practical links can be expanded, and students' all-round development and learning outcomes can be promoted. In the practice of digital education, it is necessary to establish corresponding mechanisms to support, solve the challenges faced, and continuously promote the innovative development of human resource management education. The application and innovation of digital education will cultivate excellent talents who are more suitable for the needs of the digital era in the field of human resource management, and promote the development and progress of the field of human resource management. Therefore, there is an urgent need to enhance the "digital thinking" of human resource management teachers, integrate "digital thinking" into the teaching mode of human resource management, establish a teaching team with "digital

thinking”, improve teaching capabilities, and collaborate with multiple parties to cultivate composite, innovative, and applied humanities talents.

Suggestion

1. Cultivating Innovative Composite Teaching Talents

Building a new humanity requires thinking and exploring the cultivation of talents - what kind of talents we need and how we cultivate them. The demand for talents in society has undergone significant changes with technological progress, mainly manifested in a significant reduction in the demand for talents trained in traditional humanities and a shortage of new talents in social demand. Innovation is an inexhaustible driving force for the development of a country and a nation. Although the theory of human resource management has yielded fruitful results over the past few decades, with the continuous progress of the times, it is difficult for talents trained solely on existing theories to meet the needs of social development. Therefore, innovation is urgently needed in the field of human resource management. In talent cultivation, we should break away from narrow disciplinary knowledge limitations and cross connect with other disciplines to complement each other's knowledge. Focusing on the development strategy of China's digital economy and based on the actual needs of society, we aim to improve teachers' ability to solve complex problems, cultivate high-quality teaching abilities with digital human resource management knowledge system, innovative thinking, and the ability to cultivate applied, compound, and innovative talents that meet market needs, and cultivate reserve forces for building a discourse system with Chinese characteristics.

Construct a digital training resource system for teacher education. The school teacher development center takes the lead in organizing, planning, and implementing various levels and types of teacher training plans. Through a

combination of “online and offline”, “knowledge learning+practical experience+independent reflection”, and “individual self-learning+peer review+team discussion”, the three combination methods include new teacher onboarding training, young teacher teaching development plan, and teaching assistant general training In projects such as teaching innovation training for backbone teachers (or team leaders, subject leaders, and professional group directors), teaching competitions for employment and entrepreneurship guidance teachers, and teacher training classes, practical resources supported by technologies such as big data, virtual reality, and artificial intelligence are introduced to form a diversified and three-dimensional digital education and training resource system, improving the effectiveness of teacher training.

2. Building the concept of scientific education

Respecting the characteristics of liberal arts education and the laws of talent development, building a valuable and academic liberal arts education that combines practice and theory, recognizing and respecting students’ innate and interest differences, teaching according to their aptitude, and building a people-oriented education philosophy. Actively open up, break through traditional closed education, lift self-imprisonment, face internationalization and informatization, and build an open and diverse educational philosophy. Systematically plan the education process, comprehensively analyze education deficiencies, continuously improve, and build a spiral of talent education concepts that are in line with the human resource management profession. Strengthen foreign exchange and cooperation. Teaching exchange and development cooperation with world-class universities, actively respond to China’s “the Belt and Road” initiative, actively integrate into local economic construction, promote the sustainable development of teachers’ teaching ability and international chemical exchange in the field of education and teaching development, realize the two-way cultivation of international

technical talents “locally” and “offshore”, provide the country with human resources reserves and guarantees, and create a high-quality exchange platform, Cohesive and collaborative development.

3. Improving the stock of liberal arts knowledge

The human resource management major has already accumulated a considerable amount of knowledge in its development, but relying solely on existing liberal arts knowledge cannot meet the development needs of future society and all humanity. Therefore, new liberal arts are needed for knowledge reform and incremental construction. The construction of new liberal arts in China is aimed at developing socialism with Chinese characteristics in the new era under the trend of scientific and technological revolution and industrial transformation. In combination with the huge changes that have occurred in China since the reform and opening up, attention is paid to the contradiction between the inheritance of historical traditions and the need for innovative development. In the process of modernization of higher education, the limitations of liberal arts development are broken, and the Chinese characteristics and disciplinary connotations of new liberal arts construction are fully utilized, Seeking the integration of existing knowledge stock with innovative knowledge, achieving knowledge increment, and expanding knowledge domains.

Conclusion

Modern human resource management has broken the limitations of traditional personnel management, treating people as a resource for allocation and management, and linking various management modules to form a system, with each module influencing each other. With the rapid development of the digital economy era, talent strategy is increasingly closely linked to organizational strategy, profoundly affecting organizational change and the achievement of organizational business goals, and human resource

management methods are also gradually changing. Foreign human resources industry analyst Josh Bersin believes in the “HR Technology 2021 The Definitive Guide” that the human resources market is facing important development opportunities, and companies are shifting from “human resource management technology” to “intelligent technology for human resource management”, and seeking to improve employees’ experience in various work fields.

The rapid development of digital technology has broadened the development field of human resource management, breaking through the progressive development of three stages of enterprise digital transformation: informatization, platformization, and intelligence. The use of three stages of overlapping efforts is synchronized. The digitization of human resource management has deepened the people-oriented principle, building a talent portrait for the future, and connecting it with other modules of talent management, breaking through the fixed combination limitations of talent portrait and recruitment. The portrait of high potential talents, resigned talents, and salary groups has made the planning strategy of enterprises more precise and improved organizational efficiency. Digital human resource management has the characteristics of systematization, real-time, personalization, and visualization. The digital transformation of human resources in enterprises includes both employee and organizational levels, including the digitization of basic information and skill levels of employees. The application of technologies such as the Internet and big data makes the human resource process digital and intelligent. The realization of digital transformation in organizations requires the assistance of new technologies and tools, digital talents, digital leadership, and digital partners.

References

Cao Hui, The Application of the Depth Model of Precision Matching between People and Posts Based on Ability Perception in Human Resource

- Management [J] Journal of Function Spaces Volume 2022, Issue 2022,
- Cao Hui, Wang Xingqi. Exploration of the Curriculum System Construction of Human Resource Management in Applied Undergraduate Universities Facing National Vocational Skills Standards [J]. Talent, 2023 (08): 129-132
- Liu Yang, Li Shu. Research on Strategies for Improving Digital Literacy of University Teachers in the Digital Era [J]. China Adult Education, 2023 (12): 72-76
- Chu Juan; Lin Ruyi; Qin Zhihan; Chen Ruining; Lou Ligao; Yang Junfeng, Exploring factors influencing pre-service teacher's digital teaching competence and the mediating effects of data literacy: empirical evidence from China, Journal | [J] Humanities and Social Sciences Communications Volume 10, Issue 1 2023, DOI: 10.1057/S41599-023-02016-Y
- Lei Hui; Zeng Rong; Cao Lirong Strategies for Improving Teachers' Teaching Ability under the Background of Digital Transformation of Higher Vocational Education, Journal | [J] Advances in Vocational and Technical Education Volume 5, Issue 5 2023, DOI: 10.23977/AVTE.2023.050501
- Digital competence as the basis of a collector's readability for innovative pedestrian activity [J] P F Kubrushko, Kubrushko P F, Alipichev A Yu, Kozlenkova E N, Nazarova L I, Siman A S. Journal of Physics: Conference Series
- Yuan Fang. Factors Influencing the Digital Teaching Ability of University Teachers and Strategies for Improving Them - Taking S University as an Example [J]. Western Quality Education, 2022, 8 (21): 112-115.
- Shen Mina, Wang Libin. Research on Improving the Informationization Teaching Ability of University Teachers Based on "One Ping Three Ends" School-based Fine Training [J]. Journal of Higher Education, 2022, 8 (34): 167-170. DOI: 10.19980/j.CN23-1593/G4.2022.34.040
- Accelerating the development of "Internet+Education" and promoting deep and systematic changes in education is urgent [EB/OL] (January 06, 2020)

[December 12, 2021]. http://sczg.china.com.cn/January_06_2020_content_41023212.html

Wu Di, Li Huan, Wei Xiaorong. Digital Transformation of Education: International Background, Development Needs, and Promotion Path [J]. China Distance Education, 2022 (7): 21-27

Notice of the Ministry of Education on Issuing the Action Plan for Education Informatization 2.0 [A]. 2018

The Central Committee of the Communist Party of China, the State Council. The Central Committee of the Communist Party of China and the State Council issued “2035 Modernization of Education in China” [A]. 2019

Ministry of Education. Seizing the Situation and Strengthening the Implementation to Accelerate the Construction of a High Quality Education System [A]. 2021

Xiong Binyong. Reflections on the Professional Transformation and Development of Applied Undergraduate Universities - Taking the Human Resource Management Major of Yichun University as an Example [J]. Bohai Rim Economic Outlook, 2017 (11): 111-112. DOI: 10.16457/j.cnki.hbhjlv.2017.11.073

Zhu Wenxiang. Reflections on the Future Development of Human Resource Management in China [J]. Human Resources, 2020 (12), 148-149

Yang Heqing, Wang Xin Looking Back at the Reform and Opening up: The Birth and Early Development of Human Resource Management in Chinese Universities [J] Human Resources Development in China, 2018, 35(11), 21-25.

ภาวะผู้นำการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรไทย สู่ความเป็นเลิศ*

LEADERSHIP IN THE MANAGEMENT OF THAI HERBAL PROCESSED PRODUCTS TOWARDS EXCELLENCE

ประนอม วังพรม¹, สติติ์ นิยมญาติ², กมลพร กัลยาณมิตร³ และ ณัฐวัฒน์ สิริพรวุฒิ⁴
Pranom Wongprom¹, Satit Niyomyaht², Kamolporn Kalyanamitra³ and Nattawat Siriphornwut⁴
¹⁻⁴คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

¹⁻⁴ Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand

Corresponding author E-mail: KKpranom@hotmail.com

Received 5 April 2023; Revised 27 April 2023; Accepted 26 December 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อภาวะผู้นำการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรไทยสู่ความเป็นเลิศ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อภาวะผู้นำการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรไทยสู่ความเป็นเลิศ และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรไทยสู่ความเป็นเลิศ เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 คน คัดเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ตัวแทนจากภาครัฐ ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูง บริหารระดับต้น และข้าราชการประจำทุกระดับ และ กลุ่มที่ 2 ตัวแทนจากภาคเอกชน ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับปฏิบัติการ และ พนักงานทุกระดับ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกทำการการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอแบบพรรณนาความ

* ประนอม วังพรม, สติติ์ นิยมญาติ, กมลพร กัลยาณมิตร และ ณัฐวัฒน์ สิริพรวุฒิ. (2566). ภาวะผู้นำการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรไทยสู่ความเป็นเลิศ. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 3(6), 22-42.

Pranom Wongprom, Satit Niyomyaht, Kamolporn Kalyanamitra and Nattawat Siriphornwut. (2023). Leadership in the Management of Thai Herbal Processed Products Towards Excellence. Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University, 3(6), 22-42.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jpsmbu.2023.42>

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index>

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อภาวะผู้นำการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรไทยสู่ความเป็นเลิศพบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหาร เป็นปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการนำนโยบายการพัฒนาสมุนไพรไทยของภาครัฐไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล 2) ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะผู้นำการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรไทยสู่ความเป็นเลิศ แยกตามปัจจัยแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ ด้านวิธีการสื่อสาร ด้านความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ ด้านทีมงาน ด้านการตัดสินใจ ด้านการประสานความร่วมมือ และด้านการจัดการความเสี่ยง และ 3) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรไทยสู่ความเป็นเลิศพบว่า ต้องส่งเสริมความรู้ความสามารถ ทักษะที่จำเป็นรอบด้าน ส่งเสริมความสามารถในการคิด วิเคราะห์ ฝึกอบรมการบริหารจัดการที่ดี และการบริหารความเสี่ยง ฝึกฝนการตัดสินใจฝึกอบรมการสร้างแรงบันดาลใจและการเสริมพลัง และสร้างบรรยากาศให้ผู้บริหารเกิดความคิดสร้างสรรค์และความคิดเชิงนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, การบริหารจัดการ, ความเป็นเลิศ, ผลิตภัณฑ์แปรรูป, สมุนไพรไทย

Abstract

This research objectives were: 1) to study the problems and obstacles affecting the leadership in the management of Thai herbal processed products towards excellence, 2) to study the factors affecting the leadership in the management of Thai herbal processed products towards excellence; and 3) to study the guidelines developing leadership in the management of Thai herbal processed products towards excellence. The research was qualitative. 20 key informants, namely group 1, representatives from the government sector, namely senior executives, junior management and government officials at all levels and, group 2 representatives from the private sector, including senior executives, operations executive and employees at all levels The research tools were structured interview forms for use in in-depth interviews. Data

analysis was performed using content analysis methods and presenting a descriptive.

The results found that: 1) the problems and obstacles affecting the leadership in the management of Thai herbal processed products towards excellence were in the implementation of the government's policy on Thai herbal processed product development to achieve efficiency and effectiveness, 2) The factors affecting the leadership in the management of Thai herbal processed products towards excellence were separated by factors for each aspect: Leadership. Communication method. Confidence and trust. Team. Decision making. Collaboration and risk management; and 3) the guidelines developing leadership in the management of Thai herbal processed products towards excellence found that knowledge and competence must be promoted, all-round essential skills promote the ability to think critically, train good management and risk management practice, decision making, training for motivation and empowerment and create an atmosphere for executives to continually create creative and innovative ideas.

Keywords: Leadership, Management, Excellence, Processed, Thai Herbal Products

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ประเทศหนึ่งของโลก มีพืชพรรณธัญญาหารหลากหลายชนิด โดยเฉพาะพืชสมุนไพรที่มีมากเหลือคณานับจึงถูกนำมาใช้ประโยชน์อย่างหลากหลายและสามารถพบเห็นได้ทั่วไปในชีวิตประจำวัน ทั้งจากการวางจำหน่ายตามตลาดสดต่าง ๆ ตลอดจนการใช้ปรุงอาหารในร้านค้าและครัวเรือน จึงไม่แปลกที่จะถูกมองเสมอเหมือนสิ่งของไร้ค่าความสำคัญ นอกจากนี้ความได้เปรียบทางด้านภูมิศาสตร์ก็ถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดการแพร่พันธุ์ได้ดีในอากาศแบบร้อนชื้น เกิดเป็นความหลากหลายทางชีวภาพ ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นทำให้มีผลผลิตหมุนเวียนตลอดทั้งปี

การใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรนอกจากจะนำมาปรุงอาหารแล้ว ยังใช้ในการรักษาโรคภัยไข้เจ็บทั่วไปที่สืบทอดต่อกันมาจากองค์ความรู้ของภูมิปัญญาแบบดั้งเดิม เช่น ยาฝน ยาตอง และยาทา กระทั่งมีวิวัฒนาการมาเป็น ยาลูกกลอน ยาผง และยาแคปซูล บรรพบุรุษไทยสั่งสมความคิดสร้างสรรค์ด้วยภูมิปัญญาอันหลากหลายและอุดมสมบูรณ์ เพื่อเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต แต่ด้วยขีดความสามารถทางเทคโนโลยีด้านการวิจัยและพัฒนาที่ด้อยกว่า ทำให้ประเทศที่มีศักยภาพสูงทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประสงค์ที่จะเข้าถึงภูมิปัญญาดังกล่าว (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2550) จึงมักถูกคุกคามเพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์

หน่วยงานภาครัฐจึงได้ผนึกกำลังกัน ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ โดยได้ร่วมกันในการผลักดันการส่งออกสมุนไพรให้เป็นอันดับ 1 ของอาเซียน และให้เป็นที่ยอมรับทั่วโลก รัฐบาลให้ความสำคัญกับการปลูกและการผลิตสินค้าสมุนไพรให้มีคุณภาพระดับสากล เพราะเป็นพืชเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ให้แก่ประเทศ ทุกวันนี้สมุนไพรถูกใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรม อาทิ อาหารและเครื่องดื่ม เครื่องสำอาง อาหารเสริม และยารักษาโรค ตลาดสมุนไพรจึงเป็นตลาดที่มีการเติบโตสูงอย่างต่อเนื่องและยังคงมีคู่แข่งน้อยราย แม้กระทั่งภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ยอดการส่งออกยังขยายตัวมากกว่าช่วงเวลาก่อนเกิดโรคระบาด โดยเฉพาะตลาดประเทศจีน สหรัฐอเมริกา และเวียดนาม ทั้งนี้รัฐบาลไทยได้ให้การสนับสนุนทุกหน่วยงานในการต่อยอดการค้าและการตามแผนแม่บทว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรแห่งชาติฉบับที่ 1 ปี 2560-2564 ซึ่งกำหนดเป้าหมายให้เพิ่มมูลค่าการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรจาก 1.8 แสนล้านบาท เป็น 3.6 แสนล้านบาท ในปี 2564 และให้ไทยเป็นผู้นำการส่งออกสมุนไพรและผลิตภัณฑ์ฯ เป็นอันดับ 1 ในอาเซียน โดยสมุนไพรที่ได้รับความนิยมระดับ Product Champion ได้แก่ ขมิ้นชัน ไพล กระจับจั่น และใบบัวบก นอกจากนี้จากสถานการณ์การแพร่ระบาดจากโควิด-19 สมุนไพรที่ได้รับความนิยมอย่างรวดเร็ว เช่น ฟ้าทะลายโจร ชิง และกระเทียม ที่ผ่านมาหน่วยงานทั้งระหว่างภาครัฐและเอกชนได้ร่วมกันทำงานอย่างเต็มที่ โดยมีกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้ดูแลในเรื่องการสร้างเชื่อมั่นในคุณค่าและคุณภาพของสมุนไพรไทย สนับสนุนการสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพรและลดความยุ่งยากในการขออนุญาตผลิตของผู้ประกอบการ และกระทรวงพาณิชย์รับผิดชอบเรื่องการเพิ่มช่องทางการตลาดทั้งในและต่างประเทศ การจับคู่เจรจาธุรกิจ การออกงานแสดงสินค้า การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการสู่ตลาดต่างประเทศ มีการจัดงานส่งเสริมเครื่องสำอางไทยใน

ตลาดใหญ่ ๆ อาทิ ประเทศเยอรมนี ญี่ปุ่น และรัสเซีย ขณะที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ก็เดินหน้าขยายพื้นที่ปลูกพืชสมุนไพรแบบอินทรีย์ เพื่อให้ได้วัตถุดิบที่ปลอดภัยสามารถขายได้ราคาดีขึ้น รวมถึงส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มเป็น “แปลงใหญ่พืชสมุนไพร” เพื่อจะได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้แบบครบวงจรภายใต้หลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ดำเนินการและความต้องการของเกษตรกร เช่น การผลิตสมุนไพรคุณภาพ เพื่อให้มีปริมาณเพียงพอและมีคุณภาพตรงความต้องการของตลาด โดยเน้นเรื่องการจัดทำแผนการผลิต การวิเคราะห์พื้นที่ปลูก และการจัดการหลังเก็บเกี่ยวรวมถึงเพิ่มมูลค่าของผลผลิต เป็นต้น เนื่องจากสมุนไพรเป็นพืชที่ตลาดโลกมีแนวโน้มความต้องการเพิ่มขึ้นทุกปี นับเป็นโอกาสสำคัญในการสร้างรายได้และผลตอบแทนที่มั่นคงให้แก่เกษตรกรและผู้ประกอบการ รัฐบาลจึงเตรียมพร้อมให้การสนับสนุนทั้งในเรื่องของนโยบายและงบประมาณเพื่อการพัฒนาการผลิตสมุนไพรอย่างครบวงจร อีกทั้งได้สร้างระบบการเชื่อมโยงข้อมูลผู้ปลูก ผู้ผลิต ผู้บริโภค ตลาดกลางสมุนไพรที่มีคุณภาพมาตรฐาน ตลาดสมุนไพรออนไลน์ และอุตสาหกรรมสารสกัดสมุนไพร เพื่อให้อุตสาหกรรมสมุนไพรไทยเป็นที่ยอมรับทั่วโลกและมีการเติบโตอย่างยั่งยืน (กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก, 2564)

จากที่มาของปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น การผลักดันสมุนไพรไทยสู่สมุนไพรโลก แรงผลักดันจากผู้บริหารของผู้ประกอบการกลุ่มผู้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย มีส่วนสำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่งผู้บริหารที่จะประสบความสำเร็จได้ จะต้องเป็นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำและเก่งงาน เก่งคน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรไทยสู่ความเป็นเลิศ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของภาวะผู้นำ ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะผู้นำ และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรไทยสู่ความเป็นเลิศ เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลให้แก่ผู้บริหารกลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย และหน่วยงานอื่น ๆ ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารให้สามารถบริหารองค์การสู่ความเป็นเลิศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อภาวะผู้นำการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรไทยสู่ความเป็นเลิศ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อภาวะผู้นำการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรไทยสู่ความเป็นเลิศ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรไทยสู่ความเป็นเลิศ

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การศึกษาครั้งนี้ ศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) จำนวน 20 คน โดยดำเนินการคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive selection) ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาเลือกจากผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาเป็นอย่างดี

ขั้นตอนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก สำหรับเก็บข้อมูลกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้คัดเลือกไว้

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เข้าพบบกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์และขออนุญาตในการสัมภาษณ์ ซึ่งใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 1 ชั่วโมงต่อ 1 ตัวอย่าง ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาทำการวิเคราะห์ตามรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Qualitative content analysis) พรรณนารายละเอียดตีความ หาความหมาย อธิบายความ สันเคราะห์ข้อมูลที่ได้เทียบกับบริบทการวิจัย และสรุปสาระสำคัญจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายแล้วนำเสนอประเด็นความเห็นมาสรุปสาระสำคัญของเนื้อหา และนำเสนอโดยการพรรณนาความ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อภาวะผู้นำการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรไทยสู่ความเป็นเลิศ ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหาร เป็นปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการนำนโยบายการพัฒนาสมุนไพรไทยของภาครัฐไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารที่เป็นคนไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง ขาดความยืดหยุ่นในการบริหาร จะทำให้ตามการเปลี่ยนแปลงในโลกธุรกิจไม่ทัน ไม่สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ ในขณะที่ผู้บริหารที่ไม่กล้าตัดสินใจบริหารงานไม่เด็ดขาด กล้า ๆ กลัว ๆ จะทำให้นโยบายของผู้บริหารไม่ชัดเจน จนส่งผลให้การตัดสินใจผิดพลาด และผู้บริหารที่ขาดทักษะการสื่อสารที่ดี จะทำให้ไม่สามารถถ่ายทอดนโยบายขององค์กรและภาครัฐไปสู่บุคลากรขององค์กรได้ และการเจรจาต่อรองไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อภาวะผู้นำการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรไทยสู่ความเป็นเลิศ ผลการวิจัยพบว่า

1) ด้านภาวะผู้นำ พบว่า เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในปัจจุบันนี้ ผู้บริหารกลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยยังมีความต้องการผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำสูงมากในการแก้ไขปัญหาภายใต้สภาวะความผันผวน และมีความไม่แน่นอน ผู้นำต้องมีความยืดหยุ่นสูง สามารถปรับตัวเพื่อการตอบสนองต่อวิกฤตและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในเชิงนโยบายของรัฐบาล สถานการณ์ และสภาพเศรษฐกิจและการเงินโลก เพื่อขจัดปัญหาและอุปสรรค สร้างชัยชนะร่วมกันระหว่างองค์กรและภาครัฐ พัฒนาอุตสาหกรรมสารสกัดสมุนไพรครบวงจร พุ่งเป้าเป็น “World Herb Hub” กระตุ้นเศรษฐกิจชาติ นอกจากนี้ ต้องมีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล มองเห็นภาพรวมทั้งหมดของความ ต้องการของผู้บริโภค สามารถกระตุ้นบุคลากรให้มุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุวิสัยทัศน์ของการนำสมุนไพรไทยสู่ตลาดโลก

2) ด้านวิธีการสื่อสาร พบว่า ผู้บริหารกลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย ต้องสามารถสื่อสารให้คนภายในองค์กรมีความเข้าใจในนโยบายของผู้บริหาร และนโยบายการพัฒนาสมุนไพรไทยของภาครัฐ ให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและตรงกันของบุคลากรทั้งองค์กร จนสามารถดำเนินงานต่าง ๆ ตามนโยบายให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงใช้หลักในการสื่อสารสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อสร้างความร่วมมือ จากทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อพัฒนา

ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรไทยให้มีประสิทธิภาพ เป็นที่ต้องการของตลาดโลก และรู้จักวิธีสื่อสาร และเลือกช่องทางการสื่อสารให้เหมาะสมกับรูปแบบธุรกิจเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีและมีประสิทธิภาพ

3) ด้านความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ พบว่า ผู้บริหารกลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย ต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ เพื่อให้องค์กรสามารถดำรงอยู่และประสบผลสำเร็จในการนำนโยบายการพัฒนาสมุนไพรไทยสร้างเศรษฐกิจของรัฐบาลไปปฏิบัติ เนื่องจากการทำงานต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน บุรณาการร่วมกันเพื่อเพิ่มมูลค่าสมุนไพรไทย สร้างให้เกิดอุตสาหกรรมสมุนไพรอย่างเป็นระบบและครบวงจร มีการสนับสนุนทั้งอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย รวมถึงความเชื่อมั่นและความไว้วางใจของบุคลากรในผู้บริหารว่า ผู้นำจะสามารถทำให้ธุรกิจมีความเจริญเติบโตและสร้างความก้าวหน้าให้กับบุคลากร

4) ด้านทีมงาน พบว่า ผู้บริหารกลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย ต้องมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายในองค์กรอย่างชัดเจน ครบถ้วน เพื่อให้การนำนโยบายการพัฒนาสมุนไพรไทยของภาครัฐไปสู่การปฏิบัติ ไม่เกิดความซ้ำซ้อนในหน้าที่ พร้อมเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำเพื่อทำให้บุคลากรเกิดความสบายใจในการปฏิบัติงาน สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน สร้างแรงจูงใจและพลังการทำงานให้กับบุคลากร เข้าใจในพฤติกรรมและตอบสนองความต้องการของบุคลากรได้ ตลอดจนความรู้สึกในการเป็นเจ้าขององค์กรร่วมกันมุ่งมั่นในการพัฒนาให้องค์กรเจริญก้าวหน้า เป็นองค์กรผลิตภัณฑ์สมุนไพรระดับโลก

5) ด้านการตัดสินใจ พบว่า ผู้บริหารกลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย ต้องปฏิบัติหน้าที่ การบริหาร หรือการจัดการเกือบทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยความสะดวก และการกำกับดูแล ความเด็ดเดี่ยว มีความเฉียบขาดในการตัดสินใจอย่างถูกต้อง ทันทีที่มีเหตุผล ข้อเท็จจริงประกอบการตัดสินใจ และลำดับความสำคัญของปัญหาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น การปรับตัวด้วยการเพิ่มช่องทางขายสินค้าและบริการทางออนไลน์ ในช่วงภาวะโรคระบาดและการล็อกดาวน์ที่ทำให้ผู้คนต้องเก็บตัวอยู่แต่ในบ้านมากขึ้น ส่งผลให้พฤติกรรมของผู้บริโภคหันมาสั่งทางช่องทางออนไลน์เพิ่มมากขึ้น นับว่าการตัดสินใจเป็นเหตุเป็นผลในการแก้ไขปัญหาในครั้งนี้

6) ด้านการประสานความร่วมมือ พบว่า ภารกิจในการนำสมุนไพรไทยสู่ตลาดโลก ตามนโยบายการพัฒนาสมุนไพรไทยสร้างเศรษฐกิจของรัฐบาลจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุด ผู้บริหารกลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย ต้องสามารถใช้หลักการ ประสานงานที่ดีในการสร้างความร่วมมือร่วมใจให้เกิดขึ้นกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ การประสานงานที่ดี จะช่วยทำให้การทำงานบรรลุเป้าหมายได้อย่างราบรื่นและ รวดเร็ว ช่วยประหยัดเวลา ทรัพยากร ในการทำงาน และยังสร้างความกลมเกลียว ความเข้าใจ อันดี ความสามัคคี ก่อให้เกิดการทำงานเป็นทีม สร้างความสำนึกในการรับผิดชอบร่วมกัน อัน จะนำไปสู่การกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และพิจารณาลู่ทางเพื่อการปรับปรุงและพัฒนางาน และผลิตภัณฑ์ให้ดียิ่งขึ้นได้อีกด้วย

7) ด้านการจัดการความเสี่ยง พบว่า ภาวะผู้นำกับการจัดการความเสี่ยง มีความสัมพันธ์กันสูง ในยุคปัจจุบันที่เต็มไปด้วยการแข่งขันและการเปลี่ยนแปลงรอบทิศทาง กลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยจะสามารถขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลด้านการพัฒนาสมุนไพรไทย ไปสู่ความสำเร็จได้ ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการคิดและประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิด ประโยชน์ เพื่อนำมาวางแผน คาดการณ์อนาคตของธุรกิจสมุนไพร ไม่ถนัดใจจากปัญหาและ อุปสรรค มีความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ สร้างโอกาสสำหรับ อนาคต ให้ความสำคัญกับการศึกษาบริบท วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก องค์กร เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ แพร่รูปสมุนไพรไทยสู่ความเป็นเลิศ ผลการวิจัยพบว่า ต้องส่งเสริมให้ผู้บริหารกลุ่มผลิตภัณฑ์ สมุนไพรไทย มีความรู้ความสามารถ ทักษะที่จำเป็นรอบด้าน และมีพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ ติดตามข้อมูลต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถทันยุคทันสมัย สามารถนำข้อมูลต่าง ๆ มา ปรับใช้ในองค์กร ส่งเสริมความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สามารถมองหาโอกาสในวิกฤติ เพื่อสร้างโอกาสให้ธุรกิจ ฝึกอบรมการบริหารจัดการที่ดี และการบริหารความเสี่ยง เพื่อสร้าง ทักษะ เทคนิค กลยุทธ์ กลวิธี เพื่อให้สามารถรับมือกับสถานการณ์โลกที่มีความผันผวน ความ ไม่แน่นอน ฝึกฝนการตัดสินใจอย่างชาญฉลาดภายใต้แรงกดดัน ฝึกอบรมการสร้างแรงบันดาลใจ และการเสริมพลังบวก เพื่อให้ผู้บริหารสามารถนำไปใช้ดึงศักยภาพของบุคลากรที่มีอยู่ให้ ปฏิบัติงานอย่างเต็ม และสร้างบรรยากาศในการทำงานเพื่อกระตุ้นให้ผู้บริหารเกิดความคิด สร้างสรรค์และความคิดเชิงนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาภาวะผู้นำการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรไทยสู่ความเป็นเลิศ ทำให้พบว่า ผู้บริหารกลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำสูง เพื่อให้สามารถแก้ไข ปัญหาภายใต้สภาวะความผันผวน และมีความไม่แน่นอน ทั้งในเชิงนโยบายของรัฐบาล สถานการณ์โรคระบาด สภาพเศรษฐกิจและการเงินโลก มีทักษะการสื่อสารที่ดี สามารถ สื่อสารให้คนภายในองค์กรมีความเข้าใจในนโยบาย และสร้างความร่วมมือจากทั้งภายในและ ภายนอกองค์กรได้ นอกจากนี้ต้องสามารถทำให้ผู้อื่นเชื่อมั่น ยอมรับเชื่อฟังตนเอง และ ไว้วางใจในการปฏิบัติ เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำที่ดี เข้าใจในพฤติกรรมของบุคคล และ สร้างแรงจูงใจให้ผู้อื่นได้ สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีเหตุผล ถูกต้อง จากข้อเท็จจริง สร้างความร่วมมือเพื่อประสานพลังทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ดี มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ ฝ่าฟันปัญหาและอุปสรรคโดยไม่ถอดใจ สามารถคาดการณ์อนาคต โดยนำปัจจัยต่าง ๆ มาวางแผน และปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน อย่างเป็นระบบ

อภิปรายผล

จากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหาร เป็น ปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการนำนโยบายการพัฒนาสมุนไพรไทยของภาครัฐไปปฏิบัติให้เกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารที่เป็นคนไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง ขาดความยืดหยุ่นใน การบริหาร จะทำให้ตามการเปลี่ยนแปลงในโลกธุรกิจไม่ทัน ไม่สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ ในขณะที่ผู้บริหารที่ไม่กล้าตัดสินใจ บริหารงานไม่ เด็ดขาด กล้า ๆ กลัว ๆ จะทำให้นโยบายของผู้บริหารไม่ชัดเจน จนส่งผลให้การตัดสินใจ ผิดพลาด และผู้บริหารที่ขาดทักษะการสื่อสารที่ดี จะทำให้ไม่สามารถถ่ายทอดนโยบายของ องค์กรและภาครัฐไปสู่บุคลากรขององค์กรได้ และการเจรจาต่อรองไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง สอดคล้องกับแนวคิดของ Peter, and Waterman (2015) กล่าวว่า องค์กรที่ ประสบ ความสำเร็จมีการจัดการค่านิยมที่เป็นวัฒนธรรมขององค์กรในการบริหารงานขององค์กรที่ นำไปสู่ความสำเร็จ โดยค่านิยมที่เป็นลักษณะสำคัญต่อการเป็นองค์กรชั้นยอด ประกอบด้วย (1) ตัดสินใจโดยไม่ลังเล (2) ให้ความใกล้ชิดกับลูกค้า (3) ให้อิสระและทำแบบนักประกอบการ (4) เชื่อว่าผลงานที่ดีย่อมมาจากคน (5) บริหารแบบไม่ปล่อยมือ (6) เลือกลงเน้นเฉพาะธุรกิจที่ เป็นความถนัดขององค์กร (7) มีโครงสร้างอย่างง่ายและใช้บุคลากรน้อยลง และ (8) มีการ

จัดการทั้งแบบที่ยืดหยุ่นและแบบที่เคร่งครัดพร้อมกันไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิโรจน์ เจริญลักษณ์ (2558) ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความยืดหยุ่นเชิงกลยุทธ์ ศักยภาพด้านกระบวนการจัดการความรู้และความสามารถในการบริหารการเปลี่ยนแปลงต่อประสิทธิผลขององค์การ ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความยืดหยุ่นเชิงกลยุทธ์ ศักยภาพด้านกระบวนการจัดการความรู้ ความสามารถในการบริหารการเปลี่ยนแปลง และประสิทธิผลขององค์การในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทางบวกต่อความยืดหยุ่นเชิงกลยุทธ์ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทางบวกต่อศักยภาพด้านกระบวนการจัดการความรู้ และความสามารถในการบริหารการเปลี่ยนแปลง ความยืดหยุ่นเชิงกลยุทธ์มีอิทธิพลทางบวกต่อศักยภาพด้านกระบวนการจัดการความรู้และความสามารถในการบริหารการเปลี่ยนแปลง ศักยภาพด้านกระบวนการจัดการความรู้ และความสามารถในการบริหารการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิผลขององค์การ

จากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า

1) ด้านภาวะผู้นำ พบว่า เนื่องด้วยสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในปัจจุบันนั้น ผู้บริหารกลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยยังมีความต้องการผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำสูงมากในการแก้ไขปัญหาภายใต้สภาวะความผันผวน และมีความไม่แน่นอน ผู้นำต้องมีความยืดหยุ่นสูงสามารถปรับตัวเพื่อการตอบสนองต่อวิกฤต และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในเชิงนโยบายของรัฐบาล สถานการณ์ และสภาพเศรษฐกิจและการเงินโลก เพื่อขจัดปัญหาและอุปสรรค สร้างชัยชนะร่วมกันระหว่างองค์กรและภาครัฐ พัฒนาอุตสาหกรรมสารสกัดสมุนไพรครบวงจร พุ่งเป้าเป็น “World Herb Hub” กระดับเศรษฐกิจชาติ นอกจากนี้ ต้องมีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล มองเห็นภาพรวมทั้งหมดของความ ต้องการของผู้บริโภค สามารถกระตุ้นบุคลากรให้มุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุวิสัยทัศน์ของการนำสมุนไพรไทยสู่ตลาดโลก สอดคล้องกับแนวคิดของ McShane, and Von Glinow (2005) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ คือ ความสามารถที่มีอิทธิพลที่จะกระตุ้นจูงใจ และทำให้กลุ่มคนทุ่มเทความพยายามอย่างเต็มที่เพื่อให้เกิดประสิทธิผล และความสำเร็จขององค์การที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์สันต์ บุญสรรค์ (2558) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่มีผลต่อความสำเร็จของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ (1) ลักษณะภาวะผู้นำ ของผู้บริหารบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) แบบภาวะผู้นำแบบ แลกเปลี่ยน, ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ, ภาวะผู้นำ แบบมีส่วนร่วม และภาวะผู้นำแบบมุ่ง

ผลสำเร็จ ในภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยระดับภาวะผู้นำของ ผู้บริหารแบบ เปลี่ยนสภาพอยู่ในระดับมากที่สุด (2) ความ สำเร็จของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ด้าน ผลลัพธ์ที่ คาดหวังขององค์กร, ความพึงพอใจในงานและขวัญกำลังใจ ในการทำงาน และด้าน ความผูกพันต่อองค์กร ในภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านผลลัพธ์ที่คาดหวังของ องค์กรอยู่ในระดับมากที่สุด (3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะ ผู้นำของผู้บริหารที่มีผลกับ ความสำเร็จของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) พบว่าภาวะผู้นำทั้ง 4 แบบมีความสัมพันธ์ ทางบวกกับความ สำเร็จของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 หมายความว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำมากส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร ในระดับมาก (4) ภาวะผู้นำของผู้บริหารแบบเปลี่ยนสภาพ มีอำนาจหรือมีอิทธิพลต่อการพยากรณ์ผล ความสำเร็จ ของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) มากที่สุด

2) ด้านวิธีการสื่อสาร พบว่า ผู้บริหารกลุ่มผลิตภัณท์สมุนไพรรไทย ต้องสามารถ สื่อสารให้คนภายในองค์กรมีความเข้าใจในนโยบายของผู้บริหาร และนโยบายการพัฒนาศุมน ไพรรไทยของภาครัฐ ให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและตรงกันของบุคลากรทั้งองค์กร จนสามารถ ดำเนินงานต่าง ๆ ตามนโยบายให้เป็นไปได้ในทิศทางเดียวกัน รวมถึงใช้หลักในการสื่อสารสร้าง ความสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อสร้างความร่วมมือ จากทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อพัฒนา ผลิตภัณท์จากสมุนไพรรไทยให้มีประสิทธิภาพ เป็นที่ต้องการของตลาดโลก และรู้จักวิธีสื่อสาร และเลือกช่องทาง การสื่อสารให้เหมาะสมกับรูปแบบธุรกิจเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีและมี ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (2564) กล่าวถึง ทักษะการสื่อสารที่ผู้นำควรมีเพื่อการเดินทางองค์กรในทิศทางเดียวกัน ดังนี้ (1) ความสามารถในการปรับสไตล์การสื่อสาร (Ability to Adapt Communication Style) (2) การฟังอย่างตั้งใจ (Active Listening) (3) ความโปร่งใส (Transparency) (4) ความชัดเจน (Clarity) (5) ความสามารถในการถามคำถามแบบเปิด (Ability to Ask Open-Ended Questions) (6) การมีความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) (7) ภาษากายที่เป็นบวก (Open Body Language) (8) การรับและให้ฟีดแบค (Receiving and Implementing Feedback) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาติชาย คงเพ็ชรดิษฐ์ (2559) ศึกษาเรื่อง การบริหารการ เปลี่ยนแปลง: บทบาทของภาวะผู้นำและการสื่อสารในองค์กร ผลการศึกษาพบว่า บทบาท ของภาวะผู้นำ และการสื่อสารองค์กร ถือว่ามีความสำคัญมากสำหรับองค์กรในปัจจุบัน ที่ ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่าง ต่อเนื่องและการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น องค์กรจำเป็นต้อง

ขับเคลื่อนภารกิจต่าง ๆ เพื่อความอยู่รอด เจริญเติบโต และสามารถดำเนินกิจการต่อไปได้อย่างมั่นคงยั่งยืน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ของ องค์การและผู้เกี่ยวข้อง รวมถึงได้ทราบถึงการดำเนินการในสภาพที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของ องค์การ และบทบาทของภาวะผู้นำและการสื่อสารองค์การ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

3) ด้านความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ พบว่า ผู้บริหารกลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย ต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ เพื่อให้ห้องค์กรสามารถดำรงอยู่และประสบผลสำเร็จในการนำนโยบายการพัฒนาสมุนไพรไทยสร้างเศรษฐกิจของรัฐบาลไปปฏิบัติ เนื่องจากการดำเนินงานต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน บุรณาการร่วมกันเพื่อเพิ่มมูลค่าสมุนไพรไทย สร้างให้เกิดอุตสาหกรรมสมุนไพรอย่างเป็นระบบและครบวงจร มีการสนับสนุนทั้งอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย รวมถึงความเชื่อมั่นและความไว้วางใจของบุคลากรในผู้บริหารว่า ผู้นำจะสามารถทำให้อุตสาหกรรมมีความเจริญเติบโตและสร้างความก้าวหน้าให้กับบุคลากร สอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาสมุนไพรไทยที่เป็นวัตถุประสงค์ของแผนแม่บทแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ 1 พ.ศ.2560 – 2564 ซึ่งประกอบด้วย (1) พัฒนาสมุนไพรต่อยอดทั้งด้านการรักษาและผลิตภัณฑ์ประเภทอื่น (2) สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ที่จะมีความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมและภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ (3) การขับเคลื่อนงานอย่างเป็นระบบเพื่อทำให้เกิดการพัฒนาสมุนไพรไทยอย่างเชื่อมโยงและครบวงจร และ (4) ทำให้เกิดความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ และเอกชน (กระทรวงสาธารณสุข, 2559) สอดคล้องกับงานวิจัยของ นววรรณ ชูประยูร (2558) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารมหาวิทยาลัยนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารมหาวิทยาลัยนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนมตาม ความคิดเห็นของบุคลากร พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ใน ระดับมาก 2 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านปฏิสัมพันธ์และอิทธิพล และด้านความเชื่อมั่นและศรัทธาผู้บริหาร อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านวิสัยทัศน์ และด้านการตัดสินใจ ข้อเสนอแนะของบุคลากรต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารมหาวิทยาลัยนครพนม อำเภอ เมือง จังหวัดนครพนม ที่มีค่าความถี่สูงสุดในแต่ละด้าน ด้านละ 2 ข้อ ปรากฏดังนี้ ควรมีการระดมสมองและมีส่วนร่วมในการทำงานมีการวางแผนกิจกรรม ควรมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ผู้บริหารควรสร้างความมั่นใจให้กับอาจารย์และนักศึกษา ผู้บริหารควรสร้างความศรัทธาให้กับ บุคลากร ควรเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่มีส่วนในการ

ตัดสินใจมากกว่านี้ ควรยึดข้อมูลในการตัดสินใจ เพื่อให้เกิดความยุติธรรม และความถูกต้อง ควรแสดงความรู้ความสามารถให้เป็นที่ยอมรับของ บุคลากร และควรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ

4) ด้านทีมงาน พบว่า ผู้บริหารกลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย ต้องมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายในองค์กรอย่างชัดเจน ครบถ้วน เพื่อให้การดำเนินงานนโยบายการพัฒนาสมุนไพรไทยของภาครัฐ ไปสู่การปฏิบัติ ไม่เกิดความซ้ำซ้อนในหน้าที่ พร้อมเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำทำให้บุคลากรเกิดความสบายใจในการปฏิบัติงาน สร้างบรรยากาศที่ดี ในการทำงาน สร้างแรงจูงใจและพลังการทำงานให้กับบุคลากร เข้าใจในพฤติกรรมและตอบสนองความต้องการของบุคลากรได้ ตลอดจนความรู้สึกในการเป็นเจ้าขององค์กรร่วมกัน มุ่งมั่นในการพัฒนาให้องค์กรเจริญก้าวหน้า เป็นองค์กรผลิตภัณฑ์สมุนไพรระดับโลก สอดคล้องกับแนวคิดของ สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2555) กล่าวว่า อิทธิพลของผู้นำที่มีต่อทีมงานแบ่งออกเป็น 2 มิติ มิติแรก มองผู้นำในแง่ใช้อำนาจ (Power Orientation) เช่น ผู้นำแบบบุรุษเหล็ก แบบเผด็จการสูงและมีแนวโน้มใช้อำนาจด้วยคำสั่งและผู้บังคับให้ผู้ตามต้องปฏิบัติตามที่ตนต้องการ ในขณะที่ผู้นำบางคนที่เป็นประชาธิปไตยก็จะยินยอมให้ผู้ตามสามารถเลือกแนวทางในการทำงานด้วยตนเอง มิติที่สอง มองจากระดับของการเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องของผู้นำ (Leader Involvement) ว่ามีมากน้อยเพียงใด ถ้าเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้ตามปฏิบัติอย่างใกล้ชิด ซึ่งเรียกว่า “เกี่ยวข้องเชิงรุก” (Active Involvement) ลดลงถึงระดับที่ผู้นำปล่อยมืออนุญาตให้ผู้ตามได้ทำงานกันอย่างมีอิสระสูง ซึ่งเรียกว่า “เกี่ยวข้องเชิงรับ” (Passive Involvement) สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติทัช เขียวฉะอ้อน (2560) ศึกษาเรื่อง การทำงานเป็นทีมสู่การเพิ่มประสิทธิผลในการทำงาน ผลการศึกษาพบว่า การทำงานร่วมกันเป็นทีม (Team Work) ถือเป็นเรื่องสำคัญ เพราะสามารถเป็นตัวทำนายประสิทธิภาพหรือความสำเร็จของงานนั้น ๆ ได้ โดยที่อาศัยความร่วมมือร่วมพลังในการทำงานเริ่มตั้งแต่ผู้บริหาร หัวหน้างานต่าง ๆ ไล่เรียงจนมาถึงพนักงานในทุก ๆ ระดับ นอกเหนือจากนี้ในองค์กรจะต้องพิจารณาปัจจัยประกอบอื่น ๆ ที่จะสนับสนุนให้การทำงานเป็นทีมดำเนินไปได้ด้วยดีจนก่อให้เกิดผลของงานที่ถือว่ามีประสิทธิภาพ เช่น เรื่องของแรงจูงใจในการทำงานและการสื่อสารกันภายในองค์กรและสื่อสารกันระหว่างบุคคล

5) ด้านการตัดสินใจ พบว่า ผู้บริหารกลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย ต้องปฏิบัติหน้า การบริหาร หรือการจัดการเกือบทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การจัดองค์การ การจัด

คนเข้าทำงาน การอำนวยความสะดวก และความเด็ดเดี่ยว มีความเฉียบขาดในการตัดสินใจอย่างถูกต้อง ทันท่วงที มีเหตุผล ข้อเท็จจริงประกอบการตัดสินใจ และลำดับความสำคัญของปัญหาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น การปรับตัวด้วยการเพิ่มช่องทางขายสินค้าและบริการทางออนไลน์ ในช่วงภาวะโรคระบาดและการล็อกดาวน์ที่ทำให้ผู้คนต้องเก็บตัวอยู่แต่ในบ้านมากขึ้น ส่งผลให้พฤติกรรมของผู้บริโภคหันมาสั่งออนไลน์เพิ่มมากขึ้น นับว่าการตัดสินใจเป็นเหตุเป็นผลในการแก้ไขปัญหาในครั้งนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Simon (1977) ได้กล่าวถึงการตัดสินใจของผู้บริหารจะพิจารณาได้จากรูปแบบที่แตกต่างกัน 2 แบบ คือ (1) การตัดสินใจที่กำหนดไว้ล่วงหน้า (Programmed Decision) เป็นการตัดสินใจที่เกี่ยวกับแนวปฏิบัติหรือนโยบาย (Policy) ซึ่งเป็นไปในลักษณะงานประจำ การตัดสินใจ ประเภทนี้ทำได้ง่าย ๆ โดยอาศัยกฎระเบียบที่มีอยู่ (2) การตัดสินใจที่ไม่ได้กำหนดล่วงหน้า (Non - Programmed Decision) เป็นการตัดสินใจในปัญหาที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากงานประจำ หรือไม่ปฏิบัติตามนโยบายที่กำหนดไว้ ในสถานการณ์ใหม่ที่จะต้องใช้ความสามารถในเชิงสร้างสรรค์ และดุลยพินิจในการแก้ปัญหา การตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในลักษณะนี้จะแสดงให้เห็นประสิทธิภาพของผู้บริหาร เพราะเป็นการตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปดังนั้นข้อมูลที่สมบูรณ์และถูกต้อง จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุษา ตันทพงษ์ (2563) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำกับการตัดสินใจในองค์กรสุขภาพและธุรกิจ : การทบทวนอย่างเป็นระบบ ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการตัดสินใจของผู้นำในองค์กรสุขภาพและธุรกิจในปัจจุบัน ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าผู้นำในองค์กรควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาวะผู้นำและการฝึกทักษะการตัดสินใจในการทำงานของสมาชิกในทีมร่วมกันเพื่อบรรลุประสิทธิภาพขององค์กร

6) ด้านการประสานความร่วมมือ พบว่า ภารกิจในการนำสมุนไพรไทยสู่ตลาดโลก ตามนโยบายการพัฒนาสมุนไพรไทยสร้างเศรษฐกิจของรัฐบาล จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ผู้บริหารกลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย ต้องสามารถใช้หลักการประสานงานที่ดีในการสร้างความร่วมมือร่วมใจให้เกิดขึ้น กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ การประสานงานที่ดี จะช่วยทำให้การทำงานบรรลุเป้าหมายได้อย่างราบรื่นและรวดเร็ว ช่วยประหยัดเวลา ทรัพยากร ในการทำงาน และยังสร้างความกลมเกลียว ความเข้าใจ อันดี ความสามัคคี ก่อให้เกิดการทำงานเป็นทีม สร้างความสำนึกในการรับผิดชอบร่วมกัน อันจะนำไปสู่การกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และพิจารณาลู่ทางเพื่อการปรับปรุงและพัฒนางาน และผลิตภัณฑ์ให้ดียิ่งขึ้นได้อีกด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ ประถม แสงสว่าง (2560) ได้ให้

ความมุ่งหมายของการประสานความร่วมมือไว้ว่า (1) เพื่อประสานนโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์การให้สอดคล้องกันและมีเอกภาพ (2) เพื่อประสานบุคคลในองค์การให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ป้องกันปัญหาความขัดแย้ง ที่อาจเกิดขึ้น (3) เพื่อประสานการใช้งบประมาณและวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ได้สัดส่วนพอเหมาะเพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน (4) เพื่อประสานระหว่างกระบวนการทำงานกับวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และ (5) เพื่อประสานแผนการดำเนินงานของหน่วยงานย่อยในองค์การและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีสันต์ วิชัยวงษ์ (2562) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำยุคใหม่ และทักษะในการบริหารงานในองค์กร ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำยุคใหม่กับทักษะในการบริหารงานในองค์กรนั้นทักษะผู้นำที่ดี เก่งคน เก่งงาน มีความก้าวหน้าในอาชีพนักบริหาร ถึงแม้ว่าการได้รับหรือได้เลื่อนตำแหน่งให้ผู้นั้นเป็นเรื่องยาก แต่สิ่งที่ยากกว่าคือการเป็นผู้นำที่ดี ทักษะผู้นำ เพื่อทำตัวเองกลายเป็นผู้นำที่ดี ซึ่งจะต้อง เก่งคน เก่งงานและสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าในอาชีพนักบริหารได้ ปกติผู้นำจะต้องมีความสามารถมากกว่าผู้ตามเสมอ ถึงจะได้รับการยอมรับและได้รับความศรัทธาจากผู้ตาม ดังนั้นผู้นำที่ดีควรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง หมั่นศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ รวมทั้งปรับปรุงภาวะความเป็นผู้นำให้ดียิ่งขึ้น ทักษะผู้นำที่ดีต้องสามารถโน้มน้าวผู้ตาม ให้ลงมือทำงานจนบรรลุผลสำเร็จได้ตามเป้าหมาย ที่ได้ตกลงร่วมกันด้วยความเต็มใจ ซึ่งอาศัยเทคนิคการมีส่วนร่วมของคนในองค์กร เป็นสำคัญ

7) ด้านการจัดการความเสี่ยง พบว่า ภาวะผู้นำกับการจัดการความเสี่ยง มีความสัมพันธ์กันสูง ในยุคปัจจุบันที่เต็มไปด้วยการแข่งขันและการเปลี่ยนแปลงรอบทิศทาง กลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย จะสามารถขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลด้านการพัฒนาสมุนไพรไทยไปสู่ความสำเร็จได้ ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการคิดและประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อนำมาวางแผน คาดการณ์อนาคตของธุรกิจสมุนไพร ไม่ถอดใจจากปัญหาและอุปสรรค มีความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ สร้างโอกาสสำหรับอนาคต ให้มีความสำคัญกับการศึกษาบริบท วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552) กล่าวว่า การบริหารความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบในการบริหารปัจจัยและควบคุมกิจกรรม รวมทั้งกระบวนการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อลดมูลเหตุของโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายจากการดำเนินการ ที่ไม่

เป็นไปตามแผน เพื่อให้ระดับของความเสี่งและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้ ควบคุมได้ และตรวจสอบได้อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริรักษ์ บุญพร้อมรักษา คมสันต์ ธีระพีช และวิชุดา จันท์เวโรจน์ (2564) ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้นำยุคใหม่ที่มีผลต่อการจัดการองค์การบนฐานวิถีชีวิตใหม่ ผลการศึกษาพบว่า จากการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจยุคใหม่กับการบริหารงานในยุคโลกาภิวัตน์ที่ ทวีการแข่งขันสูงขึ้น ทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่อย่างรวดเร็ว ต่อมาเมื่อโลกเข้าสู่ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ภายใต้เงื่อนไขของสถานการณ์โลก VUCA ทำให้ องค์การภาครัฐและเอกชน จำเป็นต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อความสำเร็จและความอยู่รอดขององค์การจึงส่งผลให้ผู้นำยุคใหม่และ ผู้คนต่างต้องปรับตัวเข้าสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ ซึ่งบทบาทของผู้นำยุคใหม่ที่มีผลต่อการจัดการองค์การบนฐานวิถีชีวิตใหม่ นั่นคือ ผู้นำยุคใหม่ ควรปรับตัวโดยใช้ประสบการณ์ในอดีต การเปิดกว้าง การปรับปรุงด้านข้อมูลข่าวสาร การคิดค้นสิ่ง ใหม่อย่างมีเป้าหมาย การปลูกฝังกระบวนการทัศนต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องโดยใช้หลักการกระจายอำนาจ และผู้นำยุคใหม่ควร นำเครื่องมือ PEST Analysis โดยศึกษาจากแรงกดดันจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี เพื่อนำมาเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ โครงสร้าง ระบบการบริหารให้ทันต่อเหตุการณ์ และสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขันเช่นเดียวกับการพัฒนาบทบาทผู้นำยุคใหม่สู่ฐานวิถีชีวิตใหม่อย่างยั่งยืนต่อไป

จากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ต้องส่งเสริมให้ผู้บริหารกลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย มีความรู้ความสามารถ ทักษะที่จำเป็นรอบด้าน และมีพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ ติดตามข้อมูลต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถทันยุคทันสมัย สามารถนำข้อมูลต่าง ๆ มาปรับใช้ในองค์กร ส่งเสริมความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สามารถมองหาโอกาสในวิกฤติ เพื่อสร้างโอกาสให้ธุรกิจ ฝึกอบรมการบริหารจัดการที่ดี และการบริหารความเสี่ยง เพื่อสร้างทักษะ เทคนิค กลยุทธ์ กลวิธี เพื่อให้สามารถรับมือกับสถานการณ์โลกที่มีความผันผวน ความไม่แน่นอน ฝึกฝนการตัดสินใจอย่างชาญฉลาดภายใต้แรงกดดัน ฝึกอบรมการสร้างแรงบันดาลใจและการเสริมพลังบวก เพื่อให้ผู้บริหารสามารถนำไปใช้ดึงศักยภาพของบุคลากรที่มีอยู่ให้ปฏิบัติงานอย่างเต็ม และสร้างบรรยากาศในการทำงานเพื่อกระตุ้นให้ผู้บริหารเกิดความคิดสร้างสรรค์และความคิดเชิงนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของ Medhurst, and Richards (2014) ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศไว้ 7 ประการ คือ (1) เพิ่มคุณค่าให้กับสิ่งที่เราทำให้กับลูกค้า (2) สร้างอนาคตที่ยั่งยืน (3) พัฒนาศักยภาพขององค์การอยู่เสมอ (4) ค้นหาความคิดสร้างสรรค์ให้เจอและสร้างนวัตกรรมใหม่ให้

ได้ (5) นำองค์การอย่างมีวิสัยทัศน์ สร้างแรงบันดาลใจให้เกิดขึ้น และทำงานอย่างมีศักดิ์ศรี (6) จัดการด้วยไหวพริบและปัญญา และ (7) รักษาความโดดเด่นของผลงานอยู่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยธวัช เนียมศิริ (2560) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพในยุค Thailand 4.0: กรณีศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพในยุค Thailand 4.0 ที่พึงประสงค์คือ มีความเป็นผู้นำ มีความรอบรู้ ซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส มีทัศนคติที่ดี ยึดหลักธรรมาภิบาล เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีจิตสาธารณะ มีมนุษยสัมพันธ์ดี การสร้างทีมงาน และเครือข่าย มุ่งความเป็นเลิศ มีความกระตือรือร้น มีพลังในการทำงาน บริหารงานแบบมืออาชีพ มีทักษะการบริหารและการสื่อสาร สร้างแรงบันดาลใจ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง รับฟังความคิดเห็น จากทุกฝ่าย มีร่างกายและจิตใจที่เข้มแข็ง มีวิสัยทัศน์ มีความทันสมัย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ ทำงานเชิงรุก มีความยืดหยุ่น มีเมตตาธรรมต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และพัฒนา ตนเองอยู่เสมอ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อภาวะผู้นำการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรไทยสู่ความเป็นเลิศ คือ คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหาร อาทิ ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง ขาดความยืดหยุ่นในการบริหาร ไม่กล้าตัดสินใจ บริหารงานไม่เด็ดขาด ขาดทักษะการสื่อสารที่ดี เป็นต้น ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อภาวะผู้นำการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรไทยสู่ความเป็นเลิศ มีด้านภาวะผู้นำ ด้านวิธีการสื่อสาร ด้านความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ ด้านทีมงาน ด้านการตัดสินใจ ด้านการประสานความร่วมมือ และด้านการจัดการความเสี่ยง ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการคิดและประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อนำมาวางแผน สร้างโอกาสสำหรับอนาคต และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรไทยสู่ความเป็นเลิศ ต้องส่งเสริมให้ผู้บริหารกลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย มีความรู้ความสามารถ ทักษะที่จำเป็นรอบด้าน และมีพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ ส่งเสริมความสามารถในการคิด วิเคราะห์ ฝึกอบรมการบริหารจัดการที่ดี และการบริหารความเสี่ยง ฝึกฝนการตัดสินใจภายใต้แรงกดดัน การสร้างแรงบันดาลใจและการเสริมพลังบวก และสร้างบรรยากาศในการทำงาน

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1.1 ภาครัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาความรู้ และทักษะที่จำเป็นให้กับผู้บริหารกลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย รวมถึงผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การนำนโยบายสมุนไพรแห่งชาติไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ

1.1.2 ภาครัฐควรเร่งสร้างกระแสให้ประชาชนและแพทย์ ยอมรับการใช้สมุนไพรรักษาคนไข้ และให้สมุนไพรเป็นทางเลือกหนึ่งในการบำบัดรักษาโรค

1.1.3 ภาครัฐควรออกมาตรการส่งเสริมผู้กลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย โดยเฉพาะในเรื่องแหล่งเงินทุน เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างต่อเนื่อง

1.1.4 ภาครัฐควรส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรในกลุ่มเกษตรกร เพื่อให้มีวัตถุดิบเพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น

1.2 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.2.1 ผู้บริหารกลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย ควรกำหนดเป้าหมายในการบริหารไว้ให้ชัดเจนและกำหนดแผนการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีความชัดเจนและสร้างความเข้าใจของเป้าหมายร่วมกัน

1.2.2 ผู้บริหารกลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย ควรพัฒนาการผลิตสินค้าให้มีมาตรฐาน และความปลอดภัย

1.2.3 ผู้บริหารกลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย ควรสร้างความร่วมมือระหว่างภาคเอกชน และภาครัฐ เพื่อร่วมกันพัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพรไทยให้มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง

1.2.4 ผู้บริหารกลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเอง ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ โดยการใช้เวลาว่างในการแสวงหาข้อความรู้จากการติดตามข่าวสาร การฝึกอบรม การประชุม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อภาวะผู้นำการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรไทยสู่นานาชาติ

2.2 ควรศึกษาประสิทธิผลการในการบริหารกิจการผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรไทย

เอกสารอ้างอิง

- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. (2564). ทักษะการสื่อสารที่ผู้นำควรมี เพื่อการเดินหน้า
องค์การในทิศทางเดียวกัน. เรียกใช้เมื่อ 22 มิถุนายน 2564 จาก
[https://www.egat.co.th/egattoday/index.php?option=com_k2 &
view=item&id=14661:20211305-egatsp](https://www.egat.co.th/egattoday/index.php?option=com_k2&view=item&id=14661:20211305-egatsp).
- ชาติชาย คงเพชรดิษฐ์. (2559). การบริหารการเปลี่ยนแปลง: บทบาทของภาวะผู้นำและการ
สื่อสารในองค์กร. Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย
สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ, 9(1), 895-919.
- ชัยรัช เนียมศิริ. (2560). ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพในยุค Thailand 4.0: กรณีศึกษา จังหวัด
ขอนแก่น. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- ทวีสันต์ วิชัยวงศ์. (2562). ภาวะผู้นำยุคใหม่และทักษะในการบริหารงานในองค์กร.
วารสารวิชาการแสงอีสาน, 6(12), 667-680.
- นวรรธณ ชูประยูร. (2558). ภาวะผู้นำของผู้บริหารมหาวิทยาลัยนครพนม อำเภอเมือง จังหวัด
นครพนม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ประถม แสงสว่าง. (2560). รูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร:
สารานุกรม.
- พงษ์สันต์ บุญสรณ์. (2558). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่มีผลต่อความสำเร็จของบริษัท ปตท.
จำกัด (มหาชน). JOURNAL OF NAKHONRATCHASIMA COLLEGE, 9(2), 39-49.
- แผนแม่บทว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรแห่งชาติฉบับที่ 1 ปี 2560-2564. (2564). กรมการแพทย์
แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. เรียกใช้เมื่อ 22 มิถุนายน 2564 จาก
www.dtam.moph.go.th
- วิโรจน์ เจษฎาอักษรณ์. (2558). อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความยืดหยุ่นเชิงกล
ยุทธ์ ศักยภาพด้านกระบวนการจัดการความรู้และความสามารถด้านการบริหารการ
เปลี่ยนแปลงต่อประสิทธิผลขององค์กร. Veridian E-Journal, Silpakorn
University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ, 8(3), 793-
810.

- ศิริรักษ์ บุญพร้อมรักษา คมสันต์ ธีระพีช และวิชุดา จันท์เวโรจน์. (2564). บทบาทของผู้นำยุคใหม่ที่มีผลต่อการจัดการองค์การบนฐานวิถีชีวิตใหม่. วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์, 23(2), 257-266.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2548). ภาวะผู้นำทฤษฎี และปฏิบัติ: ศาสตร์ และศิลป์สู่ความเป็นผู้นำที่สมบูรณ์. กรุงเทพมหานคร: เอ็ดดูเคชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). การบริหารความเสี่ยง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- อุษา ตันตพงษ์. (2563). ภาวะผู้นำกับการตัดสินใจในองค์กรสุขภาพและธุรกิจ: การทบทวนอย่างเป็นระบบ. วารสารมหาวิทยาลัยศรีสเทียณ, 26(3), 95-109.
- Mcshane, S., & Von Glinow, M. A. (2005). Organizational Behavior: Emerging Realities for the Workplace Revolution. London: McGraw-Hill Irwin.
- Medhurst, D., & Richards, D. (2014). Thought on the Definition of Organization Excellence. D&D Excellence Ltd. Retrieved January 22, 2022, from www.ddexcellence.com.
- Peters, J. T., & Waterman, H. R. (2015). In Search of Excellence: Lessons From America's. New York: John Willey.
- Simon, H. A. (1977). The New Science of Management Decision. New York: Harper & Row.

การพัฒนาลวดลายพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์เพื่อการค้า
โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้สูงอายุหมู่บ้านหนองยาง
ตำบลท่าเกวียน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว*

DEVELOPING PATTERNS FOR COMMERCIAL SANDALWOOD FLOWER
WREATHS THROUGH THE PARTICIPATION OF THE ELDERLY GROUP
IN NONG YANG THA KWIAN, WATTHANA NAKHON, SAKAEO
PROVINCE

ไชยวัฒน์ สมสองงค์

Chaiwat Somsa-ang

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

Valaya Alongkorn Rajabhat University Under the Royal Patronage, Thailand

Corresponding author E-mail: chaiwat.som@vru.ac.th

Received 19 October 2023; Revised 1 November 2023; Accepted 26 December 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมและศักยภาพของกลุ่มผู้ผลิตดอกไม้จันทน์เพื่อการค้า เพื่อพัฒนาลวดลายพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม และเพื่อสำรวจความพึงพอใจของกลุ่มผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ในมิติความสวยงามของลวดลายจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ศึกษาวิจัยโดยผสมวิธี วิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีการแบบมีส่วนร่วม สมาชิกกลุ่มทั้งหมด 7 คน และวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามสำรวจความพึง

* ไชยวัฒน์ สมสองงค์. (2566). การพัฒนาลวดลายพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์เพื่อการค้า

โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้สูงอายุหมู่บ้านหนองยาง

ตำบลท่าเกวียน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 3(6), 43-55.

Chaiwat Somsa-ang. (2023). Developing Patterns for Commercial Sandalwood Flower Wreaths Through the Participation of The Elderly Group in Nong Yang Tha Kwian, Watthana Nakhon, Sakaeo Province. Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University, 3(6), 43-55.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jpsmbu.2023.43>

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index>

พอใจด้านมิติความสวยงาม กับกลุ่มลูกค้าจำนวน 30 คน สุ่มแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านจุดแข็ง ผู้นำสามารถบริหารจัดการงานได้เหมาะสมกับความสามารถของสมาชิกกลุ่ม แบ่งรายได้อย่างเป็นธรรม และมีระบบการขนส่งและสั่งซื้อสินค้าที่รวดเร็ว ด้านจุดอ่อน สมาชิกกลุ่มไม่สามารถคิดค้นลวดลายรูปแบบใหม่ได้เอง ด้านโอกาส ถ้ามีการส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐและประชาสัมพันธ์ให้ลูกค้าภายในและภายนอกตำบลให้รู้จักสินค้าและผลิตภัณฑ์มากขึ้น จะสามารถเพิ่มรายได้ให้สมาชิกกลุ่มได้ ด้านอุปสรรค ทางกลุ่มมีความเห็นว่าลวดลายการจัดเรียงดอกไม้จันทน์บนพวงหรีดมีลักษณะที่ซ้ำกับกลุ่มอื่น 2) การใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ร่วมกันออกแบบลวดลายที่มีเอกลักษณ์ ร่วมกันปรับเปลี่ยนลวดลายให้มีความสวยงาม และร่วมกันตั้งชื่อลวดลายที่เกิดขึ้นใหม่ ได้แก่ ลายช่อพกา ลายรัศมีแข และลายสายนที 3) จากการสำรวจความพึงพอใจของกลุ่มผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ในมิติความสวยงามของลวดลายจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยมีระดับคะแนนความพึงพอใจ 2 ลำดับแรก ดังนี้ มิติความสวยงามด้านความแปลกใหม่ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 มิติความสวยงามด้านความเหมาะสมของลวดลาย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 และอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุดทุกรายการ

คำสำคัญ: พวงหรีดจากดอกไม้จันทน์, การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน, กระบวนการแบบมีส่วนร่วม, ผู้สูงอายุ

Abstract

This research aims to achieve several objectives. Firstly, it seeks to comprehensively study the environment and potential of commercial sandalwood flower wreath producers. Secondly, it aims to develop sandalwood flower wreath patterns through the implementation of a participatory process. Finally, it endeavors to survey the satisfaction of product buyers, specifically focusing on their perceptions of the beautiful patterns resulting from the product development process. In order to investigate the research objectives comprehensively, this research adopts a mixed-methods approach to

comprehensively investigate the research objectives. Qualitative research is employed, utilizing a participatory method that actively involves a group of 7 members. Additionally, quantitative research is conducted using a questionnaire to assess the satisfaction levels of a purposive random sample of 30 customers, with a specific focus on evaluating aesthetic dimensions. The data collected for this study were subjected to analysis using descriptive statistics, specifically employing measures such as mean and standard deviation.

The findings of the study revealed several key insights. Firstly, in terms of strengths, the leader demonstrated effective management of work, leveraging the abilities of group members. Additionally, the group exhibited equitable income distribution and possessed an efficient transportation and ordering system. However, a notable weakness identified was the group members' limited ability to independently innovate and create new patterns. In relation to opportunities, the study identified that increased promotion and public relations efforts by government agencies could enhance customer awareness and familiarity with the products both within and beyond the sub-district, consequently leading to potential income growth for group members. On the contrary, the group encountered a distinct challenge whereby they shared the viewpoint that the arrangement pattern of sandalwood flowers on the wreaths bore striking resemblance to those adopted by other groups. Secondly, employing a community participation process, the study revealed that the group engaged in collaborative activities such as collectively designing distinctive patterns, collaboratively refining patterns to enhance their aesthetic appeal, and collaboratively assigning names to new patterns, including the Cho Phaka pattern, Rasami Khae pattern, and Sai Natee pattern. Thirdly, based on a survey conducted to gauge buyer satisfaction with the aesthetic dimension of patterns resulting from product development, the study identified the top two

satisfaction scores. The first pertained to the aesthetic dimension of novelty, with a mean score of 4.80 and a standard deviation of 0.48. Similarly, the aesthetic dimension of pattern appropriateness garnered a mean score of 4.77 and a standard deviation of 0.50, reflecting the highest level of satisfaction across all items.

Keywords: Sandalwood Flower Wreaths, Community product development, Participatory Process, the Elderly

บทนำ

ในปัจจุบันผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น การพัฒนาด้านศักยภาพเกี่ยวกับผู้สูงอายุจึงเป็นภารกิจที่สำคัญ ควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นพลังในการขับเคลื่อนประเทศ ส่งเสริมให้มีการทำงานหลังเกษียณ ผ่านการเสริมทักษะการดำรงชีวิต ทักษะอาชีพในการหารายได้ มีงานทำที่เหมาะสมกับศักยภาพ จากเนื้อหาสาระสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (ปีพ.ศ.2561 –2580) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มผู้สูงอายุ หมู่บ้านหนองยาง ตำบลท่าเกวียน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว โดยรวมกลุ่มจากสมาชิกผู้สูงอายุในหมู่บ้านที่มีเวลาว่างเว้นจากอาชีพหลัก และมีความต้องการหารายได้เสริม จึงมีแนวคิดรวมกลุ่มเพื่อผลิตพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์เพื่อจำหน่าย เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นต้องใช้ในศาสนาพิธีในงานฌาปนกิจ มีกระบวนการผลิตที่ไม่ซับซ้อน และสมาชิกทุกคนสามารถปฏิบัติตามได้ โดยเริ่มรวมกลุ่มสมาชิกผู้สูงอายุในปี พ.ศ. 2558 ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนหมู่บ้านจำนวนเงิน 5000 บาท รวมสมาชิกจัดตั้งกลุ่มจำนวน 5 คน ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุและคนพิการ โดยปัจจุบันมีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นรวม 7 คน แต่ละคนแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในงานแตกต่างกัน แบ่งเป็นฝ่ายผลิตดอกไม้จันทน์ ฝ่ายตกแต่งและออกแบบดอกไม้จันทน์บนพวงหรีด ฝ่ายพิมพ์ป้ายติดชื่อผู้ไว้อาลัย ฝ่ายบัญชี ฝ่ายขนส่งและติดตามเร่งรัดหนี้สิน ซึ่งแต่ละฝ่ายจะได้รับค่าตอบแทนจำนวนเท่ากัน โดยกลุ่มมีผลิตภัณฑ์ที่จำหน่าย ได้แก่ พวงหรีดจากดอกไม้จันทน์ และดอกช่อประธาน โดยมีรูปแบบการขายทั้งออฟไลน์และออนไลน์ รูปแบบออฟไลน์จะตั้งผลิตภัณฑ์ไว้ที่ศาลากลางหมู่บ้าน และรูปแบบออนไลน์สามารถสั่งซื้อผ่านแอปพลิเคชันไลน์ กลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่เป็นกลุ่มลูกค้าภายในตำบล กลุ่มพนักงานปกครองส่วน

ท้องถิ่น กลุ่มผู้นำชุมชน และนักการเมือง เป็นต้น จากการรวมกลุ่มเพื่อผลิตดอกไม้จันทน์เพื่อจำหน่าย ทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยเดือนละ 1500 บาท ทำให้สมาชิกกลุ่มพึงพอใจด้านรายได้ เกิดความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้ ภายหลังกมีกลุ่มผู้ผลิตพวงหรีดดอกไม้จันทน์จากหมู่บ้านใกล้เคียงเพิ่มขึ้นจำนวน 3 กลุ่ม เดิมผลิตเพียงกลุ่มเดียว ทางกลุ่มถูกส่วนแบ่งทางการตลาดจึงทำให้รายได้ลดลง และมีลวดลายพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน บางกลุ่มมีลักษณะเหมือนกัน ทางกลุ่มจึงมีความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม การออกแบบและตกแต่งพวงหรีดที่มีความแตกต่างจากกลุ่มอื่น

จึงเป็นที่มาและความสำคัญของงานวิจัยในครั้งนี้ โดยพัฒนาลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มโดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมบนพื้นฐานจากความต้องการของสมาชิกกลุ่ม และเน้นความประณีตในการตกแต่งและจัดเรียงสีของดอกไม้จันทน์ พร้อมสำรวจความพึงพอใจต่อรูปแบบที่ได้รับการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากกลุ่มลูกค้า เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์พวงหรีดจากดอกไม้จันทน์ของกลุ่มผู้สูงอายุหมู่บ้านหนองยาง ตำบลท่าเกวียน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมและศักยภาพของกลุ่มผู้ผลิตดอกไม้จันทน์เพื่อการค้า
2. เพื่อพัฒนาลวดลายพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม
3. เพื่อสำรวจความพึงพอใจของกลุ่มผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ในมิติของลวดลายจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม โดยการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างทีมนักวิจัย และกลุ่มผู้สูงอายุผู้ผลิตพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์หมู่บ้านหนองยาง กลุ่มตัวอย่างคือ สมาชิกกลุ่มจำนวน 7 คน และกลุ่มลูกค้าจำนวน 30 คน โดยมีวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

1.1 แบบคำถามที่ใช้ในกระบวนการแบบมีส่วนร่วมกลุ่มผู้สูงอายุผู้ผลิตพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์หมู่บ้านหนองยาง

1.2 แบบสำรวจความพึงพอใจของกลุ่มลูกค้าผู้ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์พวงหรีดจากดอกไม้จันทน์หมู่บ้านหนองยาง จำนวน 30 คน

2. ขั้นตอนการทำวิจัย

จากการดำเนินงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาตลาดพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์เพื่อการค้า โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้สูงอายุหมู่บ้านหนองยาง ตำบลท่าเกวียน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว เริ่มจากการสำรวจสภาพแวดล้อมและศักยภาพของกลุ่มโดยใช้แบบคำถามแบบมีโครงสร้างร่วมกับการวิเคราะห์ SWOT ของกลุ่มและสรุปข้อมูลข้อค้นพบ ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม ออกแบบตลาดและตั้งชื่อที่มาจากความต้องการของกลุ่ม และสำรวจความพึงพอใจจากกลุ่มลูกค้าผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สำรวจสภาพแวดล้อมและศักยภาพของกลุ่ม โดยใช้แบบคำถามสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อให้ทราบข้อมูลด้านปัญหาและความต้องการของกลุ่ม และใช้เครื่องมือวิเคราะห์ SWOT เพื่อให้ทราบจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหาอุปสรรค และโอกาสของกลุ่ม เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมและพัฒนาศักยภาพของกลุ่มให้ดียิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 สรุปข้อมูลที่ได้เพื่อออกแบบกิจกรรมร่วมกับชุมชน โดยออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่ม เน้นกิจกรรมให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน การแสดงความคิดเห็นคิดร่วมกัน การร่วมกันสะท้อนมุมมองและร่วมกันเสนอแนวทางแก้ไขจุดอ่อนเพื่อการพัฒนาตลาดพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์ของกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 3 ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม โดยให้สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการและร่วมรับผลประโยชน์ โดยเริ่มตั้งแต่การออกแบบตลาดที่มาจากแสดงความคิดเห็นของกลุ่มร่วมกับผู้วิจัย ซึ่งเป็นตลาดที่กลุ่มผู้ผลิตสามารถปฏิบัติได้เอง โดยออกแบบตลาดพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์กำหนดไว้ 3 แบบ และร่วมกันตั้งชื่อตลาดพวงหรีด

ขั้นตอนที่ 4 สำรวจความพึงพอใจจากกลุ่มลูกค้า ใช้แบบสอบถาม(Questionnaire) กับกลุ่มลูกค้าจำนวน 30 คน โดยมีวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อประเมินความพึงพอใจหลังจากพัฒนาด้านตลาดพวงหรีด แบบสอบถามประกอบด้วย การประเมินความพึงพอใจด้านมิติความสวยงามด้านความหลากหลายของตลาด ความ

สวยงามด้านการใช้สีสันสะดุดตา ความสวยงามด้านความเหมาะสมของลวดลาย ความสวยงามด้านการจัดเรียงสี ความสวยงามด้านความประณีต และความสวยงามด้านความแปลกใหม่บนพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติเชิงพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Arithmetic Mean หรือ \bar{X}) ใช้ในการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของกลุ่มลูกค้า และสูตรความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือค่า S.D.) การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้คะแนนของกลุ่มตัวอย่างแบ่งระดับความพึงพอใจออกเป็น 5 ระดับ โดยการหาช่วงความกว้างของอันตรภาคชั้น (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538: 8-11) ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= (\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}) / \text{จำนวนชั้น} \\ &= (5 - 1) / 5 \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ค่าเฉลี่ย	4.21 - 5.00	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.41 - 4.20	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย	2.61 - 3.40	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.81 - 2.60	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.80	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

วิจัยเรื่องการพัฒนาลวดลายพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์เพื่อการค้าโดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้สูงอายุหมู่บ้านหนองยาง ตำบลท่าเกวียน อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว มีวัตถุประสงค์

1) เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมและศักยภาพของกลุ่มผู้ผลิตดอกไม้จันทน์เพื่อการค้า 2) เพื่อพัฒนาลวดลายพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม 3) เพื่อสำรวจความพึงพอใจของกลุ่มผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ในมิติของลวดลายจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ผลงานวิจัยพบว่า

1. จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มโดยใช้แบบคำถามแบบมีโครงสร้างร่วมกับการวิเคราะห์ SWOT ผลจากการสัมภาษณ์กับสมาชิกกลุ่มพบว่า มีความต้องการพัฒนารูปแบบลวดลายบนพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์เนื่องจากกลุ่มลูกค้าไม่พอใจด้านลวดลายที่ซ้ำกับกลุ่มอื่นและสีสันทึบไม่สวยงาม และเมื่อใช้การวิเคราะห์ SWOT ทำให้ทราบว่ากลุ่มมี จุดแข็ง(Strength) ในด้านผู้นำสามารถแบ่งงานได้เหมาะสมกับความสามารถของสมาชิกกลุ่ม และแบ่งรายได้อย่างเป็นธรรม ทั้งยังมีความประณีตในการจัดเรียงดอกไม้จันทน์บนพวงหรีด จุดอ่อน(Weakness) สมาชิกกลุ่มไม่สามารถคิดค้นลวดลายรูปแบบใหม่ได้เอง โอกาส(Opportunities) ถ้ามีการส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐและประชาสัมพันธ์ให้ลูกค้าภายในและภายนอกตำบลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ให้รู้จักสินค้าและผลิตภัณฑ์มากขึ้นจะสามารถเพิ่มรายได้ให้สมาชิกกลุ่มได้ อุปสรรค(Threats) ทางกลุ่มมีความเห็นว่าลวดลายการจัดเรียงดอกไม้จันทน์บนพวงหรีดมีลักษณะที่ซ้ำกับกลุ่มอื่นจึงเป็นผลทำให้รายได้ของสมาชิกลดลง

2. จากการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยให้สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการและร่วมรับผลประโยชน์ โดยให้สมาชิกกลุ่มทุกคนร่วมตัดสินใจออกแบบลวดลายที่มีเอกลักษณ์และเป็นลวดลายที่เป็นลักษณะเฉพาะของกลุ่มและร่วมกันตั้งชื่อลวดลาย ซึ่งสมาชิกกลุ่มสามารถปฏิบัติตามได้ และร่วมกันปรับเปลี่ยนลวดลายให้มีความสวยงามและแตกต่างจากกลุ่มพวงหรีดกลุ่มอื่น โดยลวดลายที่ได้จากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนมีทั้งหมด 3 แบบ ได้แก่ ลายช่อผลกา ลายรัศมีแข และลายสายนที ดังนี้

ภาพที่ 1 ลวดลายที่ได้จากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

3. จากการสำรวจความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์พวงหรีดจากดอกไม้จันทน์ด้านลวดลาย ในมิติความสวยงาม คะแนนอยู่ในระดับดีมากทุกรายการโดยเรียงลำดับความพึงพอใจสอง อันดับแรกดังนี้ ด้านความแปลกใหม่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 ด้านความเหมาะสมของลวดลายมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 และด้านที่ได้คะแนนน้อยสุดคือ ความประณีตมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.78 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สรุปความพึงพอใจด้านมิติความสวยงามของลวดลายพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ความสวยงามด้านความหลากหลายของลวดลาย	4.60	0.89	มากที่สุด
ความสวยงามด้านการใช้สีสันทันตึง	4.50	0.90	มากที่สุด
ความสวยงามด้านความเหมาะสมของลวดลาย	4.77	0.50	มากที่สุด
ความสวยงามด้านการจัดเรียงสี	4.43	0.97	มากที่สุด
ความสวยงามด้านความประณีต	4.27	0.78	มากที่สุด
ความสวยงามด้านความแปลกใหม่	4.80	0.40	มากที่สุด
รวม	4.56	0.78	มากที่สุด

อภิปรายผล

ผลการพัฒนาลวดลายพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้สูงอายุหมู่บ้านหนองยาง ตำบลท่าเกวียน อำเภอพัฒนานคร โดยอภิปรายตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. จากการวิเคราะห์แวดล้อมและศักยภาพของกลุ่มทำให้ทราบว่ากลุ่มมีจุดแข็งในด้านผู้นำสามารถแบ่งงานได้เหมาะสมกับความสามารถของสมาชิกกลุ่มและแบ่งรายได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยที่กล่าวว่าความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้นำของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ต้องมีภาวะผู้นำ คุณธรรม และเป็นที่ไว้วางใจของสมาชิก (ชมภูนุช จันนุ้ย และพินิจ ลาภธนานนท์, 2562) จุดอ่อนสมาชิกกลุ่มไม่สามารถคิดค้นลวดลายรูปแบบใหม่ได้เอง โดยผลิตลวดลายแบบเดิมทั้งหมด 2 แบบ มีการจัดวางสีและลวดลายบนพวงหรีดไม่แปลกใหม่ ด้านโอกาสถ้ามีการส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐและประชาสัมพันธ์ให้ลูกค้าภายในและภายนอก ตำบลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ให้รู้จักสินค้าและผลิตภัณฑ์มากขึ้นจะสามารถเพิ่มรายได้ให้สมาชิก

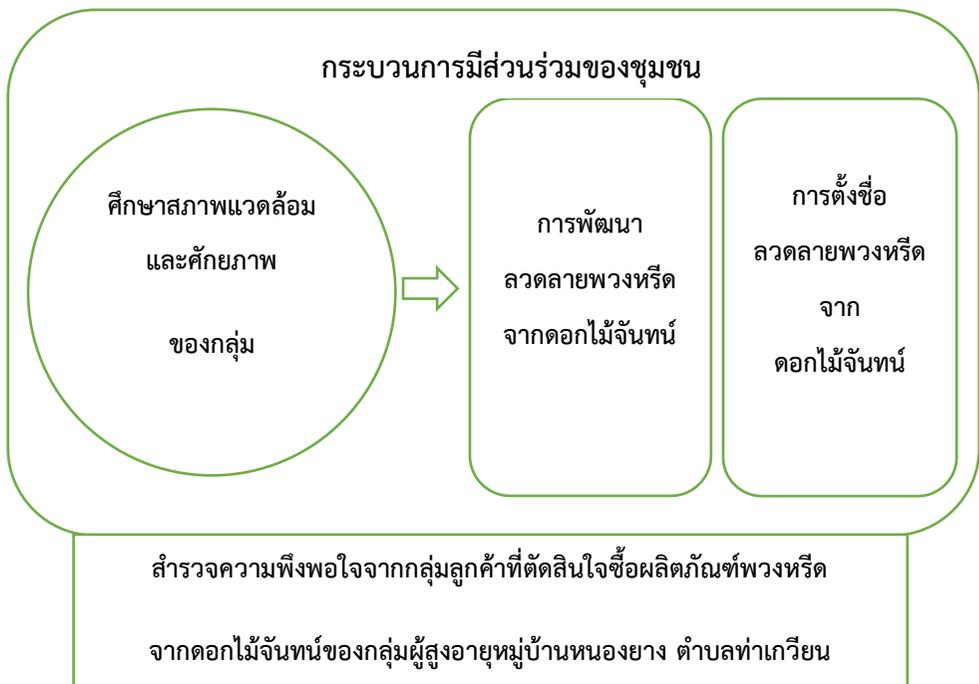
กลุ่มได้ ด้านอุปสรรคทางกลุ่มมีความเห็นว่าทางกลุ่มมีความคิดเห็นว่าลวดลายการจัดเรียงดอกไม้จันทน์บนพวงหรีดมีลักษณะที่ซ้ำกับกลุ่มอื่น จึงต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยการออกแบบให้สวยงามยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยที่กล่าวว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์จึงเป็นส่วนที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชน (ทวีศักดิ์ สาสงเคราะห์ และคณะ, 2551) ทางกลุ่มจึงมีความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านลวดลายพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์เพื่อสามารถแบ่งส่วนแบ่งทางการตลาดและเพิ่มรายได้ให้สมาชิกกลุ่ม

2. การพัฒนาลวดลายบนพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยให้สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการและร่วมรับผลประโยชน์ (สมบัติ นามบุรี, 2562) โดยสมาชิกกลุ่มร่วมกันออกแบบลวดลายและตัดสินใจเลือกลวดลายที่มีเอกลักษณ์และเป็นลวดลายที่เป็นลักษณะเฉพาะของกลุ่ม ร่วมกันพัฒนาลวดลายบนพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์ให้มีความสวยงามยิ่งขึ้น และตั้งชื่อลวดลายที่เกิดขึ้นใหม่ได้แก่ ลายช่อผกา ลายรัศมีแข ลายสายนที การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจะช่วยให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมทุกกระบวนการคิดค้นลวดลายที่มาจากความต้องการของชุมชนร่วมกับผู้วิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยที่กล่าวว่า ผลงานที่ออกแบบมาจากกระบวนการมีส่วนร่วมสามารถสะท้อนอัตลักษณ์ของกลุ่มได้ชัดเจน ทั้งยังส่งผลให้เกิดการยอมรับ และยังสามารถสร้างความภาคภูมิใจให้กับกลุ่ม (ปิ่นฉวี รัตนพรพรรัตน์ และฉันทนา สุรัสวดี, 2558) สอดคล้องกับงานวิจัยที่กล่าวว่าการมองเป้าหมายร่วมกันเพื่อเป็นการสร้างความชัดเจนของหลักการ เป้าหมาย และแนวทางปฏิบัติ (ฉวีฉวี นันท์ สุวรรณวงศ์, 2556)

3. จากการสำรวจความพึงพอใจจากกลุ่มลูกค้าที่ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์พวงหรีดจากดอกไม้จันทน์ของกลุ่มผู้สูงอายุหมู่บ้านหนองยาง ในมิติความสวยงาม โดยมีคะแนนอยู่ในระดับดีมากทุกรายการดังนี้ ด้านความแปลกใหม่ ด้านความเหมาะสมของลวดลาย ด้านความหลากหลายของลวดลาย ด้านสีสันสวยงามสะดุดตา ด้านการจัดเรียงสี ด้านความประณีต โดยเรียงตามลำดับความพึงพอใจจากมากไปน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่กล่าวว่า การสร้างสีสันและสไตล์ที่เป็นอัตลักษณ์เป็นการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับคุณค่าผลิตภัณฑ์นำเสนอสู่ตลาดเมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งเพื่อให้ลูกค้ากลุ่มเป้าหมายจดจำถึงความแตกต่างของผลิตภัณฑ์จากผลิตภัณฑ์อื่น (เพลินทิพย์ โกเมศโสภา, 2555)

องค์ความรู้ใหม่

การใช้กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นแนวปฏิบัติตลอดกิจกรรมการพัฒนาตลาดขายพวงหรีด จากดอกไม้จันทร์ของกลุ่มผู้สูงอายุหมู่บ้านหนองยาง ตำบลพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว โดยให้สมาชิกสำรวจสภาพแวดล้อมและศักยภาพของกลุ่มโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ร่วมกับเครื่องมือ SWOT Analysis เพื่อให้ทราบ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมช่วยกันออกแบบพัฒนาตลาดขายพวงหรีดและตั้งชื่อตลาดขายที่เกิดขึ้นใหม่ และสำรวจความพึงพอใจกับกลุ่มลูกค้าเพื่อประเมินความพึงพอใจมิติความสวยงาม ด้านความแปลกใหม่ ด้านความเหมาะสมของตลาดขาย ด้านความหลากหลายของตลาดขาย ด้านสีสันสวยงามสะดุดตา ด้านการจัดเรียงสี ด้านความประณีต เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตลาดขายในอนาคต ดังภาพ

ภาพที่ 2 แนวทางในการพัฒนาตลาดขายในอนาคต

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยและข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ควรจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนและการสร้างแบรนด์ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งยกระดับการสร้างรายได้และเพิ่มขีดความสามารถของกลุ่มผู้สูงอายุบ้านหนองยางให้มีมาตรฐาน สร้างการรับรู้และเป็นที่รู้จักของหน่วยงานรัฐและกลุ่มลูกค้าประชาชนทั่วไป

1.2 ควรพัฒนาและผลิตสินค้าที่ใช้ในงานพิธีฌาปนกิจอื่นร่วมด้วย เช่น ดอกช่อ ประธาน ของชำร่วย ดอกไม้จันทน์ เป็นต้น เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับการเสนอขายให้กลุ่มลูกค้า และเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกกลุ่ม

1.3 ควรเพิ่มลวดลาย สี สัน และสิ่งของตกแต่งบนพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์ และพัฒนาฝีมือให้ประณีต โดดเด่น แตกต่างจากกลุ่มผู้แข่งขันทางการตลาด

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของกลุ่มลูกค้าในด้านลวดลายบนพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อซ้ำของกลุ่มลูกค้าผู้ซื้อพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์

2.3 ควรศึกษาต้นทุนด้านการผลิตของกลุ่มผู้สูงอายุบ้านหนองยาง ตำบลท่าเกวียน จังหวัดสระแก้ว

เอกสารอ้างอิง

- ชมภูนุท จันนุ้ย, และพินิจ ลาภธนานนท์. (2562). ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนบนพื้นฐานความอยู่รอดและพอเพียง. วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์, 14 (1), 67-78
- ณัฐนันธ สุวรรณวงค์. (2556). กระบวนการพัฒนาศักยภาพชุมชนต่อการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนและกลุ่มอาชีพ: กรณีศึกษา โครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯ บ้านนาดี-สร้างบง ตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี. วารสารวิชาการศรีปทุม. 11(2), 37-44
- ดวงพร ไม้ประเสริฐ. (2566). การพัฒนาลวดลายผลิตภัณฑ์ตะกร้าหวายเทียมและบรรจุภัณฑ์ของชุมชนบ้านหลุมข้าว. วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ, 10(2), 39-50.

ทวีศักดิ์ สาสงเคราะห์ และคณะ. (2551). การออกแบบและพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมสุรินทร์. กรุงเทพมหานคร: คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

ปณณณ์ช ธนัทพรชรัตน์, และฉันทนา สุรัสวดี. (2558). การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนโดยใช้วิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษา :ผลิตภัณฑ์ของใช้ในครัวเรือนบ้านคลองเตือพัฒนา ตำบลท่ามะนาว อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี. วารสารเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่, 7(3),76-89

เพลินทิพย์ โกเมศโสภา. (2555). การวางแผนการตลาด. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มาลินี คำเครือ,และธีระพันธ์ โชคอุดมชัย. (2562). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าโอท็อปผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดกาญจนบุรี. วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ, 6(1),1-8

วิภาวดี ผกามาศ. (2566). การเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตของกลุ่มดอกไม้จันทน์บ้านโนนสะอาดจังหวัดเพชรบูรณ์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 9(1), 341-352.

สมบัติ นามบุรี. (2562). ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์. วารสารวิจัยวิชาการ, 2(1), 183-194

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). สรุปสาระสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (ปีพ.ศ.2561 –2580). เรียกใช้เมื่อ 10 ตุลาคม 2566 จาก https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf

อัปสรอิชอ จิราพร เกียรติินฤมล และอุษณีย์ พรหมศรียา. (2566). การพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายและการสร้างแบรนด์กระเป่า “Duri” ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันติภาพวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา. วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ, 10(1), 115-121.

อุกฤษฏ์ ชาวแพรกน้อย. (2564). การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุต่อกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเทศบาลตำบลหลักห้า อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร. วารสารบัณฑิตศึกษา, 80 (18), 15-21.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้
ในเขตตำบลเขาชนก้น อำเภอม่วงก่ จังหวัดนครสวรรค์*
THE PARTICIPATION OF PEOPLE IN CAREER DEVELOPMENT TO
INCREASE INCOME IN KHAO CHONKAN SUB-DISTRICT AT MAE
WONG DISTRICT IN NAKHON SAWAN PROVINCE

นุชนาฏ เครือนาค¹ และ อุดุลเดช ถาวรชาติ²

Nutchanat Khruanak¹ and Adoondet Tawonchat²

¹⁻²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹⁻²Faculty of Humanities and Social Sciences Nakhon Sawan, Thailand

Corresponding author E-mail: adoondet060729@gmail.com

Received 9 November 2023; Revised 20 November 2023; Accepted 26 December 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ในเขตตำบลเขาชนก้น อำเภอม่วงก่ จังหวัดนครสวรรค์ 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ในเขตตำบลเขาชนก้น อำเภอม่วงก่ จังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ประชาชนที่อยู่ในชุมชน ตำบลเขาชนก้น อำเภอม่วงก่ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 370 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

* นุชนาฏ เครือนาค และ อุดุลเดช ถาวรชาติ. (2566). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในเขตตำบลเขาชนก้น อำเภอม่วงก่ จังหวัดนครสวรรค์. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 3(6), 56-76.
Nutchanat Khruanak and Adoondet Tawonchat. (2023). The Participation of People in Career Development to Increase Income in Khao Chonkan Sub-district at Mae Wong District in Nakhon Sawan Province. Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University, 3(6), 56-76.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jpsmbu.2023.44>

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index>

และทดสอบสมมุติฐาน โดยใช้ค่า T-test (Independent Samples) และ F-test (One-way ANOVA)

ผลการศึกษาพบว่า 1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในเขตตำบลเขานกัณ อำเภอแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง 2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในเขตตำบล เขานกัณ อำเภอแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าประชาชนที่มีอายุ อาชีพ ระดับการศึกษาและระยะเวลาที่อยู่อาศัย แตกต่างกััน มีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ แตกต่างกััน ส่วนประชาชนที่มีเพศ และรายได้ แตกต่างกััน มีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ไม่แตกต่างกััน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม,ประชาชน, การพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้

Abstract

This research was a quantitative research. The objectives were: 1) to study the level of the participation of people in career development to increase income in Khao Chonkan Sub-district at Mae Wong District in Nakhon Sawan Province, and 2) to compare of the participation of people in career development to increase income in Khao Chonkan Sub-district at Mae Wong District in Nakhon Sawan Province. The samples group used in this study were 370 people that live in the community in Khao Chonkan Sub-district at Mae Wong District in Nakhon Sawan Province by the using a questionnaire as a data collection tool. The data were analyzed using a ready-made program for frequency, percentage, mean, standard deviation and test the hypothesis using T-test (Independent Samples) and F-test (One-way ANOVA).

The research findings were as follows:

1. The participation of people in career development to increase income in Khao Chonkan Sub-district at Mae Wong District in Nakhon Sawan Province in overall was found that the participation of people in career development to increase income was at a moderate level. When considering each aspect, it was found that the participation in decision making, the participation in operations, the Participation in evaluation and the participation in receiving benefits was at a moderate level.

2. The results of comparative of the participation of people in career development to increase income in Khao Chonkan Sub-district at Mae Wong District in Nakhon Sawan Province was found that people with ages, occupations, education levels, and length of residence were different that the participation of people in career development to increase income were different. Meanwhile, the people with genders and incomes were different that the participation of people in career development to increase income were not different.

Keywords: Participation, People, Career Development to Increase Income

บทนำ

ในปัจจุบันรัฐบาลให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอย่างมาก โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนการพัฒนา เริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการค้นหา การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ฯลฯ ทั้งนี้สอดคล้อง ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งเป็นแผนหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นพื้นฐานนำมาสู่การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) เป้าหมายหลักคือการพัฒนาประเทศมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” โดยได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศ เน้นให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” สร้างความมั่นคงของชาติ

โดยกำหนด 1 ใน 10 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ดังกล่าวข้างต้นคือ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม มุ่งลดปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่แตกต่างกัน แก้ไขปัญหาความยากจน เพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการพื้นฐานทางสังคมของภาครัฐ รวมทั้งเพิ่มศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง เพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเองและได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากขึ้น โดยส่งเสริมการประกอบอาชีพของผู้ประกอบการระดับชุมชน การสนับสนุนศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนจัดสวัสดิการและบริการในชุมชน (กรมการพัฒนาชุมชน, 2562)

ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนกำลังเป็นกระแสที่ได้รับความสนใจจากหน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนที่ผ่านมา พบว่าอุปสรรคและปัญหาการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ คนในชุมชนยังขาดความสนใจที่จะมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของภาครัฐ จึงได้มีแนวนโยบายที่เป็นการเสริมแรงให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในชุมชน ตั้งแต่การร่วมกันระดมความคิด ร่วมกันวางแผน ร่วมกันดำเนินกิจกรรม ร่วมกันรับผิดชอบ อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ตรงเป้าหมายอย่างชัดเจน ทำให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนอย่างแท้จริง และยังเป็นจุดเริ่มต้นที่จะให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนอีกด้วย (รัฐพงศ์ บุญญานวัตร, 2552 : 3)

เช่นเดียวกับพื้นที่ตำบลเขาชนก้น อำเภอมะนัง จังหวัดนครสวรรค์ เริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ.2538 เดิมมีฐานะเป็นสภาตำบล ได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อปี พ.ศ.2538 เป็นตำบลที่ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอลาดยาว มีหมู่บ้านทั้งสิ้น 17 หมู่บ้าน โดยมีการประกอบอาชีพหลักของตำบลเขาชนก้น คือ การทำไร่ การทำนา ซึ่งมีอาชีพรองลงมาได้แก่อาชีพ ทำสวนผลไม้ เช่น มะม่วง ลำไย พุทรา เป็นต้น และยังมีการประกอบอาชีพอื่น ๆ ได้แก่ อาชีพเลี้ยงสัตว์ และค้าขาย รวมทั้งมีการรวมกลุ่มกันเพื่อประกอบอาชีพเสริมขึ้นอีก เช่น กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ กลุ่มจักสาน เป็นต้น และเมื่อมองในภาพรวมแล้วจะเห็นได้ว่ารายได้ส่วนใหญ่ของตำบลเขาชนก้นนั้นก็ยังเกิดจากการประกอบอาชีพทางการเกษตร หรือจากการเป็นเกษตรกรเป็นหลักอยู่ ซึ่งรายได้ดังกล่าวที่เกิดจากการประกอบอาชีพทางการเกษตรนั้นก็ยังไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ดังนั้นจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้ภายในชุมชนมีการรวมกลุ่มกันขึ้นมาเพื่อประกอบอาชีพเสริมต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดรายได้ที่เพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ตามในการรวมกลุ่มกันเพื่อประกอบอาชีพเสริมต่าง ๆ ภายในชุมชนนั้น

ยังขาดความชัดเจนในด้านความมีศักยภาพของกลุ่มอาชีพเสริมเพื่อใช้ในการพิจารณาว่ากลุ่มอาชีพเสริมกลุ่มใดที่ควรจะได้รับบริการส่งเสริม และสนับสนุนหรือได้รับการพัฒนาเพื่อให้เป็นกลุ่มอาชีพเสริมประจำของชุมชนตำบลเขาชนกัน(สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลเขาชนกัน,2566)

ปัจจุบันพบว่ากลุ่มอาชีพยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร พบสภาพปัญหาต่างๆ เช่น ขาดความช่วยเหลือจากสมาชิกกลุ่ม บางกลุ่มมีการรวมกลุ่มแบบระยะสั้น บางกลุ่มมีการบริหารจัดการที่ล้มเหลว จนจำเป็นต้องหยุดกิจกรรมกลุ่ม และบางกลุ่มยังคงดำรงอยู่แต่ไม่สามารถพัฒนาให้เติบโตได้ สาเหตุของปัญหาส่วนใหญ่มาจากการบริหารจัดการกลุ่มที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ ขาดแรงจูงใจของสมาชิกในการมีส่วนร่วม และคณะกรรมการ มีทักษะด้านการบริหารจัดการยังไม่เพียงพอ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2562) ดังนั้นในฐานะที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาชนกันเป็นหน่วยงานที่จัดบริการสาธารณะให้กับประชาชน จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องขับเคลื่อนการส่งเสริมกลุ่มอาชีพให้มีศักยภาพและยั่งยืนเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น และการศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้การให้กับประชาชน จะเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะทำให้ทราบข้อมูลที่แท้จริง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาและส่งเสริมกลุ่มอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้มีความเข้มแข็งและมั่นคงต่อไป

จากข้อมูลดังกล่าวมาผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้ ในเขตตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีอาชีพและรายได้มากขึ้นอันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและอยู่ได้อย่างยั่งยืนในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในเขตตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในเขตตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ในเขตตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंงก์ จังหวัดนครสวรรค์ มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ในเขตตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंงก์ จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

1. ประชากร (Population)ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंงก์ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 12,405 คน (สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลเขาชนกัน,2566)

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ประชาชนอาศัยอยู่ในชุมชนตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंงก์ จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างสำเร็จรูปเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & D.W. Morgan, 1970: 608) กำหนดความคลาดเคลื่อน 5 % ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 370 คน โดยใช้การสุ่มแบบเป็นชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) หลังจากนั้นจึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ในเขตตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंงก์ จังหวัดนครสวรรค์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check list) 5 ระดับ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ในเขตตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंงก์ จังหวัดนครสวรรค์

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

การหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือมีขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปขอความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความเที่ยงตรง (Validity) ของเนื้อหา

โดยคำนวณจากสูตร	IOC	=	Index of Congruence
	R	=	คะแนนความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ
	N	=	จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

ในการแปรความหมายโดยเลือกข้อที่มีค่าเฉลี่ย IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 ถือว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับที่ยอมรับได้ จากการหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามทุกข้อมีค่าเฉลี่ย IOC อยู่ที่ 1.00

2. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในองค์การบริหารส่วนตำบลวังซ่าน จำนวน 30 ชุด

3. นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงแบบแอลฟา (Alpha-reliability Coefficient) เป็น 0.86

4. เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือและจึงนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ในเขตตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ มีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากทางหลักสูตรเพื่อประสานไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์เพื่อขอความร่วมมือลงพื้นที่สอบถามข้อมูลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ตำบลเขาชนกัน

2. ลงพื้นที่เก็บรวบรวมสอบถามข้อมูลตามแผนที่กำหนดไว้

3. รวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดเพื่อตรวจสอบความถูกต้องความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ก่อนนำไปวิเคราะห์และประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

4. บันทึกข้อมูลเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์

5. นำข้อมูลมาวิเคราะห์ จัดการเขียนรายงานการวิจัย บทความทางวิชาการเพื่อเผยแพร่ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

2. การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ในเขตตำบลเขานกัณ อำเภอม่วงกั จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ในเขตตำบลเขานกัณ อำเภอม่วงกั จังหวัดนครสวรรค์ มาหาค่าเฉลี่ย (frequency) และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) โดยได้แบ่งเกณฑ์ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีการกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

- 1 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับ น้อยที่สุด
- 2 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับ น้อย
- 3 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับ ปานกลาง
- 4 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับ มาก
- 5 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับ มากที่สุด

โดยกำหนดเกณฑ์แปลความหมายในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (สุวิมล ติरणันท์, 2551)

เกณฑ์การแปลผลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 – 5.00	ระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ระดับ มากที่สุด
3.51 – 4.50	ระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับ มาก
2.51 – 3.50	ระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับ ปานกลาง
1.51 – 2.50	ระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับ น้อย
1.00 – 1.50	ระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3. สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐานการวิจัยในการวิเคราะห์ความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษาและระยะเวลาที่อยู่อาศัย ผู้วิจัยใช้ค่า (t - test) ในกรณีตัว

แปรอิสระผันแปร 2 ค่า และใช้ค่า (F - test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรอิสระผันแปร 3 ค่าขึ้นไป และเมื่อพบว่ามีความแตกต่าง จะทำการวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ โดยวิธี Least - Significant Different (LSD) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ในเขตตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंงก์ จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในเขตตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंงก์ จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้	\bar{x}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.13	0.70	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	2.98	0.83	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิลผล	3.00	0.76	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.08	0.68	ปานกลาง
ภาพรวม	3.05	0.63	ปานกลาง

จากตารางที่ 1. ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंงก์ จังหวัดนครสวรรค์ มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นผลการศึกษา พบว่าในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ค่าเฉลี่ย 3.13 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ค่าเฉลี่ย 3.08 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิลผล ค่าเฉลี่ย 3.00 และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ค่าเฉลี่ย 2.98 อยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้านตามลำดับ

2.ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ในเขตตำบล เขาชนกัน อำเภอแม่वंงก์ จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ (ตารางที่ 2. – 7.)

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ในเขตตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंงก์ จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามเพศ

เพศ	N	\bar{x}	S.D.	T	Sig.
ชาย	164	2.99	0.63	-1.42	0.16
หญิง	206	3.09	0.63		

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ในเขตตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंงก์ จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามเพศ พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ในเขต ตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंงก์ จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน		\bar{x}	S.D.	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม	18 – 29 ปี	2.93	0.69	7.14	.00
	30 – 39 ปี	3.25	0.56		
	40 – 49 ปี	3.12	0.63		
	50 – 59 ปี	3.12	0.64		
	60 ปีขึ้นไป	2.78	0.53		
รวม		3.05	0.63		

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ในเขตตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंงก์ จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามอายุ พบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้
ในเขต ตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน		\bar{X}	S.D.	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม	ข้าราชการ	3.37	0.61	7.30	.00
	นักเรียน	3.00	0.71		
	ค้าขาย	3.01	0.61		
	รับจ้าง	2.75	0.56		
	ทั่วไป				
	เกษตรกร	3.16	0.60		
	อื่น ๆ	2.58	1.01		
รวม		3.05	0.63		

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพ
เพื่อเพิ่มรายได้ ในเขตตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามอาชีพ
พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้
ในเขตตำบล เขาชนกัน อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามรายได้

แหล่งความแปรปรวน		\bar{X}	S.D.	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	ต่ำกว่า 50,000	2.96	0.65	1.05	.37
ภายในกลุ่ม	50,001 – 100,00	3.11	0.61		
	100,001 –	3.02	0.64		
	150,000				
	150,001 ขึ้นไป	3.05	0.63		
รวม		3.05	0.63		

จากตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพ
เพื่อเพิ่มรายได้ ในเขตตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามรายได้

เฉลี่ยต่อปี พบว่า ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ไม่แตกต่างกันอย่างมีทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ในเขตตำบล เขาชนกัน อำเภอแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน		\bar{x}	S.D.	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม	ประถมศึกษา	3.00	0.61	3.92	.00
	มัธยมตอนต้น	2.88	0.56		
	มัธยมตอนปลาย	3.26	0.69		
	อนุปริญญา	2.99	0.66		
	ปริญญาตรี	3.26	0.55		
	ปริญญาโทขึ้นไป	3.77	0.88		
รวม		3.05	0.63		

จากตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้ ในเขตตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามระดับ การศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพเพื่อ เพิ่มรายได้แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ในเขตตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัย

แหล่งความแปรปรวน		\bar{x}	S.D.	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม	ต่ำกว่า 5 ปี	3.21	0.49	3.41	.02
	5 – 10 ปี	3.21	0.64		
	11 – 15 ปี	3.13	0.60		
	ตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป	2.96	0.63		
รวม		3.05	0.63		

จากตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้ ในเขตตำบลเขานกกัน อำเภอม่วงก่ จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามระยะเวลา ที่อยู่อาศัย พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ในเขต ตำบลเขานกกัน อำเภอม่วงก่ จังหวัดนครสวรรค์ ผู้ศึกษาสรุปผลการศึกษา ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ในเขตตำบล เขานกกัน อำเภอม่วงก่ จังหวัดนครสวรรค์ ภาพรวม พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา อาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ อยู่ ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมี ส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่ม รายได้ ในเขตตำบลเขานกกัน อำเภอม่วงก่ จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษาและระยะเวลาที่อยู่อาศัยอยู่ สรุปได้ ดังนี้

2.1 ประชาชนที่มีอายุ อาชีพ ระดับการศึกษาและระยะเวลาที่อยู่อาศัย แตกต่าง กัน มีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ แตกต่างกัน

2.2 ประชาชนที่มีเพศ และรายได้ แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ผลการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ใน เขต ตำบลเขานกกัน อำเภอม่วงก่ จังหวัดนครสวรรค์ มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ในเขตตำบล เขานกกัน อำเภอม่วงก่ จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการ พัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง การที่ผลวิจัยเป็นเช่นนี้ น่าจะเป็น เพราะประชาชน ในเขตเขานกกัน อำเภอม่วงก่ จังหวัดนครสวรรค์ องค์การบริหารส่วน

ตำบลยังสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมให้กับประชาชนภายในตำบลไม่มากพอ โดยอาจจะยังไม่เปิดโอกาสหรือส่งเสริมให้ประชาชนทุกอายุ ทุกอาชีพทุกเพศ ทุกวัยเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ทำให้ประชาชนในตำบลหรือหมู่บ้านเข้าไม่ถึงโครงการหรือกิจกรรมที่ทางองการบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการเท่าที่ควร ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนยังเข้าไม่ถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ในการประชุมประชาคมหมู่บ้าน ทั้งนี้ส่วนใหญ่อาจจะเป็นคณะกรรมการของหมู่บ้านที่เคยเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่แล้ว จึงทำให้ประชาชนส่วนมากไม่ค่อยเข้าไปมีบทบาทหรือแสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของโครงการการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้มากเท่าที่ควร ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเขชนกัน ยังไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ประชาชน เข้าไปมีส่วนร่วมหรือมีส่วนร่วมอยู่ในระดับไม่มากนัก ซึ่งทำให้ในการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรและรวมไปถึงการเข้ามาสนับสนุนแรงกายหรือเครื่องมือต่าง ๆ ในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิผล พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า อำนาจในการติดตามและประเมิผลเป็นคณะกรรมการของโครงการ ประชาชนไม่ค่อยให้ความสนใจกับการติดตามหรือผลของโครงการนั้น ซึ่งมีเพียงแค่ประชาชนส่วนน้อยที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินผลหรือกิจกรรมต่าง ๆ จึงทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับฟังและการประเมิผลของโครงการเท่าที่ควร ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เห็นถึงผลประโยชน์ที่ตัวเองจะได้รับ จึงทำให้ประชาชนไม่เห็นถึงความสำคัญของโครงการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งทำให้การพัฒนาอาชีพของคนในชุมชนนำไปใช้ในการสร้างอาชีพเสริมหรือรับผลประโยชน์จากกิจกรรมหรือโครงการไม่ตรงกับความต้องการและไม่ได้รับผลจากการดำเนินการต่าง ๆ เท่าที่ควร จึงทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ในเขตตำบลเขชนกัน อำเภอแม่จัน จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานการวิจัยของ พิมพงา เพ็งนาเรนทร์. (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ของผู้สูงอายุ พบว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการ วางแผน อบต. และชุมชนต้องเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนโดยให้แสดงความคิดเห็นผ่าน การทำ

ประชาคมของ อบต. และช่องทางอื่นๆ ด้านการดำเนินงานผู้นำชุมชนจะเป็นหลักในการผลักดันเพื่อให้ เกิดโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และในงานวิจัยของ สุภาวดี เทียนธาดา และคณะ.(2564) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการสร้างรายได้ให้ตนเองของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดพะเยาโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการสร้าง รายได้ของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดพะเยาภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และควรสร้างแนวทางการส่งเสริมรายได้ให้ตนเองของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดพะเยา เช่น ผู้นำชุมชนที่ต้องมีจิตอาสา การมีส่วนร่วมของเครือข่ายกับชุมชน การสร้างคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ การมีทรัพยากรในท้องถิ่น การได้รับการสนับสนุนจากทางภาครัฐและเอกชน การปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง การคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ การจัดจำหน่ายและการส่งเสริมการตลาด ภูมิปัญญาท้องถิ่นและ ประสบการณ์ของผู้สูงอายุ และรวมถึงการได้รับการฝึกอบรมจากทางหน่วยงานทางภาครัฐและเอกชนและสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยาณี เขียวหลง และกนกทิพย์ บำรุงศรี.(2558) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการของเทศบาลนครสวรรคร์ พบว่า ภาพรวมของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการประเมิลผลและการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ในเขตตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंกั จังหวัดนครสวรรคร์ จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษาและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ ดังต่อไปนี้

2.1 ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย ในกระบวนการของการเข้ามามีส่วนร่วม เพศหญิงได้รับรู้รับทราบและเพศชายได้รับรู้รับทราบที่ไม่แตกต่างกันของกระบวนการเข้ามามีส่วนร่วมมากนักน้อยเพียงใด ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพศหญิงหรือเพศชาย จึงทำให้เพศที่ต่างกันมีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญญา อุดมสมุทร (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลราชาเทวะ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลราชาเทวะ ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 18 – 29 ปี อยู่ในช่วงวัยเรียนและทำงานต่างจังหวัด จึงทำให้ไม่มีเวลาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม อายุระหว่าง 30 – 39 ปี อยู่ในวัยทำงานสร้างครอบครัว ออกจากบ้านตั้งแต่เช้ากว่าจะกลับบ้านก็มีดค่าแล้ว จึงไม่มีเวลาและไม่สะดวกที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการที่ชุมชนจัดขึ้น ส่วนประชาชนที่มีอายุ 40 – 49 ปี ส่วนใหญ่จะเป็นคณะกรรมการของหมู่บ้าน เป็นผู้ที่มีการศึกษาสูง หรืออาจจะเป็นพ่อบ้านแม่บ้านที่เขาว่างงาน หรือทำงานอยู่กับบ้านโดยไม่ได้ออกไปไหนทำให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้นได้มากกว่า จึงทำให้ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ น้อยนคร (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลแตกต่างกัน

2.3 ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร ทำสวน ทำไร่ ทำนา ไปตั้งแต่เช้ามีดกว่าจะกลับมาก็เย็นหรือกลับมาก็หมดแรงที่จะไปทำอย่างอื่นต่อ ทำให้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนได้ยาก อาชีพรับจ้างทั่วไปก็เป็นอาชีพที่หาเช้ากินค่ำหาเวลาว่างไม่ได้เลย ถ้าเอาเวลาไปทำกิจกรรมของชุมชนเขาก็จะขาดรายได้ของวันนั้นไป ถ้าหากชุมชนมีการจัดแจ้งหรือประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงข้อมูลข่าวสารของโครงการ วันเวลาที่เหมาะสม ประชาชนก็จะเข้าไปทำกิจกรรมได้และมีเตรียมล่วงหน้าที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ จึงทำให้ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ น้อยนคร (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลแตกต่างกัน

2.4 ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าภายในชุมชนก่อนที่จะมีการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ จะมีการประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวภายในชุมชนหรือมีการบอกต่อของคนในชุมชน ทำให้ประชาชนทุกคนได้รับรู้ รับทราบและเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น เพราะว่าในชุมชนให้ความสำคัญกับประชาชนที่มีรายได้น้อยหรือรายได้มาก ก็สามารถเข้า

มามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้นได้ จึงทำให้ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญญา อุดมสมุทร (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลราชาเทวะ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ประชาชนที่มี รายได้แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลราชาเทวะ ไม่แตกต่างกัน

2.5 ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ ปริญญาตรีและ ปริญญาโทขึ้นไป อาจจะมีความรู้ความเข้าใจที่จะสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน และได้มาเป็นผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนมากกว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาในระดับประถม เพราะยังไม่ค่อยเข้าใจว่าจะเข้าไปมีส่วนร่วมทำไมไม่ได้รับผลประโยชน์อะไร จึงทำให้ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภิตา ศรีนุ่น (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง อำเภอบะตัง จังหวัดยะลา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง อำเภอบะตัง จังหวัดยะลา แตกต่างกัน

2.6 ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ภายในชุมชนจะมีทั้งประชาชนที่อาศัยอยู่มาแต่โดยกำเนิดกับประชาชนที่เพิ่งมาอาศัยอยู่ โดยส่วนใหญ่จะเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป ทำให้มีความคุ้นเคยและผูกพันกับถิ่นที่อยู่อาศัยของตนเอง จึงทำให้สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนได้ และประชาชนที่เพิ่งเข้ามาอาศัยอยู่ ต่ำกว่า 5 ปี อาจจะยังไม่คุ้นเคยกับพื้นที่หรือคนในชุมชนมากเท่าที่ควร ทำให้ไม่ค่อยเข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชนมากนัก ดังนั้น ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวรรณ นนปะติ และวัลลภ รัฐฉัตรานนท์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในเขตตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์ ผู้ศึกษาข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจกิจกรรมหรือโครงการในการพัฒนาด้านการส่งเสริมอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุด ผู้วิจัยจึงเสนอให้ ประชาชนในพื้นที่ ตำบลเขาชนกัน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือกิจกรรมหรือโครงการ น้อยเป็นเพราะว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจความหมายของการมีส่วนร่วมในโครงการนั้น ๆ ซึ่งการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต้องมาจากการเข้าใจวิธีการในการมีส่วนร่วมของในโครงการดังกล่าวก่อน ทั้งเหตุและผล ที่จะตามมา จึงจะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้ที่มีส่วนที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นควรมีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ตามสภาพความเป็นจริงของสภาพชุมชน เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการของชุมชน และหาข้อสรุปในการแก้ไขปัญหาาร่วมกันเพื่อนำมาตัดสินใจในการทำโครงการดังกล่าว

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ประชาชนส่วนใหญ่เป็นคณะกรรมการในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุด ผู้วิจัยจึงเสนอให้ ส่วนใหญ่ในหลาย ๆ ตำบล จะมีคณะกรรมการอยู่นานแล้ว และเป็นคนรุ่นเก่า เป็นคนในพื้นที่จริง แต่ไม่ใช่ทั้งหมด จึงทำให้การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานภายในตำบล เกาะเป็นกลุ่มอยู่ เป็นการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานที่กระจายตัวไม่ทั่วถึงครอบคลุมทั้งตำบล ซึ่งส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ หรือการมีส่วนร่วมในเรื่องอื่นๆ ไม่เป็นไปในทางที่ควร และส่งผลให้ประชาชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในด้านนี้จริง จึงควรมีการบอกถึงการมีส่วนร่วมในทุกๆด้านและขั้นตอนว่าจะส่งผลดีหรือผลเสียให้ แก่ผู้เข้าร่วมโครงการ และบอกถึงวิธีการดำเนินงานในโครงการนั้นๆด้วยเหตุและผลที่จะตามมาในการทำโครงการนั้น

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์การดำเนินกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในชุมชนและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุด ผู้วิจัยจึงเสนอให้ ผู้รับผิดชอบโครงการหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้การส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์ดำเนินงานของ

กิจกรรมโครงการหรือมีส่วนร่วมในการตรวจสอบปัญหาอุปสรรคของกิจกรรมหรือโครงการที่ชุมชนจัดขึ้นให้มีความชัดเจน หลากหลาย เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นหรือได้มีแนวคิดหรือเสนอเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในชุมชน เนื่องจากประชาชนเห็นว่าไม่ได้เกี่ยวข้องกับตนเองและไม่ใช่น้ำหนักของตนเองที่ต้องรับผิดชอบและมองว่าเป็นหน้าที่ของผู้นำหรือคณะกรรมการประชาชนจึงไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผล จึงสนับสนุนให้ความรู้เกี่ยวกับโครงการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในชุมชนจัดตัวแทนกลุ่มหรือประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้อย่างทั่วถึง

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ประชาชนส่วนใหญ่เป็นส่วนหนึ่งในกลุ่มพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุด ผู้วิจัยจึงเสนอให้ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการหรือผู้นำชุมชน มีการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนเพื่อให้ประชาชนได้มีอาชีพทางเลือกที่หลากหลาย มีการพัฒนาอาชีพเดิมของประชาชนเองและเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการให้ความรู้กับประชาชน เรื่องการเพิ่มผลผลิตของอาชีพโดยที่ไม่ปฏิบัติในรูปแบบเดิม ๆ ที่มีรายจ่ายเพิ่มขึ้นและรายได้ลดน้อยลงตามอีก เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ ไม่ค่อย มีความรู้ความเข้าใจในอาชีพที่ตนทำอย่างลึกซึ้งหรือประชาชนบางส่วนก็ว่างงาน ดังนั้น ผู้นำหรือผู้ที่รับผิดชอบควรให้ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะ ในการประกอบอาชีพของประชาชน และมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างอาชีพเสริม ที่จะมารองรับอาชีพหลักๆ เพื่อแก้ปัญหาการว่างงาน ของประชาชน เพื่อเพิ่มรายได้และสร้างความมั่นคงให้กับอาชีพของประชาชน การดำเนินการดังกล่าว จะเกิดประโยชน์แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในเขตตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์
2. ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในเขตตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์
3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในเขตตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน.(2562). การส่งเสริมสัมมาชีพชุมชนสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน . กรุงเทพมหานคร: สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน.
- กัลยาณี เขียวหลง และกนกทิพย์ บารุงศรี.(2558).การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการของเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ครั้งที่ 2 (น.516 - 524). กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- รัฐพงศ์ บุญญานวัตร. (2552). รายงานผลงานวิจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิตกรุงเทพมหานคร การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- พิมพงา เพ็งนาเรนทร์.(2564) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ของผู้สูงอายุ.วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 15(1), 42-58.
- เพ็ญญา อุดมสมุทร. (2552) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลราชาเทวะอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ลัดดาวรรณ นนปะติ และวัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม. วารสารการบริหารปกครอง (Governance Journal), 5(2), 289 - 305.
- สมศักดิ์ น้อยนคร. (2551). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดอุดรดิติถ์. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิติถ์
- สุภาวดี เทียนธาดา และคณะ.(2564). การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการสร้างรายได้ให้ตนเองของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ชายแดนจังหวัดพะเยาโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน. วารสารนาคบุตรปริทรรศน์, 3(2), 211-221.
- สุวิมล ทิรกานันท์. (2551). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โสภิตา ศรีนุ่น (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา. ใน ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลเขาชนกัน. (2566). ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาชนกัน. เรียกใช้เมื่อ 10 พฤษภาคม 2566 จาก <https://www.khaochonkan.go.th>

Krejcie, R. V. & D.W. Morgan. (1970). “Determining Sample Size for Research Activities”. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607 – 610.

การส่งเสริมกระบวนการสร้างองค์ความรู้ให้แก่ประชาชนในไปใช้สิทธิ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของไทย*

PROMOTING THE PROCESS OF BUILDING KNOWLEDGE FOR PEOPLE TO EXERCISE THEIR RIGHT TO VOTE FOR MEMBERS OF THE HOUSE OF REPRESENTATIVES OF THAILAND

กรวิชัย บุญมี¹ และ พระครูวินัยธรอาธิษฐ์ สุวฑฺฒฒ (สุขพานิช)²

Korawit Bunmee¹ and Pharakhruvinaithon Athit Suvaddho (Sookpanich)²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻²Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding author E-mail: kornwitb@gmail.com

Received 27 September 2023; Revised 18 October 2023; Accepted 26 December 2023

บทคัดย่อ

สิทธิในการลงคะแนนเสียงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นพื้นฐานของประชาธิปไตย ซึ่งทำหน้าที่เป็นรากฐานที่สำคัญของการมีส่วนร่วมของพลเมืองและการเป็นตัวแทนในการปกครองประเทศ ในประเทศไทยเช่นเดียวกับในระบอบประชาธิปไตยอื่น ประสิทธิภาพของสิทธินี้ขึ้นอยู่กับผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความรู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง นโยบายของพวกเขา บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจกลยุทธ์ในการส่งเสริมความรู้ของประชาชนไทยเพื่อให้สามารถตัดสินใจได้อย่างรอบรู้ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ความท้าทายหลายประการที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งชาวไทยต้องเผชิญ รวมถึงการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นกลางและถูกต้อง การบิดเบือน

* กรวิชัย บุญมี และ พระครูวินัยธรอาธิษฐ์ สุวฑฺฒฒ (สุขพานิช). (2566). การส่งเสริมกระบวนการสร้างองค์ความรู้ให้แก่ประชาชนในไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของไทย. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 3(6), 77-91.

ข้อมูล และความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นอุปสรรคต่อการได้รับความรู้ นอกจากนี้ บทบาทของสื่อ สถาบันการศึกษา องค์กรภาคประชาสังคม ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ ในการเลือกตั้ง จากแนวทางปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จในประเทศประชาธิปไตยอื่น ๆ ที่ได้มี การนำเสนอไว้หลายแง่มุมสำหรับการส่งเสริมการสร้างความรู้ให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หลักการนี้ เน้นย้ำถึงความจำเป็นสำหรับการศึกษาของพลเมือง การรู้เท่าทันสื่อ และการสร้างความคิด ริเริ่มในการตรวจสอบข้อเท็จจริงนอกจากนี้ยังสนับสนุนกระบวนการเลือกตั้งที่โปร่งใสและ รวมถึงนโยบายและประวัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งสามารถเข้าถึงได้ง่าย

คำสำคัญ : การส่งเสริม, กระบวนการสร้างองค์ความรู้, การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

Abstract

The right to vote for members of the House of Representatives is the basis of democracy. It serves as the cornerstone of civic participation and representation in the governance of the country. In Thailand, as in other democracies the effectiveness of this right depends on the voter having relevant knowledge about the candidate. their policy This article aims to explore strategies for enhancing the knowledge of the Thai people so they can make informed decisions in the elections to the House of Representatives. Several challenges facing Thai voters as well as access to unbiased and accurate information. disinformation and economic and social inequality that impedes knowledge acquisition. civil society organizations that affect election decisions Following successful practices in other democratic countries, several aspects have been proposed for promoting voter education. This principle emphasizes the need for civic education. media literacy and establishing fact-checking initiatives. It also supports a transparent election process and includes easily accessible policies and candidate profiles.

Keyword : Promotion, Knowledge building process, Election of members of the House of Representatives

บทนำ

ในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย สิทธิในการลงคะแนนเสียงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความสำคัญยิ่ง โดยทำหน้าที่เป็นเสาหลักพื้นฐานสำหรับการมีส่วนร่วมและการเป็นตัวแทนของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจ เช่นเดียวกับประเทศประชาธิปไตยอื่น ๆ ประเทศไทยอาศัยประสิทธิภาพของกระบวนการเลือกตั้งนี้เพื่อให้แน่ใจว่ามีรัฐบาลที่เข้มแข็งและมีความรับผิดชอบซึ่งสะท้อนถึงเจตจำนงของประชาชน การลงคะแนนเสียงอย่างรอบรู้ช่วยให้พลเมืองตัดสินใจอย่างมีมโนธรรม สร้างอนาคตของชาติ และปกป้องอุดมการณ์ประชาธิปไตย การสำรวจการส่งเสริมการสร้างความรู้ของประชาชนไทย โดยมีจุดประสงค์เพื่อสนับสนุนการลงคะแนนเสียงอย่างรอบรู้ในระหว่างการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่มีความรู้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการรวมพลังและความก้าวหน้าของค่านิยมประชาธิปไตย ซึ่งนำไปสู่ธรรมาภิบาลที่ดีขึ้น ความโปร่งใส และความรับผิดชอบต่อระบบการเมืองของประเทศ เพื่อให้เข้าใจถึงความสำคัญของการลงคะแนนเสียงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจฉากหลังของการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎรในประเทศไทย (ศิลาวิชญ์ น้อยสมมิตร, 2018)

การลงคะแนนเสียงอย่างรู้เท่าทันเป็นรากฐานของระบอบประชาธิปไตยที่ดำเนินอยู่ ช่วยให้พลเมืองมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการทางการเมือง ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่ได้รับข้อมูลจะมีความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับอุดมการณ์ จุดยืนในนโยบาย และประวัติของผู้สมัคร ทำให้พวกเขาสามารถตัดสินใจได้ตรงกับค่านิยมและความสนใจของตน

โดยสรุป การจะมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทย โดยเน้นถึงบทบาทที่ขาดไม่ได้ของการสร้างความรู้ในการปลูกฝังผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่มีความรู้ด้วยการจัดเตรียมเครื่องมือให้กับประชาชนในการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเมืองอย่างมีวิจารณญาณ มีความปรารถนาที่จะเสริมสร้างรากฐานของกระบวนการประชาธิปไตยของประเทศไทย และส่งเสริมวัฒนธรรมของการลงคะแนนเสียงอย่างมีความรับผิดชอบและรอบรู้

บทบาทของการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย

การลงคะแนนเสียงมีบทบาทสำคัญและขาดไม่ได้ในการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย โดยทำหน้าที่เป็นรากฐานของการปกครองแบบตัวแทน เป็นกระบวนการที่ประชาชนใช้สิทธิในการเลือกผู้แทนและผู้นำของตน แสดงความคิดเห็นและมีอิทธิพลต่อทิศทางของประเทศของตน

1. การแสดงออกของอำนาจอธิปไตยของประชาชน

การลงคะแนนเสียงเป็นศูนย์รวมของอำนาจอธิปไตยของประชาชน ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยที่ยืนยันว่าอำนาจทางการเมืองสูงสุดเป็นของประชาชน

"อำนาจอธิปไตยกับแนวคิดของเจ้าของอำนาจและการแสดงออกของประชาชน" โดยปราณีต และคณะ (2020) ได้สำรวจความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจ อำนาจอธิปไตย และการแสดงออกต่อสาธารณะ การศึกษานี้เจาะลึกถึงแนวคิดของการเป็นเจ้าของอำนาจและนัยยะต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย คณะผู้เขียนจะตรวจสอบว่าบุคคลและกลุ่มต่างๆ ใช้อำนาจอย่างไรภายใต้กรอบของระบอบประชาธิปไตย และการแสดงออกของสาธารณชนมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างพลวัตทางการเมืองอย่างไร

2. รัฐบาลตัวแทน

การเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยเอื้อต่อการจัดตั้งรัฐบาลตัวแทน โดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง ประชาชนจะเลือกบุคคลเพื่อเป็นตัวแทนเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตน

3. ความรับผิดชอบทางการเมือง

การลงคะแนนเสียงถือว่าผู้นำต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ในระบบประชาธิปไตย ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งต้องรับผิดชอบต่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่แต่งตั้งพวกเขาขึ้นสู่อำนาจ

“การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ” โดย (ปรัชญา บุตรสะอาด , พิจักษณ์ ฉันทวิริยสกุล, และ สุขสรร ทองที, 2023) ได้ทำการตรวจสอบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ การศึกษาวิเคราะห์บทบัญญัติรัฐธรรมนูญที่ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของประชาชนในการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง สำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ เช่น การลงคะแนนเสียง การมีส่วนร่วมในการโต้วาทีในที่สาธารณะ และการใช้สิทธิเสรีภาพ ผู้เขียนเน้นความสำคัญของการมี

ส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะองค์ประกอบพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยและบทบาทในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองและการตัดสินใจ

4. การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

การลงคะแนนเสียงเป็นสิ่งสำคัญในการปกป้องสิทธิและเสรีภาพของบุคคล การเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยเสนอวิธีการปกป้องเสรีภาพของประชาชนโดยการเลือกผู้นำที่มุ่งมั่นที่จะรักษาหลักนิติธรรมและปกป้องเสรีภาพของพลเมือง

5. ความสามัคคีและความมั่นคงทางสังคม

การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยช่วยส่งเสริมความรู้สึกมีส่วนร่วมทางสังคมและความมั่นคงภายในสังคม เมื่อพลเมืองมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง พวกเขามีแนวโน้มที่จะรู้สึกเป็นเจ้าของและเป็นของประเทศของตน

สรุปได้ว่า การลงคะแนนเสียงเป็นเสาหลักพื้นฐานของการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย หลักการของอำนาจอธิปไตยของประชาชน การเป็นตัวแทน ความรับผิดชอบทางการเมือง และการคุ้มครองสิทธิให้อำนาจประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการปกครองประเทศของตน และมีบทบาทสำคัญในการกำหนดภูมิทัศน์ทางการเมือง ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษาและส่งเสริมค่านิยมประชาธิปไตยโดยใช้สิทธิในการเลือกตั้ง

กรอบทฤษฎีของการลงคะแนนเสียง

การลงคะแนนแบบมีข้อมูลเป็นแนวคิดที่สำคัญในทฤษฎีประชาธิปไตย โดยเน้นความสำคัญของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีความรู้และข้อมูลที่เพียงพอเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง นโยบาย และกระบวนการเลือกตั้ง เป็นรากฐานที่สำคัญของระบบประชาธิปไตยที่ใช้งานได้สำหรับกรอบทฤษฎีของการลงคะแนนเสียงสามารถอธิบายโดยสรุปดังนี้

1. ทฤษฎีทางเลือกที่มีเหตุผล

ทฤษฎีทางเลือกที่มีเหตุผล ทฤษฎีนี้กล่าวว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำหน้าที่เป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจอย่างมีเหตุผล โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มผลประโยชน์ส่วนตนให้สูงสุดเมื่อลงคะแนนเสียง (Lupia, A. และ McCubbins, M. D., 1998)

2. การศึกษาพลเมืองและความรู้ทางการเมือง

บทบาทของการศึกษาของพลเมืองและความรู้ทางการเมือง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำเป็นต้องเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องและถูกต้องเพื่อทำการตัดสินใจอย่างรอบรู้ โปรแกรม

การศึกษาของพลเมืองและการรณรงค์ทางการเมืองมีบทบาทสำคัญในการให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่ประชาชนเกี่ยวกับตำแหน่งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

3. การประมวลผลข้อมูลและการวิเคราะห์พฤติกรรม

ทฤษฎีการประมวลผลข้อมูลแนะนำว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งอาจไม่มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีอยู่ทั้งหมดอย่างถี่ถ้วน เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลาหรือข้อจำกัดด้านการรับรู้ พวกเขาอาศัยทางลัดทางปัญญาเพื่อทำให้กระบวนการตัดสินใจง่ายขึ้น ทฤษฎีการลงคะแนนที่ได้รับข้อมูลจะพิจารณาว่าผู้ลงคะแนนอย่างไร เช่น การเข้าร่วมพรรค การรับรองผู้สมัคร หรือสื่อต่างๆ เพื่อตัดสินใจเลือกตามข้อมูลที่จำกัด

4. อิทธิพลทางสังคมและจิตใจ

ผลกระทบของอิทธิพลทางสังคมและจิตใจที่มีต่อพฤติกรรมของผู้ลงคะแนนเสียง ปัจจัยทางสังคม เช่น ครอบครัว เพื่อน และเครือข่ายชุมชน สามารถกำหนดทัศนคติและทางเลือกทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ ปัจจัยทางจิตใจ ได้แก่ อารมณ์ ค่านิยม และอัตลักษณ์ของกลุ่ม ก็มีบทบาทในการมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเช่นกัน

กล่าวโดยสรุป คือว่ากรอบทางทฤษฎีของการลงคะแนนเสียงอย่างรอบรู้ให้ความเข้าใจที่ครอบคลุมเกี่ยวกับกลไกที่เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย ด้วยการสำรวจแนวคิดต่างๆ เช่น ทฤษฎีการเลือกอย่างมีเหตุผล การศึกษาพลเมือง การประมวลผลข้อมูล และอิทธิพลทางสังคมและจิตวิทยา การได้รับข้อมูลที่ดีเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อส่งเสริมการเลือกตั้งที่มีข้อมูลดีและรักษาหลักการของประชาธิปไตย

แนวคิดความสำคัญของการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย

การเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยเป็นรากฐานที่สำคัญของการปกครองแบบตัวแทน ซึ่งรวมเอาหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตยไว้ด้วยกัน ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากในการสร้างความมั่นใจในการมีส่วนร่วม การเป็นตัวแทน และความรับผิดชอบของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจของประเทศของตน การวิเคราะห์เชิงลึกถึงสำคัญหลายแง่มุมของการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยและผลกระทบต่อการทำงานของสังคมที่ยุติธรรมและเสมอภาค (ยุทธนา ปราณีต, อภิญญา ฉัตรช่อฟ้า, บวร ชมขุนศรี, กาญจนา คำจตุติ, & ปณิตา รักษาแก้ว, 2020)

1. การแสดงออกของอำนาจอธิปไตยของประชาชน

เหตุผลหลักประการหนึ่งที่มีการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยมีความสำคัญอยู่ที่ความสามารถในการแสดงอำนาจอธิปไตยของประชาชน ในระบอบประชาธิปไตย อำนาจทางการเมืองจะตกเป็นของประชาชน ประชาชนใช้สิทธิในการเลือกผู้แทนและผู้นำของตนผ่านการเลือกตั้งที่เสรีและยุติธรรม

2. การส่งเสริมการเป็นตัวแทนทางการเมือง

การเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยเอื้อต่อการจัดตั้งรัฐบาลตัวแทน ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเลือกบุคคลเพื่อเป็นตัวแทนผลประโยชน์และข้อกังวลของตนในหน่วยงานด้านกฎหมาย เช่น รัฐสภา

3. การถ่ายโอนอำนาจอย่างสันติ

ความสำคัญของการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยอยู่ที่บทบาทของพวกเขาในฐานะกลไกในการถ่ายโอนอำนาจอย่างสันติ ในสังคมประชาธิปไตย การเปลี่ยนผ่านทางทางการเมืองเกิดขึ้นผ่านการเลือกตั้งมากกว่าการใช้ความรุนแรงหรือการบังคับขู่เข็ญ การถ่ายโอนอำนาจอย่างสันตินี้ช่วยเพิ่มเสถียรภาพทางการเมือง

4. ความรับผิดชอบและการตรวจสอบอำนาจ

การเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยทำหน้าที่เป็นการตรวจสอบอำนาจของชนชั้นนำ การเลือกตั้งปกติเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ให้ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งรับผิดชอบต่อการกระทำและการตัดสินใจของตน ด้วยการให้อำนาจแก่ประชาชนในการแทนที่ผู้นำที่ไม่มีประสิทธิภาพ

5. การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน

การเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยมีความเชื่อมโยงอย่างแท้จริงกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน การเลือกตั้งที่เสรีและยุติธรรมมักมาพร้อมกับหลักการประชาธิปไตย เช่น เสรีภาพในการพูด เสรีภาพสื่อ และสิทธิในการชุมนุม

6. ความเชื่อมโยงทางสังคมและการมีส่วนร่วม

การเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยส่งเสริมความสามัคคีทางสังคมและการไม่แบ่งแยกโดยให้ประชาชนทุกคนมีสิทธิมีเสียงเท่าเทียมกันในการตัดสินใจ โดยไม่คำนึงถึงภูมิหลังสถานะทางสังคม หรือเชื้อชาติ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการมีส่วนร่วมและมีอิทธิพลต่อการปกครองของประเทศของตน

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย ผู้ที่ได้รับเลือกจะเป็นตัวแทนที่ดีของหลักการประชาธิปไตย ช่วยให้สามารถแสดงออกถึงอำนาจอธิปไตยของประชาชน

ภาพที่ 1 แสดงหลักแนวคิดที่สำคัญต่อกระบวนการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย

การเมือง ความรับผิดชอบ และการถ่ายโอนอำนาจอย่างสันติ การเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยมีบทบาทสำคัญในการสร้างสังคมที่ยุติธรรมและเสมอภาค โดยการส่งเสริมเสรีภาพของพลเมืองและส่งเสริมความสามัคคีทางสังคม ในฐานะที่เป็นเสาหลักพื้นฐานของประชาธิปไตย การเลือกตั้งที่เสรีและยุติธรรมทำให้ประชาชนมีสิทธิมีเสียงในการปกครองประเทศของตน

แนวคิดเชิงลึกว่าการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยมีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตยโดยรวมอย่างไร

การเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยมีบทบาทพื้นฐานและการเปลี่ยนแปลงในการสร้างกระบวนการประชาธิปไตยโดยรวม การวิเคราะห์เชิงลึกในการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยมีส่วนช่วยในกระบวนการประชาธิปไตย ส่งเสริมความชอบธรรม การตอบสนอง และการมีส่วนร่วม

1. ความชอบธรรม

การเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยให้ความชอบธรรมแก่รัฐบาล โดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง ผู้นำจะถูกเลือกตามคะแนนเสียงข้างมาก ซึ่งสะท้อนถึงเจตจำนงร่วมของประชาชน (Bovenkamp, H. M. V. D. & Vollaard, H., 2019)

2. การเป็นตัวแทน

การเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยรับประกันการเป็นตัวแทนและการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การเปิดโอกาสให้ประชาชนลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครที่พวกเขาต้องการ การเลือกตั้งรับประกันได้ว่าจะมีการรับฟังและพิจารณาเสียงและมุมมองที่หลากหลาย (Bovenkamp, H. M. V. D. & Vollaard, H., 2019)

3. การมีส่วนร่วมและการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน การลงคะแนนเสียงเป็นรูปแบบพื้นฐานของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ช่วยให้บุคคลสามารถแสดงความชอบของตนและให้ผู้นำมีความรับผิดชอบ

4. การแก้ไขความขัดแย้งอย่างสันติ

การเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยเป็นวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองและการแย่งชิงอำนาจอย่างสันติวิธี ในระบบประชาธิปไตยที่มีการแข่งขันสูง การเลือกตั้งเสนอทางเลือกแทนการใช้ความรุนแรงหรือการบีบบังคับเป็นวิธีการแสดงอำนาจ

5. ความรับผิดชอบและการตอบสนองของนโยบาย

การเลือกตั้งส่งเสริมความรับผิดชอบต่อเชิงนโยบายและการตอบสนองจากผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง ขณะที่นักการเมืองเผชิญกับโอกาสที่จะได้รับการเลือกตั้งใหม่ พวกเขามีแรงจูงใจที่จะทำตามสัญญาในการหาเสียง นำเสนอนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

6. ความสามัคคีทางสังคมและเอกลักษณ์ของชาติ

การเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยส่งเสริมความสามัคคีทางสังคมและสำนึกในเอกลักษณ์ของชาติ กระบวนการเลือกตั้งทำให้พลเมืองได้รับประสบการณ์พลเมืองร่วมกัน

โดยสรุป การเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยมีส่วนสนับสนุนกระบวนการประชาธิปไตยโดยรวมสร้างความชอบธรรมแก่รัฐบาล รับรองการเป็นตัวแทนและการมีส่วนร่วม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง และเสนอวิธีการแก้ไขความขัดแย้งอย่างสันติ นอกจากนี้ การเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยยังถือว่าผู้นำมีความรับผิดชอบ ส่งเสริมการตอบสนอง

นโยบาย และเสริมสร้างความสามัคคีทางสังคมและเอกลักษณ์ของชาติ การเลือกตั้งที่เสรีและ ยุติธรรมช่วยเสริมหลักการของอำนาจอธิปไตยของประชาชนและให้อำนาจแก่ประชาชนในการ มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการกำหนดอนาคตของประเทศของตน

แนวทางการส่งเสริมกระบวนการสร้างความรู้ในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทย

การส่งเสริมกระบวนการสร้างความรู้สำหรับประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ในสภาผู้แทนราษฎรไทยมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพลเมืองที่มี ข้อมูลและกระตือรือร้นในกระบวนการประชาธิปไตย พอที่จะสรุปแนวทางได้ดังนี้

1. เสริมสร้างโปรแกรมการศึกษาพลเมือง

โปรแกรมการศึกษาของพลเมืองเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมความตระหนักและความรู้ ทางการเมืองในหมู่ประชาชน การร่วมมือกับส่วนราชการ สถานศึกษา และภาคประชาสังคมใน การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาพลเมืองอย่างรอบด้าน หลักสูตรเหล่านี้ควรมีข้อมูลเกี่ยวกับ โครงสร้าง หน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎร กระบวนการเลือกตั้ง และความสำคัญของการ ลงคะแนนเสียง

2. มีส่วนร่วมกับสื่อและความคิดริเริ่มในการตรวจสอบข้อเท็จจริง

การรู้เท่าทันสื่อมีบทบาทสำคัญในการสร้างความรู้เพื่อการลงคะแนนเสียง สนับสนุนให้ สื่อต่างๆ เสนอข่าวพัฒนาการทางการเมืองอย่างสมดุลและถูกต้อง สนับสนุนการริเริ่ม ตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยอิสระเพื่อต่อสู้กับข้อมูลที่ผิดและการบิดเบือนข้อมูล เพื่อให้มั่นใจว่า ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เชื่อถือได้

3. ใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลและโซเชียลมีเดีย

ใช้ประโยชน์จากแพลตฟอร์มดิจิทัลและโซเชียลมีเดียเพื่อเผยแพร่ข้อมูลทางการเมือง สร้างช่องทางหรือเว็บไซต์ที่เป็นทางการโดยเฉพาะเพื่อให้ข้อมูลที่เป็นกลางเกี่ยวกับผู้สมัคร พรรค และนโยบาย

4. จัดอภิปรายทางการเมือง

จัดให้มีการโต้วาทีทางการเมืองในที่สาธารณะ ซึ่งผู้สมัครสามารถนำเสนอเวทีของตน และมีส่วนร่วมในการอภิปรายกับพลเมือง เหตุการณ์เหล่านี้ส่งเสริมความโปร่งใส ทำให้ผู้มีสิทธิ เลือกตั้งสามารถประเมินจุดยืนของผู้สมัครในประเด็นที่สำคัญได้

5. จัดทำคู่มือข้อมูลผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

จัดทำคู่มือข้อมูลผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยให้รายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการเลือกตั้ง ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และที่ตั้งหน่วยเลือกตั้ง เผยแพร่คู่มือเหล่านี้ผ่านช่องทางต่างๆ รวมถึงสถาบันสาธารณะ ศูนย์ชุมชน และแพลตฟอร์มออนไลน์

6. มีส่วนร่วมกับสถาบันการศึกษาและการมีส่วนร่วมของนักเรียนนักศึกษา

ร่วมมือกับสถาบันการศึกษาด้านการศึกษาและการมีส่วนร่วมของนักเรียนนักศึกษา ร่วมมือกับสถาบันการศึกษาด้านการศึกษาด้านการเมืองในหลักสูตร สนับสนุนให้นักเรียนนักศึกษามีส่วนร่วมในการกระตุ้นการลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และการจำลองการเลือกตั้ง

7. ขับเคลื่อนองค์กรภาคประชาสังคม

สนับสนุนองค์กรภาคประชาสังคมเพื่อส่งเสริมความรู้ทางการเมือง องค์กรเหล่านี้สามารถจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา และการรณรงค์สร้างความตระหนักแก่สาธารณชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพลเมืองและสิทธิในการออกเสียง

8. ใช้กลไกการประเมินผลและข้อเสนอแนะ

ประเมินประสิทธิผลของการริเริ่มสร้างความรู้อย่างต่อเนื่องผ่านการสำรวจและประเมินผล ขอคำติชมจากพลเมืองเพื่อระบุพื้นที่ของการปรับปรุงและปรับแต่งโปรแกรมให้ตรงกับความต้องการของประชาชน

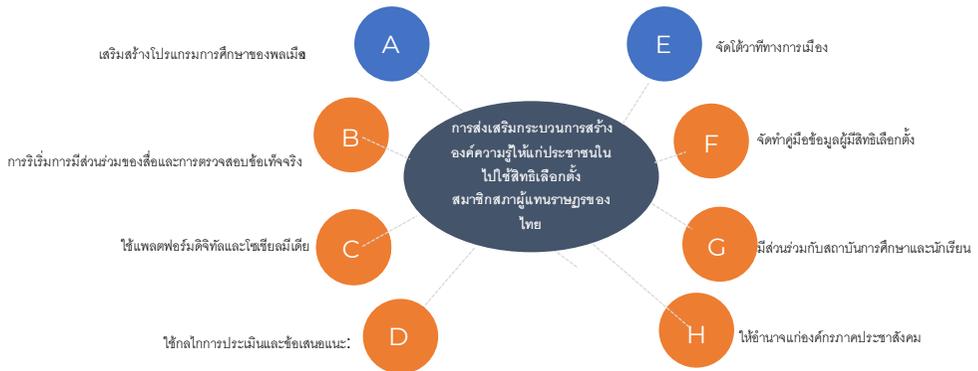
สรุปได้ว่า การส่งเสริมกระบวนการสร้างความรู้สำหรับประชาชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเสริมสร้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการเสริมสร้างการศึกษาของพลเมือง การมีส่วนร่วมกับสื่อและความคิดริเริ่มในการตรวจสอบข้อเท็จจริง การใช้แพลตฟอร์มดิจิทัล การจัดการไต่สวนที่ทางการเมือง การให้แนวทางข้อมูลผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การให้อำนาจแก่สถาบันการศึกษาและองค์กรภาคประชาสังคม สามารถส่งเสริมผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีความรู้ เพื่อให้มั่นใจว่ากระบวนการประชาธิปไตยที่มีชีวิตชีวาและตอบสนองความต้องการของประชาชน

สรุป

การส่งเสริมกระบวนการสร้างความรู้สำหรับการลงคะแนนเสียงในการเลือกสภาผู้แทนราษฎรไทยมีความสำคัญยิ่งต่อการบ่มเพาะพลเมืองให้มีความรู้และกระตือรือร้นในกระบวนการประชาธิปไตย ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้รับข้อมูลมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างเสริมและพัฒนาคุณค่าทางประชาธิปไตย ซึ่งนำไปสู่ธรรมาภิบาลที่ดีขึ้น ความโปร่งใส แนวปฏิบัตินี้สรุปกลยุทธ์หลักและความคิดริเริ่มที่มุ่งเสริมสร้างความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน เพิ่มศักยภาพให้พวกเขาใช้สิทธิในการเลือกตั้งอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสรุปแนวทางในการสร้างความรู้สำหรับการลงคะแนนเสียงในสภาผู้แทนราษฎร ได้ดังนี้ (1).เสริมสร้างโปรแกรมการศึกษาของพลเมือง เพื่อพัฒนาหลักสูตรการศึกษาพลเมือง (2).การมีส่วนร่วมกับสื่อและการริเริ่มตรวจสอบข้อเท็จจริง (3).ใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลและโซเชียลมีเดีย (4).จัดการโต้วาทีทางการเมือง (5).จัดทำคู่มือข้อมูลผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (6).การมีส่วนร่วมกับสถาบันการศึกษาและการมีส่วนร่วมของนักเรียน (7).ให้อำนาจแก่องค์กรภาคประชาสังคม เพื่อส่งเสริมความรู้ทางการเมืองเป็นสิ่งสำคัญ (8).ใช้กลไกการประเมินผลและข้อเสนอแนะ การขอความคิดเห็นจากพลเมืองช่วยระบุส่วนที่ต้องปรับปรุงและช่วยให้สามารถปรับโปรแกรมให้ตรงกับความต้องการของพวกเขาได้

กล่าวโดยสรุป การส่งเสริมกระบวนการสร้างความรู้สำหรับการลงคะแนนเสียงในสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการเสริมสร้างการศึกษาของพลเมือง การมีส่วนร่วมกับสื่อและความคิดริเริ่มในการตรวจสอบข้อเท็จจริง การใช้แพลตฟอร์มดิจิทัล การจัดการโต้วาทีทางการเมือง และตอบสนองกระบวนการประชาธิปไตย

ภาพที่ 2 สรุปแนวทางการส่งเสริมองค์ความรู้ให้แก่ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เอกสารอ้างอิง

จิรัชยา เกล้าดี, เชิงฉิภัทร์ เดชคุรุทธานนท์, อีรุฎฐิ ยุติธรรม, อนันต์ มะมิง, & มุฮัมมัดอัยมัน หะยีมะมิง. (2021). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. วารสารรัฐศาสตร์, 15(41), 259-272.

ชัยวัฒน์ โยธี. (2017). ตัวแทนทางการเมืองในมิติวิถีประชาธิปไตยชุมชน. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 209-221.

ทวีศักดิ์ แสงเงิน. (2016). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไป 2 กรกฎาคม 2554 ของเขตพญาไท กรุงเทพมหานคร. วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2(1), 68-79.

ธงชัย สิงอุตม, จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์, & สุรพล สุยะพรหม. (2022). การพัฒนารูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่จังหวัดเลย. วารสารวิจัยวิชาการ, 5(2), 105-114.

นุชทยา คมวิริยะวุฒิ, สันฐาน ชยนนท์, & วิจิตรา ศรีสอน. (2021). การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พุทธศักราช 2562 ของประชาชน ตำบลดอนป่อ

- อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation*, 7(7), 41-49.
- ปรัชญา บุตรสะอาด, พิจักษณ์ ฉันทวิริยสกุล, & สุขสรร ทองที. (2023). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ. *วารสารปราชญ์ประชาคม*, 1(2), 71-88.
- พงษ์ศักดิ์ อริยะสุนทรกุล, อภิชาติ ใจหาญ, & พระวิชาญ จุมครอง. (2022). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. *วารสารมจร อุบลปริทรรศน์*, 7(1), 435-446.
- ยุทธนา ปราณีต, อภิญญา ฉัตรช่อฟ้า, บวร ชมขุนศรี, กาญจนา คำจตุ, & ปณิตดา รักษาแก้ว. (2020). อำนาจอธิปไตยกับแนวคิดว่าด้วยเจ้าของอำนาจและการแสดงออกของประชาชน. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(2), 304-314.
- ศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร. (2018). ประชาธิปไตยแบบสังคมไทย. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 1(3), 111-122.
- เอกนรินทร์ ปิยะปัญญามงคล. (2021). แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation*, 7(6), 347-355.
- Bovenkamp, H. M. V. D., & Vollaard, H. (2019). Strengthening the local representative system: the importance of electoral and non-electoral representation. *Local Government Studies*, 45(2), 196-218.
- Dahl, R. A. (2008). *Polyarchy: Participation and opposition*. Michigan USA: Yale university press.
- Diamond, L, & Morlino, L. (2005). *Assessing the quality of democracy*. Maryland USA: JHU Press.
- Elisa Shearer, & Amy Mitchell. (2021, JANUARY 12). Pew Research Center. Retrieved August 14, 2023, from News Use Across Social Media Platforms: <https://www.journalism.org/2019/10/02/news-use-across-social-media-platforms-2019/>

Lupia, A., & McCubbins, M. D. (1998). *The democratic dilemma: Can citizens learn what they need to know?* Cambridge United Kingdom: Cambridge University Press.

Norris, P. (2013). The new research agenda studying electoral integrity. *Electoral Studies*, 32(4), 563-575.

Norris, P. (2015). *Why elections fail.* Cambridge United Kingdom: Cambridge University Press.

การปกครองส่วนภูมิภาคของไทย*

PROVINCIAL GOVERNMENT OF THAILAND

สมภพ ระวังบุทก์

Sompop Rangubtook

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar, Thailand

Corresponding author E-mail: Popr1@hotmail.co.th

Received 23 January 2023; Revised 5 December 2023; Accepted 26 December 2023

บทคัดย่อ

การปกครองส่วนภูมิภาคของไทยเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยสุโขทัย ในสมัยนี้ส่วนภูมิภาคแบ่งออกเป็นเมืองลูกหลวง และเมืองพระยามหานคร ต่อมาสมัยอยุธยา และสมัยรัตนโกสินทร์ แบ่งเป็นหัวเมืองชั้นเอก ชั้นโท ชั้นตรี ชั้นจัตวา พระมหากษัตริย์ส่งเจ้านาย หรือขุนนางที่ทรงไว้วางพระราชหฤทัยออกไปปกครอง มีอำนาจหน้าที่ เช่น การจัดเก็บภาษีอากร พิธีกรรม พิพากษาอรรถคดี การรักษาความสงบเรียบร้อย เป็นต้น สมัยรัชกาลที่ 5 ได้จัดการปกครองส่วนภูมิภาค เป็นมณฑล เมือง อำเภอ ตำบล และหมู่บ้านตามลำดับ การปกครองส่วนภูมิภาคจึงหมายถึงการแบ่งอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม ต่างๆ ไปให้เจ้าหน้าที่ของทางราชการส่วนกลางที่ได้รับการแต่งตั้งออกไปประจำตามเขตจังหวัด และอำเภอ ในส่วนภูมิภาค ภายใต้การบังคับบัญชาของราชการส่วนกลาง ต่อมาได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ.2476 ยกเลิกมณฑลโดยให้ราชการส่วนภูมิภาคประกอบด้วย ภาค จังหวัด และอำเภอ การปกครองส่วนภูมิภาคในปัจจุบัน ได้แก่ จังหวัด และอำเภอ ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534

* สมภพ ระวังบุทก์. (2566). การปกครองส่วนภูมิภาคของไทย. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 3(6), 92-106.

การปกครองส่วนภูมิภาคมีความสำคัญ คือทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปกครอง เป็นศูนย์รวมการปกครองของรัฐ เพื่อให้สามารถปกครองได้ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ เป็นผู้นำนโยบายของรัฐบาลไปสู่ภูมิภาคต่างๆ ซึ่งแสดงฐานะตัวแทนของรัฐ โดยนำภารกิจและนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ มีการคุ้มครอง ป้องกัน และช่วยเหลือประชาชนให้ได้รับความเป็นธรรม จัดให้มีการบริการภาครัฐให้ประชาชนเข้าถึงอย่างเสมอภาค รวดเร็ว และมีคุณภาพ ส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นของรัฐมอบหมาย หรือที่มีกฎหมายกำหนด และอำเภอมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับจังหวัด รวมทั้งการส่งเสริม สนับสนุน และจัดให้มีการบริการร่วมกันของหน่วยงานของรัฐในลักษณะศูนย์บริการร่วม ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดให้มีการไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาทเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคมอำเภอ ซึ่งมีหน่วยงานของส่วนราชการกระทรวงต่างๆ ไปอยู่ในราชการส่วนภูมิภาคเพื่อปฏิบัติหน้าที่ราชการของกระทรวงเหล่านั้น และต้องปฏิบัติหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาลให้มีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

คำสำคัญ: การปกครอง, ส่วนภูมิภาค, จังหวัด, อำเภอ

Abstract

Provincial government refers to the division of power and duty of ministries, bureaus and departments to formalise the central government who have been appointed to station in provinces and districts in the regions under the supervision of the central government. Formerly, the provincial government in the Sukhothai period divided into Luk Luang cities and the city of Phraya Mahanakorn later in the Ayutthaya period, and the Rattanakosin period divided into districts, First class, Master class, Bachelor class and commodore class. The king sent the lord or a nobleman who can be trustworthy to rule. Their responsibility such as tax collection trial and adjudication maintaining peace and order, etc. During the reign of King Rama V, the provincial government was organized into counties, cities, districts, sub-districts and villages respectively.

Subsequently, the act on the administration of the Kingdom of Siam in 1933 was promulgated to abolish the precinct by allowing the provincial government to consist of regions, provinces and districts. Currently provincial government namely provinces and districts according to the national administration act in 1991.

Provincial government is important. It causes efficiency in governance. It is the administrative center of the state. In order to be able to govern thoroughly and efficiently, Leading government policies to different regions representing the state by implementing government missions and policies to achieve results, protect, defend and help people to get justice. Providing government services for people to access equally, quickly and with quality; promote local government; Perform other duties as assigned by the cabinet, ministries, sub-ministry, department or other government agencies. The requirement by law and the district has the same power and duty as the province as well as promoting, supporting and organizing joint services of government agency in the form of a shared service center. Coordination with local government organizations arrange for mediation and disputes to create peace in the district society.

Keywords: Government, Provincial, Province, District

บทนำ

การเมืองการปกครองส่วนภูมิภาค เป็นการบริหารราชการแผ่นดินตามหลักการแบ่งอำนาจ (Deconcentralization) ราชการส่วนกลางจะมอบอำนาจหน้าที่ในกิจการบางอย่างไปให้แก่ส่วนภูมิภาคมีอำนาจตัดสินใจในขอบเขตที่จำกัดบางอย่างตามที่ราชการส่วนกลางได้มอบให้หน่วยงานที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค เป็นกลไกสำคัญทางการเมือง ในปัจจุบันประกอบด้วย จังหวัดและอำเภอ ส่วนการปกครองส่วนท้องถิ่นไทยได้มีการสถาปนาขึ้นอย่างเป็นทางการครั้งแรกภายหลังการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศ พ.ศ. 2475 โดยจัดตั้งขึ้นตาม

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2476 แบ่งเทศบาลออกเป็นสามประเภท คือ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และ เทศบาลตำบล และโครงสร้างการบริหารจัดการแบ่งเป็น 2 องค์การ คือ 1) สภาเทศบาล มาจากการเลือกตั้ง ทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ และ 2) คณะเทศมนตรี ทำหน้าที่ด้านบริหาร แต่ปัจจุบันกฎหมายกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา โดยผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง (สมภพ ระวังบุทข์, 2565) ซึ่งจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป

ความหมายของการปกครองส่วนภูมิภาค

การปกครองส่วนภูมิภาค หรือเรียกอีกอย่างว่า ราชการส่วนภูมิภาค หมายถึงหน้าที่เดียวกับราชการของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ซึ่งได้แบ่งแยกออกไปดำเนินการจัดทำตามเขตการปกครอง โดยมีเจ้าหน้าที่ของทางราชการส่วนกลาง ซึ่งได้รับแต่งตั้งออกไปประจำตามเขตการปกครองต่าง ๆ ในส่วนภูมิภาคเพื่อบริหารราชการภายใต้การบังคับบัญชาของราชการส่วนกลางโดยมีการติดต่อกันอย่างใกล้ชิดเพราะถือเป็นเพียงการแบ่งอำนาจการปกครองออกมาจากการบริหารส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาคเป็นการบริหารราชการตามหลักการแบ่งอำนาจโดยส่วนกลางแบ่งอำนาจในการบริหารราชการให้แก่ภูมิภาค อันได้แก่ จังหวัด มีอำนาจในการดำเนินกิจการในท้องที่แทนการบริหารราชการส่วนกลาง ลักษณะการแบ่งอำนาจให้แก่การบริหารราชการส่วนภูมิภาค หมายถึง การมอบอำนาจในการตัดสินใจ วินิจฉัย สั่งการให้แก่เจ้าหน้าที่ที่ไปประจำปฏิบัติงานในภูมิภาค เจ้าหน้าที่ในภูมิภาคให้อำนาจบังคับบัญชาของส่วนกลางโดยเฉพาะในเรื่องการแต่งตั้งถอดถอนและงบประมาณ ซึ่งเป็นผลให้ส่วนภูมิภาคอยู่ในการควบคุมตรวจสอบจากส่วนกลางและส่วนกลางอาจเรียกอำนาจกลับคืนเมื่อใดก็ได้ (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2564)

ความเป็นมาของการเมืองการปกครองส่วนภูมิภาคของไทย

ในสมัยสุโขทัย การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคแบ่งออกเป็นเมืองลูกหลวง และเมืองพระยามหานคร ในสมัยอยุธยา และรัตนโกสินทร์แบ่งเป็นหัวชั้นเอก ชั้นโท ชั้นตรี ชั้นจัตวา โดยเมืองเหล่านี้พระมหากษัตริย์จะจัดส่งเจ้านาย หรือขุนนางที่ทรงไว้วางพระราชหฤทัย

ออกไปปกครอง เจ้าเมืองเหล่านี้จะมีอำนาจเท่าที่พระมหากษัตริย์จะมอบหมายให้ เช่น การจัดเก็บภาษีอากร พิจารณาพิพากษาอรรถคดี รักษาความสงบเรียบร้อย เป็นต้น ระบบการเมืองของอาณาจักรสุโขทัยเหมือนครอบครัวใหญ่ที่มีพ่อเป็นผู้ปกครอง แต่เมื่ออาณาจักรสุโขทัยขยายตัวออกไปโครงสร้างทางการเมืองเปลี่ยนไป ระบบราชการมีความละเอียดยิ่งขึ้นนำไปสู่ความสัมพันธ์แบบลำดับชั้น ผู้ปกครองแบบพ่อขุนถูกแทนที่ด้วยผู้ปกครองแบบธรรมราชา ซึ่งพญาลิไท กษัตริย์สุโขทัยพระองค์หนึ่งทรงเป็นผู้ริเริ่มธรรมราชา (ลิขิต อีระเวคิน, 2548) มีการปกครองส่วนภูมิภาค 3 ประเภท คือ หัวเมืองชั้นใน หัวเมืองชั้นนอก และเมืองประเทศราช (สุขุม นวลสกุล และคณะ, 2557)

การปฏิรูปการปกครองแผ่นดินในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดให้มีการรวมเมืองหลายๆเมืองจัดตั้งมณฑลเทศาภิบาลขึ้น และมีสมุหเทศาภิบาลเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชา มณฑลเทศาภิบาลที่จัดตั้งขึ้นมีทั้งหมด 21 มณฑล คือ กรุงเทพมหานคร นครศรีธรรมราช นครราชสีมา ปราจีน พายัพพิษณุโลก ภูเก็ต ไทรบุรี อยุธยา อุดรธานี จันทบุรี ราชบุรี นครชัยศรี นครสวรรค์ บุรพา ปัตตานี เพชรบูรณ์

สุราษฎร์ธานี อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด และในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดให้รวมมณฑลหลายๆมณฑลเข้าเป็นภาค เช่น ภาคปักษ์ใต้ ภาคพายัพ ภาคอีสาน และทรงแต่งตั้งอุปราชเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อพระมหากษัตริย์ และเปลี่ยนการเรียกเมืองเป็นจังหวัด ต่อมา 2495 ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2495 โดยการบริหารราชการส่วนภูมิภาคประกอบด้วย ภาค จังหวัดและอำเภอ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2499 ได้ยกเลิกภาคเพื่อให้สายการบังคับบัญชาสั้นลง กฎหมายการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินในเวลาต่อมา เช่น ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน 2534 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติให้การบริหารราชการส่วนภูมิภาคประกอบด้วย จังหวัดและอำเภอ (จังหวัดเลย, 2564)

การเมืองการปกครองส่วนภูมิภาคสมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยธนบุรี และสมัยรัตนโกสินทร์ สิริกร จันทวงศ์ (2564) ได้อธิบายไว้ ดังต่อไปนี้

การเมืองการปกครองส่วนภูมิภาคสมัยสุโขทัย

แบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ การปกครองสมัยสุโขทัยตอนต้น และการปกครองสมัยสุโขทัยตอนปลาย ดังต่อไปนี้

การปกครองสมัยสุโขทัยตอนต้น (พ.ศ. 1792 - 1841)

ในช่วงต้นของการสถาปนากรุงสุโขทัยเริ่มจากสมัยพ่อขุนศรีอินทราทิตจนสิ้นสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช เป็นการปกครองแบบพ่อปกครองลูก การปกครองแบบพ่อปกครองลูกนี้ประชาชนทุกคนเสมือนหนึ่งเป็นคนในครอบครัวเดียวกัน โดยมีกษัตริย์เป็นหัวหน้าครอบครัว มีอำนาจสูงสุดในการปกครอง แต่ก็มีได้ทรงใช้อำนาจสิทธิ์ขาดในการปกครองแต่เพียงพระองค์เดียว ทรงยินยอมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองด้วย ประชาชนจึงเรียกกษัตริย์ว่าพ่อขุน เช่น พ่อขุนศรีอินทราทิต พ่อขุนรามคำแหง เป็นต้น การปกครองลักษณะนี้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างกษัตริย์กับประชาชนว่ามีความใกล้ชิดกันมาก

กษัตริย์นอกจากจะเป็นผู้ปกครองและเป็นเสมือนพ่อแล้ว ยังทรงเป็นตุลาการที่เที่ยงธรรมด้วย จากศิลาจารึกหลักที่ 1 กล่าวไว้ว่า ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงพระองค์ทรงให้สร้างกระดิ่งแขวนไว้ที่หน้าประตูพระราชวัง เมื่อพ่อขุนทรงทราบเรื่องก็จะออกมาไต่สวนคดีความด้วยพระองค์เอง นอกจากนั้น ในยามเกิดศึกสงครามพ่อขุนจะทรงเป็นจอมทัพของกองทัพหลวงเมืองขึ้นต่าง ๆ จะต้องเกณฑ์ทัพมาร่วมกันต่อสู้ป้องกันราชอาณาจักร และเมื่อยามบ้านเมืองสงบ พ่อขุนจะทรงออกว่าราชการและดูแลทุกข์สุขของราษฎร เช่น ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช พระองค์จะทรงออกว่าราชการที่ป่าตาล โดยประทับบนพระแท่นมั่งคิลาบาตรเป็นประจำทุกวัน ยกเว้นในวันพระและวันโกน โดยในวันดังกล่าวนี้จะทรงนิมนต์พระเถระให้มาเทศนาสั่งสอนประชาชนเป็นประจำ

การปกครองสมัยสุโขทัยตอนปลาย (พ.ศ. 1841 - 1981)

หลังจากสิ้นสมัยของพ่อขุนรามคำแหงมหาราชแล้ว กษัตริย์องค์ต่อมา คือ พญาเลอไทย และ พญาจ้วนอภิม ในช่วงนี้อาณาจักรสุโขทัยเริ่มระส่ำระสายเมืองต่าง ๆ พากันแยกตัวอิสระไม่ขึ้นต่อกรุงสุโขทัย ภายในบ้านเมืองเกิดความไม่สงบเรียบร้อย มีการแย่งชิงราชสมบัติกันอยู่เนือง ๆ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ลักษณะการปกครองแบบพ่อปกครองลูกเริ่มเสื่อมลง เมื่อพระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย) ทรงขึ้นครองราชย์ใน พ.ศ. 1890 พระองค์ทรงตระหนักถึงความไม่สงบเรียบร้อยดังกล่าว และทรงเห็นว่าการแก้ปัญหาการเมืองด้วยการใช้อำนาจทางทหารเพียงอย่างเดียวคงทำได้ยาก เพราะกำลังทหารของกรุงสุโขทัยในขณะนั้นไม่เข้มแข็งพอ พระองค์จึงทรงดำเนินนโยบายใหม่ด้วยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้เป็นหลักในการปกครองอาณาจักร พร้อมกับได้ขยายอำนาจทางการเมืองออกไป การปกครองที่ใช้หลักธรรมทาง

พระพุทธศาสนาเป็นหลักนี้ เรียกว่า การปกครองแบบธรรมราชา กษัตริย์ผู้ปกครองอยู่ในฐานะธรรมราชาหรือพระราชผู้ทรงธรรม ทรงปกครองบ้านเมืองด้วยหลักทศพิธราชธรรม

การเมืองการปกครองสมัยสุโขทัย แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. การปกครองแบบพ่อปกครองลูก เป็นลักษณะเด่นของการปกครองในสมัยสุโขทัย การปกครองลักษณะนี้ พระมหากษัตริย์เปรียบเหมือนพ่อของประชาชน และปลูกฝังความรู้สึกผูกพันระหว่างญาติมิตร การปกครองเช่นนี้เด่นชัดมากในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช

2. การปกครองแบบธรรมราชาหรือธรรมาธิปไตย ลักษณะการปกครองทรงยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และต้องเผยแพร่ธรรมสู่ประชาชนด้วย การปกครองแบบธรรมราชานั้นเจริญรุ่งเรืองมากในสมัยพระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไท) พระองค์ทรงออกบวชและศึกษาหลักธรรมอย่างแตกฉาน นอกจากนี้ยังทรงพระราชนิพนธ์หนังสือเตฎมิกถา (ไตรภูมิพระร่วง) ไว้ให้ประชาชนศึกษาอีกด้วย

3. ทรงปกครองโดยยึดหลักสิทธิเสรีภาพ เป็นการปกครองที่พระมหากษัตริย์ไม่ได้ทรงใช้อำนาจอย่างเด็ดขาด แต่ให้มีสิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ ตามความถนัดของประชาชน เป็นต้น

การปกครองของอาณาจักรสุโขทัย แบ่งการปกครองออกเป็น

1. เมืองหลวง หรือเมืองราชธานี อาณาจักรสุโขทัยมีเมืองสุโขทัยเป็นราชธานี เมืองหลวงหรือเมืองราชธานีมีพระมหากษัตริย์ปกครองเอง เมืองราชธานีเป็นศูนย์กลางทางการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ศาสนาและวัฒนธรรมประเพณี

2. เมืองลูกหลวง หรือเมืองหน้าด่าน เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าหัวเมืองชั้นใน ตั้งอยู่รายรอบราชธานีทั้ง 4 ทิศ ห่างจากเมืองหลวงมีระยะทางเดินเท้า 2 วัน เมืองลูกหลวงมีดังนี้

ทิศเหนือ	ได้แก่	เมืองศรีสัชนาลัย
ทิศตะวันออก	ได้แก่	เมืองสองแคว (พิษณุโลก)
ทิศใต้	ได้แก่	เมืองสระหลวง (เมืองพิชิตรเก่า)
ทิศตะวันตก	ได้แก่	เมืองนครชุม (กำแพงเพชร)

เมืองลูกหลวงมีความสำคัญรองมาจากเมืองหลวง ผู้ที่ถูกส่งไปปกครองคือเจ้านายเชื้อพระวงศ์

3. เมืองพระยามหานคร เป็นหัวเมืองชั้นนอก ห่างจากเมืองราชธานีออกไปมากกว่าเมืองลูกหลวง พระมหากษัตริย์จะทรงแต่งตั้งขุนนางชั้นผู้ใหญ่ หรือผู้ที่เหมาะสมและมีความสามารถไปปกครองดูแลเมืองเหล่านี้โดยขึ้นตรงต่อพระมหากษัตริย์ มีวิธีการปกครอง

เช่นเดียวกับหัวเมืองชั้นใน เมืองพระยามหานครในสมัยสุโขทัย เช่น เมืองพระบาง (นครสวรรค์) เมืองเชียงทอง (อยู่ในเขตจังหวัดตาก) เมืองบางพาน (อยู่ในเขตจังหวัดกำแพงเพชร) เป็นต้น

4. เมืองประเทศราช ได้แก่เมืองที่อยู่นอกอาณาจักร ชาวเมืองเป็นชาวต่างชาติต่างภาษาพระมหากษัตริย์ทรงดำเนิรนโยบายในการปกครอง คือให้เจ้านายพื้นเมืองเดิมเป็นเจ้าของเมืองปกครองกันเอง โดยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการปกครองภายใน ยกเว้นกรณีที่ทำเป็นเท่านั้น ยามปกติเมืองประเทศราชต้องส่งเครื่องราชบรรณาการมาถวายพระมหากษัตริย์ที่สุโขทัยทุก 3 ปี ยามสงครามต้องส่งกองทัพและเสบียงอาหารมาช่วย สมัยพ่อขุนรามคำแหงมีเมืองประเทศราชหลายเมืองดังต่อไปนี้คือ

ทิศเหนือ	ได้แก่ เมืองแพร่ เมืองน่าน
ทิศตะวันตก	ได้แก่ เมืองทะวาย เมืองเมาะตะมะ เมืองหงสาวดี
ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ	ได้แก่ เมืองเช้า (หลวงพระบาง) เมืองเวียงจันทน์
ทิศใต้	ได้แก่ เมืองนครศรีธรรมราช เมืองมะละกา เมืองยะโฮร์ และอาณาจักรอยุธยา

การเมืองการปกครองส่วนภูมิภาคสมัยอยุธยา

อาณาจักรอยุธยาสถาปนาโดยพระรามาธิบดีที่ 1 เมื่อ พ.ศ. 1893 และถูกทำลายลงโดยกองทัพพม่าในสมัยพระเจ้าเอกทัศน์ เมื่อ พ.ศ. 2310 มีกษัตริย์ปกครอง 34 พระองค์ จาก 5 ราชวงศ์ คือ ราชวงศ์อู่ทอง ราชวงศ์สุพรรณบุรี ราชวงศ์สุโขทัย ราชวงศ์ปราสาททอง และราชวงศ์บ้านพลูหลวง มีพุทธศาสนาหินยานเป็นศาสนาประจำอาณาจักร และมีความเชื่อด้านวิญญานนิยมกับพุทธมหายานเจือปนด้วย ในราชสำนักใช้พิธีกรรมที่เป็นฮินดู-พราหมณ์ เพื่อสร้างอำนาจและความศักดิ์สิทธิ์ ผสมผสานระหว่าง "ธรรมราชา" กับ "เทวราชา" มีเมืองที่สำคัญ 2 เมือง คือ ลพบุรี กับสุพรรณบุรี ลพบุรีเป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรมลัทธิศาสนาและวิชาการด้านต่าง ๆ สุพรรณบุรี เป็นศูนย์กลางของกำลังคนมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ดี

การเมืองสมัยอยุธยา

การเมืองระดับสูง (อยุธยาตอนต้น) เป็นการแย่งชิงอำนาจของ 2 ราชวงศ์ ระหว่างราชวงศ์อู่ทอง และราชวงศ์สุพรรณบุรี มีการแข่งขันส่งทูตไปเมืองจีนเพื่อสร้างฐานะของตนใน

อยุธยา เพราะการรองรับจากจีนซึ่งเป็นมหาอำนาจในเอเชีย เท่ากับเป็นการเสริมความมั่นคงอำนาจทางการเมืองของกษัตริย์อยุธยา และการขยายอำนาจทางการเมืองของอยุธยา ทำให้เกิดการแข่งขันและขัดแย้งกับพม่า โดนเฉพาะการแย่งชิงอำนาจเหนือเชียงใหม่และอาณาจักรมอญ (พม่าตอนล่าง) ทำให้อยุธยาพ่ายแพ้พม่าในพ.ศ. 2112 (เสียกรุงครั้งแรก) และถูกพม่าทำลายอาณาจักรอยุธยาลงในปี พ.ศ. 2310 (เสียกรุงครั้งที่ 2)

ระบบการปกครองของอยุธยาเป็นระบบ "ราชาธิปไตย" หมายความว่า กษัตริย์มีอำนาจสูงสุด โดยยังไม่มี การแบ่งระบบระหว่างเจ้ากับขุนนางอย่างแท้จริงเหมือนดังที่ปรากฏในสมัยตอนกลางของรัตนโกสินทร์ การปกครองใช้ระบบ "ศักดินา" แบ่งชนชั้นของคนในสังคมออกเป็น เจ้า-ขุนนาง-พระสงฆ์-ราษฎร มีการเกณฑ์แรงงาน "ไพร่" และเก็บอากร "ส่วย" เป็นผลผลิตและตัวเงิน และการปกครองสมัยอยุธยาตอนกลาง 1991 – 2231 เริ่มตั้งแต่รัชกาลสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ เป็นต้นมา หลังจากที่ได้ผนวกเอาอาณาจักรสุโขทัยมาเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรอยุธยา โดยมีลักษณะสำคัญ 2 ประการคือ

1. จัดการรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง
2. แยกกิจการฝ่ายพลเรือนกับฝ่ายทหารออกจากกัน

การปกครองส่วนภูมิภาค

สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทรงยกเลิกการปกครองแบบเดิมทั้งหมด แล้วจัดระบบใหม่ดังนี้

1) หัวเมืองชั้นใน ยกเลิกเมืองหน้าด่านแล้วเปลี่ยนเป็นเมืองชั้นใน มีฐานะเป็นเมืองจัตวา ผู้ปกครองเมืองเหล่านี้เรียกว่า ผู้รั้ง พระมหากษัตริย์จะเป็นผู้แต่งตั้งขุนนางในกรุงศรีอยุธยา ทำหน้าที่ผู้รั้งเมือง ต้องรับคำสั่งจากในราชธานีไปปฏิบัติเท่านั้นไม่มีอำนาจในการปกครองโดยตรง

2) หัวเมืองชั้นนอก (เมืองพระยามหานคร) เป็นหัวเมืองที่อยู่ภายนอกราชธานีออกไปจัดเป็นหัวเมืองชั้นตรี โท เอก ตามขนาดและความสำคัญของหัวเมืองนั้น เมืองเหล่านี้มีฐานะเดียวกันกับหัวเมืองชั้นใน คือขึ้นอยู่กับในการปกครองจากราชธานีเท่านั้น

3) หัวเมืองประเทศราช ยังให้มีการปกครองเหมือนเดิม มีแบบแผนขนบธรรมเนียมเป็นของตนเอง มีเจ้าเมืองเป็นคนในท้องถิ่นนั้น ส่วนกลางจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวในด้านการปกครอง แต่ต้องส่งเครื่องราชบรรณาการมาถวาย

การเมืองการปกครองส่วนภูมิภาคสมัยธนบุรี

ลักษณะการปกครองส่วนใหญ่ในสมัยกรุงธนบุรี ยังคงมีรูปแบบเหมือนสมัยอยุธยา ตอนปลายซึ่งยึดหลักการปกครองตามแบบที่สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทรงวางไว้คือ พระมหากษัตริย์ทรงมีอำนาจสูงสุดในการปกครอง โดยแบ่งการปกครองออกเป็น 2 ส่วน คือ การปกครองส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค

การปกครองส่วนภูมิภาคแบ่งออกเป็น

1. หัวเมืองชั้นใน (เมืองจัตวา) ได้แก่ เมืองที่อยู่ใกล้ราชธานี มีผู้ปกครอง เรียกว่า ผู้รั้งเมือง เป็นผู้ช่วยพระมหากษัตริย์ในการปกครอง ได้แก่ เมืองพระประแดง เมืองนนทบุรี เมืองสามโคก

2. หัวเมืองชั้นนอก ได้แก่ หัวเมืองที่อยู่นอกเขตราชธานีออกไป เรียกว่า เมืองพระยามหานคร มีผู้ปกครองเรียกว่า เจ้าเมือง โดยพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่มีความดีความชอบในราชการศึกสงครามออกไปปกครอง โดยจะแบ่งตามขนาดและความสำคัญของเมืองออกเป็น เมืองชั้นนอก โท ตรี จัตวา โดยรูปแบบเป็นเช่นเดียวกับสมัยอยุธยา เพียงแต่มีการเปลี่ยนแปลงฐานะของเมืองออกไปจากเดิม

3. เมืองประเทศราช ได้แก่ เมืองที่มีประชาชนไม่ใช่คนไทย แต่อยู่ในอำนาจของไทย พระมหากษัตริย์จะทรงแต่งตั้งเจ้าเมืองที่เป็นชนพื้นเมืองให้ปกครองกันเอง โดยให้เป็นอิสระในการปกครอง แต่ต้องปฏิบัติตามนโยบายของเมืองหลวงและต้องส่งต้นไม้เงิน ต้นไม้ทอง และเครื่องราชบรรณาการแก่เมืองหลวง ได้แก่ หลวงพระบาง เวียงจันทน์ จำปาศักดิ์ เขมร และหัวเมืองมลายู

การเมืองการปกครองส่วนภูมิภาคสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

สมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นสมัยการสร้างชาติบ้านเมือง ให้รุ่งเรืองเหมือนสมัยกรุงศรีอยุธยา ดังคำกล่าวที่ว่า "ทำให้เหมือนเมื่อครั้งบ้านเมืองยังดี" ดังนั้นช่วงรัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 3 เป็นสมัยที่กรุงรัตนโกสินทร์เจริญรอยตามแบบกรุงศรีอยุธยา ทั้งทางด้านรูปแบบและการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

โครงสร้างสังคมสมัยต้นรัตนโกสินทร์

โครงสร้างสังคมสมัยต้นรัตนโกสินทร์มีรูปแบบเดียวกับสมัยกรุงศรีอยุธยา โดยแบ่งเป็นสังคมครอบครัวและสังคมทั่วไป สังคมครอบครัวไม่แตกต่างจากสมัยกรุงศรีอยุธยา ส่วนสังคมทั่วไปมีรายละเอียดปลีกย่อยออกไปและยังคงแบ่งคนในสังคมทั่วไปเป็น 2 ชั้น คือ

ชนชั้นผู้ปกครองประกอบด้วย พระมหากษัตริย์ เจ้านาย ขุนนาง ข้าราชการ นักบวช กับชนชั้นผู้อยู่ใต้ปกครอง คือไพร่และทาส

ชนชั้นผู้ปกครองผู้ปกครองมีฐานะเป็นมูลนาย มูลนายมี 2 อย่าง คือ มูลนายโดยกำเนิด ได้แก่เจ้านายเชื้อพระวงศ์ และมูลนายโดยการดำรงตำแหน่ง เช่น ขุนนางข้าราชการที่ได้รับมอบหมายให้ควบคุมไพร่ตามอำนาจความรับผิดชอบของตำแหน่งที่ดำรงอยู่ และแตกต่างจากมูลนายโดยกำเนิดที่ศักดินา สิทธิและอำนาจ ที่ล้วนขึ้นอยู่กับตำแหน่ง มูลนายโดยตำแหน่งที่มีความสำคัญและมีอำนาจมากที่สุดคือ พระมหากษัตริย์ รวมถึงกรมพระราชวังบวรสถานมงคล และเจ้านายที่ทรงกรม

มูลนายยังแบ่งเป็น 2 ชั้น คือ มูลนายระดับสูง และมูลนายระดับล่าง ซึ่งปรากฏในพระไอยการตำแหน่งนาพลเรือนและพระไอยการตำแหน่งนาทหารหัวเมือง มูลนายระดับสูงหมายถึงผู้ถือศักดินาตั้งแต่ 400 ขึ้นไป ซึ่งมีทั้งเจ้านาย ขุนนาง พระภิกษุ พราหมณ์ ผู้รู้ศิลปศาสตร์ รวมทั้งพระมหากษัตริย์ด้วย พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งมูลนายระดับสูงทำให้คนเหล่านั้นมีสิทธิพิเศษบางประการ เช่น มีสิทธิเข้าเฝ้าฯ ขณะเสด็จออกจากราชการและลูกมูลนายระดับสูงได้รับการยกเว้นไม่ต้องสักเป็นไพร่

มูลนายระดับล่าง หมายถึงผู้ถือศักดินาระหว่าง 30 - 400 มูลนายระดับสูงเป็นผู้แต่งตั้งให้มาช่วยราชการ ทำหน้าที่ควบคุมไพร่โดยอยู่ใต้บังคับบัญชาของมูลนายระดับสูงอีกทีหนึ่ง ได้รับสิทธิพิเศษไม่ถูกสักเป็นไพร่ เป็นสิทธิเฉพาะตัวไม่ครอบคลุมถึงครอบครัว คนเหล่านี้เป็นฐานอำนาจของมูลนายระดับสูง

ชนชั้นผู้อยู่ใต้ปกครอง

ชนชั้นผู้อยู่ใต้ปกครองประกอบด้วยไพร่และทาส ไพร่ คือราษฎรสามัญทั่วไปซึ่งมีจำนวนมากและเป็นคนส่วนใหญ่ของราชอาณาจักร ต้องสังกัดมูลนายเพื่อแลกเปลี่ยนกับความคุ้มครอง ถือศักดินาระหว่าง 10 - 25 ความเป็นไพร่มีมาแต่กำเนิดและได้รับการแบ่งปันขึ้นสังกัดกรมกองต่าง ๆ เมื่อลูกหนุ่มชายหญิงอายุ 9 ปีขึ้นไป ไพร่ยังมาจากผู้ที่สึกจากสมณเพศ ทาสที่เป็นไทและมูลนายที่ทำผิดแล้วถูกถอดเป็นไพร่ ส่วนทาสมีศักดินา 5 ทาสมีทั้งทาสที่เป็นมาแต่กำเนิด เชลยศึก ผู้ที่ขายตัวหรือถูกขายตัวเป็นทาส ทั้งไพร่และทาสมีหน้าที่เหมือนกันตรงที่ต้องถูกเกณฑ์ไปรบเมื่อมีราชการสงคราม ไพร่ มีระเบียบว่าเริ่มจากแบ่งลูกหนุ่มอายุ 9 ปีขึ้นไป เข้าสังกัดมูลนายเป็นไพร่หลวง ไพร่สม หรือไพร่ส่วย ตามสังกัดของบิดามารดา มูลนายต้องทำบัญชีไว้จนกว่าจะปลดชรา การปลดชราไพร่สมัยต้นรัตนโกสินทร์ แต่เดิมก่อน พ.ศ. 2442 ไม่มีกำหนดอายุสิ้นสุดของไพร่เป็นลายลักษณ์อักษร การปลดชราพิจารณาจากสังขารของไพร่ และ

ค่อย ๆ มีแนวโน้มว่าอายุควรเป็นเครื่องกำหนดได้และตระหนักว่าคนอายุ 70 ปี ใช้ราชการไม่ค่อยได้แล้ว แต่ยังคงใช้ทำงานเบา ๆ ต่อไป อายุจึงไม่ใช่เครื่องกำหนดในการปลดชรา และตั้งแต่ พ.ศ. 2442 โพรปลดชราเมื่ออายุ 60 ปี โพรสมัยรัตนโกสินทร์มี 3 ประเภทดังนี้

1. โพรหลวง หมายถึง โพรของหลวง ขึ้นตรงต่อพระมหากษัตริย์ พวกนี้กระจายอยู่ตามกรมกองต่าง ๆ มีเจ้ากรมและข้าราชการกรมต่าง ๆ ดูแลต่างพระเนตรพระกรรณ สมัยรัชกาลที่ 1 โพรหลวงเข้ารับราชการปีละ 4 เดือน คือเข้าเดือน ออก 2 เดือน สมัยรัชกาลที่ 2 รับราชการ 3 เดือนต่อปีหรือเข้าเดือนออก 3 เดือน ใ้มาจนถึงสมัยรัชกาลที่ 4 ต่อมาสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นระยะของการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ต้นรัชกาลโพรหลวงจึงเข้ามารับราชการปีละหนึ่งเดือน พ.ศ. 2425 จึงได้เริ่มมีการปลดปล่อยโพรและทาส

2. โพรสม เป็นกำลังคนส่วนใหญ่ของมูลนาย มักเรียกรวม ๆ กันว่า ข้าหรือข้าเจ้า บ่าวขุนนาง สมัยต้นรัตนโกสินทร์โพรสมต้องรับใช้มูลนายของตนและต้องรับใช้ข้าราชการ โดยการมาให้แรงงานปีละ 1 เดือน หากไม่มาจะต้องเสียเงินให้ราชการหนึ่งตำลึงสองบาท (6 บาท) โพรสมจึงเป็นเสมือนสมบัติของมูลนาย ที่จะใช้งานส่วนตัวได้โดยไม่ระบุงเวลาใช้งานที่แน่นอน แต่ไม่ใช่สมบัติที่ตกทอดเป็นมรดกเมื่อมูลนายถึงแก่กรรม โพรสมจะถูกโอนเป็นโพรหลวง แต่ความเป็นจริงมักปรากฏว่าทายาทของมูลนายเดิมหรือมูลนายอื่นจะถือโอกาสขอตัวโพรสมนั้นไว้ พระมหากษัตริย์มักจะพระราชทานให้ตามที่ขอ สมัยรัชกาลที่ 1 กฎหมายยังให้สิทธิแก่โพรสมฟ้องร้องมูลนายของตนได้ ถ้าไม่ได้รับความเป็นธรรม ถ้าชนะความจะพ้นจากความเป็นโพรสมไปเป็นโพรหลวง นอกจากนั้นถ้านายทำผิดแล้วต้องโทษ โพรสมของมูลนายคนนี้จะถูกโอนเป็นโพรหลวงแยกไปสังกัดกรมกองต่าง ๆ มีมูลนายใหม่ควบคุม

3. โพรส่วย หมายถึงโพรที่ไม่ต้องทำงานให้รัฐ แต่ส่งส่วยให้เป็นการตอบแทน การส่งส่วยมีทั้งส่งเป็นรายปีและส่วยเกณฑ์กรณีพิเศษ เช่น เรียกเกณฑ์ให้ตัดไม้มาใช้ในการสร้างพระเมรุ ชุดหาแร่ทองแดงมาหล่อพระพุทธรูป ฯลฯ บางครั้งอาจเรียกเกณฑ์แรงงานโพรส่วยได้เป็นกรณีพิเศษ โดยทางการจัดหาเสบียงอาหารให้ด้วย โพรส่วยนี้ที่จริงแล้วคือโพรหลวงที่ไม่สะดวกในการเข้ารับราชการหรือทางการไม่ต้องการแรงงานเพราะไม่สามารถหางานให้คนทั่วราชอาณาจักรทำได้ อีกทั้งต้องการส่วยสิ่งของเพื่อไปค้าสำเภาด้วย จึงกำหนดให้ส่งส่วยแทน ข้าพระโยมสงฆ์จัดเป็นโพรส่วยด้วย อยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้ากรม ปลัดกรมและสมุหบัญชี เช่นเดียวกับโพรกองอื่น ๆ ต่างกันที่เป็นของฝ่ายพุทธจักร เพราะทางการได้หักกำลังคนส่วนนี้ออกจากกรมกองเดิม พ้นจากหน้าที่ที่ทำอยู่เดิมแล้วมอบให้วัดเพื่อใช้แรงงานโดยตรง ข้าพระ

โยมสงฆ์จึงมีหน้าที่ทำงานให้วัดและช่วยวัดอื่น ๆ ด้วย สมัยรัชกาลที่ 4 ข้าพระโยมสงฆ์ส่วนหนึ่งต้องทำส่วยส่งรัฐเป็นรายปีด้วย

ทาส คือพลเมืองอีกกลุ่มหนึ่งในสังคมไทยสมัยต้นรัตนโกสินทร์ แต่เป็นพลเมืองที่มีสถานะเหมือนทรัพย์สินส่วนตัวของนายเงิน การโอนหรือขายต่อเป็นสิทธิของนายเงิน ทาสจึงต่างจากไพร่ตรงจุดนี้ กฎหมายยังรับรองสิทธิของนายเงินที่มีเหนือทาส ขณะเดียวกันก็มีกฎหมายให้ความคุ้มครองทาสด้วย ทาสสมัยรัตนโกสินทร์มีสภาพเช่นเดียวกับทาสสมัยกรุงศรีอยุธยาดังได้กล่าวมาแล้ว

การบริหารราชการแผ่นดินของไทยในปัจจุบัน มีวิวัฒนาการมาจากการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินครั้งใหญ่ในสมัยรัชกาลที่ 5 ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค นอกจากนี้ยังได้ทรงริเริ่มให้คนในท้องถิ่นได้ร่วมในการบริหารงานท้องถิ่นในรูป “สุขาภิบาล” (โกวิท พงงาม, 2550) และทินพันธุ์ นาคะตะ (2555) ได้อธิบายว่ามีการจัดระเบียบการปกครองส่วนภูมิภาคดังนี้

1. มณฑลเทศาภิบาล ประกอบด้วยเมืองตั้งแต่สองเมืองขึ้นไป มีข้าหลวงเทศาภิบาลรับผิดชอบ
2. เมือง หรือจังหวัดในปัจจุบัน ประกอบด้วยหลายอำเภอรวมกัน มีผู้ว่าราชการจังหวัดรับผิดชอบ
3. อำเภอ ประกอบด้วยหลายตำบลรวมกัน มีนายอำเภอรับผิดชอบ
4. ตำบล ประกอบด้วยหลายหมู่บ้าน มีกำนันรับผิดชอบ
5. หมู่บ้าน ประกอบด้วยบ้านเรือนประชาชนประมาณ 10 บ้านขึ้นไป มีผู้ใหญ่บ้านรับผิดชอบ

และทรงให้มีการปกครองท้องถิ่นโดยจัดตั้งสุขาภิบาลขึ้นเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง การบริหารราชการส่วนภูมิภาคเป็นการบริหารราชการตามระบบการแบ่งอำนาจโดยมอบภารกิจและอำนาจหน้าที่บางอย่างของส่วนกลางให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอ ส่วนการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เป็นการบริหารจัดการตามระบบการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจการต่าง ๆ ด้วยตนเอง (ศิริพร เชาวลิต, 2557) และในปัจจุบันการปกครองส่วนภูมิภาคของไทยเป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 คือราชการภูมิภาคประกอบด้วย จังหวัด และอำเภอ

สรุป

การปกครองส่วนภูมิภาคของไทยเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยสุโขทัย ในสมัยนี้ส่วนภูมิภาคแบ่งออกเป็นเมืองลูกหลวง และเมืองพระยามหานคร ต่อมาสมัยอยุธยา และสมัยรัตนโกสินทร์ แบ่งเป็นหัวเมืองชั้นเอก ชั้นโท ชั้นตรี ชั้นจัตวา พระมหากษัตริย์ส่งเจ้านาย หรือขุนนางที่ทรงไว้วางพระราชหฤทัยออกไปปกครอง มีอำนาจหน้าที่ เช่น การจัดเก็บภาษีอากร พิจารณาพิพากษาอรรถคดี การรักษาความสงบเรียบร้อย เป็นต้น สมัยรัชกาลที่ 5 ได้จัดการปกครองส่วนภูมิภาค เป็นมณฑล เมือง อำเภอ ตำบล และหมู่บ้านตามลำดับ การปกครองส่วนภูมิภาคจึงหมายถึงการแบ่งอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม ต่างๆ ไปให้เจ้าหน้าที่ของทางราชการส่วนกลางที่ได้รับการแต่งตั้งออกไปประจำตามเขตจังหวัด และอำเภอ ในส่วนภูมิภาคภายใต้การบังคับบัญชาของราชการส่วนกลาง ต่อมาได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ.2476 ยกเลิกมณฑลโดยให้ราชการส่วนภูมิภาคประกอบด้วย ภาค จังหวัด และอำเภอ การปกครองส่วนภูมิภาคในปัจจุบัน ได้แก่ จังหวัด และอำเภอ ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534

การปกครองส่วนภูมิภาคมีความสำคัญ คือทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปกครอง เป็นศูนย์รวมการปกครองของรัฐ เพื่อให้สามารถปกครองได้ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ เป็นผู้นำนโยบายของรัฐบาลไปสู่ภูมิภาคต่างๆ ซึ่งแสดงฐานะตัวแทนของรัฐ โดยนำภารกิจและนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ มีการคุ้มครอง ป้องกัน และช่วยเหลือประชาชนให้ได้รับความเป็นธรรม จัดให้มีการบริการภาครัฐให้ประชาชนเข้าถึงอย่างเสมอภาค รวดเร็ว และมีคุณภาพ ส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นของรัฐมอบหมาย หรือที่มีกฎหมายกำหนด และอำเภอมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับจังหวัด รวมทั้งการส่งเสริม สนับสนุน และจัดให้มีการบริการร่วมกันของหน่วยงานของรัฐในลักษณะศูนย์บริการร่วม ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดให้มีการไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาทเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคมอำเภอ

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. (2550). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- จังหวัดเลย. (2564). การบริหารราชการส่วนภูมิภาค. เรียกใช้เมื่อ 3 สิงหาคม 2564 จาก https://ww2.loei.go.th/files/com_content/2020-07_10c4ab2253ad390.pdf
- ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2555). *การเมืองไทย*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ส.เอเชียเพรส, (1989) จำกัด.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2548). วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, (2564). ราชการส่วนภูมิภาค. เรียกใช้เมื่อ 3 สิงหาคม 2564 จาก [https://th.wikipedia.org/wiki/ราชการส่วนภูมิภาค_\(ประเทศไทย\)](https://th.wikipedia.org/wiki/ราชการส่วนภูมิภาค_(ประเทศไทย))
- ศิริพร เชาวลิต. (2557). การเมืองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สิริกอร์ จันทวงศ์, การปกครองของไทย. เรียกใช้เมื่อ 25 ธันวาคม 2564 จาก https://sirikornyui.blogspot.com/p/blog-page_29.html
- สุขุม นवलสกุล และคณะ. (2548). การเมืองและการปกครองไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พินิจกระบวนการชันสูตรพลิกศพตามกฎหมายไทย
กับหลักปฏิบัติของชาวมุสลิม*

AUTOPSY PROCESS IN THAI LAW THAT AFFECTS MUSLIM
PRACTICES

วัชรารกรณ์ ถมจ่อหอ

Watcharakorn Thomchoho

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Thailand

Corresponding author E-mail: watcharakorn.thom@vru.ac.th

Received 20 October 2023; Revised 16 November 2023; Accepted 26 December 2023

บทคัดย่อ

กระบวนการชันสูตรพลิกศพเป็นกระบวนการตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความจริง หาสาเหตุการเสียชีวิต และอาจนำไปสู่การนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ อันเป็นสิทธิพื้นฐานที่รัฐจะต้องเข้ามารับรองคุ้มครองสิทธิในกรณีชีวิตถูกพรากไปโดยไม่เป็นธรรม หากแต่ข้อจำกัดในการดำเนินการชันสูตรพลิกศพของชาวมุสลิม (ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม) ได้มีหลักปฏิบัติเกี่ยวกับศพที่ไม่ตรงกับข้อปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐไทยว่าด้วยกระบวนการชันสูตรพลิกศพ โดยในศาสนาอิสลามกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดการศพไว้อย่างเคร่งครัด อาทิ จะต้องรีบจัดการศพโดยทันที ห้ามเก็บศพไว้ และจะต้องจัดพิธีกรรมทางศาสนาและดำเนินการฝังศพภายใน 24 ชั่วโมงนับตั้งแต่เสียชีวิต ผู้ที่จัดการศพจะต้องเป็นเพศเดียวกันและศาสนาเดียวกันกับศพเท่านั้น ชาวมุสลิมมีความเห็นว่าการชันสูตรโดยการชำมีดผ่าไปที่ศพเปรียบเสมือนการทำร้ายร่างกายศพและทำลายศพให้เสียหายไปจากเดิมที่ควรจะเป็น

* วัชรารกรณ์ ถมจ่อหอ. (2566). พินิจกระบวนการชันสูตรพลิกศพตามกฎหมายไทยกับหลักปฏิบัติของชาวมุสลิม. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 3(6), 107-120.

Watcharakorn Thomchoho. (2023). Autopsy Process in Thai Law That Affects Muslim Practices. Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University, 3(6), 107-120.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jpsmbu.2023.47>

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index>

จึงไม่เห็นด้วยกับการชันสูตรพลิกศพ และมีได้ยินยอมให้ชันสูตรไปจนถึงการเข้าขัดขวางการทำงานของเจ้าหน้าที่ ทำให้กระบวนการชันสูตรพลิกศพตามกฎหมายเพื่อหาพยานหลักฐานเป็นไปโดยยาก ทำให้ขาดการพิสูจน์หาความจริงในการเสียชีวิตเพื่อเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมตามครรลองปกติในขั้นตอนกระบวนการตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การชันสูตรพลิกศพเป็นหนึ่งในกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ทำให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานที่มีความสำคัญในการใช้พิสูจน์หาความจริงในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยในกฎหมายไทยได้มีการบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดังนี้จึงทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติทำให้เป็นไปตามกฎหมายกำหนด ก่อให้เกิดความยากลำบากในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานในการหาพยานหลักฐานอันจะนำมาซึ่งความยุติธรรม

คำสำคัญ: การชันสูตรพลิกศพ, การผ่าศพ, หลักปฏิบัติของชาวมุสลิม

Abstract

This article examines the issue of the autopsy process, which is a process under the Criminal Procedure Act. The objective is to find evidence to prove the truth. Find the cause of death and bring the perpetrators to justice. This is a fundamental right that the state must step in to recognize and protect in cases where life is unfairly taken. However, there are limitations on autopsies for Muslim believers. They have practices regarding corpses that are against Thai law. Islam has strict rules regarding funeral arrangements, such as the funeral must be held immediately, the body must not be kept, and religious ceremonies and burial must be held within 24 hours of death. The funeral director must be of the same gender and of the same religion as the corpse. Muslims are of the opinion that performing an autopsy using a dissecting knife is like injuring and destroying the corpse. Therefore they did not agree to allow the corpse to be dissected. An autopsy is a forensic science process that

produces evidence that is important in determining the truth. Muslims do not consent to an autopsy. This makes the work of officials in finding evidence to carry out the justice process difficult. Ultimately, striking a balance between the rights of individuals to practice their religion and the pursuit of justice is a complex task that requires careful consideration and understanding from all parties involved.

Keywords: Autopsy, Dissection, Muslim practices

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลง รวมถึงรูปแบบอาชญากรรมที่มีความซับซ้อนและแยบยลมากยิ่งขึ้น เดิมที่ยึดคำให้การของพยานบุคคลนั้นไม่เพียงพอต่อการพิสูจน์ความจริง กระบวนการยุติธรรมทางอาญาจึงหันมาให้ความสำคัญกับวัตถุพยานที่ได้มาจากกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่มีความแน่นอน และสามารถให้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความจริงได้ โดยเฉพาะในกรณีที่เกิดการตายโดยไม่ปรากฏเหตุ การค้นหาความจริงโดยใช้กระบวนการชันสูตรทำให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานที่สามารถระบุสาเหตุการเสียชีวิต รวมถึงการนำไปสู่พยานหลักฐานที่สามารถระบุตัวผู้กระทำความผิดและนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษในกรณีที่เกิดการตายเกิดจากถูกผู้อื่นกระทำการคร่าชีวิตไป เป็นการรักษาไว้ซึ่งสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้เสียชีวิตในการที่ทราบถึงสาเหตุการถูกกระทำและตัวบุคคลที่กระทำ รวมถึงการดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรมในการดำเนินการของกระบวนการยุติธรรม การชันสูตรพลิกศพถึงแม้จะเป็นกระบวนการตามกฎหมายในการได้มาซึ่งพยานหลักฐาน โดย “รัฐ” ในฐานะเป็นผู้ใช้อำนาจดำเนินการ แต่ยังคงพบข้อจำกัดบางประการ โดยเฉพาะกับการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับศพของชาวมุสลิมผู้นับถือศาสนาอิสลาม เนื่องด้วยการมีข้อปฏิบัติเกี่ยวกับศพของศาสนาอิสลามที่ไม่ตรงกับข้อปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐว่าด้วยการชันสูตรพลิกศพ เมื่อมีกฎหมายกำหนดย่อมต้องถือว่ากฎหมายมีความมุ่งหมายในทางที่จะบังคับใช้ได้ โดยประการนี้หากวิเคราะห์ตามแนวความคิดที่ถือกฎหมายเป็นใหญ่

มาตรฐานการแก้ไขปัญหาหรือการส่งเสริมพัฒนานั้นจำเป็นต้องพินิจในหลากหลายทัศนะประกอบกัน ตามแนวคิดสำนักกฎหมายปฏิฐานนิยม ย่อมต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกฎหมายโดยไม่มี

ช้อยกเว้นทางเชื้อชาติ ศาสนา เนื่องด้วยหลักเกณฑ์แนวทางปฏิบัติของกระบวนการชั้นสูตร พลิกศพทุกวงหลักไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอันเป็นกฎหมายที่มีไว้ใช้บังคับกับทุกคดีในราชอาณาจักรไทยไม่เว้นแม้แต่ผู้นับถือศาสนาอิสลาม แต่หากพิจารณาในฐานะที่การชั้นสูตรพลิกศพเป็นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับบุคคล การที่จะยึดหลักและปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างเดียวโดยทำลายแนวทางปฏิบัติตามความเชื่อทางศาสนาของคนในสังคม คติชน และภูมิสังคมอาจไม่ใช่เรื่องถูกต้องนัก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาเพื่อหาวิธีการที่ทำให้แนวทางของกฎหมายรัฐและหลักปฏิบัติของศาสนาสอดคล้องกัน ดังนี้แล้ว เห็นควรพินิจถึงบุคคลที่มีความแตกต่างกันในด้านความเชื่อทางศาสนาและแนวปฏิบัติเฉพาะรัฐจึงต้องเอื้ออำนวยให้การดำเนินการรับรอง คุ้มครองสิทธิ เสรีภาพเข้าถึงความแตกต่างนั้นได้อันจะก่อให้เกิดความเสมอภาคเท่าเทียม

จากการนำเสนอบทความนี้เพื่อศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการชั้นสูตรศพกับหลักปฏิบัติของชาวมุสลิม ชวนพินิจถึงการอำนวยความสะดวกให้เกิดขึ้นในสังคมอันจะนำมาซึ่งการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม นำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษมิให้ผู้ร้ายลอยนวลในสังคม

การชั้นสูตรพลิกศพในกฎหมายไทย

การชั้นสูตรพลิกศพ เป็นกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ได้มาซึ่งพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีอาญา ถือว่าเป็นกระบวนการยุติธรรมที่สำคัญกระบวนการหนึ่ง รักษาซึ่งสิทธิของผู้เสียชีวิตและครอบครัวในการที่ทราบถึงสาเหตุการเสียชีวิตและระบุตัวผู้กระทำผิดในกรณีที่ถูกทำให้เสียชีวิต ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดหลักการและวิธีการชั้นสูตรพลิกศพไว้ในมาตรา 148-156 กล่าวคือ การชั้นสูตรพลิกศพจะต้องกระทำเมื่อมีการตายโดยวิธีที่ผิดธรรมชาติ หรือการตายเกิดขึ้นระหว่างการควบคุมของเจ้าพนักงาน ยกเว้นการประหารชีวิตตามกฎหมาย สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. เหตุและลักษณะการตายที่ต้องมีการชั้นสูตรพลิกศพ

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 148 วางหลักให้การชั้นสูตรพลิกศพต้องกระทำเมื่อมีการตายที่ผิดธรรมชาติและการตายเกิดขึ้นระหว่างการควบคุมของเจ้าพนักงาน นอกจากนี้ในมาตรา 129 ได้วางหลักให้เห็นถึงความสำคัญในการชั้นสูตรอีกประการหนึ่งกล่าวคือ ในกรณีที่เป็นการกระทำผิดอาญา หากการชั้นสูตรพลิกศพยังไม่เสร็จสิ้นห้ามฟ้องผู้ต้องหาไปยังศาล เห็นได้ว่ากระบวนการยุติธรรมในการฟ้องคดีอาญาจะสามารถดำเนินต่อไป

ได้เมื่อกระบวนการชันสูตรพลิกศพสิ้นสุดลง นอกจากนี้ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง(International Covenant on Civil and Political Rights-ICCPR) เน้นย้ำให้ยอมรับในศักดิ์ศรีแต่กำเนิดและสิทธิที่เท่าเทียมกัน เห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์และชีวิตโดยเฉพาะหลักในภาค 3 ข้อ 6 ความว่า “มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตมาแต่กำเนิด สิทธินี้ต้องได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมายบุคคลจะต้องไม่ถูกทำให้เสียชีวิตโดยอำเภอใจ” การชันสูตรจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อที่จะทำให้ทราบถึงสาเหตุการตายและนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ เมื่อปรากฏแน่ชัดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลใดตายโดยวิธีที่ผิดธรรมชาติ หรือตายในระหว่างอยู่ในการควบคุมของเจ้าหน้าที่ กฎหมายบังคับให้ต้องมีการชันสูตรพลิกศพ การตายผิดธรรมชาติ ได้แก่ การฆ่าตัวตาย การถูกผู้อื่นทำให้ตาย การตายโดยอุบัติเหตุ และการตายโดยไม่ปรากฏเหตุ

2. หน้าที่ของผู้พบศพ

เมื่อมีการตายโดยผิดธรรมชาติ ตามความในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 149 กำหนดให้เป็นหน้าที่ สามี ภริยา ญาติ หรือผู้ปกครองผู้ตาย หากไม่มีบุคคลดังกล่าวให้เป็นหน้าที่ของผู้อื่นที่พบเห็นศพ จัดการดังต่อไปนี้ เก็บศพไว้ ณ ที่ซึ่งพบศพเพียงเท่าที่จะทำได้ และแจ้งความกับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเร็วที่สุด หากผู้ใดละเลยต้องระวางโทษตามกฎหมาย

3. หน้าที่ของพนักงานสอบสวนเมื่อได้รับแจ้งเหตุการณ์ตายผิดธรรมชาติ

ตามหลักประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 150 วรรคสอง กำหนดให้พนักงานสอบสวนมีหน้าที่แจ้งผู้ที่มีหน้าที่ชันสูตรพลิกศพทราบ โดยก่อนเริ่มการชันสูตรพลิกศพ พนักงานสอบสวนจะต้องแจ้งให้สามี ภริยา บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติคนใดคนหนึ่งอย่างน้อยหนึ่งคนให้ทราบถึงการชันสูตรพลิกศพ

4. ผู้มีหน้าที่ชันสูตรพลิกศพ ณ ที่ศพอยู่

ผู้ที่มีหน้าที่ชันสูตรพลิกศพ ณ ที่ศพอยู่แบ่งได้เป็น 2 กรณี คือ “กรณีการตายผิดธรรมชาติ” ตามหลักประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 150 วรรคแรกกำหนดให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในท้องที่ศพนั้นอยู่ ร่วมชันสูตรพลิกศพภายนอกกับแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ ถ้าแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ไม่มีหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้เป็นหน้าที่ของแพทย์ประจำโรงพยาบาลรัฐ แพทย์ประจำสาธารณสุขจังหวัด แพทย์ประจำโรงพยาบาลเอกชน หรือแพทย์ผู้ประกอบวิชาชีพที่ขึ้นทะเบียนแพทย์อาสา ตามลำดับ “กรณีการตายอยู่ในระหว่าง

การควบคุมของเจ้าพนักงาน” ตามหลักประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรคสาม กำหนดให้เป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครองตำแหน่ง ปลัดอำเภอหรือเทียบเท่าในท้องที่ศพนั้นอยู่ ร่วมชันสูตรพลิกศพกับพนักงานสอบสวนและ แพทย์ที่มีคุณสมบัติตามหลักประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรคแรก

5. กรณีที่ต้องผ่าพิสูจน์ศพ (Autopsy)

กรณีที่มีการชันสูตรพลิกศพภายนอก ณ สถานที่เกิดเหตุได้ข้อมูลพยานหลักฐาน ไม่เพียงพอและยังไม่สามารถระบุสาเหตุการตายได้ ตามหลักประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา มาตรา 151 กำหนดให้อำนาจหน้าที่แก่เจ้าพนักงานผู้ทำการชันสูตรพลิกศพ มีอำนาจสั่งให้ทำการส่งศพไป “ผ่าชันสูตร” ได้

เมื่อการพิสูจน์ความจริงด้วยการชันสูตรไม่สอดคล้องกับวิถีปฏิบัติของชาวมุสลิม

หากวิเคราะห์ถึงหลักศาสนาอิสลามเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ ถึงแม้ว่า “การผ่า ชันสูตร” จะไม่ได้มีการวางหลักอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรในคัมภีร์อัลกุรอานอันเป็นแนวทาง ในการดำเนินชีวิตของมุสลิม ว่าเป็นการกระทำที่สามารถทำได้ หรือเป็นการกระทำที่ต้องห้าม แต่เนื่องด้วยแนวทางการจัดการศพที่ศาสนากำหนด ทำให้ชาวมุสลิมมีความคิดปฏิเสธการผ่า พิสูจน์ศพ ในมุมมองของศาสนาอิสลามมองว่า “ความตายไม่ใช่ความทุกข์” ศาสนาอิสลามเชื่อว่า การตายคือการกลับสู่ความเมตตาของพระเจ้า การตายเป็นเพียงการเปลี่ยนแปลง จากชีวิตที่ต้องพึ่งพาร่างกาย ไปสู่ชีวิตที่ไม่ต้องการร่างกาย ดังนั้นความตายในมุมมอง ของศาสนาอิสลามจึงเปรียบเสมือนการก้าวผ่านประตูจากชีวิตหนึ่งไปสู่ชีวิตซึ่งเป็นนิรันดร์ เป็นการเดินทางสู่ชีวิตใหม่ที่สมบูรณ์กว่า ชาวมุสลิมเชื่อว่าความตายไม่ใช่สิ่งที่น่ากลัว หากแต่ เป็นสิ่งที่พระเจ้าประสงค์ (อาดิบ อับดุลละห์, 2566)

คัมภีร์อัลกุรอานวางหลักเกี่ยวกับการจัดการศพมุสลิมโดยการจัดการศพตามต้องตั้งอยู่ บนพื้นฐานการให้เกียรติและคุ้มครองคุณค่าความเป็นมนุษย์ ถึงแม้ว่าจะอยู่ในสภาพที่เป็นศพ ไร้วิญญาณ ตามหลักศาสนาอิสลามยังคงถือว่าเป็นร่างกายที่มีเกียรติและมีความประเสริฐ ของความเป็นมนุษย์อยู่อย่างสมบูรณ์ ดังนั้น การปฏิบัติต่อศพตามหลักศาสนาอิสลามจะต้อง อยู่บนพื้นฐานของความระมัดระวังไม่ให้เกิดความกระทบกระเทือนหรือเกิดอันตรายต่อศพ ตามความเหมาะสมของสถานการณ์ นอกจากนี้ศาสนาอิสลามยังกำหนดหลักเกณฑ์ในการ จัดการศพไว้อย่างเคร่งครัด กล่าวคือ จะต้องรีบจัดการศพ ห้ามเก็บศพไว้ โดยจะต้องจัด

พิธีกรรมทางศาสนา ละหมาดญะนาซะห์ (มุสลิมไทยโพสต์, คำอ่านละหมาดญะนาซะห์ สอนวิธี ละหมาดญะนาซะห์ ,2566) และดำเนินการฝังศพภายใน 24 ชั่วโมงนับตั้งแต่เสียชีวิต ดังคำกล่าวของท่านศาสดามุฮัมมัด (ซ.ล.) ที่ทรงตรัสไว้ว่า “ท่านทั้งหลายจงรีบเร่งจัดการศพและ ถ้าหากเขาเป็นคนดีก็ควรให้เข้ารับไปรับผลความดีนั้น หากเขาเป็นคนเลวก็เป็นความเลวที่ท่านทั้งหลายควรรีบวางจากบ่าของพวกท่าน” (อะมีน บิน अबดุลลอฮ์ อัช-ชะกอวีย์, 2557) นอกจากนี้ หลักศาสนาอิสลามยังกำหนดให้ผู้ที่จัดการศพจะต้องเป็นเพศเดียวและศาสนาเดียวกับศพเท่านั้น

ด้วยความเชื่อของศาสนาอิสลามเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพที่กล่าวข้างต้น ทำให้เกิดปัญหาในการชันสูตรพลิกศพ ความเชื่อด้านศาสนาและวัฒนธรรมที่ปฏิบัติมาอย่างยาวนานของประชาชนในพื้นที่มักมาก่อนนิติวิทยาศาสตร์เสมอ ชาวมุสลิมไม่เห็นด้วยกับการผ่าชันสูตรพลิกศพ โดยมีมุมมองว่าการใช้มีดผ่าลงไปที่ศพเปรียบเสมือนการทำร้ายร่างกายศพและทำลายศพ ให้เสียหายไปจากเดิมที่ควรจะเป็น ขัดกับหลักศาสนาอิสลามที่วางหลักให้ต้องจัดการศพด้วยความระมัดระวังเปรียบเหมือนผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ และรักษาไว้ซึ่งสภาพศพให้เหมือนเดิม เป็นการรักษาไว้ซึ่งเกียรติ ความประเสริฐของการเป็นมนุษย์ ในทางปฏิบัติผู้ปกครองศพจึงไม่ยินยอมให้เจ้าพนักงานทำการผ่าชันสูตรพลิกศพก่อให้เกิดความยากลำบากในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานและบ่อยครั้งได้ก่อให้เกิดการปะทะกันระหว่างเจ้าพนักงานและประชาชน อันเป็นอุปสรรคในการหาพยานหลักฐานที่จะนำมาซึ่งความยุติธรรม หากวิเคราะห์ตามหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายให้อำนาจเจ้าพนักงานมีสิทธิที่จะใช้อำนาจในการที่จะบังคับนำศพเข้าสู่กระบวนการชันสูตรพลิกศพ ไม่จำเป็นต้องขอความยินยอมจากผู้ปกครองศพ หน้าที่ตามกฎหมายของเจ้าพนักงานมีเพียงแค่การแจ้งให้ผู้ปกครองศพทราบถึงการชันสูตรพลิกศพที่กำลังจะเกิดขึ้นเท่านั้น เจ้าพนักงานสามารถใช้อำนาจตามกฎหมายในการบังคับเอามาซึ่งการชันสูตรได้ ถึงแม้ว่าประมวลวิธีพิจารณาความอาญาจะให้อำนาจแต่เจ้าพนักงานในการบังคับมาซึ่งการชันสูตรพลิกศพเต็มที่ แต่แนวทางในการปฏิบัติของเจ้าพนักงาน/เจ้าหน้าที่ตำรวจต่อศพมุสลิมหากไม่จำเป็นไม่ผ่าเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการกระทำที่ผิดหลักศาสนาอันเป็นการกระทบกระเทือนต่อจิตใจของชาวมุสลิม ทั้งนี้ เพื่อมิให้เป็นการละเมิดข้อบัญญัติทางศาสนาอิสลาม การกำหนดอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติของตำรวจดังกล่าว เป็นการคำนึงถึงหลักศาสนาซึ่งเป็นจุดละเอียดอ่อนของชาวมุสลิม ในทางปฏิบัติเจ้าพนักงานจึงเลือกที่จะไม่ใช้อำนาจบังคับนำศพเข้าสู่กระบวนการผ่าชันสูตรพลิกศพ เนื่องด้วยสภาพสังคม ความเชื่อทางศาสนาของคน

ในสังคมเป็นเรื่องที่อ่อนไหวมาก การที่เจ้าพนักงานใช้อำนาจบังคับที่กระทบและขัดกับความเชื่อของคนในสังคม อาจนำไปสู่การขัดแย้งโดยใช้กำลัง เป็นการกระทบกระเทือนทางจิตใจและก่อให้เกิดการอคติในการทำงานของเจ้าหน้าที่ในอนาคต ซึ่งอาจนำมาซึ่งการปะทะ หรือเข้าขัดขวางการทำงานของเจ้าหน้าที่

ดังนั้นแล้วหากวิเคราะห์ถึงผลของการไม่ชันสูตรพลิกศพจะพบว่าหากกระบวนการยุติธรรมไม่อาจเข้าถึงการชันสูตรพลิกศพได้จะก่อให้เกิดปัญหาและความเสียหายในกระบวนการยุติธรรมเป็นอย่างมาก เนื่องด้วยการชันสูตรพลิกศพเป็นการนำมาซึ่งพยานหลักฐานในการที่จะระบุสาเหตุการเสียชีวิต รวมถึงพยานหลักฐานที่จะนำไปสู่การจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษในกรณีที่เกิดการเสียชีวิตเกิดจากกระทำโดยผู้อื่น การชันสูตรพลิกศพเป็นการรักษาไว้ซึ่งสิทธิของผู้เสียชีวิต กล่าวคือ การที่บุคคลหนึ่งมีสิทธิในร่างกาย สิทธิในการใช้ชีวิตอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนพึงได้รับตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การที่ถูกพรากชีวิตไปโดยไม่ได้รับความยินยอมย่อมจะต้องได้รับการคุ้มครอง คุ้มครองตามกฎหมายในการที่จะรู้ถึงเหตุที่ถูกพรากชีวิต รวมถึงรู้ถึงบุคคลที่ละเมิดสิทธิของตน และนำบุคคลนั้นเข้ารับโทษตามที่กฎหมายกำหนด การไม่ชันสูตรพลิกศพเป็นการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมในการที่จะนำคนร้ายมาลงโทษ เท่ากับเป็นการปล่อยคนร้ายลอยนวลในสังคมซึ่งเป็นผลร้ายต่อสังคมเป็นอย่างมาก สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ทำให้มีศพนิรนามจำนวนมาก ไม่น้อยถูกฝังไว้ตามสถานที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะผู้ตายที่นับถือศาสนาอิสลามซึ่งทางคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับเรื่องร้องเรียนกรณีบุคคลสูญหายและศพที่ถูกฝังอยู่ในกุโบร์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังไม่ได้รับการตรวจชันสูตรว่าผู้ตายเป็นใคร และเสียชีวิตเพราะเหตุใด ญาติไม่ทราบถึงการเสียชีวิตและไม่ได้รับการเยียวยาจากรัฐ จึงควรชุดศพนิรนามเหล่านี้มาตรวจชันสูตรตามกระบวนการนิติวิทยาศาสตร์เพื่อให้ทราบและญาติจะได้้นำศพไปประกอบพิธีทางศาสนาและดำเนินการตามกฎหมายเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบทางคดีต่อไป (สุเมธ ปานเพชร, 2554)

ความสำคัญของการทำความเข้าใจต่อ “ความอ่อนไหวทางวัฒนธรรมที่แตกต่างในเรื่องความตาย” (เพ็ญจันทร์ ประดับมุข เซอร์เรอร์ และอุบลพรรณ อีระศิลป์, 2560) ในกรณีที่เกิดประเด็นปัญหาคาบเกี่ยวระหว่างมิติทางศาสนาและมิติทางสังคมเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติแก่ชาวมุสลิมในประเทศไทย ในปีพ.ศ. 2549 สำนักจุฬาราชมนตรีออกคำวินิจฉัยทางศาสนา (ฟัตวา) ที่ 04/2549 เกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ กล่าวคือ “เกียรติอันพึงเคารพแต่อัลลอฮ์ได้มอบให้มนุษย์ถือเป็นเรื่องใหญ่ที่ต้องรักษาไว้และเกียรติของมนุษย์มิได้จำกัดเฉพาะที่เขายังมีชีวิตอยู่

เท่านั้น ยังครอบคลุมถึงขณะที่มีชีวิตอยู่และเสียชีวิตไปแล้ว จึงเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องดูแลและรักษาไว้ การชุดศพ และการขนย้ายซากศพในหลุมฝังศพคือการละเมิดเกียรติที่อัลลอฮ์ใช้ให้รักษาและป้องกันไว้” (สำนักจุฬาราชมนตรี, 2549) การชุดศพมุสลิมจึงเป็นการที่ต้องห้ามนอกจากในกรณีที่เป็นเท่านั้น ทั้งนี้ ด้วยการเล็งเห็นคุณประโยชน์อันใหญ่หลวงที่จะเกิดขึ้นทั้งในแง่ของการดำเนินคดีและในทางการแพทย์ จึงอนุโลมให้ทำการชันสูตรพลิกศพเป็นกรณีพิเศษที่จำเป็นจริง ๆ เท่านั้น และต้องได้รับการยินยอมจากผู้ปกครองของศพ อิหม่ามประจำมัสยิด คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ตามลำดับ และการชันสูตรพลิกศพจะต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของผู้รู้ทางศาสนาอิสลาม และการปฏิบัติต้องเป็นไปอย่างนุ่มนวล ละมุนละไม ให้เกียรติต่อศพ และเมื่อเสร็จสิ้นการชันสูตรพลิกศพให้รวบรวมชิ้นส่วนของศพทั้งหมดเพื่อนำไปฝังตามหลักการศาสนาอิสลาม

กล่าวโดยสรุปคือ การชันสูตรพลิกศพสามารถกระทำได้เมื่อมีความจำเป็นจริง ๆ โดยเล็งเห็นผลประโยชน์อันยิ่งใหญ่ ในแง่ของการพิจารณาดำเนินคดีและผลประโยชน์ในอนาคตสำหรับวงการแพทย์ในกรณีเสียชีวิตจากโรคระบาดชนิดใหม่ คำวินิจฉัยทางศาสนากำหนดไว้ว่าการชันสูตรพลิกศพจะเกิดขึ้นได้จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองศพและต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของผู้รู้ศาสนาอย่างเคร่งครัด แต่ในทางปฏิบัติจริงผู้ปกครองศพก็ยังคงไม่ให้ความยินยอมในการชันสูตรพลิกศพ เนื่องจากยังคงยึดหลักความเชื่อทางศาสนาและยึดแนวทางในการที่จะต้องปฏิบัติต่อศพอย่างให้เกียรติและนุ่มนวลอันเป็นแนวทางที่ปฏิบัติสืบเนื่องกันมายาวนาน และคำวินิจฉัยทางศาสนาเป็นเพียงคำแนะนำจากผู้ทรงความรู้ในหลักศาสนาอิสลามเท่านั้นไม่ได้มีสถานะเป็นกฎหมายที่สามารถบังคับใช้ได้แต่อย่างใด ประชาชนยังคงยึดหลักแนวทางศาสนา วัฒนธรรมของตนเป็นที่ตั้ง

พินิจกระบวนการชันสูตรพลิกศพตามกฎหมายกับวิถีจารีตปฏิบัติในสังคมของชาวมุสลิมที่มีคุณลักษณะ

ความสอดคล้องกันของกระบวนการชันสูตรพลิกศพอันเป็นหลักกฎหมายของรัฐกับหลักจารีต แนวทางปฏิบัติของศาสนาอิสลามที่มีแนวความคิดปฏิเสธกระบวนการชันสูตรพลิกศพ ทำให้กระบวนการชันสูตรพลิกศพอันเป็นกระบวนการที่จะได้มาซึ่งพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความจริงไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม สิทธิเสรีภาพของผู้เสียชีวิต ในการที่จะทราบสาเหตุการถูกรบกวนชีวิต และนำตัวผู้กระทำความผิดมา

ลงโทษ อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่รัฐจะต้องให้การรับรอง ค้ำครอง และทำให้กระบวนการยุติธรรมดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเกิดประเด็นที่น่าศึกษาว่า รัฐในฐานะผู้ปกครองควรมีมาตรการใดที่จะทำให้กระบวนการชั้นสูตรพลิกศพ สามารถดำเนินต่อไปได้โดยไม่มีข้อจำกัดในความแตกต่างทางศาสนาแต่อย่างใด และประการสำคัญที่กระบวนการนั้นจะต้องดูคุณภาพ ความไม่สอดคล้องคล้อยกันระหว่างกฎหมายรัฐและจารีต แนวทางปฏิบัติของศาสนาอิสลาม โดยไม่กระทบกระเทือนจิตใจ หรือทำลายอัตลักษณ์ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ปัญหาที่เกิดจากการปะทะกันของ 2 บรรทัดฐาน การวางแนวทางในการแก้ไขโดยใช้แนวความคิดหลัก “พหุนิยมทางกฎหมาย” เป็นแนวคิดที่เหมาะสมในการที่จะนำไปสู่ทางออกของปัญหาได้

“พหุนิยมทางกฎหมาย” (Legal Pluralism) เป็นกรณีของการอยู่ร่วมกันของกฎหมาย กฎระเบียบ แนวทางปฏิบัติที่หลากหลายในสังคม ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายจารีตประเพณี กฎหมายบ้านเมือง กฎหมายศาสนาภายในสังคม รูปแบบของระบบบรรทัดฐานของสังคมที่หลากหลายก่อให้เกิดการปะทะขัดแย้งกัน การศึกษารูปแบบความขัดแย้งและวางยุทธศาสตร์การจัดการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างบรรทัดฐานที่แตกต่างเป็นแนวความคิดพื้นฐานในระบบพหุนิยมทางกฎหมาย (Brian Z. Tamanaha, 2563) โดยรูปแบบความแตกต่างของแนวความคิดระบบพหุนิยมทางกฎหมาย แบ่งออกเป็นระบบบรรทัดฐาน 6 แบบ กล่าวคือ

1. ระบบกฎหมายที่เป็นทางการ/บัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษร (Official legal system)
2. ระบบบรรทัดฐานเชิงจารีตประเพณี/วัฒนธรรม (Customary/cultural normative system)
3. ระบบบรรทัดฐานเชิงจารีตศาสนา/วัฒนธรรม (Religious/cultural normative system)
4. ระบบบรรทัดฐานทางเศรษฐกิจ/ทุนนิยม (Economic/capitalist normative system)
5. ระบบบรรทัดฐานเชิงปฏิบัติการ (Functional normative system)
6. ระบบบรรทัดฐานของชุมชน/วัฒนธรรม (Community/cultural normative system)

กรณีดังกล่าวเป็นการปะทะกันระหว่าง 2 บรรทัดฐานที่อยู่ร่วมในสังคมกล่าวคือ การปะทะกันระหว่างระบบกฎหมายและระบบบรรทัดฐานเชิงจารีตศาสนา รัฐจะต้องยอมรับว่าระบบบรรทัดฐานเชิงศาสนาในบางสังคมมีลักษณะที่หลอมรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่อาจ

แยกจากการใช้ชีวิตของคนในสังคมได้ เนื่องจากประชาชนมองว่า ศาสนาเป็นส่วนสำคัญในการดำรงอยู่ หลักศาสนามีลักษณะโน้มเอียงสู่พรมแดนทางอภิปรายและหลักศาสนานี้ทำหน้าที่และมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ศรัทธาเชื่อถือ หากกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติใดฝืนไปจากหลักศาสนาที่มีอิทธิพลต่อสังคม ถึงแม้ว่าตามลำดับขั้นของกฎหมายอาจจะอยู่เหนือกว่าหลักปฏิบัติทางศาสนาของคนในสังคม บังคับได้ตามหลักกฎหมาย แต่การบังคับนั้นอยู่บนพื้นฐานของความไม่เข้าใจของผู้ปฏิบัติของคนในสังคม หากรัฐดูเลขาพริบพึงเหตุผล แนวทางปฏิบัติตามหลักศาสนาของคนในสังคม เพื่อหาแนวทางที่สอดคล้องไปกับการดำเนินการกระบวนการของรัฐ โดยไม่ทำลายอัตลักษณ์หรือวิถีใด เสริมสร้างความเชื่อมั่นของคนในสังคมต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ แนวความคิดพหุนิยมทางกฎหมายจึงเป็นแนวคิดที่สำคัญในการแก้ปัญหาความไม่สอดคล้องดังกล่าว

นอกจากนี้ วิทยาการความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอาจเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาได้ เนื่องจากเหตุผลการปฏิเสธการชันสูตรพลิกศพมุสลิม คือ ความต้องการในการหลีกเลี่ยงการผ่าศพที่เป็นเสมือนการทำร้ายศพ และต้องการรักษาไว้ให้ศพคงสภาพดั้งเดิม จะเป็นการดีกว่าหรือไม่หากนำวิทยาการทางเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในกระบวนการชันสูตรพลิกศพมุสลิมเพื่อหลีกเลี่ยงการผ่าศพ ตัวอย่างเช่นการใช้เครื่องเอกซเรย์คอมพิวเตอร์หรือซีทีสแกน (CT scan) เป็นการตรวจหาความผิดปกติอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกายด้วยลำแสงเอ็กซ์ โดยฉายลำแสงเอ็กซ์ผ่านอวัยวะที่ต้องการตรวจในแนวตัดขวาง และให้คอมพิวเตอร์สร้างภาพ ภาพที่ได้จึงเป็นภาพตัดขวางส่วนที่ต้องการตรวจอย่างละเอียด ซึ่งจะให้ภาพเป็น 3 มิติ ช่วยเห็นความผิดปกติของอวัยวะนั้น ๆ ได้ละเอียดและแม่นยำกว่าการเอกซเรย์ด้วยคลื่นรังสีแม่เหล็กไฟฟ้า (X-rays) ธรรมดา เป็นที่เป็นภาพการตรวจเอกซเรย์เป็นภาพ 2 มิติ ด้วยความสามารถในการสร้างภาพของเครื่อง สามารถแสดงให้เห็นภาพที่มีส่วนประกอบของเนื้อเยื่อ กระดูก และระบบหลอดเลือดอยู่รวมกัน ให้รายละเอียดได้เกือบทุกส่วนของร่างกาย ตั้งแต่ศีรษะจรดปลายเท้า ไม่ว่าจะ เป็นโรคเกี่ยวกับหัวใจและหลอดเลือด โรคกระดูก การได้รับอุบัติเหตุ รวมถึงการแพร่กระจายของโรคมะเร็ง (AVANTI HEALTH & TECHNOLOGY, 2566) ด้วยความสามารถของเครื่องซีทีสแกน หากพัฒนานำมาใช้กับการชันสูตรพลิกศพ อาจจะทำให้ทราบถึงความเสียหายของอวัยวะภายใน เส้นเลือด ตำแหน่งกระดูกที่หัก เป็นการตรวจสภาพศพเบื้องต้นหลังจากการชันสูตรพลิกศพภายนอก ได้มาซึ่งพยานหลักฐานอันจะพิสูจน์ความจริง

ได้มากกว่าการตรวจชั้นสูตรพลิกศพภายนอก หลีกเลี่ยงการผ่าศพและเป็นการรักษาไว้ซึ่งสภาพศพดั้งเดิม อันเป็นเจตนารมณ์ของหลักศาสนาอิสลามที่ชาวมุสลิมต้องการรักษาไว้

สรุป

กระบวนการชันสูตรพลิกศพอันเป็นกระบวนการตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานอันจะพิสูจน์ความจริงเพื่อหาสาเหตุการเสียชีวิต และนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ผู้เสียชีวิตที่รัฐจะต้องเข้ามารับรอง ค้ำครองสิทธิในกรณีที่ถูกพรากชีวิตไปโดยไม่เป็นธรรม แต่เนื่องด้วยกระบวนการชันสูตรพลิกศพไม่สอดคล้องกับแนวปฏิบัติของชาวมุสลิมมีความเห็นว่า “การชันสูตร คือ การทำร้ายศพ และทำลายศพ” ชาวมุสลิมจึงไม่ให้ความยินยอมในการชันสูตรและเข้าขัดขวางการทำงานของเจ้าหน้าที่ ทำให้กระบวนการหาพยานหลักฐานถูกขัดขวาง ไม่สามารถนำมาซึ่งการพิสูจน์ความจริงได้ ทำให้ผู้เสียชีวิตไม่สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และการที่จะได้รับการพิสูจน์สาเหตุที่ถูกพรากชีวิต ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ เป็นการปล่อยตัวคนร้ายให้ลอยนวลในสังคม อาจก่อให้เกิดผลร้ายอย่างใหญ่หลวงกับสังคมในอนาคต หากพิจารณาตามลำดับศักดิ์กฎหมาย เจ้าหน้าที่มีอำนาจตามกฎหมายอย่างสมบูรณ์ในการบังคับศพเข้าสู่กระบวนการชันสูตรพลิกศพ แต่ในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่ยังไม่เลือกที่จะใช้อำนาจบังคับดังกล่าว เนื่องด้วยเรื่องความเชื่อของคนในศาสนา ในสังคมเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนมาก การใช้อำนาจบังคับของเจ้าหน้าที่อาจนำมาซึ่งปัญหาในอนาคตมากมาย เช่น การไม่เชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน การอคติต่อเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน เป็นต้น หากรัฐหาจุดดุลยภาพเพื่อก่อให้เกิดความสอดคล้องกัน ระหว่างบรรทัดฐานทางกฎหมายรัฐ และบรรทัดฐานของจารีต แนวทางปฏิบัติในศาสนาอิสลาม โดยใช้แนวความคิดพหุนิยมกฎหมาย ในการสร้างดุลยภาพ ให้กระบวนการชันสูตรดำเนินต่อไปได้โดยไม่ทำลายอัตลักษณ์ของแนวทางอิสลาม สร้างความเข้าใจแก่ชาวมุสลิมถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการชันสูตรพลิกศพ และสิทธิที่จะต้องสูญเสียไปหากปฏิเสธการชันสูตรพลิกศพ นอกจากนี้ยังนำความก้าวล้ำจากวิทยาการทางวิทยาศาสตร์ที่ก้าวหน้ามาใช้ในการชันสูตรพลิกศพมุสลิม เพื่อหลีกเลี่ยงการผ่าชันสูตรอันเป็นการกระทำที่กระหึ่มกระเทือนต่อหลักปฏิบัติของผู้นับถือศาสนาและจิตใจชาวมุสลิม ท้ายที่สุดแล้ว การสร้างสมดุลระหว่างสิทธิของบุคคลในการนับถือศาสนาของตนกับการแสวงหาความยุติธรรมเป็นงานที่ซับซ้อนซึ่งต้องอาศัยการพิจารณาอย่างรอบคอบและความ

เข้าใจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ประการสำคัญอันน่าขบคิดพินิจดูของการแก้ไขปัญหานี้มิได้เป็นการมุ่งแก้ตัวบทกฎหมายเพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นการสร้างดุลยภาพให้เกิดขึ้นในสังคม โดยการนำแนวคิด หลักการศาสตร์อื่น ๆ เข้ามาประกอบเพื่อหาจุดที่ลงตัว เกิดความเข้าใจระหว่างชาวมุสลิมและกฎหมาย ทำให้กระบวนการยุติธรรมดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

จรัญ โฆษณานันท์. (2556). สิทธิมนุษยชนไร้พรมแดน ปรัชญา กฎหมายและความเป็นจริงทางสังคม. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม.

ธรรมนิติ. (2560). หลักกฎหมายเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพแนวทางและข้อเท็จจริงที่ควรรู้. เรียกใช้เมื่อ 15 กันยายน 2566 จาก <https://www.dharmniti.co.th/law-autopsy/>.ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

เพ็ญจันทร์ ประดับมุข เซอร์เรอร์ และ อุบลพรรณ อีระศิลป์. (2560). โลกทัศน์ของการตายดีของคนไทย: มุมมองทางสังคมวัฒนธรรม. วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย, 13(2), 213.

มุสลิมไทยโพสต์. (2556). คำอ่านละหมาดญานาซะห์ สอนวิธีละหมาดญานาซะห์ (ละหมาดคนตาย). เรียกใช้เมื่อ 15 กันยายน 2566 จาก <https://islamhouse.muslimthaipost.com/article/22342>.

วิฑู พุกษนันต์ และคณะ. (2554). ชันสูตรศพมุสลิม ประสบการณ์จากมาเลเซีย-สิงคโปร์. สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.

สุเมธ ปานเพชร. (2554). ฝ่าชันสูตรศพตามหลักอิสลามนับหนึ่งความเป็นธรรม (อินเทอร์เน็ต). เรียกใช้เมื่อ 15 กันยายน 2566 จาก <https://www.isranews.org/content-page/item/25-73-ฝ่าชันสูตรศพตามหลักอิสลาม-นับหนึ่งความเป็นธรรม-พิสูจน์การตายผิดปกติที่ชายแดนใต้.html>

สำนักจุฬาราชมนตรี. (2549). คำวินิจฉัยทางศาสนา(ฟัตวา)ที่ 04/2549 เรื่องการชันสูตรพลิกศพ.” สำนักจุฬาราชมนตรี (อินเทอร์เน็ต). เรียกใช้เมื่อ 15 กันยายน 2566 จาก

<https://www.skthai.org/th/pages/6799>.

หยุด แสงอุทัย. (2556). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อะมีน บิน อับดุลลอฮ์ อัชชะกอวีย์, (2557). แปลโดย: อุศนา พ่วงศิริ. อัลดุร์อร อัลมุณฑะกอฮ์ มิน อัลกะลีมาตอัลมุลกอฮ์. กรุงริยาต: สำนักงานเผยแพร่และสอนอิสลามอาร์-ร็อบวะฮ์.

อาดิบ อับดุลเลาะห์. (2566). คัมภีร์อัลกุรอาน คือหนทางแห่งชีวิต คือแนวทางแห่งความสำเร็จ. เรียกใช้เมื่อ 15 กันยายน 2566 จาก <https://www.Islammore.com/view/1468>.

AVANTI HEALTH & TECHNOLOGY. (2563). CT scan (Computerized Tomography) หรือ เอกซเรย์คอมพิวเตอร์. เรียกใช้เมื่อ 15 กันยายน 2566 จาก <https://www.avantihw.com/news/3/>.

Brian Z. Tamanaha แปลโดย จริญญา โฆษณานันท์. (2563). ความรู้ความเข้าใจต่อพหุนิยมทางกฎหมาย (Legal Pluralism) จากอดีตสู่ปัจจุบันจากท้องถิ่นสู่ทั่วโลก. รัฐสภาสาร, 5(1), 14.

ICCPR. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง. เรียกใช้เมื่อ 16 กันยายน 2566 จาก <https://humanrights.mfa.go.th/th/humanrights/obligation/international-human-rights-mechanism/>.

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทความเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี สารสนเทศสมัยใหม่*

PROPAGATION OF BUDDHISM IN THE CONTEXT OF CHANGES IN MODERN INFORMATION TECHNOLOGY

ปณณพงศ์ วงศ์ณาศรี¹ และ วีรนุช พรหมจักร²

Punnapong Wongnasri¹ and Weeranuch Promjuk²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻²Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding author E-mail: weranuch13032525@gmail.com

Received 21 November 2023; Revised 8 December 2023; Accepted 26 December 2023

บทคัดย่อ

การเผยแผ่ของพระพุทธเจ้ามีหลากหลายรูปแบบ เช่น การแสดงธรรมเทศนา การสนทนาธรรม การเสวนา การแนะนำสั่งสอน รวมถึงการปฏิบัติตนให้เป็นที่น่าเลื่อมใส และการตอบปัญหาข้อข้องใจสงสัยของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นต้น โดยที่พระพุทธเจ้าได้ทรงประทานแม่แบบในการปฏิบัติของการแสดงธรรม ชี้แจงให้เข้าใจชัดเจนในแต่ละประเด็น แสดงธรรมด้วยจิตเมตตา มุ่งให้ประโยชน์แก่ผู้ฟัง ไม่แสดงธรรมเพราะเห็นแก่ลาภ สักการะ แสดงธรรมไม่ยกตนข่มท่านและไม่เสียดสีข่มขู่ผู้อื่นให้เกิดความกระทบกระเทือน ทั้งนี้เพราะพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สอนมุ่งประโยชน์ต่อมหาชน บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นถึงการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทความเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ เพราะโลกยุคปัจจุบัน เทคโนโลยีสารสนเทศและระบบอินเทอร์เน็ตจะเป็นปัจจัย

* ปณณพงศ์ วงศ์ณาศรี และ วีรนุช พรหมจักร. (2566). การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทความเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 3(6), 121-.

Punnapong Wongnasri and Weeranuch Promjuk. (2023). Propagation of Buddhism in the Context of Changes In Modern Information Technology. Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University, 3(6), 121-;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jpsmbu.2023.48>

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index>

สำคัญของ การศึกษาในอนาคต มนุษย์ในโลกปัจจุบันจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ต้องการพึ่งพาเทคโนโลยี ในการดำเนิน ชีวิต ในการทำงานและสนองความต้องการเพื่อให้ได้มาซึ่งความสุข แม้คำสอน ทางศาสนาบางอย่าง ก็พยายามตีความและอธิบายด้วยเทคโนโลยี มีนักคิดบางท่านพยายาม อธิบายหลักคำสอนใน พระพุทธศาสนา เพื่อให้เชื่อมโยงกับโลกแห่งวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีการตีความให้เข้ายุคสมัยซึ่งยุคปัจจุบันเราปฏิเสธกันไม่ได้ว่าเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องกับ มนุษย์ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้สังคมต้องสัมพันธ์กับเทคโนโลยี ทำให้โลกต้องมีสถานะที่แปร เปลี่ยนไป การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการพัฒนาและแผ่คำสอน เพื่อให้เป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโลก แต่การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าว ต้องเป็นไปอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งไม่เป็นการบิดเบือนพระธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาตามพระไตรปิฎกและเพื่อเป็นการสืบต่อ ดำรงพระพุทธศาสนาให้อยู่คู่กับสังคมไทยสืบไป

คำสำคัญ: การเผยแผ่พระพุทธศาสนา, บริบทความเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี, สารสนเทศ สมัยใหม่

Abstract

The Buddha's propagation took many forms, such as sermons, Dhamma discussions, seminars, and instruction. Including behaving yourself in a way that is respectable. and answering questions and doubts of gods and humans, etc., where the Lord Buddha gave a model for the practice of preaching the Dhamma. Explain clearly for each issue. Preaching Dhamma with a compassionate mind Aimed at providing benefits to listeners Do not preach Dhamma for the sake of making a profit or pay homage. Do not preach Dhamma without arrogating yourself and not being sarcastic and intimidating others to cause repercussions. This is because Buddhism is a religion that teaches to benefit the public. This article aims to demonstrate the propagation of Buddhism in the context of changes in modern information technology.

Because of the present world Information technology and the Internet will be an important factor. future education Humans in today's world therefore inevitably want to rely on technology to live their lives, to work and to satisfy their needs in order to gain happiness. Even some religious teachings Try to interpret and explain with technology. There are some thinkers who have tried to explain the teachings of Buddhism in order to connect them with the world of science and technology. There is an interpretation for the era. In the present era, we cannot deny that technology is involved with humans. inevitably causing society to be related to technology causing the world to have a changing state For the propagation of Buddhism, it is necessary to use information and communication technology as a tool for developing and spreading the teachings. To be the center of world Buddhism But the use of such information technology It must be done with morality and ethics, including not distorting the teachings of Buddhism according to the Tripitaka and in order to continue to maintain Buddhism to co-exist with Thai society forever.

Keywords: Propagation of Buddhism, Context of changes in modern, Information technology

บทนำ

การเผยแผ่พุทธธรรมในสมัยพุทธกาลนั้นจะพบว่า สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมีวิธีดำเนินการในการประสานมนุษย์สัมพันธ์ (Dissemination) โดยทรงตระหนักในเหตุ 3 ประการ อยู่เสมอและในทุก ๆ กรณีที่พระพุทธองค์ทรงดำเนินการเป็นปฐม คือ (1) ทรงค้นหาพื้นเพเดิมของเขา (Finding of Origin) (2) ทรงวิจัยถึงความต้องการของเขา (Diagnose of Need) และ (3) ทรงหยั่งรู้วิธีเข้าถึงจิตใจของเขา (Understanding of People) จึงกล่าวได้ว่าการเผยแผ่ของพระพุทธเจ้าทำกันหลายรูปแบบ เช่น การแสดงธรรมเทศนา การสนทนาธรรม การเสวนา การแนะนำสั่งสอน การปฏิบัติตนให้เป็นที่น่าเลื่อมใสและการตอบปัญหาข้อข้องใจ

สงสัยของเทวดาและมนุษย์ เป็นต้น โดยที่พระพุทธเจ้าได้ทรงประทานแม่แบบหลักในการปฏิบัติ (Principle) การแสดงธรรมให้มีเหตุผลต่อเนื่องกันไปโดยลำดับ ชี้แจงให้เข้าใจชัดเจนในแต่ละประเด็น แสดงธรรมด้วยจิตเมตตา มุ่งให้ประโยชน์แก่ผู้ฟัง ไม่แสดงธรรมเพราะเห็นแก่ลาภ สักการะ แสดงธรรมไม่ยกตนข่มท่านและไม่เสียดสีข่มขู่ผู้อื่นให้เกิดความกระทบกระเทือน ทั้งนี้เพราะพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สอนมุ่งประโยชน์ต่อมหาชน สอนด้วยเหตุผลเป็นศาสนาที่มีในโลกที่องค์ผู้ประดิษฐ์ฐานและผู้เผยแผ่ ไม่ได้สอนให้เชื่ออย่างงมงาย พระพุทธเจ้าได้ตรัสอยู่เสมอว่าให้คิดตรองตรองเสียให้ถี่ถ้วนแล้วจึงเชื่อให้เชื่อภายหลังที่เข้าใจเหตุผลดี ไม่ใช่ให้เชื่อเสียก่อนแล้วจึงเข้าใจภายหลังหลักใหญ่ของพระพุทธศาสนานั้นอยู่ที่เหตุผลและผลทุกประการย่อมมาจากเหตุถ้าไม่มีเหตุก็ไม่มีผล ด้วยเหตุตั้งนี้บทบาทการเผยแผ่มีเหตุผลที่ดีจึงประกาศให้ทราบ มีลักษณะอะลุ่มอล่วย (Compromise) แสดงถึงการมีใจกว้าง ไม่ผูกมัดผู้อื่นด้วยความคิดของตน อีกทั้งการเผยแผ่พุทธธรรม นับว่าเป็นหัวใจของการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาให้วัฒนาสถาพร (ปิ่น มุกข์กันต์, 2514) งานเผยแผ่ที่พระสงฆ์ทำกันอยู่ทั่วไปในปัจจุบันมี ดังนี้

1) งานพระธรรมทูต เป็นงานที่นำพุทธบริษัทและประชาชนทั่วไปให้เกิดความคิดถึงคุณค่าของธรรมะและความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติธรรม สามารถนำธรรมะมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ อย่างวิธีและถูกต้องรวมทั้งสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ในด้านเศรษฐกิจ สังคม การปกครองและสิ่งแวดล้อมประเทศชาติแนวการปฏิบัติงานของพระธรรมทูต (Missionary) ได้แก่ การเทศนาบรรยายธรรม การบรรยาย การสนทนาธรรมมีกถา การนำฝึกปฏิบัติ การนำเป็นพุทธมามกะ การเยี่ยมเยียนพุทธศาสนิกชน การนำพัฒนาท้องถิ่น การสาธิตและการเป็นผู้นำในกิจกรรมทางศาสนา

2) หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) เป็นกิจกรรมของคณะสงฆ์ไทยตามระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล พ.ศ. 2518 มีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาท้องถิ่นระดับตำบลลงสู่หมู่บ้าน โดยให้พระภิกษุในชนบทได้มีบทบาทเป็นแกนนำใน การส่งเสริมวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนนั้น ๆ

3) งานอบรมจริยธรรมนักเรียนตามโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อมุ่งให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อสถาบันพระพุทธศาสนา สามารถปฏิบัติตนตามหน้าที่ชาวพุทธได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมและน้อมนำหลักพุทธธรรมไปประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวันเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

4) การเผยแพร่ทางวิทยุและโทรทัศน์ วารสาร นิตยสารเผยแพร่ธรรม และงานการอบรม เผยแพร่ในต่างประเทศ

จึงกล่าวได้ว่าการเผยแพร่พระพุทธศาสนาคือการทำให้พระพุทธศาสนาขยายวงกว้างออกไปให้แพร่หลาย ได้แก่ การดำเนินการเพื่อให้หลักคำสอนในพระพุทธศาสนาเผยแพร่ออกไป ทำให้มีผู้เคารพเลื่อมใสศรัทธาในพระรัตนตรัย การน้อมนำหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดแก่ผู้ปฏิบัติเหล่านั้น เพราะพระพุทธศาสนาบังเกิดขึ้นเพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลกหัวใจสำคัญของการเผยแผ่คำสอนของพระพุทธศาสนาก็เพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลกโดยให้เกิดประโยชน์สุขตามที่พระพุทธองค์ตรัสไว้พระภิกษุผู้เป็นเจ้าอาวาสและเจ้าคณะทุกชั้นมีหน้าที่จะต้องรับผิดชอบด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจะต้องจัดทำอันเป็นภารกิจประจำตลอดเวลาที่ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสหรือตำแหน่งที่สูงขึ้นไป แยกออกเป็น 2 ประเภท คือ (1) ศาสนกิจการเป็นธุระในการจัดการศึกษา อบรมสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิต และ (2) ศาสนกิจการเป็นธุระในการอบรมและสั่งสอนธรรมแก่คฤหัสถ์ (กรมการศาสนา, 2540)

การเผยแผ่พระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาดำรงผ่านกาลเวลามาเนิ่นนานนับเป็นเวลาพันปีจนกลายเป็นศาสนาหลักศาสนาหนึ่งของโลกได้ นอกจากจะอาศัยพระธรรมอันลึกซึ้งคัมภีร์ภาพแล้ว ยังเป็นเพราะการจัดการคำสอนในพระพุทธศาสนาอันเยี่ยมยอดและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยความเพียรของพุทธสาวกทั้งหลายตั้งแต่อดีตจนปัจจุบันอีกด้วย พระพุทธศาสนาถือกำเนิดขึ้นในดินแดนชมพูทวีปในราว 2,500 กว่าปีที่แล้ว โดยพระพุทธศาสนาถือเป็นศาสนาหลักที่สำคัญของชมพูทวีปในช่วงเวลานั้น ภายหลังพระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพาน ภิกษุบางพวกถือพระวินัยผิดแผกไปจากคำสอนของพระพุทธองค์ พระมหากัสสปะ จึงเป็นประธานในการชำระพระธรรมและวินัยให้บริสุทธิ์ ตรงและเป็นระบบระเบียบ หรือเรียกว่าการทำสังคายนาพระธรรมวินัยซึ่งนับเป็นครั้งแรก ต่อมาภายหลัง จึงมีการบันทึกพระธรรมวินัยเป็นลายลักษณ์อักษร และได้มีการเผยแผ่พระธรรมวินัยนี้ให้ขยายไปสู่อาณาจักรน้อยใหญ่รอบชมพูทวีป การเผยแผ่พระพุทธศาสนาออกจากชมพูทวีปไปยังดินแดนต่าง ๆ นั้น ได้รับการอุปถัมภ์จาก พระเจ้าอโศกมหาราช เมื่อช่วงพุทธศตวรรษที่ 3 การเดินทางเพื่อเผยแผ่คำสอนของพระพุทธเจ้าแบ่งออกเป็น 9 สาย โดยพระโสณะและพระอุตตระได้จาริกมายังดินแดนสุวรรณภูมิซึ่งเชื่อกันว่าเป็นดินแดนอันประกอบไปด้วย ประเทศไทย ลาว เขมร พม่า มาเลเซีย และศรีลังกาในปัจจุบัน ในส่วนของประเทศไทยมีความเห็นว่า “เมืองนครปฐม” น่าจะเป็นดินแดนศูนย์กลางของสุวรรณ

ภูมิ เนื่องด้วยมีการค้นพบโบราณวัตถุ ซึ่งบ่งชี้ถึงช่วงสมัยแรกเริ่มของพระพุทธศาสนา เช่น รูปปั้นกวางหมอบและธรรมจักร (ล้อเกวียน) และองค์พระปฐมเจดีย์ ส่วนทางประเทศพม่าก็ได้เสนอว่าจุดศูนย์กลางของอาณาจักรสุวรรณภูมิที่ซึ่งพระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองนั้นน่าจะอยู่ที่เมือง “สะเทิม” ทางภาคใต้ของประเทศพม่าในปัจจุบันมากกว่าในปัจจุบัน ประเทศไทยมีผู้นับถือศาสนาพุทธเป็นประชากรกลุ่มหลักของประเทศ จึงนับว่าประเทศไทยมีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ ศาสนาพุทธถือว่าเป็นหนึ่งในสถาบันหลักของชาติเคียงคู่กับสถาบันชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์ (ถาปกรณ์ กำเนิดศิริ, 2565)

สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรปุญโญ, 2540) กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้มีสาระดังนี้ คือกิจการเผยแผ่พระศาสนาของวัดและคณะสงฆ์ในปัจจุบัน มีทั้งแบบประเพณี แบบปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพสังคม ปัจจุบันและแบบที่จัดเป็นคณะหรือหน่วยงานเฉพาะจัดขึ้น มีการดำเนินการดังนี้

1) การเผยแผ่ตามประเพณีคณะสงฆ์และตามประเพณีไทย ได้แก่ การเทศนาอบรม สั่งสอนประชาชนตามความประสงค์และโอกาสต่าง ๆ ของพุทธศาสนิกชน

2) การเผยแผ่แบบปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน ได้แก่ การบรรยายธรรม การสนทนาธรรม การปาฐกถาธรรมในที่ประชุม ที่วัด หรือที่อื่น ๆ ในโอกาสต่าง ๆ หรือโดยทาง วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ บันทึกลงแผ่นเสียงหรือแถบบันทึกเสียงนำไปเผยแผ่ในที่อื่น ในโอกาส ต่าง ๆ รวมตลอดถึงการพิมพ์หนังสือเทศน์ หนังสือธรรมะออกเผยแพร่นในหนังสือพิมพ์

3) การเผยแผ่แบบจัดเป็นคณะหรือหน่วยงานเผยแผ่หรือเป็นสถานศึกษาเป็นการประจำหรือครั้งคราว หรือจัดเป็นกิจกรรมพิเศษภายในวัด หรือในหมู่บ้านใกล้เคียง เช่น งานพระธรรมทูตในแดนไกล งานพระธรรมจาริก งานอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) หน่วยสงเคราะห์ พุทธมามกะ ผู้เยาว์และโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ฯลฯ

4) การเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านคลุ้สท์ มีการจัดตั้งเป็นสมาคมเพื่อเผยแผ่ พระพุทธศาสนา เช่น พุทธสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ยุวพุทธสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ สมาคมส่งเสริมพระพุทธศาสนาต่าง ๆ การบรรยายธรรมในที่ ประชุมและทางสื่อมวลชนต่าง ๆ การตั้งชมรมพุทธศาสน์ในมหาวิทยาลัยและโรงเรียนต่าง ๆ ตลอดจนการรักษาพระพุทธศาสนาในสถานรักษาและในที่สาธารณะต่าง ๆ

5) การจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาต่าง ๆ วัดบางวัดได้จัดให้มี ปาฐกถาธรรมเป็นประจำทุกสัปดาห์หรือจัดกิจกรรมหลายประการ เช่น การหล่อเทียน

เข้าพรรษา อาจมีการประกวดกัน วันสงกรานต์จัดให้มีพิธีการสงฆ์พระ การแห่พระธาตุ การแห่พระ การขนทรายเข้าวัด และการก่อเจดีย์ทราย เป็นต้น

การเผยแพร่คือการทำให้ขยายออกไป การทำให้ขยายวงกว้างออกไป ทำให้แพร่หลาย ออกไป การเผยแพร่พระพุทธศาสนาจึงได้แก่การดำเนินงานเพื่อให้หลักธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนาแพร่หลายออกไปในทุกสารทิศ มีผู้ศรัทธาเลื่อมใส เคารพ ยำเกรงในพระรัตนตรัย น้อมนำเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติ มีหลักการใหญ่ ๆ ดังนี้

(1) หลักประโยชน์ 3 การประกาศพระพุทธศาสนาโดยยึดหลักประโยชน์และความสุขของมหาชนเป็นที่ตั้ง ถือเป็นวัตถุประสงค์หลักในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ดังที่พระพุทธเจ้าทรงประทานโอวาทให้แก่เหล่าพระสาวกชุดแรกที่ทรงส่งให้ไปประกาศพรหมจรรย์ว่า “พวกเธอจงเที่ยวจาริกเพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์แก่กุลและมีความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ พวกเธออย่าได้ไปร่วมทางเดียวกันสองรูป จงแสดงธรรมงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์พร้อมทั้งอรรถทั้งพยัญชนะครบบริบูรณ์ บริสุทธิ์”

(2) หลักไตรสิกขา หลักการที่สำคัญอีกประการ คือ ไตรสิกขา คือสิ่งที่เรียกว่าความงามในเบื้องต้น ได้แก่ ศีลงามในท่ามกลาง ได้แก่ สมาธิงามในที่สุด ได้แก่ ปัญญาปรากฏในพระดำรัสที่ส่งสาวกไปเผยแพร่พระพุทธศาสนารุ่นแรกซึ่งถือเป็นหลักการสำคัญในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา การดำเนินงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ฟังได้นั้น หลักนี้ถือเป็นหลักใหญ่ที่ครอบคลุมการปฏิบัติให้บรรลุประโยชน์ที่ตนพึงปรารถนา ดังปรากฏในเมตตาสสูตร ขุททกนิกาย ว่า “ผู้ฉลาดในประโยชน์มุ่งหวังบรรลุสันตบพ ควรบำเพ็ญกรณียกิจ ควรเป็นผู้อาจหาญ ชื่อตรง เครื่องครัดว่าง่าย อ่อนโยนและไม่เย่อหยิ่งควรเป็นผู้สันโดษ เลี้ยงง่าย มีกิจน้อย มีความประพฤติเบา มีอินทรีย์สงบ มีปัญญารักษาดน ไม่คะนอง ไม่ติดในตระกูลทั้งหลายอนึ่ง ไม่ควรประพฤติกุศลความเสียหายใด ๆ ที่จะป็นสาเหตุให้วิญญูชนเหล่าอื่นตำหนิเอาได้”

(3) ศักยภาพของมนุษย์ พระพุทธเจ้าถือหลักว่ามนุษย์เป็นผู้ฝึกได้ มนุษย์สามารถที่จะรู้ตามได้ ถ้าเขาได้ฝึกฝนตนตามหลักการที่แสดง การมองเช่นนี้ เป็นการมองที่ศักยภาพทางปัญญา ของมนุษย์มากกว่ามองในแง่ความแตกต่างในด้านทางร่างกาย ซึ่งถือเป็นหลักใหญ่หลักหนึ่งที่น่าไปสู่การรับสมาชิก การพยายามที่จะทำให้เห็นอุดมการณ์ที่เป็นเหมือนการมองมนุษย์ทุกคนที่จิตใจ มากกว่ามองรูปลักษณะที่แสดงออกมาภายนอกอันจะนำไปสู่การรับ

ฟังคำสอนและนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้โดยใช้วิธีวิเคราะห์ผู้ฟัง

3. หลักการวิเคราะห์ผู้รับสารตามแนวพุทธศาสนา

พระพุทธเจ้าทรงแยกวิเคราะห์ผู้รับสารตามระดับปัญญา ซึ่งแตกต่างไปจากหลักการสื่อสาร ของนักวิชาการตะวันตกที่วิเคราะห์ผู้รับสารตามหลักพื้นฐานง่าย ๆ เช่น ลักษณะทางกายภาพ จิตใจ เช่น หลักทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ให้ข้อคิดว่าบุคคลมีความแตกต่างกันในด้าน บุคลิกภาพ สภาพจิตวิทยา ทักษะคิด ค่านิยม ความเชื่อ แตกต่างกันไป เนื่องจากมีการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน แต่สำหรับพระพุทธองค์ทรงแบ่งบุคคลที่จะสั่งสอนตามระดับปัญญาซึ่งลึกซึ้งกว่านักวิชาการตะวันตก พระองค์จะทรงแสดงธรรม (หรือสื่อสาร) ตามความเหมาะสมของบุคคล

1. ความแตกต่างของบุคคล 4 ประเภท ทรงมองเห็นว่าบุคคลมีความสามารถทางปัญญา แตกต่างกันไปเป็น 4 ระดับ คือ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2566)

(1) อุคฆฏิตัญญู ได้แก่ ผู้มีภูมิปัญญาที่สามารถเรียนรู้และเข้าใจพระธรรมคำสอนได้ทันทีเมื่อได้ฟัง เปรียบเสมือนดอกบัวเจริญเต็มที่ ผลิผลเหนือระดับน้ำ เติร์มที่จะบานได้ทันทีเมื่อได้รับแสงจากดวงอาทิตย์

(2) วิปจิตัญญู ได้แก่ ผู้สามารถเรียนรู้ได้เมื่อมีการอธิบายขยายความเพิ่มเติม เปรียบเสมือน ดอกบัวที่ชูก้านมาถึงระดับพื้นน้ำรอที่จะโผล่พ้นน้ำในวันรุ่งขึ้นและเตรียมบานเมื่อได้รับแสงตะวัน

(3) เนยยะ คือ ผู้ที่อาจเรียนรู้ธรรมด้วยอาศัยความเพียรอย่างยิ่งยวดทั้งด้วยการฟัง การคิด การถาม การท่องบ่น เปรียบเสมือนดอกบัวที่อยู่ใต้น้ำ ต้องการเวลาในการโผล่ขึ้นสู่พื้นผิวน้ำ เพื่อเบ่งบานในโอกาสต่อไป

(4) ปทปรมะ ได้แก่ ผู้ซึ่งไม่อาจเรียนรู้และเข้าใจในพระธรรมวิเศษ แม้จะฟังคิดและท่องบ่น อย่างไรก็ตาม เปรียบเสมือนบัวที่จมติดอยู่ที่ใต้อัน

2. ความแตกต่างของบุคคลโดยจริตนิสัย บุคคลย่อมมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันเนื่องจาก สาเหตุภายใน คือ จริตนิสัย 6 ประการ ได้แก่ บางคนชอบสวยงาม (ราคะจริต) บางคนชอบใช้อารมณ์ หุนหัน พลันแล่น มักโกรธ (โทสะจริต) บางคนก็ปกติลุ่มหลงเร็ว (โมหะจริต) บางคนก็มีความเชื่อความศรัทธาโดยขาดปัญญา (ศรัทธาจริต) บางคนก็มีปกติใช้วิจารณ์ญาณ ก่อนรับฟัง (พุทธิจริต) บางคนก็จัดอยู่ในพวกคิดมาก กังวลมาก หาข้อยุติได้ยาก (วิตกจริต)

3. วิธีการเผยแพร่พระพุทธศาสนา

วิธีการที่ 1 อนุปวาโท ไม่ว่าจะร้ายใคร ไม่โจมตีใคร ไม่โจมตีศาสนาอื่น แต่ใช้ปัญหาบอกว่า พระพุทธศาสนาดีอย่างไร

วิธีการที่ 2 อนุปฆาโต ไม่ทำร้ายใคร ไม่ใช้กำลังเพื่อไปบังคับให้ใครเชื่อ ไม่ทำร้าย ยึดหลักอหิงสาธรรมคือ ไม่เบียดเบียน ใช้ปัญญาในการอ้างเหตุผลจนกระทั่งผู้ฟังอยากลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

วิธีการที่ 3 ปาฏิโมกฺเข จ ส่วโร มีความสำรวมในศีลและมารยาทให้ดี

วิธีการที่ 4 มตตณฺฎตา จ ภตตสมิ รู้จักประมาณในการรับประทาน รวมไปถึงการใช้สอย ปัจจัยสี่ จะได้เป็นทางมาแห่งความเคารพเลื่อมใสของผู้ได้พบเห็น

วิธีการที่ 5 ปนตณฺจ สยนาสนํ นังนอนในที่สงบ นักปฏิบัติธรรมต้องรักความสงบและรักในการอยู่ในที่สงบ

วิธีการที่ 6 อธิจิตเต จ อาโยโค ประกอบความเพียรในอธิจิต ต้องหมั่นฝึกสมาธิเพราะสมาธิ คือ แก่นของการได้บรรลุมรรคผลนิพพาน (มหาปทานสูตร ทีฆนิกาย มหาวรรค เล่มที่ 10, ออนไลน์)

4. หลักการเกี่ยวกับเนื้อหาที่เผยแพร่

(1) สอนจากรูปรธรรมไปหานามธรรม สอนจากสิ่งที่รู้เห็นได้ง่าย เข้าใจกันอยู่แล้วไปยังสิ่งที่รู้ เห็นได้ยากหรือยังไม่เข้าใจ เช่น สอนหลักอริยสัจ 4 ทรงนำเอาทุกข์ เป็นตัวปัญหาขึ้นแสดงก่อน เพราะเห็นได้ง่าย เข้าใจง่าย จากนั้นก็สาวไปหาเหตุของทุกข์แล้วโยงเข้าถึงการดับทุกข์ พร้อมบอกหนทางว่าจะดับทุกข์ได้อย่างไร

(2) สอนลุ่มลึกลงตามลำดับ การสอนเรื่องจริงที่เคยรู้ ไปสู่เรื่องจริงที่ผู้ฟังไม่เคยรู้มาก่อน ได้แก่ สอนแบบอนุปพุทฺธิกา ไตรสิกขา 3 เป็นต้น โดยท่านเปรียบเหมือนการเดินทางลงสู่ทะเล

(3) สอนด้วยอุปรกรณ์เสริม ยกเรื่องที่มาแสดงให้ดูให้ผู้ฟังเห็นด้วยตา ด้วยหู เช่น สอนพระนันทะ โดยทรงนำไปชมนางฟ้า นางอัปสรที่สวยงาม เนื่องจากท่านเป็นคนรักสวยรักงาม เป็นต้น

(4) สอนตรงจุด ตรงประเด็น ไม่วกไปวนมาหรือสอนนอกนอกเรื่อง

(5) สอนแต่พอดีเท่าที่จำเป็น สิ่งที่เขาอยากรู้ ไม่ได้สอนทุกเรื่อง

(6) สอนมีเหตุมีผล ผู้ฟังตรงเห็นจริงตามได้

(7) สอนสิ่งที่มีความหมาย เป็นประโยชน์ มีสาระแก่ผู้ฟัง

5. คุณสมบัติภายนอก (ทางกายภาพ) ของผู้เผยแผ่

คุณสมบัติของผู้เผยแผ่หรือผู้สอนเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ฟังเกิดศรัทธาและยอมปฏิบัติตามในคำสอนอย่างน่าอัศจรรย์โดยผู้สอนพึงมีคุณสมบัติที่ปรากฏภายนอกและคุณสมบัติภายใน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ หมายถึง รูปร่าง หน้าตา น้ำเสียง อากัปกิริยา คือ การแสดงออก เคลื่อนไหว เป็นมารยาททั้งดงาม สังคมยอมรับ เป็นเสน่ห์ ผูกมัดใจคนผู้ได้เห็น มีท่าทีสง่าผ่าเผย งามสง่า สงบเยือกเย็น

6. คุณสมบัติภายในของผู้เผยแผ่

คุณธรรมที่ผู้เผยแผ่พึงปฏิบัติและเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจหลักพุทธธรรมเพื่อจะได้สอนให้ถูกประเด็น ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติโดยมีจุดมุ่งหมายให้ได้รับความสุขความเจริญแก่ผู้ฟัง เป็นที่ตั้งและมีจิตประกอบด้วยเมตตาธรรมเป็นหลัก ดังนี้

(1) ปณิธาน ในการแสดงธรรมต่อผู้ฟัง นักเผยแผ่พึงตั้งจิตไว้ในใจของตนก่อนแสดงว่าจักกล่าวชี้แจงไปตามลำดับเหตุการณ์ พร้อมยกเหตุผลให้สมจริงมาประกอบ แสดงด้วยเมตตาจิต หวังอนุเคราะห์ ไม่ใช่เพื่อหวังลาภสักการะและไม่แสดงธรรมกระทบใครให้เสียหายหรือตำหนิตรง ๆ ทำให้ผู้ฟังเกิดความไม่พอใจ

(2) ปฏิสัมภีทา ความเข้าใจปัญหา แดกฉานในอรรถ (เนื้อหาสาระ) เข้าใจในธรรม (อธิบาย ย่อหรือพิสดารได้) เข้าใจในหลักนิรุกติ (การซ้ำของในภาษา) และเข้าใจในหลักปฏิภาณคือ ไหวพริบในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

(3) พหูสูต การคงแก่เรียน การได้ฟังมาก จำได้ คล่องปาก พ่วงพินิจให้ขึ้นในใจของตนและสามารถขบคิดได้ด้วยทฤษฎีคือเห็นตามได้ด้วยเหตุผลที่เป็นจริง

(5) การรู้จักแสดงธรรมไปตามขั้นตอนการแสดงธรรมไปโดยคำนึงถึงภาวะของผู้ฟังเป็นหลัก โดยเริ่มจากสิ่งที่มองเห็นได้ด้วยตา ไปจนถึงพิจารณาเห็นด้วยปัญญาภายในของตน ได้แก่ เล่าเรื่องทานกถาให้ฟังก่อน (การให้ทาน) ชี้แจงผลดีของการเป็นคนมีศีล มีความประพฤติเรียบร้อยดีงาม จากนั้นก็เล่าเรื่องสวรรค์คือความสุขใจให้ฟังถัดมาและโยงไปเรื่องโทษของกามที่ทำให้มนุษย์ต้องทุกข์กายทุกข์ใจอยู่นั้น ข้อสุดท้ายชี้แจงทางออกจากกามหรือทางออกจากทุกข์โดยวิธีการสลัดทิ้งกาม

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาบริบทความเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สมัยใหม่

สังคมปัจจุบันคือยุคสมัยของโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่ทุกประเทศต่างติดต่อกันด้วยเทคโนโลยีและระบบโทรคมนาคมอันทันสมัย คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องรับเอาไว้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สมาร์ทโฟน (Smartphone) และดิจิทัล (Digital) ได้เข้าครอบงำชีวิตและจิตใจของผู้คนทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับชาวพุทธที่ได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก อันส่งผลสะท้อนต่อความเลื่อมใสศรัทธาที่ชาวพุทธมีต่อพระพุทธศาสนา เป็นเหตุทำให้พุทธศาสนิกชนปฏิบัติธรรมลดน้อยถอยลง และมีแนวโน้มที่น่าสะพรึงกลัวว่าเทคโนโลยีอันทันสมัยเหล่านั้นจะกัดกร่อนและทำลายวิถีชีวิต ตลอดจนวัฒนธรรมอันดีงามของชาวพุทธจนสูญสิ้นไปในที่สุด เพราะเหตุที่ชาวพุทธไม่ได้ยึดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า (Buddha) หรือการยึดถือพระเจ้า (God) องค์หนึ่งองค์ใดเป็นสรณะเหมือนอย่างศาสนาอื่น ชาวพุทธยึดหลักธรรมและการปฏิบัติทาน ศีล และภาวนาเป็นสำคัญ การที่ศาสนาอื่นมีพระเจ้าเป็นที่ยึดทางจิตใจ พวกเขาจึงไม่รู้สึกรู้สึกร้อนใจต่ออิทธิพลและการครอบงำของเทคโนโลยี ไม่รู้สึกกังวลใจต่อการที่ผู้คนของเขาหลงใหลคลั่งไคล้ (Fanaticism) ในเทคโนโลยีเพราะพวกเขาเชื่อมั่นว่าพระเจ้าของพวกเขามีความยิ่งใหญ่และมีมหิทธานภาพ (Majesty) มากกว่าเทคโนโลยีทั้งหลายทั้งปวง ดังนั้น ไม่ว่าเทคโนโลยีจะพัฒนาก้าวหน้าไปอย่างไร ผู้คนของเขายังคงเลื่อมใสศรัทธาต่อพระเจ้าของเขาเหมือนเดิมและเชื่อว่าพระเจ้าจะมารับดวงวิญญาณของเขาเมื่อความตายมาถึง แต่ศาสนาพุทธของเราเน้นการปฏิบัติธรรม ไม่ได้ยึดพระเจ้า แต่การปฏิบัติธรรมและการนั่งวิปัสสนากรรมฐานของชาวพุทธไม่ใช่เป็นเรื่องง่ายเหมือนอย่างการยึดพระเจ้า (Clinging to God) เพราะต้องอาศัยความเพียรพยายาม (Perseverance) มีความมุมานะและอดทนอย่างมากเพื่อฟันฝ่าความยากลำบากในการปฏิบัติธรรมของชาวพุทธ จนเป็นที่น่าหวั่นเกรงว่าชาวพุทธจะแพ้อภัยจากการครอบงำของโลกดิจิทัล เทคโนโลยีอันทันสมัยเหล่านั้นจะดูดกลืนวิถีชีวิตและจิตวิญญาณของชาวพุทธให้เสื่อมถอยไปจากศีล สมาธิ ปัญญาและจมหายไปในความมืดมนอนธการ (Darkness) ชาวพุทธที่ปฏิบัติธรรมและเข้าถึงธรรมะในระดับหนึ่งแล้ว ย่อมตระหนักดีว่าการสวดมนต์ให้พระเจ้าทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดปีติสุขและความอึดเอิบทางใจ ปีติสุขจากการปฏิบัติธรรมดังว่านี้จะช่วยคุ้มครองและขัดเกลาจิตวิญญาณและนำพาตัวเขาให้รอดพ้นไปจากอิทธิพลและการครอบงำของเทคโนโลยีที่ลึกลับเข้า

มาในยุคปัจจุบัน ผู้ปฏิบัติธรรมและผู้สวดมนต์ไหว้พระอยู่เสมอจะตระหนักดีว่าปีติสุขจากการสวดมนต์ย่อมดีเลิศประเสริฐกว่าความสุขจากการเล่นเกมหรือแชตไลน์ (Chat Line) ผู้สวดมนต์ไหว้พระจึงไม่ถูกครอบงำและไม่ลุ่มหลงไปในโลกดิจิทัลเหล่านั้น เหมือนดั่งองค์พระศาสดาและสงฆ์สาวกทั้งหลายที่ได้ละทิ้งความสุขทางโลกีย์ที่ได้จากบริษัท บริวารและภักตริพย์ทั้งหลายเพื่อเข้าสู่เพศบรรพชิตและเพื่อปฏิบัติธรรม หลังจากนั้นพระองค์ไม่เคยหวนกลับไปใส่ใจหรือยินดีกับโลกีย์วิสัย (Mundane) ในสิ่งเหล่านั้นอีกเลย นี่เป็นเพราะความสุขสงบทางธรรมย่อมอยู่เหนือความสุขอื่นใดทั้งปวง จึงเป็นที่แน่ใจว่าปีติสุขจากการสวดมนต์ไหว้พระเป็นความสุขที่อยู่เหนือกว่าความสุขที่มาจากเทคโนโลยี (ประสิทธิ์ พงกษาจารย์สิริ, 2560, ออนไลน์)

พระพุทธศาสนา (Buddhism) ได้ดำรงอยู่ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกมายาวนานถึง 2500 กว่าปี จนถึงยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งเทคโนโลยีดังกล่าวได้เชื่อมโยงให้โลกมีความเป็นหนึ่งเดียวกัน (Globalization) มวลมนุษยชาติสามารถเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว สำหรับในมิติของพระพุทธศาสนานั้น เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านบวกและด้านลบต่อพระพุทธศาสนา ตัวอย่างของผลกระทบด้านบวก เช่น การเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างรวดเร็ว กว้างขวางทั่วโลก ผู้คนสามารถเข้าถึงพระธรรม คำสอนผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้โดยสะดวกทุกที่และทุกเวลา ในขณะเดียวกันก็ส่งผลกระทบด้านลบ เช่น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การเผยแผ่คำสอนของพระพุทธศาสนาที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม และการดูหมิ่นพระพุทธศาสนาโดยกลุ่มคนต่างศาสนา รวมทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ ที่จับต้องได้ แก้ปัญหาในชีวิตให้พวกเขาได้และมีความล่อตาล่อใจมากกว่าจนช่องว่าง (Gap) ระหว่าง “คน” กับ “ศาสนา” ยิ่งอยู่ห่างกันมากขึ้น เนื่องจากเป็นยุคสมัยแห่งการไร้พรหมแดนแห่งการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสารสนเทศ มีส่วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับมนุษย์เป็นอย่างมาก ดังนั้น เมื่อนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ย่อมเกิดผลกระทบจากเทคโนโลยีดังกล่าวทั้งในแง่บวกและแง่ลบ ซึ่งประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศในด้านอำนวยความสะดวกให้กับชีวิตของมนุษย์นั้นมีมากมาย ทั้งในเรื่องการติดต่อสื่อสารระหว่างกันและเรื่องอื่น ๆ แต่ประเด็นสำคัญคือเรื่องจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีเพราะในโลกของการสื่อสารที่ไร้พรหมแดนอาจทำให้ข้อมูลสารสนเทศที่แต่ละท่านได้รับอาจมีเนื้อหาแบบเหมาะสมและไม่เหมาะสม ทั้งนี้จะพบว่าการส่งผ่านข้อมูลระหว่างกันนั้น จะเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล และข้อมูลดังกล่าวอาจทำให้บุคคลที่สามเกิดความเสียหายได้ แม้กระทั่งเนื้อหาสารสนเทศที่ปรากฏอยู่ในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนั้น อันเป็นเรื่องยากเกินจะควบคุมที่มีให้มีเนื้อหาอันไม่เหมาะสม เพราะ

ปัจจุบันกลไกของรัฐ มีความพยายามเข้าไปจัดการปัญหาดังกล่าว แต่ก็มีข้อจำกัดในหลาย ๆ ประการที่ไม่อาจสามารถเข้าไปจัดการได้ทั้งหมด ทางออกของการแก้ไขปัญหาดังกล่าวดูเหมือนหนึ่งว่าจะต้องหันกลับมาให้ความสำคัญกับประเด็นทางจริยธรรมทางด้านศาสนาในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสร้างสรรค์มากกว่าที่จะทำลาย เพราะฉะนั้นจึงต้องปลูกฝังจิตสำนึกในเรื่องทางจริยธรรมด้านศาสนา จึงเป็นสิ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหามาในเรื่งดังกล่าวได้ในระยะยาว และผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศต่อพุทธศาสนา และกระแสจากการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศนั้น มีผลกระทบ (Effect) ทั้งต่อพุทธศาสนาและสังคมโลกโดยรวมอันสืบเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างไม่ระมัดระวังย่อมเกิดผลดังต่อไปนี้ (สุภาพรณ กลิ่นนาค, 2557, ออนไลน์)

1) ย่อมเกิดผลกระทบด้านศีลธรรม ยุคสมัยการติดต่อสื่อสารแบบรวดเร็วของระบบเครือข่ายมีผลก่อให้เกิดโลกที่ไร้พรหมแดน หากเมื่อพิจารณาศีลธรรมของแต่ละประเทศพบว่ามีความแตกต่างกัน ประเทศต่าง ๆ บุคคลผู้อยู่ร่วมกันได้ด้วยจารีตประเพณี (Tradition) โดยมีศีลธรรมความดีงามของแต่ละประเทศนั้น ๆ มีการแพร่ภาพหรือข้อมูลข่าวสารที่ไม่ดีไปยังประเทศต่าง ๆ ย่อมมีผลกระทบต่อความรู้สึกของบุคคลในประเทศนั้น ๆ ที่นับถือศาสนาอันแตกต่างกันออกไป

2) ย่อมเกิดผลกระทบการละเมิดสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล เพราะการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลหรือรูปภาพต่อสาธารณะชนอาจเป็นข้อมูลที่ไม่เป็นจริง หรือยังไม่สามารถพิสูจน์ความถูกต้องออกสู่สาธารณะชนได้ ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลโดยไม่สามารถป้องกันตนเองได้ ซึ่งการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลเช่นนี้ จึงได้มีกฎหมายออกมาให้ความคุ้มครองและควบคุมการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง

3) ย่อมเกิดผลกระทบการมีส่วนร่วมของบุคคลในสังคมลดน้อยลง ในปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถทำให้เกิดความสะดวก รวดเร็วจากการสื่อสาร และจากการทำงานในระบบต่าง ๆ ที่สำคัญยังมีอีกด้านหนึ่งกับการมีส่วนร่วมของกิจกรรมทางด้านสังคม ย่อมมีการพบปะสังสรรค์กันนั้นโอกาสอาจน้อยลงไปเรื่อย ๆ เพราะบุคคลเหล่านั้นย่อมอยู่แต่ในอินเทอร์เน็ตในโทรศัพท์มือถือ Internet in Telephone ใน Facebook และใน Line เป็นต้น

4) ย่อมเกิดผลกระทกออาชญากรรมบนระบบเครือข่าย (Cyber Threat) จะเห็นได้ว่าความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ย่อมก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม

รูปแบบใหม่ เช่น อาชญากรรมทางด้านการขโมยข้อมูลสารสนเทศ การขโมยความลับ การหลอกลวง รวมถึงการบ่อนทำลายข้อมูลจากการใช้โปรแกรมไวรัสหลากหลายรูปแบบ เป็นต้น

5) ย่อมเกิดผลต่อการรับวัฒนธรรม โดยการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของบุคคลในสังคมโลก ย่อมทำให้การแสดงออกทางพฤติกรรม ด้านการแต่งกาย ด้านการบริโภคด้วยการมอมเมาเยาวชนในรูปแบบของการเล่นเกมอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาอารมณืด้านจิตใจของเยาวชน ทำให้เกิดการกลืนวัฒนธรรมวิถีเดิมของแต่ละประเทศ ซึ่งแสดงถึงเอกลักษณ์ของสังคมนั้น ๆ

กล่าวโดยสรุป พระพุทธศาสนาได้ดำรงอยู่ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกมายาวนานถึง 2500 กว่าปี จนถึงยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแบบไร้พรมแดนแห่งการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสารสนเทศมีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับมนุษย์เป็นอย่างมาก เมื่อนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ ย่อมเกิดผลกระทบจากเทคโนโลยีดังกล่าวทั้งในแง่บวกและแง่ลบ ประเด็นในแง่ลบมีผลกระทบพุทธศาสนาด้้านลบ คือ (1) ย่อมเกิดผลกระทบด้านศีลธรรม (2) ย่อมเกิดผลกระทบการละเมิดสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล (3) ย่อมเกิดผลกระทบการมีส่วนร่วมของบุคคลในสังคมลดน้อยลง (4) ย่อมเกิดผลการก่ออาชญากรรมบนระบบเครือข่าย และ (5) ย่อมเกิดผลต่อการรับวัฒนธรรม โดยการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของบุคคลในสังคมโลก ส่วนคุณค่าทางพุทธศาสนาควรนำมาปรับใช้ คือ (1) ความพอดีและความสันโดษ คือใช้เทคโนโลยีหรือเสพวัตถุแต่พอดี ทั้งในแง่เวลาและปริมาณ (2) มีสติ สติช่วยให้เราไม่หลงเพลินกับการเสพเทคโนโลยี รู้จักหยุดเมื่อถึงเวลา ถ้าไม่มีสติ ก็จะหลงจนเพลิน จนเสียงานเสียการ (3) ต้องรู้จักคุณและโทษของทุกสิ่งมีทั้งคุณและโทษ ใช้ให้มันเป็นคุณมากกว่าโทษ 4) แยกแยะระหว่างคุณค่าแท้กับคุณค่าเทียม ใช้หรือบริโภคสิ่งต่าง ๆ โดยมุ่งคุณค่าแท้มากกว่าคุณค่าเทียม ย่อมแสดงให้ทราบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างไม่ถูกต้องแล้วย่อมเกิดผลด้้านลบไม่ว่าจะเป็นโดยส่วนตัวบุคคล (Personal) หรือโดยส่วนรวม (Public) ในวงกว้าง โดยตรงกันข้ามหากบุคคลใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างถูกต้องหรือผิดพลาดน้อยที่สุดย่อมเกิดประโยชน์อย่างมหาศาล

เทคโนโลยีสารสนเทศ ข้อมูล (Data) คือ ข้อเท็จจริงที่อยู่ในรูปของตัวเลขหรือสัญลักษณ์ที่มีความหมายเฉพาะตัว ไม่ได้แสดงความสัมพันธ์ใด ๆ และไม่สามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจได้โดยตรง สารสนเทศ (Information) หมายถึง ข้อมูลที่ได้ผ่านการประมวลผลแล้วสามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อประกอบการตัดสินใจได้ เทคโนโลยี (Technology) คือการประยุกต์เอาความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาทำให้เกิดประโยชน์ต่อมนุษย์ เป็นเครื่องมือที่ช่วยประมวลผลข้อมูลสารสนเทศนั่นเอง โดยเทคโนโลยีสารสนเทศ

(Information Technology: IT) หมายถึง เทคโนโลยีสำหรับการ ประมวลผลสารสนเทศซึ่งครอบคลุมถึงการรับ-ส่ง การแปลง การจัดเก็บ การประมวลผลและการสืบค้น ดังนั้นเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงเป็นการพัฒนาการด้านการจัดการข้อมูลตั้งแต่การรับข้อมูลเพื่อนำมาจัดเก็บข้อมูล อย่างเป็นระบบ ลดความซับซ้อนในการจัดเก็บข้อมูล มีความสะดวกรวดเร็วในการค้นข้อมูลมาใช้งาน กำหนดสิทธิผู้เกี่ยวข้องกับการใช้ข้อมูลในระบบและจะปรับเปลี่ยนการให้บริการข้อมูลไปตามกระแสการพัฒนาของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์

เทคโนโลยีสารสนเทศกับการเผยแผ่พุทธศาสนา

ในปัจจุบันการสื่อสารมีการพัฒนาไปถึงระดับเครือข่ายทั่วโลก (Internet) การส่งข้อมูลไป ทั่วโลกอย่างไร้พรมแดน แต่การเผยแผ่พระพุทธศาสนาต้องอาศัยสื่อทางสารสนเทศ โดยเฉพาะทาง เอกสาร หนังสือต่าง ๆ ยังจำเป็นต้องใช้เป็นหลัก เพราะให้ประโยชน์แบบ ประโยชน์สูง ประหยัดสุดทั้งยังเป็นหลักฐานเก็บรักษาไว้ได้ในระยะเวลาอันเหมาะสมแก่ผู้ศึกษา (ผู้รับข้อมูล สารสนเทศ) และสะดวกในการผลิต การเผยแผ่ได้อย่างกว้างไกลมากยิ่งขึ้น การเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางอินเทอร์เน็ตเข้าถึงคนได้เป็นจำนวนมาก และในวงกว้าง แต่ประชาชนบางคนยังมองพระสงฆ์ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตในทางที่น่าสงสัยว่าอาจจะไม่ใช้ในการจัดทำเนื้อหาทางศาสนาอย่างเดียว พระสงฆ์บางกลุ่มหากไม่มีกฎระเบียบในการใช้อินเทอร์เน็ต อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายได้ง่าย ดังนั้น คณะสงฆ์ควรมีองค์กรสนับสนุนควบคุมดูแลการใช้อินเทอร์เน็ต (Internet) เพราะมีแนวโน้มว่าวัดต่าง ๆ จะเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางอินเทอร์เน็ตมากขึ้น เพราะจำนวนเว็บไซต์ของวัดเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนโดยในปีพ.ศ. 2549 มี 709 เว็บไซต์ แต่ปี พ.ศ. 2552 พบว่ามีถึง 1,026 เว็บไซต์

โลกยุคปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบอินเทอร์เน็ตจะเป็นปัจจัยสำคัญของการศึกษาในอนาคต มนุษย์ในโลกปัจจุบันจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ต้องการพึ่งพาเทคโนโลยีในการดำเนิน ชีวิต ในการทำงานและสนองความต้องการเพื่อให้ได้มาซึ่งความสุข แม้คำสอนทางศาสนาบางอย่างก็พยายามตีความ (Interpretation) และอธิบายด้วยเทคโนโลยี มีนักคิดบางท่านพยายามอธิบายหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาเพื่อให้เชื่อมโยงกับโลกแห่งวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีการตีความให้เข้ากับยุคสมัยของ อนุช อาภาภิรม เรื่องเทคโนโลยีกับสวรรค์ ความว่า “ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีปัจจุบันสามารถสร้างสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ สำหรับผู้คนในโลกได้แล้ว เช่น อานุภาพของ สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ได้แก่ อารูธสายฟ้าซึ่งเป็นอาวุธประจำตัว มีอานุภาพทำลายล้างสูงและมีรัศมีทำการไกล อาจเทียบได้กับปืนไฟ

เครื่องบินรบ ซีปนาวูธและอาวุธนิวเคลียร์ สวรรค์อันสวยงามทั้งหลายดูได้จากสตรีที่แต่งกายด้วยพัสดราภรณ์อันหรูหราซึ่งพบได้ในงานสังสรรค์และสามารถเห็นตัวอย่างได้จากแฟชั่นโชว์ (Fashion) เป็นต้น

สังคมเทคโนโลยี ในยุคปัจจุบันเราปฏิเสธกันไม่ได้ว่าเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องกับมนุษย์ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้สังคมต้องสัมพันธ์กับเทคโนโลยี ทำให้โลกต้องมีสถานะที่แปรเปลี่ยนไป สังคมโลกเปลี่ยนจากสังคมเกษตรอุตสาหกรรมมาเป็นสังคมแห่งข้อมูลสารสนเทศ ทำให้คนทั่วโลก ติดต่อกันได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น ยุคสมัยนี้เราพูดได้ในแง่หนึ่งว่าเป็นยุคของเทคโนโลยี ความจริงนั้นยุคนี้มีชื่อเรียกกันหลายอย่าง จะเรียกอย่างไรก็แล้วแต่ จะเน้นให้อะไรเป็นสิ่งที่แสดงถึง ความเจริญที่สำคัญของยุค แต่ไม่ว่าจะเรียกเป็นยุคอุตสาหกรรมก็ดีเป็นยุคอวกาศก็ดีหรือจะเป็นยุคที่กำลังมีศัพท์ขึ้นมาใหม่ว่ายุคสารสนเทศคือยุคข่าวสารข้อมูล ขณะที่ข้อมูลข่าวสารทางจิตนิยมแทบจะไม่มีสภาพทั่วไปในและในสถานการณ์โลกปัจจุบันนี้ข่าวสารข้อมูล (Information) มีอิทธิพลอย่างกว้างขวางและมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลให้ข้อมูลและข่าวสารแพร่กระจายไปในเวลาอันรวดเร็ว ครอบคลุมไปทั่วโลก ทำให้โลกแคบลงเหมือนเป็นชุมชนเดียวกันเป็นหมู่บ้าน (Global Village) การเชื่อมโยงด้านสารสนเทศเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างโอกาสทางการศึกษาและการพัฒนาตนเองทำให้เข้าถึงแหล่งความรู้ที่ต้องการได้มากขึ้น เป็นระบบการเรียนรู้ที่ เปิดกว้าง ไม่จำกัดเวลา สถานที่และเข้าถึงผู้คนได้มากที่สุด ดังนั้น ควรตระหนักถึงความสำคัญของการใช้สื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอินเทอร์เน็ตถูกใช้กันอย่างแพร่หลายทั่วโลก มีเว็บไซต์ต่าง ๆ มากมาย และทางการเผยแพร่ธรรมะผ่านทางอินเทอร์เน็ตจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งชาวต่างชาติที่สนใจศึกษาศาสนาพุทธก็มีมากยิ่งขึ้นตามมาด้วยและมีเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในเรื่องต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นชุมชนเมืองแห่งใหม่ของโลก เป็นชุมชนของคนทั่วทุกมุมโลก เป็นช่องทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ไม่จำกัดพรหมแดน ไม่จำกัดสถานที่และไม่จำกัดเวลา การกระจายข้อมูลข่าวสารในระบบอินเทอร์เน็ตมีค่าใช้จ่ายต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับช่องทางอื่น ๆ เช่น สื่อโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น นอกจากนั้นสื่ออินเทอร์เน็ตยังสามารถนำเสนอได้ทั้งข้อความ ภาพ เสียง วิดีโอและสามารถสนทนาโต้ตอบกับผู้ชมได้ด้วย เหตุนี้เององค์กรต่าง ๆ ทั่วโลกจึงหันมาใช้บริการอินเทอร์เน็ตจำนวนมากจากข้อมูลของ Internet World Stats Usage and Population Statistics ได้รายงานไว้ว่า จากประชากรทั่วโลก จำนวน 6,710,029,070 คน มีผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตมากถึง 20,783,419 คน มีจำนวนผู้ใช้เพิ่มมากขึ้นจากปี พ.ศ. 2543-2551 จำนวน 342.2% และนับวัน

ยังมีผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงมีการนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือนี้ให้เกิดประโยชน์ในการเผยแผ่พุทธศาสนา เพราะหากจะใช้วิธีการเผยแผ่พุทธศาสนาแบบเดิมอาจเข้าไม่ถึงสังคมยุคใหม่หรือคนรุ่นใหม่ก็เป็นได้ เพราะสังคมสมัยปัจจุบันประชาชนไม่ค่อยมีเวลาไปปฏิบัติธรรม ฟังเทศน์หรือศึกษาพระธรรมคำสอนที่วัดเหมือนสมัยอดีตที่ผ่านมา การเผยแผ่พระธรรมคำสอนผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถทำให้เข้าถึงประชาชนได้ง่ายและกว้างขวางมากที่สุด ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ผู้ใช้อยู่ที่ไหนเวลาใดก็สามารถที่จะเข้าไปศึกษาพระธรรมคำสอนได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นที่ทำงาน ที่บ้าน หรืออยู่ในต่างประเทศก็ตาม

สรุป

ปัจจุบันการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีหลายรูปแบบหลากหลายวิธี เพื่อให้เข้ากับยุคสมัยก็ต้อง อาศัยเทคโนโลยีเข้ามาช่วย การเผยแผ่หลักพุทธธรรมไม่เฉพาะคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่ต้องครอบคลุมกับผู้ฟังทุกกลุ่ม เข้าใจง่าย ฟังสนุก และนำไปปฏิบัติได้จริง ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และจากสถานการณ์ในปัจจุบันตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปทำให้คนเข้าวัดปฏิบัติธรรมน้อยลง และโดยเฉพาะช่วงที่โรคระบาด โควิด - 19 ยิ่งทำให้ประชาชนไม่ได้มีกิจกรรมในการเข้าถึงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ดังนั้นพระสงฆ์จึงมีความจำเป็นจะต้องมีกลยุทธ์การขับเคลื่อนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทความเปลี่ยนแปลงด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เพื่อการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย เพื่อลดปัญหาสภาพจิตใจที่หดหู่ที่เกิดจากปัญหาเศรษฐกิจ และสังคมที่เลวร้าย และเป็นการดึงเยาวชนให้หันมาสนใจธรรมะในรูปแบบที่หลากหลาย รวมทั้งเป็นการลดปัญหาพฤติกรรมการแสดงออกของพระสงฆ์ที่แสดงออกทางสื่อออนไลน์ในทางที่ไม่เหมาะสมและไม่สำรวม เป็นการหาทางออกร่วมกันระหว่างวิธีการเผยแผ่คำสอนของพระพุทธเจ้าแบบสมัยใหม่ เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงและเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กว้างขวางไปทั่วโลก ภายใต้บริบทและแนวโน้มของประชากรโลกที่จะใช้ชีวิตในโลกออนไลน์หรืออินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผ่านเครื่องมือต่าง ๆ ทั้งเครื่องคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์เคลื่อนที่ ดังนั้น ประเทศไทยควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการ พัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโลก แต่การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าว ต้องเป็นไปอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งไม่เป็นการบิดเบือนพระธรรมคำสอน

ของพระพุทธศาสนาตามพระไตรปิฎก เพื่อเป็นการสืบต่อดำรงพระพุทธศาสนาให้อยู่คู่กับ
สังคมไทยสืบไป

เอกสารอ้างอิง

กรมการศาสนา. (2540). คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยเรื่องการคณะสงฆ์และการศาสนา.

กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา.

ถาปนกรณ กำนิตศิริ (2565). การเผยแผ่พระพุทธศาสนา. เรียกใช้เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2565.

จาก <https://www.truelookpanya.com/learning/detail/34837>.

ประสิทธิ์ พุกษาจารย์สิริ. (2560). พระพุทธศาสนากับโลกดิจิทัล. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม

2565 จาก: https://www.matichon.co.th/columnists/news_426555

ปิ่น มุกข์นิต. (2514). แนวสอนธรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คลังวิทยา.

มหาปทานสูตร ทีฆนิกาย มหาวรรค พระไตรปิฎกเล่มที่ 10. เรียกใช้เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม

2565 จาก http://www.84000.org/tipitaka/read/m_siri.php?B=10&siri=1

สมเด็จพระมหาธีรราชมิ่งคลาจารย์. (ช่วง วรบุญโญ). (2540). การเผยแผ่พระพุทธศาสนา.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

สุภาพรรณ กลิ่นนาค. (2557). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับผลกระทบด้านพุทธศาสนา.

เรียกใช้เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2565 จาก

<https://phd.mbu.ac.th/index.php/201408-28-08-57-4/99-2014-09-19-23-56->

30

การทำความเข้าใจแนวคิดเรื่อง Mythos และ alētheia ของกรีก
โบราณผ่านเรื่องการกำเนิดทวยเทพ (Theogony) ของ Hesiod*
ON HESIOD'S THEOGONY: TO UNDERSTAND THE CONCEPTS OF
MYTHOS AND ALĒTHEIA

ณัฐญาณ งามขำ

Nathiya Ngarmkham

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Department of Political Science Faculty of Social Sciences Srinakharinwirot University, Thailand

Corresponding author E-mail: Ngarmkhamnathiya@gmail.com

Received 14 November 2023; Revised 4 December 2023; Accepted 26 December 2023

บทคัดย่อ

บทความชิ้นนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อทำการศึกษาและให้คำอธิบายพื้นฐานเกี่ยวกับบทประพันธ์เรื่อง Theogony ของ Hesiod ในฐานะของตัวอย่างที่ใช้ในการอธิบายเกี่ยวกับลักษณะสำคัญของระเบียบวิธีการอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในแบบ Mythopoeic อันเป็นแบบวิธีที่ผู้คนในยุคกรีกโบราณใช้อธิบายเกี่ยวกับการกำเนิดโลก (Cosmogony) ผ่านการขับขานตำนานหรือนิทานปรัมปรา (Mythos) ในรูปของบทกวีมุขปาฐะ (Oral Poetry) โดยการใช้สองเครื่องมือในการศึกษาได้แก่ การอ่านตัวบท (Close Reading) และศัพทมูลวิทยา (Etymology) บทความได้ชี้ให้เห็นว่าระเบียบวิธีแบบ Mythopoeic นี้มีลักษณะเด่นอยู่ที่การใช้คำเปรียบเปรยและบุคลาธิษฐานเพื่อใช้ในการอ้างถึงความเป็นจริง (truth-alētheia) ของเรื่องเล่าและตำนาน ซึ่งแนวความคิดเกี่ยวกับความจริงที่ว่ามีลักษณะของการอ้างอิงกลับไปจุดเริ่มต้น (the beginning- archē) การสูญหาย/ซุกซ่อนและการค้นหา การอ้างถึงความเป็น

* ณัฐญาณ งามขำ. (2566). การทำความเข้าใจแนวคิดเรื่อง Mythos และ alētheia ของกรีกโบราณผ่านเรื่องการกำเนิดทวยเทพ (Theogony) ของ Hesiod. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 3(6), 139-155.

Nathiya Ngarmkham. (2023). On Hesiod's Theogony: To Understand the Concepts of Mythos and ALĒTHEIA. Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University, 3(6), 139-155.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jpsmbu.2023.49>

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index>

สากลและความคงสัมบูรณ์ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามวันเวลา กล่าวคือมีรูปแบบที่มีความสืบเนื่อง
ส่งต่อไปยังยุคสมัยปรัชญาโดยไม่ได้มีความแตกต่างกันไปแบบสิ้นเชิงอย่างที่เรเคยเข้าใจ

คำสำคัญ: Mythopoeic, เฮโคโนนี, ทฤษฎีกำเนิดจักรวาล, บทกวีมุขปาฐะ

Abstract

This article has an aim to study Hesiod's Theogony in order to understand Mythopoeic Methodology, the methodology through which ancient Greek poets explained the birth of nature and the world in the pre-philosophical period. Theogony is considered to be the best example of cosmogony in the ancient Greek era. Myth, in the form of oral poetry, employs two devices, analogy and personification, to explain the idea of nature and truth. Besides the idea of remembering and finding, the concept of "truth" in the mythopoeic demonstrates the idea of universality and the beginning of things (ἀρχή- archē). This, therefore, suggests that there is a continuity of thoughts between the period of mythopoeic and philosophy. The article uses close Reading and Etymology as its study methods. Therefore, it is recommended that the Bachelor of Laws program be offered at more Buddhist universities in Thailand to cover the provision of public services in legal education in all areas.

Keywords: Mythopoeic, Theogony, Cosmogony, Oral poetry

บทนำ

ความอยากรู้และความสงสัยของมนุษย์ล้วนนำไปสู่การครุ่นคิดและความพยายามในการอธิบายความเป็นไปของธรรมชาติและสรรพสิ่งที่อยู่รอบกาย ในโลกปัจจุบันผู้คนต่างพยายามอธิบายด้วยสิ่งที่ต้องพิสูจน์ได้ด้วยหลักการและหลักฐานเชิงประจักษ์ แต่ในอดีต

บางครั้งมักถูกอธิบายด้วยเพียงการใช้เหตุผล เช่นเดียวกับที่อีกหลายคร้ามักถูกอธิบายด้วยความศรัทธา และในยุคสมัยก่อนที่มนุษย์จะสร้างสรรค์และประดิษฐ์คำว่า “ปรัชญา” มนุษย์อธิบายสรรพสิ่งตามธรรมชาติเหล่านี้ด้วยนิทานปรัมปราและตำนานแห่งเทพ เทวา อารักษ์ ที่สร้างความบันเทิงและความน่าตื่นตาตื่นใจให้กับผู้คนสมัยใหม่ได้ไม่เว้นวายแม้จะไม่ได้เชื่อมั่นก็ตาม

เนื้อหา

ในยุคสมัยก่อนที่มนุษย์จะรู้จักกับแนวคิดวิทยาศาสตร์และปรัชญา คำตอบเกี่ยวกับธรรมชาติและสังคมการเมืองล้วนถูกอธิบายผ่านบทกวีที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับตำนานหรือนิทานปรัมปรา (myth) ด้วยกันแทบทั้งสิ้น ในดินแดนและอารยธรรมการตะ คัมภีร์ปุราณะ คัมภีร์อุปนิษัท และคัมภีร์ตันตระ ต่างร่วมกันทำหน้าที่ดังกล่าวนี้ เช่นเดียวกับที่ Enuma Elish ก็ทำหน้าที่ของมันในอารยธรรมเมโสโปเตเมีย หน้าที่ที่จะอธิบายว่าสรรพสิ่งต่าง ๆ ในโลกล้วนถือกำเนิดขึ้นมาได้อย่างไร และหน้าที่ในการสร้างระบบระเบียบของความคิดเกี่ยวกับจักรวาลและสังคมมนุษย์ (ที่แม้ไม่ค่อยจะเป็นระบบที่ชัดเจนแน่นอนเท่าไร) เพื่อความมั่นใจของสมาชิกและความมั่นคงในสังคมการเมืองของเหล่าผู้ปกครอง สำหรับอารยธรรมกรีกโบราณ คำตอบและคำอธิบายเหล่านี้พบได้ในเรื่องราวของเทพเซอุสและครอบครัวใหญ่ของเขาบนเทือกเขาโอลิมปอสและการผจญภัยของบรรดาวีรบุรุษที่หาญกล้าต่อกรและต่อรองกับเหล่าทวยเทพ บทประพันธ์อย่างมหากาพย์อีเลียด และมหากาพย์โอดิสซีย์ ตลอดจนกวีนิพนธ์อย่าง การกำเนิดของเหล่าทวยเทพ หรือ Theogony จึงล้วนเป็นบทกวีที่ถูกขับขาน ให้ความเพลิดเพลิน และทำหน้าที่เช่นนี้ในยุคที่ไม่มีวิทยาศาสตร์และความบันเทิงอื่นใด

สำหรับโลกสมัยใหม่ นิทานปรัมปราคือเรื่องราวของความเชื่อและความลวงหลอก หากกระนั้นการมองเพียงแง่มุมดังกล่าวของตำนานปรัมปราย่อมกลายเป็นความผิดพลาดหากทำการศึกษาเกี่ยวกับตำนานปรัมปราของกรีก Willcock อธิบายเกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า สำหรับชาวกรีกแล้วนิยายปรัมปราไม่ได้เป็นเพียงเรื่องแต่งหากยังเป็นเรื่องเล่า ($\mu\theta\omicron\varsigma$ – story) ของอดีตอันยาวไกลที่ถูกมองในฐานะของประวัติศาสตร์ได้ในสถานะของการขาดหายซึ่งข้อมูลที่ชัดเจนและถูกต้อง (Willcock, ed, 1978: XI) สำหรับประเด็นนี้จำเป็นต้องเข้าใจก่อนว่า คำว่า myth นี้มาจากคำว่า $\mu\theta\omicron\varsigma$ (muthos) ในภาษากรีกโบราณที่มีความหมายอยู่สองนัย นัยแรกหมายถึงเพียงถ้อยคำ (Od.11.561) สุนทรพจน์ (Od.1.358, Hes.Op.194) บทสนทนา

(Od.4.214) หรือแม้แต่ข้อเท็จจริงที่ถูกเอ่ยออกมา (E.El.346) ก็ได้ ส่วนนัยที่สอง มันถูกใช้ในความหมายของเรื่องราวของผู้คนหรือเรื่องเล่า (Od.3.94, 4.324, 11.492) ก่อนที่มันจะมีความหมายที่เฉพาะเจาะจงขึ้นเพื่อใช้ในความหมายของการเป็นเรื่องแต่งที่ถูกเล่าในเวลาถัดมา (Pl.Ph.d.61b) ให้สังเกตว่า นัยยะที่ใช้ในความหมายของคำว่าเรื่องแต่งหรือนิทานปรัมปราเป็นความหมายที่ถูกใช้ในยุคคลัตมาจากยุคของ Homer และ Hesiod กล่าวคือยุคที่ถือกำเนิดปรัชญามาแล้วเท่านั้น

ดังนั้นสำหรับ Willcock บทกวีของโฮเมอร์อย่างอีเลียดเป็นตัวอย่างที่ดีของการให้ภาพทางประวัติศาสตร์ของสิ่งที่เคยเกิดขึ้นจริงในยุคไมเคเนียนของอารยธรรมกรีกโบราณ (Mycenaean age) ยุคไมเคเนียนซึ่งเรียกตามชื่อเมืองไมเคน (Μυκηναι/Mυκηναι - Mykēnai) อันเป็นเมืองศูนย์กลางของอารยธรรมที่ทรงอำนาจและมั่งคั่งของอาณาจักรโบราณในทางตอนใต้ของกรีซนี้รุ่งเรืองอยู่ในช่วงปลายยุคสัมฤทธิ์ (Late Bronze Age) กล่าวคืออยู่ระหว่างช่วง 1600 - 1200 ปีก่อนคริสตกาล การสิ้นสุดแห่งยุคสมัยไมเคนเกิดขึ้นในปีที่พระราชวังของไมเคนถูกทำลาย พร้อม ๆ กับที่มันกลายเป็นที่มาของการสันนิษฐานว่ามันเป็นข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ที่ถูกใช้ในการบรรยายถึงเรื่องราวการล่มสลายของกรุงทรอยหลังสงครามโทรจัน (Willcock, ed,1978: X)

หลังการล่มสลายของไมเคนในช่วงระยะเวลาระหว่างปลายศตวรรษที่ 12 ก่อนคริสตกาลและการก่อตั้งอาณานิคมกรีกในเอเชียไมเนอร์และทางตอนใต้ของคาบสมุทรอิตาลี รวมถึงการถือกำเนิดของ “โฮเมอร์” ในช่วงปี 800-750 ปีก่อนคริสตกาลนี้ เป็นช่วงเวลาที่ถูกรับขนานว่าเป็นยุคมืด (Dark Age) แห่งประวัติศาสตร์กรีกโบราณ ตัวอักษรที่ชาวกรีกหยิบยืมจากชาวฟินิเซียนมาใช้ตั้งแต่ปี 1500 ก่อนคริสตกาลเลือนหายไปพร้อมระบบการบันทึกและการเขียนหนังสือ ในช่วงยุคสมัยเช่นนี้เองที่ความเกรียงไกรและความรุ่งโรจน์ของอดีตที่สูญสลายถูกเก็บไว้แค่เพียงในรูปแบบของความทรงจำของผู้คนผ่านเรื่องราวที่ถูกขับขานโดยผู้ขับลำนำและบทกวีปากเปล่า (Willcock, ed, 1978: X) ตำนานและนิทานปรัมปราจึงไม่ได้เป็นเพียงเรื่องเล่าของเทพเจ้าแต่เป็นเรื่องราวของเทพและวีรบุรุษในอดีตที่สอดคล้องกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่ปรากฏให้เห็น ดังเช่นที่ Edith Hamilton ให้ความเห็นไว้ว่าหลักฐานทางโบราณคดีและฉากหลังของสถานที่จริงในทางประวัติศาสตร์เหล่านั้นนี่เองที่ทำให้เรื่องราวของตำนานและปกรณัมกรีกดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างน่าเชื่อถือและมีน้ำหนัก (Edith Hamilton, 1969: 16)

หากมองจากแง่มุมนี้ จะเห็นได้ว่าตำนานกรีกดำรงสถานะในสังคมมากกว่าเป็นเพียงนิทานหรือเรื่องแต่งทั่วไป เพราะตำนานพยายามอ้างอิงกลับไปถึงความจริง (truth) บางประการที่สอดคล้องกับสภาพความจริง (fact) ที่เกิดขึ้นและเป็นอยู่ เกี่ยวกับประเด็นนี้ Euhemerus นักเขียนในราชสำนักของพระเจ้า Cassandros ในช่วง 300 ปีก่อนคริสตกาล ดูจะเป็นผู้แรกที่ทำให้ความเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความจริงทางประวัติศาสตร์และตำนาน โดยให้ความเห็นว่าตำนานทั้งหลายคือความเป็นจริงทางประวัติศาสตร์ และเรื่องราวของเทพเจ้าก็ล้วนเป็นเรื่องราวของมหาบุรุษที่ถูกบูชาและทำให้เป็นเทพเจ้าไปหลังจากที่ตนเองตายไปแล้ว หากแต่เรื่องราวที่แต่งโดยไม่มีมูลไม่ (Barry B. Powell, 1995: 664-665) แนวคิดดังกล่าวนี้เป็นสิ่งที่แตกต่างไปจากการให้ความเห็นและคำอธิบายเกี่ยวกับตำนานแบบเดิมเมื่อย้อนไปสามร้อยปีก่อนหน้า นักวิจารณ์วรรณกรรมชาวกรีกอย่าง Theagenes ที่ใช้ชีวิตอยู่ในช่วงศตวรรษที่หกก่อนคริสตกาลมองว่าตำนานหาใช่อะไรไม่หากเป็นเรื่องเล่าที่ใช้เปรียบเปรย (allegory) กับความจริงทางธรรมชาติและปรัชญา (Barry B. Powell, 1995: 663) ความคิดเห็นจากมุมมองที่แม้จะแตกต่างกันทั้งสองนี้ย่อมทำให้เห็นได้ว่า ตำนานเป็นเรื่องที่เชื่อมโยงและเกี่ยวพันกับการปรากฏ (appearance) และความจริง (truth) ที่ผู้คนต่างต้องค้นหา สอดคล้องกับที่ Martin Heidegger ตีความและให้ความเห็นเชิงนิรุกติศาสตร์ไว้ว่าความจริงเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงกับการปกปิดหรือการซ่อนเร้น (Rose Cherubin, 2009: 53)

ดังนั้นไม่ว่าเรื่องราวและเนื้อหาในตำนานนั้นจะเป็นจริงหรือไม่ หากตำนานย่อมเกี่ยวพันกับความจริงไม่ในทางใดก็ในทางหนึ่ง Mircea Eliade อธิบายว่า ผู้คนต่างมองตำนานที่ตนเชื่อว่ามีเป็นเรื่องจริงที่เชื่อมโยงกับเรื่องที่ว่าความจริงบางสิ่งเกิดขึ้นได้อย่างไร (Eliade M. 1963, 14 อ้างถึงใน Naddaf, Gerard: 2005) ในขณะที่ Henri Frankfort มองว่าตำนานเป็นสิ่งที่ก้าวข้ามบทกวี การให้เหตุผล และพฤติกรรมทางกรรมพิธีต่างๆทั่วไป ในแง่ที่ว่ามันเป็นบทกวีที่ป่าวร้องถึงความจริง เป็นการให้เหตุผลที่ปรารถนาจะนำมาซึ่งความจริงที่ตนป่าวประกาศ และเป็นรูปแบบของการแสดงพิธีการที่ไม่ได้ค้นหาการเติมเต็มอะไรในการกระทำนั้น แต่ต้องการป่าวร้องและขยายความถึงความจริงบางประการในรูปแบบของบทกวี (Henri Frankfort, 1949: 16 อ้างถึงใน Naddaf, Gerard, 2005) กล่าวอีกนัย แม้ว่าจะมีสภาพที่กึ่งเท็จกึ่งจริงอย่างไร ตำนานก็เอ่ยอ้างและอิงตัวมันเองกับความจริงหนึ่งความจริงโดยอยู่เสมอ

ในขณะเดียวกัน เรื่องราวและตำนานที่ถูกขับขานยังทำหน้าที่ที่มากกว่าการสร้างความปลอดภัยและเพิกเฉยต่อการบอกเรื่องราวของอดีตที่เราไม่รู้จัก ในยุคมืดที่การล่มสลายของระบบ

การเมืองและสังคมเป็นไปพร้อมๆกับการสูญสลายของตัวหนังสือและระบบการศึกษา ตำนานทำหน้าที่เป็นเรื่องเล่าทางศีลธรรมที่ชี้แนะผู้คนว่าคุณธรรมในลักษณะใดเป็นสิ่งที่น่าพึงใจและควรให้คุณค่า (Morality Tale) ด้วยเหตุนี้จึงไม่แปลกที่มันยังสามารถกลายเป็นตัวแบบหรือต้นแบบของการพัฒนาตัวตนหรือบุคลิกลักษณะของผู้คน (Model of Character Development) ในขณะเดียวกันด้วย กล่าวอีกนัย ไม่ว่าจะพื้นฐานของการเป็นประวัติศาสตร์หรือต้นแบบของคุณธรรม ตำนานดำรงสถานะของการขัดเกลาทางสังคมหรือการศึกษา พอ ๆ กับที่ว่ามันใช้ในการกล่อมเกลาความคิดทางการเมืองไปพร้อมกันด้วย

แม้สังคมกรีกโบราณจะมีบทกวีมุขปาฐะ (oral poetry) มากมาย หากแต่คงไม่มีบทกวีที่หลงเหลือตกทอดมาจนถึงปัจจุบันบทใดที่จะสามารถอธิบายเกี่ยวกับต้นกำเนิดของสรรพสิ่งในธรรมชาติได้ละเอียดและเป็นระบบระเบียบเท่า Theogony (Θεογονία -Theogonia) ของ Hesiod อีกแล้ว สำหรับ Naddaf แล้ว Theogony เป็นงานประพันธ์ที่เกี่ยวกับกำเนิดจักรวาลที่สำคัญที่สุดในวรรณกรรมกรีกโบราณ (Naddaf, Gerard, 2005: 42) เช่นเดียวกับที่ Trzaskoma และคณะเห็นว่า ในแง่ของความเก่าแก่ ความยาว และความเป็นที่รู้จักแล้วมันอาจด้อยกว่างานตำนานอย่าง Iliad และ Odyssey ของ Homer แต่หากพิจารณาในแง่มุมมองของการศึกษาเกี่ยวกับตำนานกรีก งานของ Hesiod กลับดูจะมีความสำคัญมากกว่าในหลายแง่มุม (Stephen M. Trzaskoma and others, 2016: 129) เพราะอย่างน้อยที่สุดงานของเขาก็เป็นงานที่พยายามจะให้คำอธิบายเกี่ยวกับตำนานและปรกรณ์อย่างเป็นระบบตั้งแต่เทพเจ้าองค์แรกจนถึงวีรบุรุษทั้งหลายที่เก่าแก่ที่สุดในยุคสมัยของกรีกโบราณที่ยังคงหลงรอดเหลือมาถึงในปัจจุบัน และเขาน่าจะมีชีวิตอยู่จริงและประพันธ์ Theogony ขึ้นร่วมสมัยกับการถือกำเนิดของตัวอักษรและการรื้อฟื้นระบบการเขียนในภาษากรีกด้วย (Stephen M. Trzaskoma and others, 2016: 129) เพราะถึงแม้ว่าจะไม่สามารถระบุถึงช่วงเวลาอย่างแม่นยำได้ แต่โดยทั่วไป นักวิชาการต่างก็เห็นตรงกันว่าเขาน่าจะมีชีวิตอยู่ในช่วงศตวรรษที่ 8 หรือต้นศตวรรษที่ 7 ก่อนคริสตกาล (Stephen M. Trzaskoma and others, 2016: 129; Naddaf, Gerard, 2005: 42) กล่าวคือน่าจะมีชีวิตอยู่ระหว่างช่วงปี 750 - 650 ปีก่อนคริสตกาลโดยประมาณนั่นเอง

อย่างไรก็ดี ความสำคัญในประเด็นหลังนี้ของ Hesiod ย่อมทำให้เกิดข้อถกเถียงสำคัญในสองประเด็นกล่าวคือ หนึ่ง Hesiod เป็นบุคคลที่มีอยู่จริงในทางประวัติศาสตร์หรือไม่ และสอง ลักษณะการประพันธ์กวีนิพนธ์ของ Hesiod เป็นมุขปาฐะ หรือ Oral Poetry หรือไม่ หรือว่าถูกประพันธ์ขึ้นด้วยวิธีการเขียนและใช้ตัวอักษรมาแต่ต้น เกี่ยวกับข้อถกเถียงแรกนี้ Robert Lamberton มีความเห็นว่า Hesiod ก็เป็นเช่นเดียวกับ Homer กล่าวคือ หาได้เป็นบุคคลที่มี

ตัวตนจริงในประวัติศาสตร์ หากแต่เป็นหน้ากากและสัมผัสของกวีนิพนธ์จำนวนมากที่ช่วยกันต่อเติมเสริมแต่งให้มีน้ำเสียงและอัตลักษณ์อย่างเดียวกันสืบทอดกันมา (Robert Lamberton, 1988: 2-7) หาก Gerard Naddaf หาได้เชื่อเช่นนั้นไม่ (Naddaf, Gerard, 2005: 43) เช่นเดียวกับที่ Trzaskoma, Smith และ Brunet ต่างก็เชื่อว่า Hesiod มีตัวตนอยู่จริงในทางประวัติศาสตร์เนื่องจากการให้รายละเอียดเกี่ยวกับอัตชีวประวัติของเขาไว้ใน Works and Days ไม่ว่าจะเป็สถานที่เกิดของเขาเองและบิดา รวมถึงการบรรยายเรื่องราวความขัดแย้งกับพี่ชายของตนเกี่ยวกับมรดกและทรัพย์สินไว้อย่างค่อนข้างชัดเจนและละเอียดละออ (Stephen M. Trzaskoma and others, 2016: 129) บันทึกลงของนักปรัชญาและนักคิดนักเขียนกรีกในยุคต่อจากเขาอย่าง Thucydides Chersias หรือแม้แต่ Aristotle นั้นก็ดูจะชี้ไปในทิศทางเดียวกันว่า Hesiod น่าจะมีตัวตนอยู่จริงในทางประวัติศาสตร์ในระยะเวลาที่ร่วมสมัยหรือหลังจากยุคของ Homer เพียงเล็กน้อย

สำหรับข้อถกเถียงถัดมาอันเกี่ยวข้องกับวิธีในการประพันธ์นั้น เป็นที่ยอมรับร่วมกันสำหรับนักวิชาการในปัจจุบันเช่นกันว่า ชาวกรีกได้รื้อฟื้นระบบการเขียนขึ้นมาใหม่ในช่วงประมาณปี 750 ก่อนคริสตกาล (Stephen M. Trzaskoma and others, 2016: 129; Naddaf, Gerard, 2005: 42; Willcock, ed, 1978: X) ไม่ว่าจะ Hesiod จะมีตัวตนอยู่จริงในทางประวัติศาสตร์หรือไม่ หรือเป็นเพียงกวีนิพนธ์ร่วมสมัยที่ช่วยกันแต่งเติมร่วมกันมา แต่ที่แน่นอนก็คือว่า Theogony ได้ถูกประพันธ์ขึ้นอย่างร่วมสมัยหรือหลังจากที่ชาวกรีกเริ่มประดิษฐ์ตัวอักษรกรีกและนำระบบการเขียนกลับมาใช้ได้เล็กน้อยเท่านั้น ดังนั้น คำถามคือ Hesiod “เขียน” Theogony หรือไม่ หรือว่า “แต่ง” ผ่านการท่องจำทางมุขปาฐะเท่านั้นเกี่ยวกับประเด็นนี้ Lamberton มีความเห็นไปในทางเดียวกับข้อความเห็นของ Milman Perry ที่มองว่าลักษณะของการประพันธ์แบบที่เรียกว่า hexameter poetry ของ Theogony อันเป็นแบบประพันธ์ที่นิยมในช่วงยุคอาเคอิกของกรีกนี้ถือกำเนิดจากการประพันธ์ด้วยด้วยปากจากกวีผู้ไม่รู้หนังสือหาใช่การเขียนไม่ (Naddaf, Gerard, 2005: 42) หากแต่ Naddaf ให้ความเห็นต่างออกไป โดยเธอเชื่อว่า Hesiod น่าจะรู้หนังสือและอ่านออกเขียนได้ โดยให้เหตุผลสนับสนุนทางด้านชีวประวัติของ Hesiod เอง และการเสนอว่ามุขปาฐะที่เกิดจากการท่องจำนี้ยิ่งทำให้การเรียนรู้เกี่ยวกับการเขียนและตัวหนังสือเป็นเรื่องง่าย แต่กระนั้น Naddaf ก็ไม่ได้ฟันธงลงไปหากเพียงเสนออย่างสอดคล้องกับการให้ความเห็นเรื่องการประพันธ์เรื่อง Iliad ของ Willcock ว่ามันอาจถูกประพันธ์ขึ้นด้วยแบบวิธีมุขปาฐะและจดบันทึกไว้ทีหลังก็ได้

(Willcock, ed, 1978: XXII) แต่กระนั้นไม่ว่า Theogony จะถูกแต่งขึ้นแบบมุขปาฐะก่อนแล้ว ถูกบันทึกตามด้วยตัวอักษรหรือไม่ Naddaf ก็เชื่อว่าลักษณะของบทประพันธ์ก็ชี้ให้เห็นได้ว่า ผู้ประพันธ์แต่งขึ้นด้วยการมีจิตสำนึกที่รู้ตัวอย่างยิ่งยวดและถูกเขียนไว้สำหรับการแสดงอันเป็นส่วนสำคัญของการประพันธ์ตำนานปกรณัมอย่างแน่นอน (Naddaf, Gerard, 2005: 43)

เช่นเดียวกับงานประเภมหากาพย์ (Epic) และบทกวีที่เป็นที่นิยมทั่วไปของกรีกและโรมัน Theogony ถูกประพันธ์ขึ้นในรูปแบบของฉันทลักษณ์ที่เรียกว่า Hexameter poetry หรือ Dactylic Hexameter ลักษณะของบทประพันธ์เช่นนี้จะมีหกบาท (feet) ต่อเนื่องกันไป ในหนึ่งบรรทัด โดยแต่ละบาทจะมีสามพยางค์ (syllables) มาตรฐานตามรูปแบบเสียงยาว-สั้น-สั้นที่เรียกว่า “dactyl” ตามแผนผังฉันทลักษณ์ด้านล่าง โดยมีข้อยกเว้นคือในบาทสุดท้ายจะมีเพียงสองพยางค์เท่านั้น และคู่พยางค์เสียงสั้นอาจแทนที่ด้วยหนึ่งพยางค์เสียงยาว และในพยางค์สุดท้ายของบรรทัดอาจเป็นเสียงสั้นหรือยาวก็ได้ (Willcock, ed, 1978: xxiv)

| ยาว-สั้น-สั้น | ยาว-สั้น-สั้น | ยาว-สั้น-สั้น | ยาว-สั้น-สั้น | ยาว-สั้น-สั้น | ยาว-สั้น |

เกี่ยวกับเนื้อหาใจความหลักนั้น Theogony หาได้ให้เพียงคำอธิบายเกี่ยวกับการให้กำเนิดของเหล่าเทพ (Theogony) แต่ยังเป็นการให้คำอธิบายถึงการกำเนิดของจักรวาล (Cosmogony) (พร้อมกับที่ยังเป็นการให้คำอธิบายเกี่ยวกับการกำเนิดมนุษย์ (Anthropogony) และสังคมมนุษย์) ไปในขณะเดียวกันด้วย เนื้อความของ Theogony อาจแบ่งออกได้เป็นสิบสามตอนกล่าวคือ หนึ่ง บทอัญเชิญเทพีแห่งศาสตร์และศิลป์ทั้งเก้า สอง การถือกำเนิดของเหล่าเทพรุ่นแรก สาม การตัดอัมตะอูรานอส สี่ กำเนิดของเทพีอะโพโรดิเท ห้า เรื่องราวของเหล่าเทพรุ่นแรกองค์อื่นๆ หก เรื่องราวของเทพีเฮคาเท เจ็ด กำเนิดแห่งเทพโอลิมปอส แปด เรื่องราวของโพรมีเธอุส เก้า แพนโดรา สิบ การรณยุทธกับเหล่าที่ทัน สิบเอ็ด เรื่องราวของทาทารอส สิบสอง การปราบไทฟอน และสิบสาม การขึ้นครองของเทพเซอุส ไล่เลียงมาตามลำดับ ซึ่งหากกล่าวโดยรวมแล้วเป็นเรื่องราวของการขึ้นครองอำนาจและวางระเบียบของเทพเซอุสให้กับทั้งจักรวาลกล่าวคือทั้งโลกสวรรค์และโลกมนุษย์ Naddaf มองว่า เนื้อหาสาระของมันเป็นเรื่องราวของการต่อสู้แย่งชิงอำนาจทางด้านสังคมการเมืองของเซอุส เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจสูงสุด (sovereignty) ในมือ ก่อนทำการแจกแจงอภิสิทธิ์และหน้าที่ให้กับเทพองค์อื่นๆเพื่อทำการสร้างและการันตีวาระระเบียบที่เกิดขึ้นใหม่นี้จะเป็นสิ่งที่ยั่งยืนอยู่ตลอดไป (Naddaf, Gerard, 2005: 48)

เนื้อหาของ Theogony เริ่มต้นด้วยการอัญเชิญและอ้อนวอน “มิวส์” (Muses) หรือเทพีแห่งศาสตร์และศิลป์ทั้งเก้าผู้เป็นบุตรแห่งเซอุสและเทพีเนโมซีเน

(Mnēmosunē - เทพีแห่งความทรงจำ) อันเป็น “ธรรมเนียมปฏิบัติ” ที่ทั่วไปของการประพันธ์บทกวีในยุคกรีกและโรมัน ก่อนที่จะเปิดเรื่องด้วยเรื่องราวการถือกำเนิดของเหล่าเทพกลุ่มแรก กล่าวคือ แรกเริ่มนั้น คาออส เทพีแห่งความวุ่นวายไร้ระเบียบได้ถือกำเนิดขึ้นก่อน ตามมาด้วยเกอา ผู้เป็นเทพแห่งพื้นดิน ทาทารอส ผู้เป็นเทพแห่งใต้พิภพ เอโรส เทพแห่งความรัก ทั้งสี่จึงถือเป็นเทพและเทพีรุ่นแรกที่มีสถานะเท่าเทียมกัน ก่อนที่คาออสจะให้กำเนิดเอเรบอสเทพแห่งความมืด และนุกซ์เทพีแห่งราตรี โดยทันทีที่ทั้งสองมีสัมพันธ์กันนุกซ์ก็ให้กำเนิดเทพีแห่งอากาศ เบื้องบนและเทพีแห่งทิวา ส่วนเกอาเทพีแห่งพื้นดินก็ให้กำเนิดอูรานอส เทพแห่งสรวงสวรรค์ และผืนฟ้า และปอนโตสเทพแห่งท้องทะเล และในบทเริ่มต้นนี้เองที่จะได้เห็นลักษณะเฉพาะประการหนึ่งของตำนานและบทประพันธ์ปรัมปรา กล่าวคือการใช้บุคลาธิษฐาน (Personification) ในการอธิบายปรากฏการณ์ธรรมชาติ ดังที่เราจะเห็นได้ว่านอกจากเทพทุกองค์ที่กล่าวถึงนี้มีชื่อเดียวกับปรากฏการณ์และสรรพสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติโดยไม่ได้มีความแตกต่างกันอย่างไรแล้ว การบรรยายหรือเทพบางองค์ก็ยังอธิบายด้วยลักษณะของธรรมชาติของสิ่งนั้นอย่างชัดเจนด้วย เช่น การบรรยายว่าแผ่นดิน ซึ่งในภาษากรีกโบราณใช้คำว่า γαῖα (gaia) เป็นเพศหญิงมีลักษณะของอกที่กว้างใหญ่สำหรับที่จะรองรับสรรพสิ่งต่างๆ ในโลกทั้งหมดได้ (116-118)

(Hē toi men prōtista chaos genet', autar epeita

Gai' eurusternos, pantonedos asphales aiei

Athanathōn, oi echousi kare niphōetos olympou,)

“แต่แรกเริ่มมีเพียงความวุ่นวายที่ถือกำเนิด, แต่แล้วถัดมา

พื้นดินผู้มีอู่ระอันว้างขวาง, ยืนหยัดมันเสมอสำหรับสรรพสัตว์

ผู้อมตะต่างๆ, ผู้ถือครองยอดโอลิมปอสอันขาวโพลน”

(In the beginning there was only chaos, the abyss

But then gaia, the earth came into being,

Her broad bosom the ever-firm foundation of all,)

เช่นเดียวกับการที่อูรานอส (ผืนฟ้า) ถือกำเนิดขึ้นจากเกอา (แผ่นดิน) โดยที่มี “ขนาดเท่าเธอพอดีในทุกทาง” ก็เป็นการแสดงมุมมองแบบบุคลาธิษฐานของผู้คนในยุคสมัยนั้นที่ยังไม่รู้ว่โลกเป็นทรงกลมและเห็นว่าผืนฟ้านั้นครอบคลุมพื้นโลกอยู่ด้วยขนาดที่เท่ากันเพราะไม่มีส่วนใดของพื้นโลกที่จะไม่ถูกครอบคลุมโดยผืนฟ้าเลยแม้แต่น้อย (126-127)

“gaia de toi prōton men egaivato ison e’ aute,
 Ouranon asteroenth’ ina min peri panta kaluptoi,
 และผืนดินก็ให้กำเนิดสิ่งที่มีขนาดเสมอกัน,
 ผืนฟ้าที่พรายพร่างด้วยดารา ที่ซึ่งครอบคร่อมพสุธาถ้วนทั่วร่าง”
 (Earth’s first child was Ouranos, starry heaven,
 Just her size, a perfect fit of all sides,”)

การใช้บุคลาธิษฐานย่อมทำให้เห็นได้ว่าลักษณะสำคัญของตำนานและบทกวีมุข
 บารูแบบกรีกโบราณนี้เป็นการใช้คำเปรียบเปรย (Analogy) ที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะหรือ
 แนวคิดบางประการที่อยู่เบื้องหลังเรื่องราวที่ซับซ้อนออกมาได้ โดยการที่ใช้เทพอันมีลักษณะ
 เหมือนมนุษย์มาเป็นแสดงความหมายของปรากฏการณ์ธรรมชาติ หรือมองให้เทพเหล่านั้นมีอยู่
 จริงและมีลักษณะและพฤติกรรมที่เหมือนมนุษย์ เช่นการเปรียบเปรยว่า ความมืดมนทั้งหลาย
 เป็นสิ่งที่เกิดมาจากความวุ่นวายก็บอกเป็นนัยถึงการที่ความไร้ระเบียบยุ่งเหยิงวุ่นวายย่อม
 นำไปสู่สิ่งที่คลุมเครือและมองเห็นให้ชัดเจนไม่ได้

“Ek chaeos d’ Erebos te melaina te nux egenonto.”

“จากความยุ่งเหยิงวุ่นวาย ความมืดมิดและกลางคืนอันดำมืดก็ได้ถือกำเนิดขึ้นมา”
 (From chaos, became the darkness and dark night.)

และการบรรยายให้เทพีแห่งผืนดินเป็นผู้ก่อให้เกิดเทือกเขา เหล่านางไม้ และทะเลลึก
 กว้างใหญ่ ก็เกิดจากการเปรียบเปรยอันสอดคล้องกับธรรมชาติที่แผ่นดินเป็นแหล่งต้นกำเนิด
 ของภูเขา ต้นไม้ และทะเล ภูเขาเกิดจากการโป่งนูนของแผ่นดิน ต้นไม้ย่อมไม่อาจสดชื่นเหมือน
 เช่นเหล่านางไม้ที่รื่นเริงใจหากขาดดินอันอุดม และผืนแผ่นดินก็เป็นที่เก็บกักความชุ่มชื้นไว้ข้าง
 ใต้ ที่ไม่เพียงใช้หล่อเลี้ยงเหล่าต้นไม้ใหญ่แต่ยังทำให้เกิดสายน้ำที่ในเบื้องปลายก็จะค่อยๆ
 กลายเป็นสายใหญ่และไหลลงสู่ทะเล เช่นเดียวกับที่ “barren, raging sea” ก็ให้ภาพของ
 มนุษย์ที่หยาบกระด้าง ไม่คิดจะหิวยี่นอะไรให้ใคร ทั้งยังเกรี้ยวกราดและเอาแน่เอานอนอะไร
 ไม่ได้จากลักษณะโดยทั่วไปของทะเลนั่นเอง

“geivato d’ ourea makra, theon charientas enaulous,
 Numpheon, ai naiousin an ourea besseenta.
 He de kai atrugeton pelagos teken, oidmati thuion,
 Ponton, ater philotetos ephimerou.”

“และเทือกเขาที่ทอดยาวก็ถือกำเนิด, เหล่าเทพีผู้ปริดาถือพำนักพักพิง,
 เหล่านางไม้, อาศัยอยู่ในหุบลึกแห่งขุนเขา
 แล้วจึงกำเนิดทะเลเปิดเกรี้ยวกราดอันไม่อดม,
 ปอนโตส, โดยปราศจากความรักใคร่”

(And she bore the mountains in the long ranges, haunted
 By the Nymphs who live in the deep mountain dells.
 Then she gave birth to the barren, raging sea
 Without any sexual love.)

เรื่องราวหลังจากนั้นก็คือ อูรานอสผู้บุตรชายและเกอาผู้เป็นมารดามีความสัมพันธ์กัน และให้กำเนิดเทพทั้งสิบสองที่รวมเรียกว่าทิตัน (Titans- Titan) อันได้แก่ โอคเอนอส คอย ออส ครีออส ฮีเปรียน อีอาปาทอส เรอา เรอา เอมิส เนโมซีเน ฟอยเบ เททิส และโครนอส เทพทิตันทั้งหมดนี้หาได้ถูกเอ่ยถึงในรายละเอียดมากมายนัก หากแต่เรื่องราวของเทพรุ่นถัดมา ที่ถือกำเนิดจากเทพทิตันเหล่านี้ เช่น การให้กำเนิดเทพและเทพีแห่งสายน้ำจืดทั้งหมดของเทพี เททิสและเทพีโอเคอนอส (เทพแห่งผืนน้ำที่ล้อมรอบผืนดิน) รวมถึงการที่เทพีฟอยเบ (อันมีความหมายว่าแสงสว่าง) กับคอยออสผู้เป็นพี่ชายและให้กำเนิดเทพีเลโทที่กลายมาเป็นมารดาของเทพอพอลโล (เทพแห่งดวงอาทิตย์) และอะเธมิส (เทพีแห่งดวงจันทร์) ในภายหลังก็แสดงให้เห็นว่าโดยผ่านการใช้บุคลาธิษฐาน Hesiod ได้อธิบายถึงการกำเนิดของจักรวาลในเชิงกายภาพพร้อมๆ กับการกำเนิดของเหล่าทวยเทพไปเรียบร้อยแล้ว

นอกจากการใช้บุคลาธิษฐานเพื่อทำการเปรียบเทียบระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติหรือการใช้มนุษย์รูปนิยามเพื่อทำการสร้างความเพลิดเพลินใจให้กับผู้ฟังแล้ว ย่อมเป็นที่สังเกตถึงลักษณะอีกประการหนึ่งของการประพันธ์และความคิดเบื้องหลังบทกวีมุขปาฐะได้ นั่นคือปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นนี้ย่อมไม่ได้เกิดจาก “เหตุบังเอิญ” หากเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยมี “ความตั้งใจ” (Intentionality) กล่าวอีกนัยไม่มีสิ่งใดในจักรวาลที่เกิดขึ้นเองหรือเกิดขึ้นอย่างไร้สาเหตุ การถือกำเนิดของเทพแห่งยอดเขาโอลิมปอสเกิดขึ้นได้จากโครนอส เรอาและเซอุสฉันทิ การล่มสลายของทรอยในสงครามโทรจันก็เกิดขึ้นจาก “ความตั้งใจ” ของเทพเจ้าเช่นกัน ฉะนั้น การอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ด้วยเรื่องราวของเหล่าเทพที่มีลักษณะและนิสัยใจคอที่คล้ายคลึงกับมนุษย์นี้เองที่ทำให้ “ความตั้งใจ” กลายมาเป็นสิ่งกบปัดสำคัญในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทกวีมุขปาฐะโบราณ เพราะหากสิ่งต่าง ๆ ล้วนเกิดจากกิจกรรมของเหล่าเทพที่มี

ความคิดความอ่านเหมือนมนุษย์ คำอธิบายย่อมไม่สามารถมีลักษณะที่เป็นภาวีสัย (objective) ในแบบที่อธิบายด้วยหลักเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์หรืออธิบายด้วยแนวคิดเรื่อง “ความบังเอิญ” อันเป็นมุมมองที่มีบนพื้นฐานอยู่บนความไร้ระบบระเบียบ

ความปรารถนาของเหล่ากวีและนักประพันธ์ในยุคอาเคอิกที่บางครั้งเรียกว่า “ยุคก่อนปรัชญา” เหล่านี้คือความพยายามของมนุษย์รุ่นแรกๆที่ไม่เพียงแต่จะพยายามหาคำตอบและคำอธิบายเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่รอบตัว แต่ยังเป็นการพยายามหาคำตอบที่มีลักษณะที่เป็นระบบระเบียบหรือชัดเจนแน่นอนในระดับเท่าที่จะทำได้ ไม่มีพื้นที่ของ “ความบังเอิญ” ใดในระบบของคำอธิบายที่ถูกต้องแจ่มแจ้งไว้อย่างถาวรและละเอียดละออ ในโลกปัจจุบัน วิทยาศาสตร์คือความพยายามในการสร้างระบบของคำอธิบายที่เช่นนี้ หน้าที่ของมันคือการกำจัดข้อสงสัยและให้คำอธิบายที่มากไปกว่าคำว่ามันเป็นเหตุบังเอิญอันไร้ที่มาที่ไปและเหตุผล

แม้บทกวีมีขอบเขตกว้างขวางและประณีตทั้งหลายจะไม่สามารถหยิบยื่นคำอธิบายที่เป็นระบบด้วยคำตอบอันเป็นภาวีสัยในแบบที่วิทยาศาสตร์ทำได้ในโลกปัจจุบัน แต่กระนั้นการเอ่ยอ้างถึงความเป็นจริงของคำอธิบายนั้นย่อมเป็นสิ่งจำเป็นไม่แตกต่างกันจากที่วิทยาศาสตร์เป็น สำหรับวิทยาศาสตร์แล้ว ความจริงถูกเอ่ยอ้างจากความเป็นสากลของหลักการอันสมบูรณ์และการพิสูจน์ได้ด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์ แต่สำหรับบทกวีมีขอบเขตกว้างถึงความเป็นจริงนั้นกลับถูกอ้างอิงบนความเชื่อและความศรัทธาไม่ต่างจากศาสนา ดังเช่นที่ เอ่ยว่า ศาสนาเป็นสิ่งที่อยู่ตรงกลางระหว่างตำนานและอาถรรพ์หรือเวทมนต์ (Evelyn Underhill, 1912: 69)

การเอ่ยอ้างถึง “ความจริง” ของ Theogony จึงไม่ได้แตกต่างไปจากบทกวีมีขอบเขตกว้างอื่นที่ต้องอ้างอิงไปถึงเหล่าทวยเทพที่ตนนับถือหรือเคยได้รู้จักคุ้นเคยมาก่อน การบวงสรวงอันอ่อนน้อมถึงเทพีมิวส์ทั้งเก้าผู้เป็นเทพีแห่งศิลปการประพันธ์และสรรพศาสตร์วิทยาการทั้งหลาย จึงไม่ได้เป็นเพียงการ “ขอแรงบันดาลใจ” แต่ยังเป็นการเอ่ยอ้างถึง “ความจริง” เพื่อสร้างความชอบธรรมและความน่าเชื่อถือให้กับบทประพันธ์มาตั้งแต่ต้น ดังที่เหล่ามิวส์ได้ขับขานและเอ่ยกับ Hesiod ไว้ว่าพวกตนเอ่ยเรื่องเท็จที่ดูน่าเชื่อถือมากมายหากแต่ยามนี้จะเอ่ยความจริงให้ผู้ประพันธ์นำไปขับขานเพื่อสรรเสริญความยิ่งใหญ่ของเหล่าทวยเทพ (27-33)

“idmen pheudea polla legein etumoisin homoīa

Idmen d’, eut’ ethelōmen, alēthea gerusasthai”

“เราอาจรู้วิธีเอ่ยกล่าวความเท็จที่ดูเหมือนจริงมากมาย

และเราก็รู้จัก ยามเราปรารถนา ที่จะขับขานคำสัจจาด้วยเช่นกัน”

(We know how to tell many believable lies,

But also, when we want to, how to speak the plain truth.)

ฉบับภาษากรีกคำว่า “truth” หรือ “สัจจะ/ความจริง” นี้ใช้คำว่า ἀληθεία γηρύσασθαι (alethea gerusasthai - ขับขานสัจจา) ซึ่งมันถูกวางให้มีความหมายตรงข้ามกับคำว่า “ψεθδος” (pseudos-wrong, falsehood) ที่แปลว่าผิดหรือไม่จริง แต่เป็นความไม่จริงที่มีลักษณะพิเศษกล่าวคือเป็นความไม่จริงที่ดูน่าเชื่อว่าเป็นความจริงเสียด้วย (ψεύδεια πολλά λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα – เอ่ยความเท็จมากมายที่ดูคล้ายจริง) ตรงนี้เราจะเห็นนัยยะของคำว่า “ความจริง” ในความคิดของ Hesiod อย่างชัดเจนจากการเปรียบเทียบระหว่างความจริงว่าอยู่ตรงข้ามกับความไม่ถูกต้องที่ดูเสมือนว่าถูกต้อง

คำว่า aletheia หรือความจริงที่แปลกันโดยทั่วไปในคำกรีกโบราณนี้โดยทั่วไปแล้วจะมีความหมายหลักอยู่สองนัยยะ กล่าวคือ หนึ่ง หมายถึงความจริงในฐานะที่อยู่ตรงข้ามกับคำเท็จ กล่าวคือให้ความหมายของการพูดความจริงและการเอ่ยข้อเท็จจริงโดยปราศจากการปกปิด (absence of concealment of the facts) นัยยะนี้เป็นความหมายที่พบทั่วไปในงานเขียนในยุคสมัยของโฮเมอร์ สอง หมายถึงความจริงในฐานะของความเป็นจริงที่อยู่ตรงข้ามกับสิ่งที่เพียงภาพปรากฏ (mere appearance) ซึ่งการใช้คำว่า aletheia ในความหมายเช่นนี้พบได้ในงานเขียนภายหลังยุคของโฮเมอร์ลงมา สำหรับกรณีปรากฏใน Theogony บทนี้มีความน่าสนใจที่ว่า ความจริงที่เหล่าเทพมิวส์กำลังจะบอกกล่าวเล่าความให้กับ Hesiod นี้เป็นสิ่งที่อยู่ตรงข้ามกับความเท็จที่เสมือนจริง ซึ่งก็แฝงนัยยะของการต้องค้นหาความจริงในภาพเสมือนที่อาจเป็นความเท็จก็ได้ด้วยเช่นกัน

หากพิจารณาเพียงความหมายของความจริงที่ใช้กันอยู่ในยุคสมัยของ Homer อันเป็นยุคที่ร่วมสมัยกับยุคของ Hesiod ก็ย่อมเห็นได้ว่าความจริงก็หาได้อยู่ในตำแหน่งที่ตรงข้ามกับ pseudos เพียงลำพัง หากแต่ยังอยู่ตรงข้ามกับ ληθη (lēthē) กล่าวคือความลืมเลือนและความหลงลืมด้วย (Rose Cherubin, 2009: 58) นั่นจึงไม่น่าแปลกใจที่การอ้อนวอนต่อมิวส์เป็นสิ่งจำเป็นในเมื่อมิวส์ทั้งเก้าต่างล้วนมีความทรงจำ (Mnēmosynē) เป็นมารดา กล่าวโดยการเปรียบเปรยก็คือว่า โดยปราศจากความทรงจำที่แจ่มชัด ความจริงหรือสรรพศิลป์พิทยาย่อมไม่สามารถถือกำเนิดหรือเอ่ยอ้าง

เกี่ยวกับประเด็นความทรงจำนี้ Naddaf อธิบายว่าความทรงจำเป็นสิ่งที่ทำให้กวีสามารถเข้าถึงยังเหตุการณ์ต่างๆที่ตนอธิบายได้โดยตรง การร้องขอต่อมิวส์คือการร้องขอ

“ของขวัญ” หรือ “พร” แห่งความทรงจำ เพื่อที่จะได้สามารถพิจารณาได้ถ้วนทั่วถึงความ เป็นไปทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต (Naddaf, Gerard, 2005: 47) ซึ่งความสามารถในการ จำและพิจารณาทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคตนี้สะท้อนถึงความหมายของ *aēltheia* ในอีกทาง หนึ่งด้วย Cherubin ซึ่งให้เห็นว่าการใช้คำว่า *aletheia* ที่ปรากฏในงานเขียนในยุคก่อนปรัชญา มีความหมายที่กว้างขวางและครอบคลุมกว่าเพียงการเอ่ยความจริงและการปราศจากการ ปกปิด การเอ่ยความจริงไม่สามารถรวมเอาคำโกหก ความผิด ข้อผิดพลาด การตีความที่ ผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อน การบิดเบือน และการละเลยต่อประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความจริงนั้น ไปได้ (Rose Cherubin, 2009: 57-58) กล่าวคือ สำหรับเธอแล้ว ความจริงในความคิดของกวี ในยุคสมัยโฮเมอร์มีความเกี่ยวพันกับ *amanke* กล่าวคือมีลักษณะที่ถ้วนทั่วครอบคลุมทั้งหมด ทุกสิ่ง ทั้งยังมีความสัมพันธ์กับโชคชะตา *Moirai* ในแง่ที่ทุกสิ่งย่อมมีส่วนแบ่งในโชคชะตา และ สัมพันธ์กับความเที่ยงธรรม *Dike* ในแง่ที่ความจริงต้องสามารถแสดงถึงว่าอะไรเป็นธรรมและ อะไรจะเป็นธรรมอย่างที่มีนัยยะได้เป็นมา เป็นอยู่ และเป็นต่อไปด้วย (Rose Cherubin, 2009: 67) ดังนั้นยามที่ *Hesiod* อ้างว่าเทพีมิวส์ทั้งเก้าได้ให้พรและแรงบันดาลใจกับเขาโดยจะเอ่ย กล่าวความจริงนั้นก็เพื่อที่ว่าเขาจะจะสามารถที่จะ “*ina kleioimi ta t’ essomena pro t’ eonta* (32)” - เฉลิมฉลองหรือทำให้ “สิ่งนั้นที่จะเป็น” และ “ก่อนสิ่งที่เป็นอยู่” เป็นที่รู้จัก- เช่นเดียวกับยามที่เหล่าเทพีซัซซานให้กับบิดา พวกเธอก็ “*eireusai ta t’ eonta ta t’ essomena pro t’ eonta* (38)” - บอกกล่าวสิ่งนั้นที่เป็นอยู่ สิ่งที่จะเป็น และสิ่งที่เคยเป็น ก่อนมา- กล่าวคือสิ่งที่เธอซัซซานเป็นความจริงที่เคยเป็นมาตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน จนถึงอนาคต ความจริงในความหมายของบทกวีมุขบาฐจึงมีความหมายถึงความจริงที่จะเป็นสัจนิรันดร์หาได้ เปลี่ยนแปลงอะไรหลังจากที่สรรพสิ่งได้ถือกำเนิดขึ้นจากความยุ่งเหยิงและความไร้ระเบียบแล้ว นั้นเอง

ดังนั้นการร้องขอต่อเทพีแห่งศิลปวิทยาทั้งเก้า “*taūta moi espete mo ūsai, Olympia dōmat’ echousai, ex archēs, kai eipath’, ho ti prōton genet’ autōn.* (114-115)” - เอ่ยบอกกล่าวถึง “ที่มา” ของสรรพสิ่งว่าอะไรถือกำเนิดมาก่อน- ดังที่ปรากฏ ในท่ายส่วนแรกของ *Theogony* ก่อนที่จะทำการเอ่ยถึงเรื่องราวของการกำเนิดสรรพสิ่งจาก ความวุ่นวายจึงเป็นนัยยะสำคัญที่มีความหมาย เพราะการสืบเสาะและอ้างอิงกลับไปยัง “จุดเริ่มต้น” (*ἀρχή* - *arche*) ของสรรพสิ่งเป็นสิ่งที่กวีสามารถเชื่อมั่นเป็นสิ่งเอ่ยอ้างถึงความ

จริงที่เกิดขึ้นได้ไม่เพียงแต่ในอดีตและปัจจุบัน แต่เป็นความจริงที่เป็นอมตะนิรันดร์ไม่เปลี่ยนแปลงไปภายใต้คำอธิบายสรรพสิ่งที่ถูกจัดไว้อย่างเป็นระบบระเบียบแล้วนั่นเอง

สรุป

Theogony ของ Hesiod เป็นบทประพันธ์ร่วมยุคสมัยกับ Homer ที่ให้ภาพของความเข้าใจเกี่ยวกับทกวีปกรณัม (Mythopoeic) ในยุคกรีกโบราณได้อย่างชัดเจนนอกเหนือไปจากความเข้าใจเรื่องการถือกำเนิดของจักรวาลของผู้คนในยุคสมัยกรีกอเอคิก แม้ว่าการปฏิเสธคำอธิบายแบบตำนานและนิทานปรัมปราจะเป็นจุดหมายของการสิ้นสุดของยุคกวีมุขปาฐ และการเป็นย่างก้าวแรกของยุคสมัยที่มนุษย์เริ่มรู้จักคำว่าปรัชญาและปรัชญาธรรมชาติ หากแต่ร่องรอยของมันก็ไม่ได้จางหาย ความปรารถนาในการแสวงหาคำตอบเกี่ยวกับธรรมชาติและสรรพสิ่ง แนวความคิดเกี่ยวกับความจริงและการใช้คำเปรียบเปรย เคยปรากฏในบทกวีปกรณัมอย่างไร ก็ยังคงปรากฏให้เห็นอยู่อย่างต่อเนื่องในรูปแบบที่เปลี่ยนไปตลอดยุคสมัยของความรุ่งเรืองทางปัญญา ในแง่นี้บทกวีปกรณัมจึงไม่ได้เป็นเพียงความล้าหลังที่ดำมืด หากเป็นก้าวแรกของการเริ่มแผ้วถางทางปัญญาของโลกตะวันตกให้เห็นก้าวต่อไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้งในช่วงระยะเวลาสามพันปีที่ผ่านมาของอารยธรรมของมวลมนุษยชาติ

เอกสารอ้างอิง

- Barry B. Powell. (1995). Classical myth. Englewood cliffs, N.J.: Prentice Hall.
- Euripides. (Online). Electra. Retrieved 11 [November 2023] form <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A1999.01.0169%3Atext%3DPhaedo%3Asection%3D61b>
- Evelyn Underhill. (1912) Mysticism: A Study in Nature and Development of Spiritual Consciousness. (4th ed). London: Methuen & Co. Lte
- Frankfort, H., ed. (1949). Before Philosophy: The Intellectual Adventure of Ancient Man. Harmondsworth: Penguin Books.
- Hamilton Steele Savage., ed. (1969). Mythology. New York : New American Library

Hesiod. (Online). Works and Days. Retrieved 11 [November 2023] form <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A1999.01.0131%3Acard%3D174>

Homer. (Online). Odyssey. Retrieved 11 [November 2023] form <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A1999.01.0131%3Acard%3D174>

Lombardo. (2016). Hesiod. In Stephen M. Trzaskoma, R. Scott Smith, and Stephen Brunet., ed. (2016). *Anthology of classical myth: Primary Sources in Translation*. (2th ed). Indianapolis: Hackett Publishing Company.

M.M. Willcock., ed. (1978). *The Iliad of Homer Books I-XII*. Edited with Introduction and Commentary. New York: St Martin's Press.

Naddaf, Gerard. (2005). *The Greek concept of nature*. New York: States University of New York Press.

Plato. (Online). Phaedo. Retrieved 11 [November 2023] form <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A1999.01.0169%3Atext%3DPhaedo%3Asection%3D61b>

Robert Lamberton. (1988). *Hesiod*. New Haven: Yale University Press

Rose Cherubin. (2009). *Aletheia from Poetry into Philosophy*. In William Wians., ed. (2009). *Logos and Muthos: Philosophical Essays in Greek Literature*. New York: States University of New York Press.

S. Marc Cohen, Patricia Curd, C.D.C. Reeve., ed. (2011). *Readings in ancient Greek philosophy : from Thales to Aristotle*. (4th ed). Indianapolis: Hackett Publishing Company.

Stephen M. Trzaskoma, R. Scott Smith, and Stephen Brunet., ed. (2016). *Anthology of classical myth: Primary Sources in Translation*. (2th ed). Indianapolis: Hackett Publishing Company.

William Wians., ed. (2009). *Logos and Muthos: Philosophical Essays in Greek Literature*. New York: States University of New York Press.

Ἡσίοδος (1975). *Θεογονία*. Αθήνα: Καλή (ελαφρά σημειωμένο με στυλό).¹

ปรัชญาการเมืองในการรัฐประหาร: ข้อถกเถียงว่าด้วยความชอบธรรม ของการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549*

POLITICAL PHILOSOPHY IN A COUP: A CONTROVERSY OVER THE LEGITIMACY OF A COUP SEPTEMBER 19, 2006

ณัฐวีร์ พุ่มระชัฎร์¹ และ จักรี กษัตริย์²

Nutthawee Pumrachat¹ and Chakri Kasatri²

¹⁻²มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

¹⁻² Srinakharinwirot University, Thailand

Corresponding author E-mail: nutthawee.pumrachat@g.swu.ac.th

Received 19 November 2023; Revised 9 November 2023; Accepted 26 December 2023

บทคัดย่อ

การรัฐประหารเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นควบคู่สลับไปมากับกระบวนการทำให้เป็นประชาธิปไตยในสังคมไทย โดยการรัฐประหารปรากฏให้เห็นเรื่อยมานับตั้งแต่การสถาปนาระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น บทความชิ้นนี้จึงมีวัตถุประสงค์สองประการ คือ 1) เพื่อศึกษาการอ้างความชอบธรรมของคณะรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่เอื้อต่อการขึ้นสู่อำนาจ รักษาอำนาจ และสิ้นสุดอำนาจของคณะรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 โดยใช้วิธีการสร้างคำอธิบายและวิเคราะห์ผ่านแนวทางปรัชญาการเมืองของ Niccolò Machiavelli จากการศึกษาวิเคราะห์พบว่า 1) การอ้างความชอบธรรมของคณะรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ยึดโยงและอิงแอบความชอบธรรมในการก่อรัฐประหารผ่านสถาบันพระมหากษัตริย์ และระบบกฎหมาย ในการเป็นแหล่งอ้างอิงความชอบธรรม และ 2) ปัจจัยที่เอื้อต่อการขึ้นสู่อำนาจ คือ การลดทอนความชอบธรรมของรัฐบาลที่มาจากทางเลือกตั้งเพื่อรองรับการรัฐประหารที่จะ

* ณัฐวีร์ พุ่มระชัฎร์ และ จักรี กษัตริย์. (2566). ปรัชญาการเมืองในการรัฐประหาร: ข้อถกเถียงว่าด้วยความชอบธรรมของการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 3(6), 156-172.

Nutthawee Pumrachat and Chakri Kasatri. (2023). Political Philosophy in a Coup: A Controversy Over the Legitimacy of a Coup September 19, 2006. Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University, 3(6), 156-172.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jpsmbu.2023.50>

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index>

เกิดขึ้น นำมาซึ่งผลลัพธ์ก็คือทำให้ฝ่ายต่อต้านรัฐประหารอ่อนแอ และคณะรัฐประหารเข้มแข็งที่ครองอำนาจได้อย่างเบ็ดเสร็จ ในส่วนของการรักษาอำนาจ คณะรัฐประหารได้ทำการกวาดล้างและขจัดอิทธิพลชั่วคราวอำนาจเก่าผ่านการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และการสิ้นสุดอำนาจคือการกำจัดชั่วคราวอำนาจเก่าอย่างไม่เด็ดขาดส่งผลให้ชั่วคราวอำนาจเก่าสามารถกลับเข้าสู่อำนาจทางการเมืองได้อีกครั้งผ่านสนามการเลือกตั้ง

คำสำคัญ : รัฐประหาร 19 กันยายน 2549, มาเคียเวลลี, ประชาธิปไตย

Abstract

Coups are phenomena that occur in tandem with the democratization process in Thai society. The coup has been a constant presence since the establishment of democracy. Therefore, this paper has two objectives: 1) to study the legitimacy of the September 19, 2006 coup, and 2) to analyze the factors contributing to the rise to power, retention, and termination of power of the September 19, 2006 coup d'état. Using the method of explanation and analysis through the political philosophy of Niccolò Machiavelli, it was found that 1) the claim of legitimacy of the September 19, 2006 coup is based on the legitimacy of the coup through the monarchy and the legal system as a source of legitimacy, and 2) the factors contributing to the rise to power are the diminishment of the legitimacy of the elected government in response to the upcoming coup. The result was a weakening of the anti-coup faction and a strong coup d'état that dominated the entire government. On the part of maintaining power. The coup d'état purged and eliminated the old power poles through the creation of a new constitution, and the end of power was the indecisive elimination of the old powers, allowing the old ones to return to political power through the electoral field.

Keywords : September 19, 2006 coup, Machiavelli, Political philosophy

บทนำ

การรัฐประหารของกองทัพที่เกิดขึ้นในวันที่ 19 กันยายน 2549 โดยการยึดอำนาจการปกครองของรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง การรัฐประหารดังกล่าวอาจจะเป็นการกระทำที่กักขะในการปกครองระบอบประชาธิปไตย หากแต่พิจารณาในรายละเอียดจะเห็นได้ถึง “ความจำเป็น” ในการก่อการรัฐประหาร เพื่อเปิดทางให้กองทัพเข้ามามีบทบาทในโครงสร้างอำนาจเพื่อเป้าประสงค์ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของประชาชนคนในชาติ ดังนั้น วิธีการที่กักขะที่นำไปสู่เป้าประสงค์ปลายทางที่ต้งามและเพื่อขจัดปัญหาความฉ้อฉล จึงอาจกล่าวได้ว่าการรัฐประหารดังกล่าวทรงไว้ซึ่ง “ความชอบธรรม” โดยบทความชิ้นนี้ได้ใช้การอธิบายผ่านปรัชญาการเมืองของ นิโคโล มาเคียเวลลี (Nicolo Machiavelli) ซึ่งผู้ที่มีลักษณะสมათานแนวคิดของมาเคียเวลลีมักถูกกล่าวว่าเป็น “มาเคียเวลเลียน” (Machiavellianism) โดยสื่อนัยถึงเล่ห์กล แผนการ หรือการสรรหาเครื่องมือทางอำนาจโดยเฉพาะคำอธิบายที่เกี่ยวกับ “The ends justify the means” อาจแปลได้ว่า “เป้าหมายเป็นตัวรับรองวิธีการ” (ชัชววัฒน์ สถาอานันท์, 2523: 111) แนวคิดดังกล่าวของมาเคียเวลลีได้ให้ความสำคัญกับเป้าประสงค์ที่มีความยิ่งใหญ่กว่ากระบวนการ อาจกล่าวได้ว่าเป้าหมายที่ต้งามจะนำมาซึ่งความชอบธรรมที่จะหักล้างกับกระบวนการรวมไปถึงการกระทำที่ฉ้อฉลไปได้โดยศิโรราบ ผ่านการบีบบังคับบนการสร้างเงื่อนไขทางการเมือง

ในบทความชิ้นนี้มุ่งที่จะศึกษาและอธิบายเหตุการณ์การรัฐประหารในวันที่ 19 กันยายน 2549 โดยใช้กรอบแนวคิดของนิโคโล มาเคียเวลลี ในการอธิบายเหตุการณ์ดังกล่าว รวมถึงการศึกษาไปยังต้นตอของกระบวนการสร้างความชอบธรรมที่คณะรัฐประหารใช้อิงแอบเพื่อสร้างความชอบธรรมในการยึดอำนาจการปกครองจากรัฐบาลพลเรือนที่มาจากการเลือกตั้ง และสะท้อนภาพผ่านการสร้างปฏิสัมพันธ์เชื่อมโยงเหตุการณ์การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 เข้ากับบรรดาธิบายและแนวคิดของมาเคียเวลลี โดยคำอธิบายที่ปรากฏในบทความชิ้นนี้มีกรอบแนวคิดทางปรัชญาการเมืองของมาเคียเวลลีอยู่เบื้องหลังอย่างสำคัญในการช่วยรังสรรค์คำอธิบายเพื่อเผยให้เห็นถึงภาพลวงตาแห่งความชอบธรรมที่คณะรัฐประหารสร้างขึ้น โดยบทความชิ้นนี้ได้ตั้งประเด็นคำถามทางปรัชญาการเมืองที่สำคัญว่าอะไรคือความชอบธรรมที่คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) กระทำการรัฐประหารรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งของ พันตำรวจโท ทักษิณ

ชินวัตร ตลอดจนการแสวงหาความชอบธรรมในการขึ้นสู่อำนาจ และกระบวนการรักษาอำนาจของคณะรัฐประหารดำเนินไปด้วยปัจจัยใด

การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 โดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.)

การรัฐประหารครั้งที่ 12 ของประเทศไทยที่เกิดขึ้นในวันที่ 19 กันยายน 2549 โดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ที่นำโดยพลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน เข้ายึดอำนาจรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ทว่าการรัฐประหารดังกล่าวกลับได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในขบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย โดยได้มีการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ผ่านการให้ดอกกุหลาบ พวงมาลัย แก่เหล่าทหารในบริเวณหน้าพระที่นั่งอนันตสมาคม ดังนั้นเพื่อให้เห็นถึงพลวัตของรัฐประหารในปี 2549 และกลวิธีในการสร้างความชอบธรรมของกองทัพจึงจะได้กล่าวถึง 2 ประเด็นคือ ขบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย และ ลับ ลวง พราง รัฐประหาร 2549

1. ขบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย

ความแตกแยกของประชาชนคนในชาติเริ่มสะท้อนภาพชัดมากยิ่งขึ้นเมื่อกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย เริ่มมีการขยายตัวพร้อมกับการก่อร่างสร้างตัวของคาราวานคนจน ซึ่งเป็นเป็นกลุ่มที่สนับสนุนรัฐบาลทักษิณ ได้มีการชุมนุมเพื่อตอบโต้ขบวนการต่อต้านทักษิณ โดยคาราวานคนจนได้ใช้พื้นที่ในบริเวณสวนจตุจักรเป็นสถานที่ในการชุมนุม ซึ่งเป็นการเริ่มต้นความขัดแย้งของมวลชนทั้งสองฝ่าย (เกษียร เตชะพีระ, 2550: 77)

การเคลื่อนไหวของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยหรือ พธม. เริ่มขึ้นหลังจากกรณีการระงับออกอากาศรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ซึ่งมีสนธิ ลิ้มทองกุล เป็นผู้ดำเนินรายการ ในรายการดังกล่าวเป็นที่นิยมอย่างมากเนื่องจากมีเนื้อหาวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลทักษิณจนกระทั่งกลายเป็น “ปรากฏการณ์สนธิ” (Positioning, 2005, Online) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการวิจารณ์รัฐบาลทักษิณของสนธิ ลิ้มทองกุล ในตอนแรกมีลักษณะให้การสนับสนุนรัฐบาลทักษิณ แต่ในภายหลังได้มีการปรับเปลี่ยนมาเป็นการวิพากษ์วิจารณ์อย่างตรงไปตรงมา และเสียดสีอย่างเข้มข้น ในขณะเดียวกันก็ทำให้รัฐบาลทักษิณต้องสั่งระงับการออกอากาศทันที แต่สิ่งที่ควรตั้งข้อสังเกตคือก่อนหน้าที่ทักษิณ ชินวัตร จะขึ้นสู่อำนาจในการดำรงตำแหน่ง

นายกรัฐมนตรี สนธิ ลิ้มทองกุล ได้ให้การสนับสนุนทักษิณ ชินวัตร ในหนังสือโดยเฉพาะสื่อที่ สนธิ ลิ้มทองกุล ถือครองอยู่แต่ภายหลังตั้งแต่ในปี 2548 ทั้งรายการเมืองไทยรายสัปดาห์และ สื่อหนังสือพิมพ์ก็กลับเปลี่ยนมาเป็นการโจมตีทักษิณ ชินวัตร ด้วยเนื้อหาที่ตรงไปตรงมา ดังที่ สนธิ ลิ้มทองกุล ได้อธิบายไว้ซึ่งมีความตอนหนึ่งว่า “...แต่บัดนี้ตาสว่างจึงรู้แล้วว่า ไม่มีเสือตัว ไหนกินมังสวิรัต...” (MGR Online, 2548, ออนไลน์)

2. ลับ ลวง พราง รัฐประหาร 2549

ท่ามกลางความขัดแย้งของประชาชนคนในชาติที่มีแนวโน้มจะยิ่งขยายตัวและรุนแรง มากขึ้นในสังคมไทยระหว่างฝ่ายที่ต่อต้านรัฐบาลทักษิณกับฝ่ายที่สนับสนุนรัฐบาลทักษิณ และ แล้วการเคลื่อนไหวของทักษิณ ชินวัตร ในฐานะนายกรัฐมนตรี ในขณะนั้นก็ได้เริ่มปรากฏขึ้นต่อ สาธารณชนผ่านวาทกรรม “ผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ” โดยทักษิณ ชินวัตรได้พูดตอนหนึ่ง ระหว่างการประชุมหัวหน้าส่วนข้าราชการ ผู้ว่าราชการจังหวัด ตำรวจ และข้าราชการระดับ 10 ขึ้นไป ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล ว่า “วันนี้องค์กรนอกรัฐธรรมนูญ คือ บุคคลซึ่งดู เหมือนมีบารมีนอกรัฐธรรมนูญเข้ามาวุ่นวายขององค์กรที่มีในระบบรัฐธรรมนูญมากไป มีการไม่ เคารพกติกา” (คมชัดลึก, 2560: ออนไลน์) โดย “ผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ” ทักษิณ ชินวัตร อาจมีนัยที่จะหมายถึง พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ซึ่งดำรงตำแหน่งประธานองคมนตรี

พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ซึ่งเป็นนายทหารชั้นผู้ใหญ่และอาวุโสของกองทัพโดยได้เริ่ม การแสดงออกอย่างเป็นนัยสำคัญผ่านการเดินทางไปบรรยายให้กับนักเรียนทหาร โดยใน วันที่ 14 กรกฎาคม 2549 พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ได้เดินทางไปบรรยายพิเศษให้กับ นักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (จปร.) โดยในการบรรยายพิเศษครั้ง ดังกล่าวกลายเป็นการสื่อนัยทางการเมืองครั้งสำคัญที่ไม่เพียงปลุกให้เหล่านักเรียนนายร้อย ต่อต้านความฉ้อฉลเท่านั้น แต่ยังเป็นการสื่อไปถึงนายทหารทุกระดับให้ตระหนักถึง “หน้าที่” ความเป็น “ทหาร” ดังที่พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ได้กล่าวบรรยายไว้ความตอนหนึ่งว่า

“รัฐบาลก็เหมือนกับ jockey คือเข้ามาดูแลทหาร ไม่ใช่เจ้าของ ทหาร เจ้าของทหารคือชาติ และ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัฐบาล เข้ามาดูแล แต่กำหนดใช้พวกเราตามที่ประกาศนโยบายไว้ต่อรัฐสภา เด็กขี่ ม้าบางคนก็ขี่ดี ขี่เก่ง บางคนก็ขี่ไม่ดี ขี่ไม่เก่ง รัฐบาลก็เหมือนกัน บาง รัฐบาลก็ทำงานดี ทำงานเก่ง บางรัฐบาลทำงานไม่ดี ไม่เก่ง ก็มี นี่เป็นเรื่อง จริง” (MGR Online, 2549: ออนไลน์)

กล่าวอย่างรวบรัดได้ว่า การก่อสร้างตัวของกลุ่มมวลชนพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นมาจากความไม่พอใจต่อการทุจริตคอร์รัปชันของรัฐบาลทักษิณ ประกอบกับการที่รัฐบาลทักษิณสั่งระงับการออกอากาศรายการเมืองไทยรายสัปดาห์ของสนธิ ลิ้มทองกุล ซึ่งมีเนื้อหาวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล การขายหุ้นในเครือบริษัทชินคอร์ปโดยไม่เสียภาษีที่มูลค่ามหาศาล ทว่าในอีกฟากหนึ่งได้ก่อให้เกิดการก่อตัวของคาราวานคนจน ซึ่งเป็นกลุ่มมวลชนที่สนับสนุนรัฐบาลทักษิณ จึงอาจกล่าวได้ว่ารอยร้าวระหว่างประชาชนคนในชาติไทยเริ่มมีความชัดเจนและขยายตัวมากยิ่งขึ้นทั้งยังมีแนวโน้มที่จะรุนแรงมากขึ้นอีกด้วย

การเคลื่อนไหวของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ ที่ได้เดินทางไปกล่าวบรรยายพิเศษ ซึ่งเนื้อหาในการกล่าวบรรยายนั้นเกี่ยวข้องกับการสร้างโลกทัศน์ของหน้าที่ทหารที่ต้องปกป้องชาติและต่อต้านความฉ้อฉล ทั้งยังกล่าวเพิ่มเติมว่ารัฐบาลมีทั้งดีและไม่ดี การเคลื่อนไหวของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ที่สะท้อนให้เห็นถึงนัยสำคัญทางการเมืองจึงทำให้เกิดวาทกรรมที่ว่า “ผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ” อย่างไรก็ตามผู้บัญชาการทหารบกอย่างพลเอกสนธิ บุญรัตกสิน ได้ปฏิเสธการเข้าร่วมประชุมกับคณะรัฐมนตรีซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงตามแนวชายแดนใต้

ในขณะที่ทักษิณ ชินวัตร อยู่ที่สหรัฐอเมริกาเพื่อเข้าร่วมการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ ในช่วงเช้าในวันที่ 19 กันยายน 2549 แต่เป็นช่วงเวลาที่ในประเทศไทย คณะรัฐประหารที่นำโดยพลเอกสนธิ บุญรัตกสิน ได้นำกำลังทหารเข้ายึดทำเนียบรัฐบาลและสถานีโทรทัศน์ทำให้ทักษิณ ชินวัตร ไม่สามารถอ่านประกาศแถลงการณ์สถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อรวมอำนาจอยู่ที่นายกรัฐมนตรีได้สำเร็จ ทำให้พลเอกสนธิ บุญรัตกสิน ยึดอำนาจจากรัฐบาลทักษิณและทำให้ชั่วคราวของทักษิณ ชินวัตร ต้องประสบกับความปราชัยในที่สุด

หลังการยึดอำนาจของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) พลเอกสนธิ บุญรัตกสิน ได้มีการแต่งตั้งให้พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเพื่อแก้ปัญหาชาติรวมไปถึงความแตกแยกของประชาชน

ฐานคิดทางปรัชญาการเมืองของมาเคียเวลลี

“ปรัชญามาถึงฉากเหตุการณ์เอาเมื่อสายเกินกว่าจะให้คำแนะนำสั่งสอน ว่าโลกควรจะเป็นเช่นไรแล้วเสมอ ในฐานะความคิดของโลก มันจะปรากฏขึ้นก็ต่อเมื่อภาวะจริงสำเร็จรูปเรียบร้อยอยู่ที่นั่นแล้ว ภายหลังจากกระบวนการก่อรูปของภาวะจริงเสร็จสิ้นลงแล้ว” (เกษียร เตชะพีระ, 2564: 318)

นิโคโล มาเคียเวลลี (Nicolo Machiavelli) นักปรัชญาในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการผู้ได้รับการยอมรับให้เป็น บิดารัฐศาสตร์สมัยใหม่ โดยภายหลังแนวคิดของมาเคียเวลลีมักถูกกล่าวว่าเป็น มาเคียเวลเลียน (Machiavellian) ซึ่งสื่อถึงความเต็มใจไปด้อยเล่ห์กล การวางแผน รวมไปถึงการใช้ผู้อื่นเป็นเครื่องมือ (ศิลปวัฒนธรรม, 2564: ออนไลน์) แนวคิดหรือฐานปรัชญาการเมืองของมาเคียเวลลี สามารถศึกษาผ่านงานเขียนของเขาอย่าง *The Prince* ซึ่งเป็นงานเขียนที่ถูกเขียนขึ้นในปี ค.ศ. 1513 โดยคำสอนของมาเคียเวลลีนับว่ามุ่งเน้นที่จะให้บรรดาธิบายเกี่ยวกับผู้ปกครองที่หวังจะครองอำนาจให้ยืนยาวรวมถึงการเรียนรู้ที่จะเป็นคนไม่ดีเพื่อปกครอง (ธนา มณีพฤษย์, 2555: 25) ดังแนวคิดของมาเคียเวลลีที่ว่า “การเป็นผู้นำในลักษณะนำหวนเกรงดีกว่าผู้นำซึ่งเป็นที่คนรักใคร่” (ศิลปวัฒนธรรม, อ้างแล้ว: ออนไลน์)

1. The end justifies the means

การให้ความสำคัญกับเป้าหมายที่ตึงมากว่าการให้ความสำคัญกับวิธีการหรือกระบวนการ กล่าวคือ “เป้าหมายเป็นตัวรับรองวิธีการ” ทว่าเมื่อวิธีการหนึ่ง ๆ กลับไปละเมิดศีลธรรมอันเป็นฉันทามติร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของระเบียบสังคม ดังนั้น ผู้ครองอำนาจจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้อง ลับ-ลวง-พราง เพื่อกดไม่ให้ความไร้ศีลธรรมโผล่พ้นขึ้นมาเหนือปริมณฑลทางสังคม การให้ความสำคัญกับเป้าหมายปลายทางปรากฏในแนวคิดของมาเคียเวลลี ดังมีความตอนหนึ่งว่า

“เพราะเมื่อความมั่นคงของประเทศชาติเองขึ้นอยู่กับความมุ่งมั่นเด็ดเดี่ยว แล้ว ก็ไม่มีข้อคำนึง ไต ๆ เกี่ยวกับว่าจะยุติธรรมหรือไม่ยุติธรรม จะเป็นมนุษยธรรมหรือทารุณโหดร้าย จะเป็นเกียรติคุณหรือน่าละอายก็ตาม ที่ควร จะปล่อยให้เป็นใหญ่ แต่เมื่อนำเอาข้อพิจารณาอื่น ๆ ทั้งหมดออกไปแล้ว ปัญหาข้อเดียวควรเป็นว่า แนวทางใดจะช่วยชีวิตและอิสรภาพของ ประเทศชาติไว้ได้เท่านั้น” (เอ็ม. เจ. ฮาร์มอน, 2522: 214)

จากความในข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงทัศนะแบบ The end justifies the means ได้ อย่างชัดเจน กล่าวคือ การปิดความสนใจไปอยู่ที่จุดมุ่งหมายหรือเป้าประสงค์เท่านั้น ซึ่งไม่มี ความจำเป็นอันใดเลยที่จะให้ความสนใจหรือต้องประนีประนอมกับวิธีการที่เป็นหนทางในการ นำไปสู่เป้าหมาย กล่าวอย่างรวบรัดได้ว่าวิธีการจะอย่างไรไม่ต้องสนใจ หากแต่มุ่งสนใจที่ เป้าหมายอันดีงามเป็นพอ

2. การขึ้นสู่อำนาจ

การขึ้นสู่อำนาจ (ด้วยกำลัง) ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องของโชคชะตา เนื่องจากการขึ้น สู่อำนาจด้วยวิธีดังกล่าวไม่สามารถสำเร็จหรือบรรลุผลได้เพียงแค่การใช้กำลังเข้าควบคุมเท่านั้น หากแต่ต้องอาศัยโชคชะตาฟ้าเป็นใจด้วย สำหรับการขึ้นสู่อำนาจมาเคียเวลลีได้ให้ แนวทางว่า “เพราะฉะนั้น พึงสังเกตได้ว่าในการเข้าครองรัฐหนึ่ง ๆ ผู้ชนะพึงต้องจัดการกระทำ ทารุณกรรมทั้งหมดเสียในทันทีทันใด” (เอ็ม. เจ. ฮาร์มอน, อ้างแล้ว: 201)

จากการให้แนวทางการขึ้นสู่อำนาจของมาเคียเวลลี ซึ่งไม่ได้ให้ความสำคัญกับศีลธรรม จึงอาจเป็นเหตุผลสนับสนุนผู้ปกครองที่มีอำนาจเด็ดขาดกระทำการโดยไม่คำนึงถึงศีลธรรมซึ่ง อาจเป็นรากฐานสำคัญและที่มาของ “มาเคียเวลลีเยน” ซึ่งถูกเปรียบกับเหล่ากิลที่ลับ ลวง พราง

หลังจากการขึ้นสู่อำนาจประสบความสำเร็จแล้ว ปฏิเสธไม่ได้ว่าการขึ้นสู่อำนาจมิใช่ จุดจบหากแต่เป็นจุดเริ่มต้นเท่านั้น กล่าวคือ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเรียนรู้เกี่ยวกับการรักษา อำนาจ

3. การรักษาอำนาจ

“อำนาจ” เป็นนามธรรมที่มองไม่เห็นและจับต้องมิได้ ทว่ากลับทรงพลานุภาพเป็น อย่างยิ่งซึ่งอาจเปรียบได้ดังดาบสองคมที่ทั้งสร้างคุณอย่างอนันต์และสามารถลงทัณฑ์ได้ในเวลา เดียวกัน ดังนั้นผู้ปกครองที่ขึ้นสู่อำนาจผ่านการใช้กำลัง ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าการจัดการอำนาจที่

ได้มาให้มีเสถียรภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรักษาอำนาจให้มีความตั้งมั่น หากแต่ไม่สามารถรักษาอำนาจได้ก็จะนำไปสู่ภาวะการสูญเสียอำนาจในที่สุด

มาเคียวเวลลี ได้ให้แนวทางในการรักษาอำนาจไว้หลายแนวทางหนึ่งในนั้นคือ การปฏิบัติต่อกลุ่มอำนาจเก่า กล่าวคือ การล้มล้างและกวาดล้างกลุ่มอำนาจเก่าให้หมดสิ้นเพื่อป้องกันการที่กลุ่มอำนาจเก่าจะสะสมกำลังรวมถึงการทำทลายอำนาจและยึดครองอำนาจกลับไป ในที่สุด จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่การกำจัดอำนาจเก่าดังกล่าวมิได้มุ่งหมายไปที่ตัวบุคคลเพียงอย่างเดียวเท่านั้นหากแต่ยังรวมไปถึงตัว “ระบอบ” และสัญลักษณ์ของกลุ่มอำนาจเก่าทั้งหมด เพื่อให้ผู้ยึดครองอำนาจสามารถรวบรวมและควบคุมกลไกอำนาจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (มาเคียวเวลลี, นิโคโล, 2563: 154-160)

4. การสูญเสียอำนาจ

นอกจากการขึ้นสู่อำนาจและการรักษาอำนาจแล้ว มาเคียวเวลลีได้เสนอความเป็นไปได้ที่จะต้องสูญเสียอำนาจโดยมาจากสาเหตุสำคัญหลายประการไม่ว่าจะเป็นสาเหตุจากคุณธรรมของผู้ปกครองตามคุณสมบัติ หรือสาเหตุจากโชคชะตากำหนด ก็อาจส่งผลต่อการสูญเสียอำนาจของรัฐหรือผู้ปกครองในภายหลังได้

ทั้งนี้ “การรัฐประหาร” ที่เป็นการขึ้นสู่อำนาจโดยกำลังก็มีความจำเป็นอย่างปฏิเสธไม่ได้ที่จะต้อง ลับ ลวง พราง ในการขึ้นสู่อำนาจอย่างแยบยล รวมทั้งการทำลายล้างเครือข่ายและระบอบอำนาจเก่าให้หมดสิ้นจึงจัดเป็นการยึดครองอำนาจอย่างสมบูรณ์แบบตามแนวคิดของมาเคียวเวลลี

จึงสามารถสรุปได้ว่าการอธิบายฐานแนวคิดปรัชญาการเมืองของมาเคียวเวลลีที่สอดคล้องกับการตั้งคำถามถึงความชอบธรรมของคณะรัฐประหารในปี 2549 ได้แสดงให้เห็นผ่านการขึ้นสู่อำนาจด้วยวิธีการใด ๆ ก็ตามให้ได้มาซึ่งเป้าหมายที่ตั้งงามอันเป็นเหตุผลของคณะรัฐประหาร เพื่อแสดงให้เห็นถึงความชอบธรรมที่เกิดขึ้นจากการทำรัฐประหาร ในวันที่ 19 กันยายน 2549 โดยคณะรัฐได้สร้างกระบวนการลดทอนความชอบธรรมของรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้งในขณะเดียวกันก็สถาปนาความชอบธรรมให้กับการช่วงชิงอำนาจดังกล่าวผ่านการยึดอำนาจ

ธรรมเนียมจารีตที่ส่งเสริมความชอบธรรมในเหตุการณ์การรัฐประหารในวันที่ 19 กันยายน 2549

นอกจากความต้องการให้ประเทศชาติบ้านเมืองปกติสุข ปราศจากความวุ่นวายทางการเมืองอันเป็นเหตุผลของคณะรัฐประหารตามความจำเป็นในการทำรัฐประหาร แสดงถึงความชอบธรรมอันเป็นเหตุผลให้คณะรัฐประหารก่อการรัฐประหารขึ้น ซึ่งได้กล่าวไปแล้วนั้น ยังมีประเด็นที่นำมาซึ่งความชอบธรรมที่คอยส่งเสริม คำจูงใจแก่การทำรัฐประหารตลอดมา และเรียกได้ว่าเป็นตัวแปรสำคัญที่เกิดขึ้นมาจนเป็นธรรมเนียม จารีต หรือวัฒนธรรมอย่างหนึ่งเพื่ออำนวยให้แก่การรัฐประหารและคณะรัฐประหารในทุกครั้ง ในที่นี้จะกล่าวถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ที่เข้ามามีบทบาทในการคำจูงใจความชอบธรรมในการรัฐประหารในแต่ละครั้งจนเป็นธรรมเนียมปฏิบัติมาโดยตลอด

กล่าวอย่างรวบรัดได้ว่านอกเหนือจากเหตุผลหลักในการทำรัฐประหารเพื่อยุติประชาธิปไตยที่ฉ้อฉลและให้เกิดความสงบเรียบร้อยภายในชาติแล้วนั้น ยังมีประเด็นของการอิงแอบความชอบธรรมของคณะรัฐประหารที่อิงอยู่กับสถาบันพระมหากษัตริย์ รวมถึงการรับรองความชอบธรรมที่แสดงผ่านประเด็นทางกฎหมาย ซึ่งเป็นประเด็นที่ก่อให้เกิดเป็นธรรมเนียม จารีต มาอย่างยาวนานตลอดห้วงของการก่อรัฐประหาร เพื่อเป็นเหตุผลรับรองในการสนับสนุน คำจูงใจความชอบธรรมในการดำรงอยู่ในอำนาจให้แก่คณะรัฐประหาร เพราะฉะนั้นระบบกฎหมายของไทยจึงเป็นจารีตหรือธรรมเนียมอย่างหนึ่งซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่เอื้อต่อการทำรัฐประหารให้มีความชอบธรรมในตัวมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดจากสำนักกฎหมาย โดยเฉพาะสำนักบ้านเมือง ที่แสดงให้เห็นผ่านการอำนาจตุลาการหรือคำพิพากษาต่าง ๆ และกฎหมายที่มีการบัญญัติขึ้นเป็นรัฐธรรมนูญ หรือคำสั่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญอันเกิดขึ้นมาภายหลังการทำรัฐประหารแต่ละครั้งโดยคณะรัฐประหาร ซึ่งใช้นักกฎหมายเป็นเครื่องมือสำคัญ ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนความชอบธรรมในสายตาของผู้ถูกปกครองเนื่องด้วยการชอบด้วยกฎหมาย ชอบด้วยรัฐธรรมนูญจะถูกมองและให้คุณค่าว่าชอบธรรมด้วยเช่นกัน (โปรดดูรายละเอียดการที่คณะรัฐประหารอาศัยความชอบธรรมจากสถาบันพระมหากษัตริย์และระบบกฎหมาย ใน ฦๅพล ใจจริง, 2563: 60; สุชาชัย ยิ้มประเสริฐ, 2553: 103; หอสมุดแห่งชาติ. สยามนิกร 20 มิถุนายน 2490; หอสมุดแห่งชาติ. สยามนิกร 21 มิถุนายน 2490; นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2564:117-124, 132-134; อารังศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, 2561: 168; บุญชัย ใจเย็น, 2564: 141; ธนา

พล อิวสกุล, 2554: 198; บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2548: 221-222; ธงชัย วินิจจะกุล, 2563; เสน่ห์ จามริก 2529: 230-326)

ปรัชญาการเมืองของแนวคิดมาเคียเวลลีในการรัฐประหาร 19 กันยายน

จากเหตุการณ์การรัฐประหารวันที่ 19 กันยายน 2549 โดยพลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน สามารถเชื่อมโยงกับเหตุการณ์รัฐประหารดังกล่าวที่เกิดขึ้นได้ว่า จากการทำการรัฐประหารเป็นไปตามแนวคิดวิธีการได้มาของอำนาจ ทั้งยังปรากฏการณ์ที่รัฐหรือคณะรัฐประหารขณะนั้นจะมีการรักษาอำนาจไว้ รวมไปถึงการสูญเสียอำนาจที่อาจเกิดขึ้นต่อมาได้เช่นเดียวกันตามปรัชญาการเมืองของมาเคียเวลลี โดยในที่นี้จะหยิบยกประเด็นของวิธีการรักษาอำนาจและวิธีการสูญเสียอำนาจซึ่งสอดคล้องกับเหตุการณ์ดังกล่าวมาอธิบายต่อไป

1. วิธีการรักษาอำนาจ

เมื่อได้รัฐมาก็ปรารถนาที่จะรักษาเอาไว้ วิธีการรักษารัฐไว้ตามแนวคิดของมาเคียเวลลี คือ การกำจัดศัตรูทางการเมืองและจัดการกับกลุ่มอำนาจเก่าของรัฐประหารนั้น สามารถอธิบายเปรียบเทียบด้วยแบบวิธีการกวาดล้างโดยการทำให้พินาศไป และการคงรักษากลุ่มอำนาจเก่าไม่ให้กลับมาใช้อำนาจอีก ตามความคิดของมาเคียเวลลีที่ว่า “*ใครที่ได้รัฐเหล่านี้มา และปรารถนาที่จะคงรักษาเอาไว้ ก็ควรคำนึงอยู่เสมอสองประการ ประการหนึ่งคือว่าสายโลหิตของเจ้าผู้ปกครองเดิมจะต้องถูกกำจัด*” (มาเคียเวลลี, นิโคโล, 2552: 111) แสดงให้เห็นผ่านการกำจัดศัตรูทางการเมืองด้วยวิธีการที่รุนแรง โดยได้เริ่มขึ้นหลังจากที่คณะรัฐประหารได้ยึดอำนาจอย่างสมบูรณ์โดยใช้อำนาจของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นใบอนุญาตให้มีการกวาดล้างเกิดขึ้นเพราะในขณะนั้นคณะรัฐประหารมีความพร้อมทางด้านกองกำลังที่จะใช้รักษาอำนาจไม่ว่าจะด้วยวิธีใดก็ตาม ดังนั้นการกวาดล้างศัตรูทางการเมืองจึงเริ่มขึ้นอย่างเข้มข้นด้วยการใช้ประกาศคณะรัฐประหาร เรียกบุคคลของกลุ่มอำนาจเก่าเข้ามารายงานตัวหรือติดต่อผู้เกี่ยวข้องกับอำนาจเก่า ซึ่งอาจจะมีการเคลื่อนไหวต่อต้านการรัฐประหารให้อยู่ในความสงบเรียบร้อย และดูเหมือนจะไม่มี ความรุนแรง แต่มีบุคคลจำนวนหนึ่งที่คณะรัฐประหารได้กระทำในสิ่งที่เรียกว่าความรุนแรง เช่น การกักขัง นายเนวิน ชิดชอบ และนายยงยุทธ ตียะไพรัช หรือการรื้อค้นบ้านนักการเมืองคนสำคัญที่ถูกทหารบุกตรวจค้น แม้จะไม่มี การเสียเลือดเนื้อถึงขั้นที่มีการเสียชีวิตเกิดขึ้น แต่การกระทำดังกล่าวก็ถือได้ว่าเป็นความรุนแรงต่อฝ่ายอำนาจเก่าหรือฝ่ายตรงข้ามของคณะรัฐประหาร

เช่นเดียวกัน ในแง่ของการสร้างความหวาดกลัว ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นความต้องการของ คณะรัฐประหารที่จะกวาดล้างกลุ่มอำนาจเก่าที่ถือได้ว่าเป็นศัตรูกับคณะรัฐประหารคือกลุ่มที่อยู่ภายใต้เครือข่ายของทักษิณ นอกจากนี้ยังได้สั่งให้ติดตามพฤติกรรมของบรรดาญาติพี่น้องของฝ่ายอำนาจเก่า เช่น ครอบครัวชินวัตร ของทักษิณ รวมไปถึงผู้ต้องสงสัยว่าจะเป็นอันตรายต่อคณะรัฐประหาร ในภายหลังอาจจะต้องถูกจัดการอย่างเด็ดขาดเช่นกัน การกวาดล้างดังกล่าวมีผลทำให้ฝ่ายตรงข้ามไม่เหลือกำลังที่จะฟื้นตัวมาเป็นอันตรายต่อคณะรัฐประหารได้ในระยะเวลาอันสั้น รวมถึงการตัดสิทธิของกรรมการบริหารพรรคเป็นเวลา 5 ปีของพรรคการเมืองที่ถูกยุบทำให้บริวารในกลุ่มอำนาจเก่าจะหมดพลังในการต่อสู้ทางการเมือง และพรรคประชาธิปัตย์ซึ่งเป็นคู่แข่ง ก็มีการจัดตั้งกองกำลังและสงคราม คณะรัฐประหารเป็นกลุ่มก่อการที่มีกำลังเป็นของตนเองซึ่งตรงกับแบบวิธีการสร้างกองกำลังของตนเองแบบมาเคียเวลลี ที่ว่า “เจ้าผู้ปกครองที่ทรงปัญญาจึงหลีกเลี่ยงกองกำลังเหล่านี้เสมอมา (ทหารรับจ้าง) และใช้กองกำลังของตนเองเขาปรารถนาที่จะแพ้เพื่อกองกำลังของตนเองเสียยิ่งกว่าที่จะชนะยิ่งกว่ากองกำลังของผู้อื่น” เพื่อให้รัฐประหารเป็นไปด้วยความมีเอกภาพของเหล่าทัพปราศจากการขัดแย้งกันเอง อาจจะทำให้การรัฐประหารเกิดอุปสรรคเป็นอย่างมากเพราะแต่ละทัพมีขีดความสามารถในการรบซึ่งเป็นอันตรายอย่างยิ่งหากมีการปะทะกันเอง จะเกิดการเสียเลือดเนื้ออย่างมาก การรัฐประหารอาจไม่สวยงามอย่างที่คิดเกิดขึ้น

ความคิดในเรื่องการรักษาอำนาจของมาเคียเวลลีจะให้ความสำคัญกับความสามารถในการใช้คุณธรรมของผู้ปกครองให้เกิดประโยชน์ โดยคุณธรรมจะเป็นเครื่องมือในการกำหนดหรือเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาผู้ปกครองมากที่สุดเลือกใช้วิธีการต่าง ๆ ของผู้ปกครองที่จะเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถรักษาอำนาจได้นานที่สุด ดังนั้นวิธีการรักษาอำนาจของมาเคียเวลลีจึงไม่มีสูตรสำเร็จหากแต่ต้องขึ้นอยู่กับความจำเป็นของแต่ละสถานการณ์ ผ่านการทำงานของคุณธรรมที่จะเลือกวิธีที่เหมาะสมที่สุดมาใช้ไม่ว่าวิธีการนั้นจะเป็นสิ่งที่ตั้งตามหลักความถูกต้องของศีลธรรมหรือศาสนาหรือไม่ก็ตาม ซึ่งลักษณะดังกล่าวคล้ายคลึงกับที่คณะรัฐประหารได้แสดงออกเพื่อรักษาอำนาจของเขาเพราะระหว่างการอยู่ในอำนาจของคณะรัฐประหารนั้นพบว่าคณะรัฐประหารได้ใช้วิธีการต่าง ๆ มากมายตามแต่ความจำเป็นของสถานการณ์ในขณะต่าง ๆ

2. วิธีการสูญเสียอำนาจ

การสูญเสียอำนาจทางการเมืองตามปรัชญาการเมืองของมาเคียเวลลี พบว่าเกิดขึ้นจากสาเหตุหลายประการ คือการเลือกสนับสนุนหรือการเลือกข้างที่ผิดพลาด การเลือกผู้ช่วยที่ผิดพลาดและการเสียอำนาจด้วยผลจากการกระทำของโชคชะตา ซึ่งอาจทำให้ผู้ปกครองต้องพบความผิดพลาดทางการเมือง และถ้าความผิดพลาดนั้นร้ายแรงมากก็อาจจะทำให้ผู้ปกครองต้องสูญเสียอำนาจไปได้ สาเหตุนี้แม้ว่าจะถือเป็นความบกพร่องของตัวผู้ปกครองเอง แต่ด้วยสถานการณ์ที่บีบบังคับนั้นทำให้ตัวเลือกของผู้ปกครองมีไม่มากนักและทำให้โอกาสที่จะผิดพลาดก็มีความเป็นไปได้สูง จากเหตุการณ์ดังกล่าวคณะรัฐประหารได้กระทำในสิ่งที่มาเคียเวลลีได้พูดไว้ว่า

“เจ้าผู้ปกครองจะเป็นที่ยกย่องสรรเสริญเมื่อเขาเป็นมิตรแท้และศัตรูแท้ด้วย นั่นคือเมื่อเขาเปิดเผยตนเองว่าเข้าข้างใครโดยไม่คำนึงถึงสิ่งใดส่วนนี้มีประโยชน์มากกว่าการวางตัวเป็นกลางเสมอและไม่ว่าในกรณีใด ๆ การเปิดเผยตนเองและทำสงครามที่แท้จริงจะเป็นประโยชน์สิ่งสำหรับท่านเพราะในกรณีแรกถ้าท่านไม่เปิดเผยตนเองท่านจะเป็นเหยื่อของผู้ชนะเสมอพร้อมกับความถูกใจและความพึงพอใจของฝ่ายที่พ่ายแพ้ท่านจะไม่มีข้ออ้างหรือสิ่งอื่นใดที่สามารถจะป้องกันท่านได้และไม่มีใครที่จะต้อนรับท่านเพราะผู้ชนะจะไม่ต้องการมิตรที่นำระแวงซึ่งไม่ได้ช่วยเหลือเขาในยามคับขันและผู้แพ้จะไม่ต้อนรับท่านเพราะท่านมิได้ต้องการจะเสี่ยงร่วมโชคชะตากับเขาโดยมีอาวุธอยู่ในมือ” (มาเคียเวลลี, นิโคลาส, 2552: 286)

ประการต่อมาคือสาเหตุที่เกิดจากการกระทำของโชคชะตานั้นถือเป็นสิ่งที่ยากแก่การควบคุมของมนุษย์ ถ้าโชคชะตาใดที่ไม่รุนแรงมากเกินไปและผู้ปกครองเป็นผู้มีคุณธรรมมากพอ เขาก็อาจจะเอาชนะโชคชะตานั้น ๆ ได้ และไม่ต้องสูญเสียอำนาจไป แต่หากว่าโชคชะตาที่เกิดขึ้นมีความร้ายแรงมากเกินกว่าที่คุณธรรมในตัวผู้ปกครองจะควบคุมและเอาชนะได้ ผู้ปกครองก็มีโอกาสที่จะสูญเสียอำนาจไปอย่างที่ไม่สามารถแก้ไขอะไรได้ การสูญเสียอำนาจเกิดจากการกระทำของโชคชะตาความคิดทางปรัชญาการเมืองของมาเคียเวลลี กล่าวว่า “อาจจะจริงที่เทพแห่งโชคชะตาเป็นผู้กำหนดครึ่งหนึ่งของการกระทำของเรา แต่ก็จริงด้วยเช่นกันว่านางก็ปล่อยให้ครึ่งหนึ่งหรือปานนั้นอยู่ในความควบคุมของเรา ... เพราะเทพแห่งโชคชะตาเป็นสตรีและถ้าบุคคลใดปรารถนาที่จะควบคุมนางก็จำเป็นที่จะต้องดีและหุบ

ให้นางล้มลงและเขาก็จะพบว่านางปล่อยให้ตนเองถูกเอาชนะโดยบุรุษเพศเหล่านี้ยิ่งกว่าโดยผู้ที่ดำเนินการอย่างเห็นชา” (มาเคียวเวลลี, นิโคโล, 2552: 305-308) นอกเหนือจากสถานการณ์ที่เป็นความผิดพลาดอันเกิดจากการตัดสินใจที่ผิดพลาดหรือขาดความรู้ความสามารถทางการเมือง หรือเพราะเหตุอันใดอื่น ๆ ที่ทำให้คณะรัฐประหารถึงคราวที่ต้องสูญเสียอำนาจไป

ความคิดเรื่องการสูญเสียอำนาจดังกล่าวของคณะรัฐประหารนั้นเห็นได้ว่ามีสาเหตุที่สำคัญมาจากการกระทำของโซคเซตาที่มีความรุนแรงมากเกินกว่าที่คณาธิปไตยในตัวของคณะรัฐประหารที่จะแก้ไขให้ดีขึ้นได้ ซึ่งโซคเซตาที่คณะรัฐประหารในวันที่ 19 กันยายน 2549 ต้องประสบ ได้แก่ ผลการเลือกตั้งที่พรรคพลังประชาชนได้รับคะแนนเสียงมาเป็นอันดับหนึ่งซึ่งพรรคประชาธิปัตย์ที่คณะรัฐประหารได้เป็นฝ่ายสนับสนุนนั้นเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ในสนามเลือกตั้ง ยกที่จะใช้การเมืองในรัฐสภาเพื่อรวบรวมเสียงข้างมากเพื่อจัดตั้งรัฐบาล อีกทั้งไม่ว่าจะเป็นความแตกแยกภายในคณะรัฐประหารปัญหาความเศรษฐกิจตกต่ำอย่างรุนแรงที่ทำให้ประชาชนเดือดร้อนและเกิดความไม่พอใจในรัฐบาลสุรยุทธ์ จุลานนท์ ทำให้คณะรัฐประหารต้องสูญเสียอำนาจและความชอบธรรมในการครองอำนาจไปในที่สุด

สรุปได้ว่าจากเหตุการณ์การรัฐประหารวันที่ 19 กันยายน 2549 เมื่อคณะรัฐประหารได้มาซึ่งอำนาจตามแนวคิดวิธีการของมาเคียวเวลลีแล้ว ยังมีความเป็นไปได้ที่สามารถเชื่อมโยงเข้ากับการรักษาอำนาจและการสูญเสียอำนาจของคณะรัฐบาลที่มีคณะรัฐประหารเป็นกลไกสำคัญ ผ่านแนวคิดวิธีการรักษาไว้ซึ่งอำนาจ และการสูญเสียอำนาจที่มาเคียวเวลลีได้เคยกล่าวไว้ ซึ่งการรัฐประหารในครั้งนั้นแสดงให้เห็นถึงการรักษาอำนาจไว้ตรงกับสถานการณ์ต่าง ๆ ตามที่ยกไปข้างต้น อีกทั้งยังสามารถอธิบายการสูญเสียอำนาจของรัฐที่เห็นได้ผ่านสถานการณ์ในช่วงเวลานั้นเช่นเดียวกัน

สรุป

จากกรณีศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นที่อธิบายถึงปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นผ่านแนวคิดปรัชญาการเมืองของมาเคียวเวลลี จากการตั้งคำถามถึงว่าอะไรคือความชอบธรรมที่คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) กระทำการรัฐประหารรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้งของ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ซึ่งนำมาสู่ประเด็นของการขึ้นสู่อำนาจตามแนวคิดมาเคียวเวลลี ที่อธิบายการได้มาซึ่งอำนาจด้วยวิธีการใด ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อยุติประชาธิปไตยแบบฉ้อฉลและสร้างความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองอันเป็นเหตุผลของรัฐตามคำกล่าวของคณะรัฐประหาร ซึ่งสอดคล้องกับ

รูปแบบ The end justifies the means หรือเป้าหมายเป็นตัวสร้างความชอบธรรมให้กับวิธีการ ตามแนวคิดปรัชญาการเมืองของมาเคียเวลลี โดยมีข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเป็นเหตุผลประกอบให้เห็นถึงความชอบธรรมของคณะรัฐประหาร ทั้งนี้ ในประเด็นของธรรมเนียมจารีต อันเป็นรากฐานที่ส่งเสริม คำจูงการรัฐประหารจากกรณีศึกษา ได้อธิบายถึงประเด็นสถาบันพระมหากษัตริย์และระบบกฎหมายที่รองรับความชอบธรรมการทำรัฐประหาร นำมาสู่การอธิบายประเด็นทางจริยธรรมอันมาจากข้อเสนอในปรัชญาการเมืองของมาเคียเวลลี และการได้รับอิทธิพลมาจากปรัชญาแนวสังคมนิยม และประเด็นสุดท้ายคือการอธิบายความไปได้ที่คณะรัฐประหารอาจรักษาอำนาจ และสูญเสียอำนาจได้ ตามวิธีการและข้อเสนอแนะของปรัชญาตามแนวคิดที่ปรัชญาการเมืองของมาเคียเวลลี ทั้งนี้บทความชิ้นนี้แสดงให้เห็นถึงปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นจากการนำปรัชญาการเมืองของมาเคียเวลลี มาอธิบายถึงเหตุผลของความชอบธรรมในการขึ้นสู่อำนาจของคณะรัฐประหาร

เอกสารอ้างอิง

- เกษียร เตชะพีระ. (2550). จากระบอบทักษิณสู่รัฐประหาร 19 กันยายน 2549: วิภวต ประชาธิปไตยไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เกษียร เตชะพีระ. (2564). หมายเหตุผู้แปล ใน การที่ตพจญภย: นิยายปรัชญาการเมือง. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: คบไฟ.
- คมชัดลึก. (2560). วันนีในอดีต ‘ทักษิณ’เปิดประเด็น ‘ผู้มีบารมีนอกรัฐธรรมนูญ.’ สืบค้นเมื่อ 27 พฤศจิกายน 2564 จาก <https://www.komchadluek.net/today-in-history/285043>
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2523). แก่นแท้แห่งคำสอนของมาเคียเวลลี. วารสารธรรมศาสตร์, 9(4), 111-128.
- ณัฐพล ใจจริง. (2563). ขุนศึก ศักดินา และพญาอินทรี: การเมืองไทยภายใต้ระเบียบโลกของสหรัฐอเมริกา 2491-2500. นนทบุรี: ฟ้ายเดี่ยวกัน.
- ธงชัย วินิจจะกุล. (2563). ปาฐกถาฉบับเต็ม ‘นิติรัฐอภิสิทธิ์และราชนิติธรรม’. เรียกใช้เมื่อ 15 พฤศจิกายน 2564 จาก <https://waymagazine.org/thongchai-winichakul-rule-by-law/>

- ธนา มณีพุกษ์. (2555). การรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 กับแนวคิดมาคิอาเวลลี. ใน
วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธนาพล อิวสกุล. (2554). “มูลบท” ว่าด้วยราชวงศ์ไทยและการเมืองสมัยปลายรัชกาลฉบับ
อเมริกัน. วารสารฟ้าเดียวกัน, 9(2), 197-127.
- อัครศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์. (2561). “ข้ออ้าง” การปฏิวัติ-รัฐประหารในการเมืองไทย
สมัยใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และ
มนุษยศาสตร์.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2563). รัฐธรรมนูญฉบับวัฒนธรรมไทย. ใน ชาติไทย, เมืองไทย, แบบเรียน
และอนุสาวรีย์ว่าด้วย: วัฒนธรรม, รัฐ และรูปการจิตสำนึก. (พิมพ์ครั้งที่ 5).
กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2548). กฎหมายมหาชนเล่ม 2: การแบ่งแยกกฎหมายมหาชน-เอกชน
และพัฒนาการกฎหมายมหาชนในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชัย ใจเย็น. (2564). กบฏยังเติร์ก. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สยามความรู้.
- มาคิอาเวลลี, นิโคโล. (2552). เจ้าผู้ปกครอง. (สมบัติ จันทรวงศ์, ผู้แปล) (พิมพ์ครั้งที่ 7).
กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- มาคิอาเวลลี, นิโคโล. (2563). เจ้าผู้ปกครอง. (สมบัติ จันทรวงศ์, ผู้แปล) (พิมพ์ครั้งที่ 11).
กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- ศิลปวัฒนธรรม. (2564). วิธีรักษาอำนาจฉบับ มาเคียเวลลี ผู้ถูกเรียกว่าเจ้าของศาสตร์ทรราช
และผู้นำที่เขาหนุน. เรียกใช้เมื่อ 21 ธันวาคม 2564 จาก [https://www.silpa-
mag.com/history/article_32766](https://www.silpa-mag.com/history/article_32766)
- สุชาชัย ยิ้มประเสริฐ. (2553). แผนชิงชาติไทย ว่าด้วยรัฐและการต่อต้านรัฐสมัยจอมพล ป.
พิบูลสงครามครั้งที่สอง (พ.ศ.2491-2500). (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: 6 ตุลา
รำลึก.
- เสนห์ จามริก. (2529). การเมืองไทยกับพัฒนาการรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์
การพิมพ์.
- เอ็ม. เจ. ฮาร์มอน. (2522). ความคิดทางการเมืองจากเพลโตถึงปัจจุบัน. (เสนห์ จามริก, ผู้แปล)
(พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

MGR Online. (2548). สนิธิ ลิ้มทองกุล ไขข้อข้องใจ “ทักษิณไม่ใช่เพื่อนสนิท”. เรียกใช้เมื่อ 27 พฤศจิกายน, 2564, จาก

<https://mgronline.com/onlinesection/detail/9480000170551>

MGR Online. (2549). “ป่าเปรม” ย้ำ “พระเจ้าอยู่หัว-ชาติ” คือ เจ้าของทหารแท้จริง เตือน รุ้่นน้องใช้เลือดเนื้อปกป้องเทิดทูน. เรียกใช้เมื่อ 27 พฤศจิกายน, 2564, จาก

<https://bit.ly/3HuoGe1>

Positioning. (2548). เมืองไทยรายสัปดาห์ ปรากฏการณ์ “สนธิ” พีเวอร์. เรียกใช้เมื่อ 27 พฤศจิกายน, 2564, จาก <https://positioningmag.com/8149>

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University) เป็นวารสารในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิตนักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นโยบายสาธารณะ สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร ทศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอกแต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา ทางวารสารกำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ (ราย 2 เดือน) ดังนี้ ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - กุมภาพันธ์, ฉบับที่ 2 เดือน มีนาคม - เมษายน, ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน, ฉบับที่ 4 เดือนกรกฎาคม - สิงหาคม, ฉบับที่ 5 เดือนกันยายน - ตุลาคม และ ฉบับที่ 6 เดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นโยบายสาธารณะ สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจารณ์หรือเสนอแนวคิดใหม่

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8 - 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ THSarabun PSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวนคำอยู่ที่ 300 คำ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) **บทคัดย่อ (Abstract)** เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ

2) **บทนำ (Introduction)** ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัยและระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) **วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)** ระบุแบบแผนการวิจัย การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

4) **ผลการวิจัย (Results)** เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับ อย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปแบบตารางหรือแผนภูมิ

5) **อภิปรายผล (Discussion)** เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

6) **องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge)** ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

7) **สรุป (Conclusion) / ข้อเสนอแนะ (Recommendation)** ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) **เอกสารอ้างอิง (References)** ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ตัวอย่างเช่น การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 (Industry 4.0) ภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมจะต้องเตรียมพร้อมในหลาย ๆ ด้านและสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ การเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมใหม่และเศรษฐกิจยุคใหม่ เป็นการพัฒนามาสู่อุตสาหกรรมอนาคต เชื่อมโยงทรัพยากรบุคคล ความรอบรู้ นวัตกรรมทางความคิด และเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นหนึ่งเดียวกับการขับเคลื่อนอุตสาหกรรม (ธนิต โสรัตน์, 2559) โดยเอกสารอ้างอิงที่ใช้ในการอ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

- 1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ / เล่มที่/ ชื่อที่/ เลขหน้า แล้วตามด้วยชื่อหน่วยงานผู้จัดทำ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) พร้อมปีที่พิมพ์ ตัวอย่าง เช่น “ภิกษุทั้งหลาย รูปเวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เป็นอนัตตา ภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้จักเป็นอัตตาแล้วไซ้รูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ” (วิ.ม. 4/20/27) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)
- 2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (เกสราวดี เขียวชาญ, 2557)
- 3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (นิรมัย คุ่มรักษา และอัจฉิมา ศิริพิบูลย์ผล, 2560)
- 4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งรายแรก แล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ทศพร คำผลศิริ และคณะ, 2560)
- 5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงกับปีปัจจุบันมากที่สุด (ค้นพบล่าสุด) หรือหากเป็นแนวคิดทฤษฎี

ก็ควรอ้างอิงเจ้าของแนวคิดทฤษฎี หรือบุคคลผู้เป็นที่ยอมรับของวงการวิชาการส่วนใหญ่เป็นสำคัญ

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Phathong, K., 2007)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลาง ตามด้วยนามสกุลของผู้แต่งรายที่สอง และตามด้วยอักษรย่อของชื่อภาษาอังกฤษ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Werker, J. F. & Desjardins, R. N, 2004)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Bloom, B. S., et al.)

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษญา ผาทอง. (2548). ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ : แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/ (เลขหน้าที่อ้าง).// สถานที่พิมพ์: / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ชลิตา บัณฑวงค์. (2556). ข้าวและชาวนาไทยในกระแสการเปลี่ยนแปลง ใน พจนก กาญจนจันทร์ (บรรณาธิการ), คน ข้าว นา ควาย ในวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (หน้า 39-68). กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/ (ฉบับที่), / เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษฎา ผาทอง และคณะ. (2562). พระพุทธศาสนากับการเมือง. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทรรศน์, 3(2), 16-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม, / (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง).
สถานที่พิมพ์: / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิท อัจพันธ์. (2537). หม้อคอคควาย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขตหัวเมืองฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้น.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, / เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เมือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ประชาชนเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. //(ปีที่พิมพ์). // ชื่อวิทยานิพนธ์. // ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา. // ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

พรไทย ศิริสาธิตกิจ. (2558). การพัฒนารูปแบบการปรับตัวของชาวนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นายมนัส ภาคภูมิ. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน. ใน รายงานการวิจัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์. //(วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์). // ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์. // (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

ไชยศิริ ลีศิริกุล. (5 พ.ย. 2562). วิธีการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานข้าว. (พระมหาปรัชญ์ อรรถาพร, สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. //(ปีที่เผยแพร่). // ชื่อเรื่อง. // เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ฤทัยชนก จริงจิตร. (2555). กลยุทธ์ข้าวไทยบนฐาน AEC เพื่อก้าวสู่การเป็น Trading Nation เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2563 จาก <http://www.tpsoc.moc.go.th/sites/default/files/862-img.pdf>

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). เลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับชำนาญงาน คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ 593/2562 . เรียกใช้

เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-ประกาศ/>

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย //(ปีที่พิมพ์) //ชื่อเรื่อง(ถ้ามี) //ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2558). คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM) Promotion Manual (DSPM). เชียงใหม่: สยามพิมพ์นานาชาติ.
- ประภัสสร ปรีเอี่ยม และธรรมบุญ รวีผ่อง. (2554). ผลการส่งเสริมพัฒนาการ กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กพัฒนาการช้าโดยพ่อแม่ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม. ใน รายงานการวิจัย. สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- พระสุตวรรษ วิสุทโธ และเดชชาติ ตริทรัพย์. (2561). บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ในตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 2(2), 8-13
- พระสถาพร ปุณณนนโท (ร่าจวนจร) และคณะ. (2562). การวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการทำงานจิตอาสาของชุมชนวัดสระเกษ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 3(2), 16-31.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานสาธารณสุขอ่างทอง. (2560). รายงานทารกน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ DSPM ปีงบประมาณ 2560 (อินเทอร์เน็ต). เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2562 จาก <http://atg.hdc.moph.go.th>
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง. (2563). ศิลปะการแห่งโนราห์. เรียกใช้เมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2563 จาก https://www.m-culture.go.th/phatthalung/ewt_news.php?nid=508&filename=index.
- Elizabet, B. (1990). Ecotourism: The Potentials and Pitfalls. Vol.1 and 2. World Wildlife Fund. Washington, D.C.

Dunst, C. J. & Triette, C. M. (1996). Empowerment, effective helpgiving practices and family-Centered care. *Pediatr Nurs*, 22(2), 334-337.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้ที่เว็บไซต์ของวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้ที่ <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : ketsada.iadp@gmail.com

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับวารสารสิ่งคัลฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

Corresponding author E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระบุประเภทของวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัย ที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่มีความน่าสนใจมากที่สุด).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

.....(16 pt)ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

(16.pt) 1. กล่าวถึงความจำเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีมารองรับ).....

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ).....

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา.....

4. สรุปความจำเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1..... (16.pt).....

2..... (16.pt).....

3..... (16.pt).....

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16.pt)..... ระบุรูปแบบของการวิจัย..... ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... วิธีการได้มาซึ่ง

กลุ่มตัวอย่าง..... การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ..... การเก็บรวบรวมข้อมูล..... การวิเคราะห์ข้อมูล.....

.....

.....

.....

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

...(16 pt).....ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย.สังเคราะห์
ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจ
ง่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18 pt)

...(16 pt) สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับได้ใจความพร้อมข้อเสนอแนะที่
ได้จากการวิจัย.....และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีชื่อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

...(16 pt)...ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt).....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

Corresponding author E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

...(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt)

..... (16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

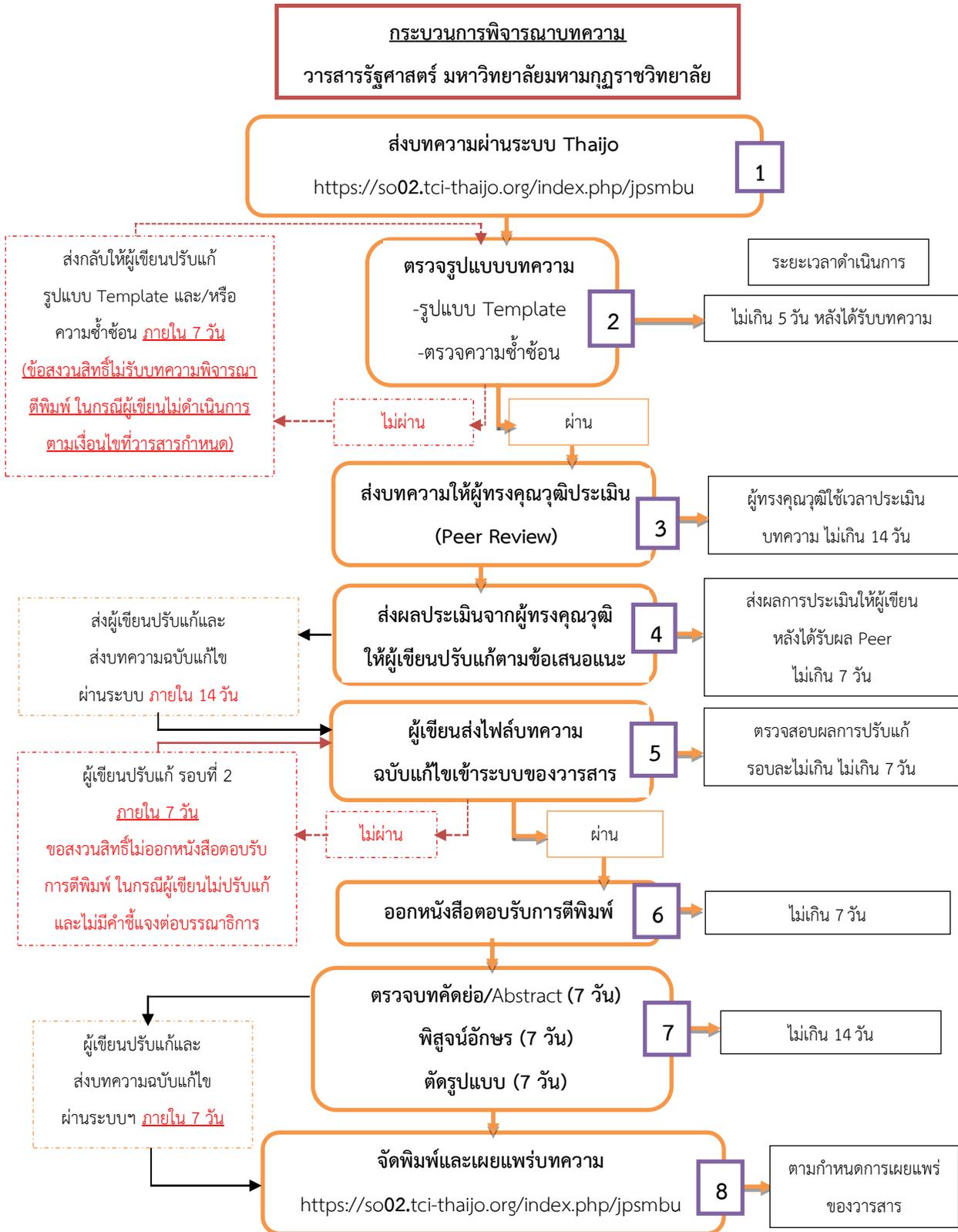
.....

.....

.....

.....

.....

หมายเหตุ: ระยะเวลาของกระบวนการพิจารณาบทความตั้งแต่ผู้นิพนธ์ส่งบทความเข้าระบบ ขั้นตอนที่ 1-6 ใช้ระยะเวลาประมาณ 1 เดือน ในการออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์ (ผู้นิพนธ์บทความต้องปรับแก้บทความตามกำหนด)